

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Hieronymus, Sammelhandschrift - Cod. Aug. perg. 197

Hieronymus, Sophronius Eusebius

[S.l.], [9. Jh.]

[urn:nbn:de:bsz:31-1685](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-1685)

Domini 9 de Beza
Eiusdem eplo mto xxxviii
Sermo de amicitia et
infirmitate ad fructu ep

1
1

DESERAPHIM

Sex alae unum et sex alteri et duabus quidem uelabant
faciem eius et duabus uelabant pedes et duabus uo-
labant et clamabant alter ad alterum et dicebant
Sēs sēs sēs dñs dñs sabaoth plena est uniuersa terra
malesitate eius Et eleuatum est super liminare a uoce
qua clamabant et domus impleta est fumo et dixit Omi-
ser ego quoniam conpunctus sum quia cum si in homo et immun-
da labia habeam in medio quoque populi immunda labia
habentis habitem Et regem dñm sabaoth ego uidi
oculis meis Et misit sus est ad me unus deseraphim
et in manu sua habebat carbonem quem forcipe acciperat
de altari et tetigit os meum et dixit Ecce tetigit hoc la-
bia tua et auferet iniquitates tuas et peccata tua
circum purgabit Et audiui uocem dñi dicentis que-
rit tui et quis ibit ad populum istum et dixi Ecce
ego mitte me et ait Uade et dic populo huic
Aure audietis et non intellegitis et cernentes aspici-
tis et non uidebitis

HIS INTERPRETATIO HUIUSDEI CAPITULI

Factum est in anno quomodo tuus est rex ozias
uidi dñm sedentem supra thronum excelsum et ele-
uatum Ante quam de uisione dicamus per trac-
tandum uidetur quis sit ozias quot annis regnauerit
quoniam in ceteris gentibus sunt coeui et de persona quide-

sicut in regnorum et preteritorum libris legimus.
fuit uir iustus et fecit rectum in conspectu domini aedifi-
cans templum. aque ductum fabricans offerens
uasa per hoc merito aduersarios superans. quod maxi-
mum pietatis indicium est. habens multos in suo imperio
prophetas. Hic quamdiu uixit zacharias cognomen-
tos sacerdos intellegens placuit deo. Et cum omni uenera-
tione delubrum eius ingressus est. Postquam uero
zacharias obiit uolens per se offerre donaria.
Sacerdotalem ordinem non tam pie quam audact
nuasit. Et reclamantibus leuitis et ceteris
sacerdotibus. Nonne tu es ozias rex et non sacer-
dos. Audire noluit. statimque lepra per fusus
in fronte. secundum prophetae uocem dicentis. imple
dne facies eorum ignomina. Quam corporis par-
tem sacerdos aurilamina protegebat quam in
ezechiel dñs iubet taultere impressione signa-
ri. de qua dauid exultans dicit. Signatum est
super nos lumen uultus tui dne. in qua alio filius
procy funde lapide ictus interit. Regnauit
autem ozias annis quinquaginta et duobus. quote
pore apud latinos amulius apud atheniensis agam
estor imperabat. Post cuius mortem esaias pro-
pheta hanc uisionem quam nunc nitimus explanare
uidit. Id est eo anno quoromolus romam imperii con-
ditor natus est. sicut manifestum esse potuerit his
qui uoluerint legere temporum librum que nos

2
in latinam linguam ex greco sermone transfuimus. Et factum est in anno quomortuus est rex ozias. uidi dñm sedentem supra thronum excelsum et eleuatum. Premissa ista historia spiritali sequatur intellectus. cuius causa ista ipsa replicata est. Uuente leproso rege et quantum in se est sacerdotum dissipante e saias uisionem uidere non potuit. Quamdiu ille regnum tenuit in iudea propheta oculos non leuabat ad caelum. Non ei sunt reserata caelestia. Non apparuit dñs sabaoth. nec in ministerio fidei ter sci nomen auditum est. Quando uero ille mortuus est. uniuersa que subsequens sermo monstrauit aperto selumine prodiderunt. Tale quiddam et in exodo scriptum est. Dum pharaon uixit populus israhel ex luti et laceris et palearum opere non suspirauit ad dñm. Dum ille regnauit. nemo quaesuit dñm patrum abraham isaac et iacob. Quando uero ille mortuus est. suspirauerunt filii israhel ut scriptura dicit. Et ascendit clamor eorum ad dñm. cum utique iuxta historiam tunc magis gaudere debuerint. et ante suspirarent cum uiueret. Hezechiel quoque prophetante. falcias filius banahe occubuit. Et post pessimum ducis interitum. cecidi inquit super faciem meam et clamaui uoce magna et dixi. Heu mihi. heu mihi. dñe. consummationem tuam reliquiarum israhel. Si ergo intellegas in ozia. in pharaone et falcia. et ceteris istiusmodi contrarias fortitudines. Uidebis quomodo illis uiuentibus nullus nostrum uideat ac suspiret et in penitentiam corruat. Non regnet aut

ap̄t peccatum inuestro mortali corpore; Regnante peccato
egiptiis extruimus ciuitates incinere uersamur et sordibus
prosummento paleas pro solida petra luti opera sectamur;
Uidi dñm sedentem super thronum excelsum et eleuatum;
Vidit et daniel sedentem dñm sedentem super thronum excelsum
et eleuatum; Pollicetur et alibi uox diuina dicens; Ue
niam et sedebo et iudicabo populos in ualle iosafath. quod inter
pretatur dñi iudicium; Qui peccator est et mihi similis. ^{ut} dñm
sedentem in ualle iosafath non in colle non in monte sed in ualle. & in
ualle iudicii; Qui uero iustus et esaias similis est. uidet illum sedentem
super thronum excelsum et eleuatum; Ut autem et aliud
inferam. Quando mente pertracta uero regnare thronis
dominationibus angelis ceterisque uirtutibus. Video excelsum
thronum eius; Quando autem considero quomodo genus dis
penset humanum. et pro nostra salute sepe descendere dicatur
ad terram. Uideo humilem et terre proximum thronum eius;
Uidi dñm sedentem super thronum excelsum et eleuatum et plena
domus ex maiestate eius et seraphim stabant in circuitu eius. quidam
autem tam greci quam latini hunc locum exponentes. dñm supra
thronum sedentem dñm patrem et duo seraphim quae ex uo aq̄
par te stantia predicantur. dñm nostrum ihm xpm et sp̄m
sc̄m interpretati sunt. Quorum ego auctoritati quam uis sint
eruditissimi non adsentio. Multo siquidem melius est. uera
rustice quam diserte falsa proferre. Maxime cum iob
euangelista in hac eadem uisione non dñm patrem sed xpm scribat
esse conspectum; Nam cum de incredulitate iudaeorum diceret.
statim causas incredulitatis exposuit; Et ideo non poterant

credere meum qui dixit esaias. Aure audietis et non intellegitis.
 Et cernentes aspicietis et non uidebitis. Haec autem dixit quan-
 do uidit gloriam unigeniti et testificatus est de eo. In presenti uo-
 lumine esais ab eo qui sedet in throno iubetur ut dicat aure audi-
 etis et non intellegitis. Qui autem hoc iubet ut euangelista
 intellegit xps esse. Unde nunc colligitur non posse xps intellegi.
 cum xps sit qui sedet et licet in actibus apostolorum aduersus iudeos
 inter sedesidentes paulus dicat bene sps scs locutus est per esaiam pph-
 ad patres nostros dicens. Uade ad populum et dic. Aure audi-
 etis et non intellegitis et uidentes uidebitis et non p- spicietis.
 In oratione est enim cor populi huius et auribus suis grauter
 audierunt et oculos suos clauerunt ne quando uideant oculis suis
 et auribus audiant et corde intellegant et conuertant se et sanent illos.
 Mibi tamen personae diuersitas non facit questionem cum sciam et
 xpm et spm scm unius esse substantiae nec alia sps uerba esse quam filii.
 Nec aliud filium uisisse quam spm. Et plena domus gloria eius.
 Domus di est quae sita sum est gloria plena conspicitur. haec uero que
 deorsum est nescio an plena sit gloria. Nisi forte secundum psalmis-
 te sensum dicentis. Dni est terra et plenitudo eius. Nos quoque
 dicamus eos in terra plenos gloriae qui possunt dicere nos omnes ex
 plenitudine eius accepimus. Istam domum sapientes mulieres aedi-
 ficant. Et insipientes dissipant manibus. O ista et esaias lo-
 quitur. Et erit in nouissimis diebus manifestus domus dni
 in summis montibus et eleuabitur super colles. Haec est domus
 de qua et alibi supra dictus paulus sacra uoce testatur.
 Et moyses quidem fidelis in tota domo eius quasi famulus inter-
 timonium eorum quae dicenda erant. Xps uero ut filius

super domum eius cuius domus nos sumus. sic amen principium
substantiae usque ad finem firmam retineamus. De hac et
ad timotheum loquitur. Haec autem dico ut scias quem
admodum oportet te conuertari in domo domini quae est eccle-
sia. Seraphim stabat in circuitu eius sex algeuni et sex alge
alteri. et duabus quidem uelabant faciem et duabus uelabant
pedes et duabus uolabant. Et clamabant alter ad alterum
dicebant. Sanctus Sanctus Sanctus deus sabaoth plena est uniuersa terra
gloria eius. Uolumus scire quae sint seraphim stantia in circui-
tu eius. Quae sex alge unius et simul adiuncte xii. quomodo dua-
bus uelabant faciem et duabus pedes et duabus uolant. Cum
superius in circuitu dei stare dicantur. Aut quomodo stent
in circuitu cum duo sint. Quid sit illud quod alter ad alterum
clamant et se in nomen ingemunt. Quomodo superius domus
plena gloria est et nunc terra esse dicatur. Quae cum non
minimum puluerem moueat. et prima faciem fronte difficulta-
tem interpretatis obiciant. In commune deum precemur ut inibi
quoque de altari carbo mittatur et omni peccatorum sordibus deter-
sa. primum per similes sacramenta conspiciere. dehinc enarrare quod
uidero. Seraphim sicut in interpretatione nomini hebraeorum
inuenimus. aut incendium aut principium oris eorum interpre-
tantur. Quaerimus quid sit incendium. saluator ait. Ignem
ueni mittere in terram. et quam uolo ut ardeat. De duobus
discipulis quibus in itinere scripturas dominus aperuit a moysi et om-
nibus prophetis incipiens. postquam reuerati sunt oculi eorum.
cognoscentes eum dixerunt ad alterum utrum. Nonne cor nos-
trum erat in nobis ardens in uia. dum aperiret nobis scripturas.

4

Et inde utero nomio dñi ipse ignis scribitur esse consumens.
Et me zechiel quoque arenibus usque ad pedes uidetur
igneus. Et eloquia dñi eloquia casta argentum igne examina-
tum probatum septuplum. Et multa alia quae fide omnibus
scripturis uoluerit replicare per longum est. Ergo quaerimus
ubi hoc incendium salutare nulli dubium quia in sacris uolumi-
nibus ex quorum lectione uniuersa hominum uitia purgantur.
Deo quod sequitur principium oris eorum quomodo possit
ad scripturas referri uereor ne fidere coeperimus non tam
interpretari quam uim scripturis affertur uideamus initium
oris sed communis eloqui et hoc omne quod loquimur hebraea
lingua quae uetus testamentum scriptum est uniuersa antiqui-
tas tradidit. Postquam uero in fabricatione turris per of-
fensam dñi diuersitas linguarum adtributa est. tunc sermone
est uarietas in omnes dispersa nationes. Igitur et incendium
et initium oris in duobus anim aduertitur testamentis quae
circa dñi stare non mirum est cum per ea dñs discatur. Sex ale
um et sexale alteri. Victorinus noster xii apostolos inter-
pretatus est. Nos possumus et xii lapides altaris quos feru
non tetigit et xii gemmas ex quibus sacerdotis insigne construc-
tum est accipere. Quos ezechiel memorauit et apocalipsis
non tacet. Quorum quid uerum sit dñs uiderit (quid ueri si-
S mile sequentibus exponamus. Et duabus quidem uelabant
S faciem et duabus uelabant pedes et duabus uolabant.
Uelabant faciem non suam sed dñi. Quis enim eius potest
scire principium? Quidem quam istum conderet mundum
iterum fuerit in aeternitate. Quando thronos dominationes

potestates angelos totumque mirrarium condiderit celeste. Et dua
bus uelabant pedes eius non suos sed dñi. Extrema quippe eius quis
scire potest. Quid post - consummationem saeculi sit futurum.
Quid post - quam genus hominum fuerit iudicatum. quae sequa
tur uita an rursus alia futura sit terra. Et post transi
tio nem alia rursus elementa uel alius mundus solque condendus sit.
Priora adnuntiate mihi et nouissima quae futura sunt. et dicam
quia adhi esis. Ait esaias neminem posse quid ante mundum fuerit
et quid post mundum futurum sit enarrare. Et duabus uola
bant. Media tantum cognoscemus. quae ex scripturarum nobis
lectione panduntur. Quando mundus factus sit. quando plas
matus homo. quando diluuium. quando lex data sit. Ut ex
uno homine uniuersa terrarum spatia completa sint. Et in
extremo tempore dñi filius pro nostra salute susceperet car
nem. Cetera uero quae diximus ista duo seraphim in facie et
pedibusque texerunt. Et clamabant alter ad alterum. Pul
chre positum alter ad alterum scs scs scs. Quicquidem in ue
teri legimus testamento hoc idem in euangelio reperimus. Et
quod in euangelio fuerit lectitatum. hoc in ueteris testamenti auc
toritate deducitur. Nihil dissonum nihil diuersum est. Et dice
bant ser ser ser dñs sabaoth in ambobus testamentis praedicatur.
Quod autem sabaoth et saluator noster esse dicatur. accipe
exemplum. In xxiii psalmo uirtutes quae dño ministra bant ad ce
lestes alias fortitudines per clamabant. ut pandant ianuam dño
reuerenti. Tollite portas principes uestri. Siue ut aquila
interpretatur. at tollite portas capita uestra. Pulchre positum
alter ad alterum sequitur et introiit rex gloriae. Rursum illae

quae indutum carne conspiciunt nouo misericordie stupore factae inter-
 rogant: Quis est iste rex gloriae? Accipiuntque responsum dñs
 uirtutum ipse est rex gl'ae. Quod in hebreo scribitur dñs sabaoth.
 Sciendumque quia ubicumque lxx. in ceptis dñm uirtutum et dñm
 omni potentem expresserunt. In hebreo sit positum dñs sabaoth.
 quod interpretatur aquila. Et dñs miliarum. Dñs quoque ipse
 hic quattuor litterarum est quod propriè in dō ponitur **IAIA** id est
 duabus ia quae duplicata ineffabile illud et gloriosum dī nomen
 efficiant. Plena est uniuersa terra gloria eius hoc adhuc ea
 seraphim dicitur de aduentu dñi saluatoris. quomodo om-
 nem terram praedicatio illius porrigitur. et apostolorum
 sonus lumen mundi penetret. Et eleuatum est super liminare
 a uoce qua clamabant. Legimus in ueteri testamento quod
 semper dñs ad moysen et aaron ad ostium tabernaculi sit lo-
 cutus. Quasi ante euangelium nec dum eos in scā scōrum addux-
 erit. sicut ecclesia postea introducta est dicens. Introduxit
 me rex in cubiculum suum. Quando ergo dñs noscer descendit
 ad terras. super liminare illud id est quasi quoddam obstaculum
 intrare cupientibus sublatum est. et uniuersus hic mundus imple-
 tur fumo id est gloria dī. Ubi autem in latino eleuatum legimus.
 in greco sublatum ponitur. Sed quia uerbi ambiguitas in utroq;
 modo interpretari potest. Noster eleuatum interpretati sunt.
 pro sublato. Et domus impleta fumo dī ut supra diximus ignis ē.
 Hic cum in sinu nocte descendisset ad moysen. aduentum eius inde
 bantur lampades discurrentes et plenus omnis mons fumo. Unde
 in psalms dicitur. qui tangis montes et fumigabunt. Ex igne
 ergo qm̄ totam substantiam capere non possumus. leuior quedam

manuer sum mundum. et ut ita dicam rarior fumi natura disper-
gitur. Quam nos capientes dicamus. ex parte cognoscimus.
et ex parte prop^hetamus. Et nunc uidemus in specula in enig-
mate. Et seraphim stabant in circuitu eius sex a se unum et sex
a se alteri. Quidam grecorum in scripturis ad prime eruditus.
seraphim uirtutes quasdam in ce^lis esse exposuit. Quae
ante tribunal adstantes laudent eum et in diuersa ministe-
ria mittantur. Maximeque ad eos qui purgatione indigent.
et ob pristina peccata aliqua ex parte supplicent. Quod autem
sublatum est inquit super liminare et domus impleta est fumo.
signum est templi iudaici destrui et incendi in uersis
hierusalem. Nonnulli uero in superioribus consentientes
in extrema parte dissentiunt. Nam super liminare sub-
latum illa tempora predicantur quando uelum templi
scissum est. et in uersa domus israhel erroris nube confusa.
Quando iosephus refert sacerdotem ex abditis templi. uir-
tutum caelestium audisse uocem. transeamus ex his sedi-
bus. Est uir quidam a quo ego plura dicis tibi gaudeo.
et qui hebreum sermonem ita elimit. ut inter scribas
eorum caldeus existimetur. is longe alia uia ingressus
est. Ait enim nullum prophetarum extra esaiam ui-
disse seraphim circa dm stantia. et ne ipsa quidem seraphim
alibi lectitari. De in consummationis et captiuitatis israhel
que sub nabucho donosor facta est signum esse premis sum.
Abozia quippe sub quo propheta re. orsus est. usque ad
se dechiam qui extremus regnauit. et qui cecus in babilone
ductus est fuisse rege. xi. et du^o decimum gocliam quem

6
constitueret rex babiloniae super terram quam interfecit
ismahel filius nathanihel inter medias epulas reliquiarum
patriae patricida. et has esse duodecim alas. equibus fa-
ciem suam uelent sicut in nonnullis exemplariis inuenitur.
im uolent im pedes suos contegant. Ex his quippe. xii.
regibus. im tantum iustus fuisse reges. oziam iotham. eze-
chiam et iosiam. Qui sublimes per singulas captiuitates glo-
rificare deum audeant. et deum deum sabaoth. Reliquos
uero propter peccata uelare faciem. et alios quia in capti-
uitatem ducti sunt. pedum uelare uestigia. Super limi-
nare uero sublatum et domum impletam fumo. sicut supra dixi-
mus cum uisionem israhel et incendium templi exposuit et ut quia
semel eius cepit referre sententiam etiam qua enecdum amesunt
tacta contingam. Fortipem de qua altaris sarbo comprehensus est
et labia purgata. propriam esaias asseruit passionem. Qua subma-
nas se interfecit rex. Et tunc uero purgatis labiis
dixit ad deum ecce ego. mitte me. Et dixit. Omnes ego quem
conpunctus sum donec ozias uiuit. Non intellegis esaias esse
temerarium non conpungeris non moueris. sed quando ille mor-
tuus est. tunc animi aduersus immunda habere telabia.
tunc indignum esse cognoscis uisioni dei. Utinam autem
et ego conpungar et possit conpunctionem dei dignus effi-
ciar. Quia cum sim homo et immunda labia habeam
in medio quoque populi immunda labia habentis habitem.
Esaias ut iustus tantum in sermone peccauerat. ideo sola
labia habebat immunda. Ego uero qui et oculis uideo ad con-
cupiscendum et manu scandalizor et pede. et omnium

membrorum parte delinquo: habeo omnia immunda.
Et quia semel spū baptizatus tunicam pollui: secundū
baptismatis purgatione id est ignis indig. eo. Non sunt
ut quidam putant in scripturis uerba simplicia plurimū
mibi absconditum est aliud littera aliud mysticus sermo
significat. Ecce dñs in euangelio cum i^mgitur linteo pel
uem ad lauandos pedes discipulorum preparat. serui fun
git ministeria. Esto ut doceat humilitatem: ut nobis
in uicem ministremus. Non abnuo non recusō. Quid est
quod petro recusanti dicit. Nisi lauerō pedes tuos non
habebis partem mecum. et ille respondit: non solum dñe pedes
sed manus et caput. Ascensurus dñs caelum: quia apos
toli ut homines terrae adstantes adhuc habebant
peccatorum sordibus pedes pollutos: uult eos ad electis
penitus liberare: ut eis possit propheta^lis sermo congru
ere. Quam speciosi pedes euangelizantium pacem et
imitari ualeant e clausie uerba dicentis. Laui pedes
meos quomodo inquinabo illos. Ut etiam post resur
rectionem postea his adhaerit puluis in impiam eum
excitiam ciuitatem in testimonium laboris. Quod eo
usque pro omnium salute contenderit facti iudeis
ut iudei gentibus ut gentiles: ut etiam propria uesti
gia aliquid ex parte polluerint. Igitur ad proposi
tum reuertamur. Sicut apli purgatione indiebant
pedum. Sic quia esaias tantum in sermone peccauit
erat labia habebat immunda. Et quantum ego ar
bitror quia ozia in templum in uentem non cor

ripuerat nec iuxta heliae exemplum libera uoce impium .
 designarat labia habebat immunda in medio quoque po
 puli polluta labia habentis habitem . Esaias qui conpunc
 tus est et miserum contestatur purgatione dignus ef
 ficatur . Populus uero non solum non agens penitentiam
 sed neciens quidem quia labia habebat immunda purgati
 onis remedium non mereatur . prouidendum igitur sub
 hoc exemplo non solum ut ipsi sumus iusti sed ne cum peccato
 ribus moremur . quia et hoc in peccati ac miseriae pate
 ducit propheta . Et regem dñm sabaoth ego uidi aiunt
 iudei esaiam a maioribus suis idcirco interentum quia
 cum moris posteriora dñi uiderit . hic dñm sabaoth uidisse
 se scribat . Super hoc dō dicente . nemo faciem meam ui
 debit et uiuit . Quos interrogaumus quomodo sedis in
 lege alius prophetis in uisione et somno dicat ostendi .
 Moris uero facie ad faciem conloqui . Et quomodo stet
 illa sententia nemo faciem meam uidebit et uiuit .
 Cum facie ad faciem sed moris locutum es se fateatur .
 Respondebunt utique . Secundum possibilitatem huma
 nam dñm uisum non ut est . Sed uoluit se uideri . quibus
 et nos dicimus ab esaias ita uisum esse . Restante sum
 ma ut moris dñm uiderit aut non uiderit . Vidit ergo
 et esaias . uidisse dicens . impius est interfectus a uobis
 quia dñs uideri potest . Si non uidit interficite et mo
 ris cum esaias quia eiusdem mendacii reus est . dicit
 se uidisse eum quem uideri non potest . Quae cum expo
 sitionem eius loci super moris habuerit intellectum .

Siue aliquis adparatice in caelestibus uirtutes:

Etiam nos ad esaiam temperauimus uisionem: Et missum
est ad me unum de seraphim et in manu sua habebat car-
bonem quem forcipe sumpserat de altari et tetigit
os meum et dixit: Ecce tetigi hoc labia tua et ab-
stulit iniquitates tuas et peccata tua purgauit. Secun-
dum omnes editiones quas supra exposuimus siue in duo tes-
tamenta intellegere uolueris siue in signum captiuitatis
umbram quandam ueritatis future prefigurata in nunc
accipe seraphim nos quia primam sententiam sequimur
euangelicum testamentum missum ad serimum ad prophe-
tam quod habere uult utraque mandata id est et sua et
ueteris testamenti. Ignitum sermonem dei duplici pre-
ceptorum acie comprehendit. Et tactis labiis quicquid
fuerat ignorantiae hoc siquidem nos labia interpreta-
mur immunda purgationis suae pepulit ueritate.
Hanc forcipem iacob in scala conspexit hic est gladius bis
acutus. Haec duo fragmenta quae mulier uidua mittit in
domo dei. Hic frater duos denarios habens qui more pis-
cis reperitur pro domino et petro redditur. Haec duplici
quae uniois retinetur uirtute. Carbo comprehensus
mittitur ad prophetam quem et in exviii psal. cum propheta
domino rogaret dicens: Domine libera animam meam a labiis
iniquis et a lingua dolosa. Dicitur esse et sagittae po-
tentis acutae cum carbonibus desolatoris. Scimus pro-
phetiae esse concessum. Uere quippe dissoluatur carbo
qui linguam puram facit a peccato sermo diuinus est.
De quo et mesaia dicitur: Habes carbonem ignis.

sedebis super eos. hi erunt tibi in adiutorium. Et au- S
 diu uocem dicentis dñi quem mitte tam et quis ibit ad po- S
 pulum istum. Et dixit ecce ego mitte me. Et ait. S
 Uade et dic populo huic. Aure audietis et non intel- S
 legetis. Interrogantis sunt uerba dñi non iubentis. S
 quem debeat mittere et quisiturus ad populum. Cui
 facit propheta respondit. ecce ego mitte me. Et post
 pollicitationem iubetur ut dicat. Uade et dic populo
 huic. Aure audietis et non intellegitis. et certeniter
 aspicietis et non uidebitis. et ceteraque ipsius pro-
 phetae sermo contexit. Audiui ego in hoc loco.
 non paruam hebrei mei disputationem. cuius pauca
 ponam ut sensum hominis aduertat. Aiebat demo-
 rise et esaias quis melius fecerit requiramus. utrum
 moysi qui cum ad dō mitteretur ad populum ait pre-
 cor dñe non sum dignus. et rursum per uindalium quem
 mittat. an esaias qui cum non fuit set electus ultro se ob-
 tulit dicens. ecce ego mitte me. Nec ignoro dicebat
 periculosum esse. Desiderorum meritis disputare. et
 aliquid uel minus uel plus asserere uelle. de eo que
 dñs coronauit. Sed quia ipse dixit querite et inue-
 nietis. pulsate et aperietur uobis etiam nos non de
 aliquo. de trahamus. sed ut scripturę sensum scien-
 tes. ad eius nos dirigamus exempla. Debemus in-
 quirere quod pot est facere quaestionem. Quique
 moysi inquit ad seritorem humilitatem eius prechi-
 cat. et mansuetudinem quod se indignum iudicans.

ministerio dñi maior effectus sit. esaias uero quia ultro se
obtulit incipiens prophetare a maledictis cepit. Aure
audietis et non intellegitis et cernentes aspicietis et non
uidebitis. Ob quod multa perperis et ab omni populo suo
insano abominabitur. Cum iterum ei uox diuina dix
isset et clama sciens quod superiori facilitate seipsum
offerens pertulisset non ait ecce ego mitte me sed in
terrogauit quid illud esset quod clamare deberet
et ait quid clamabo. Cui simile est illud in hieremia.
Accipe calicem meri huius de manu mea et potionab omnes
gentes ad quas ego remittam et bibent et uoment et
insanient et cadent a facie mea et gladii quem mittam.
Cum audisset propheta non renuit non secum dum ex
emplum mori dicit. precor dñe non sum dignus et prou
de alium quem mittas sed amator populi sui et putans quia
ex potu calicis inimici et gentes interficerentur et rue
rent calicem meri libenter excepit. Non intellegens
in omnibus gentibus etiam israhel eam prehendit sed inter
ceteras nationes et accepit ait calicem de manu dñi. Et
potionauit omnes gentes ad quas misit me dñs et israhel
et ciuitates iuda et reges eius et principes eius ad ponen
das eas in desolationem et in inuium et in sibilationem.
Pro qua propheta licet in plerisque codicibus ordo per
uersus sit quid in alio loco dicat. au sculta. Seduxisti
me dñe et seductus sum tenuisti me et posuisti factus
sum in derisum tota die. exegi in subsanationem et e con
trario quia deser tor est dicebat esaias. Illa pferre

et profeta non tam suo merito quam misericordia di
 confisus postquam seraphima audierat ecce tetigit hoc
 labia tua et abstulit iniquitates et peccata tua pur
 gavit. Quod noluit se os aperire et cultro inministe
 rium di quasi peccatis liberum zelose obtulisset fider
 Morfes uero quia secularibus eruditus fuerat discipli
 nis et interfecto egyptio conscientia eius aliqua ex par
 te sorduerat unde et uox ad eum derubo facta sit
 dicens ne accesseris huic solue calciamenta de pedibus
 tuis locus enim in quo stas terra sancta est et scierit sibi
 aduersus magos aduersus pharaonem pessimum regem
 futurum certamen se excuississe dicentem. Precor
 dne non sum dignus pro quo in hebreo legitur non ha
 beo labia circumcisa. Septuaginta interpretibus
 potius quam dixi uerbum de uerbo exprimentibus
 ex quo manifeste posse intellegi etiam recte post cir
 cumcisa labia in di se obtulisse misterium et morfes
 adhuc in circumcisis labiis tam grande misterium
 reuississe. Aure audietis et non intellegatis
 et cernentes aspicietis et non uidebitis. totus hic
 locus sicut in euangelio saluator dicit. Ad id per
 tinet tempus quo ipse descendere ad terram
 dignatus est signa iudeis non intellegentibus perpe
 trauit. Et quo usque ad finem capituli ex
 planatio multiplex sequitur et excipientes iam
 explicitum est cetera ^{an} hoc usque die tase
 sufficiat quia et o ⁿ littera tase non proprie

manus scilo expolitur. cum se inculta est. tumulto
molestiori fit siccedium sui prolixitate congeminet. et o
culorum dolore cruciati auribus tantum studeamus
et lingua.

JII. HIERONIMVS AD PAPAM DAMASVM DE OSANNA

Multi super hoc sermone diuersa fixerunt. Ex
quibus noster hilarius in commentariis mathei
ita posuit. Osanna hebraico sermone significat
redemptio domus dauid. Primum redemptio lingua
hebraea ephod interpretatur. Demde domus beth
Dauid uero in hoc loco non esse nomen insertum omni
bus patet. Alii opinati sunt osanna gloria dici. Porro gloria
gaboth appellatur. nonnulli gratia cum gratia thoda siue
anna nuncupantur. Restat ergo ut omnis opinio in iudicis
ad ipsum fontem unde ab euangelistis sumptum est re
curramus. Nam quo modo illud neque in grecis neque
in latinis codicibus possumus inuenire ut conpleretur
illud quod dictum est per prophetas. quoniam nazareus uocabi
tur. Et illud; ex egypto uocaui filium meum. ita
et nunc in hebreis codicibus ueritas exprimenda est.
Unde in hanc uocem uulgus et maxime consona inter
se paruulorum turba proruperit dicente matheo. Tur
bae autem quae praecedebat. et quae sequebantur. clama
bant dicentes. Osanna filio dauid. benedictus qui uenit
in nomine dñi. osanna in excelsis. Marcus uero ita posuit.
^{clamabant dicentes} Osanna benedictus qui uenit in nomine dñi.
benedictum quod uenit in nomine dñi.

Regnum patris nostri dauid. osanna in excelsis. Iohan
 nes quoque pari uoce consentit. Et clamabant. osanna
 benedictus qui uenit in nomine dñi rex israhel. Solus
 lucas uerbum osanna non posuit. in reliqua interpre
 tationis parte consentiens. benedictus qui uenit in no
 mine dñi rex pax in celo et gloria in excelsis. Igitur
 ut diximus ipsa hebreæ uerba ^{uobis} ponenda sunt. et omnium
 interpretum opinio digerenda. quo facilius quid super
 hoc sentiendum sit ex retractione cunctorum ipse sibi
 lector inueniat. In centesimo septimo decimo. psalmo.
 ubi nos legimus. o dñe saluum me fac o dñe bene pro
 sperare. benedictus qui uenit in nomine dñi. in he
 breo legitur. Anna. adonai. osi. anna. anna.
 adonai. as aliena. baruc. abba. basen. adonai. quod
 aquila simmachus theodition et quinta editione
 quod in latino mutare uideamur exprimunt. 7
 ΩΧΗ ΚΥΡΙΕ ΩΩ ΕΩΝΑΕΙ. ΩΧΗ ΚΥΡΙΕ ΕΥΟ ΔΟ ΕΩΝΑΕΙ. ΕΥΛΟΤΕΙ
 ΜΕΝΟ ΕΡΧΩ ΜΕΝΟ ΕΝΟΝΟΜΑΤΙ ΚΥΡΙ. Δ.

Sola sexta editio cum inter pre tibus. lxxv. ta. con
 gruit ubi ceteri posuerunt. uae. illi scribserunt. u;
 Et quia osanna quod nos corrupte propter igno
 rantiam dicimus osanna salu. ^{me}fica uel saluum fac
 exprimat. omnium interpretatione signatus est.
 Nunc illud incura est. quid sine adiectione saluandi
 solus anna sermo significet. Sciendum que quia
 in hoc loco ter dicatur anna. et primū quidem
 ac secundum ei. idem litteris scribitur.

Aleb. nun. he. Tertium uero. heh. nun. he. Sim-
machus igitur qui in c. xvii psalmo cum omnium
interpretatione consenserat. ut nobis manifestiorem
tribueret intellectum ^{qui} in c. xv psal. ubi dicitur. odne
libera animam meam. ita interpretatus est. 7
Obsecro dne libera animam meam. Ubi autem
lxxii. et illi. obsecro transfulerunt. aquila. et ce-
teris. editionibus. c. c. h. interpretantibus in he-
breo scribitur. ^{anna} uerum ita ut principio. aleph. habebat
non heh. Ex quo an. aduertimus si ex. aleph. scriba-
tur anna. significari obsecro. Si autem ex heh. esse
coniunctionem siue interiectionem quae apud grecos
ponitur. Ane cec. in u. candi. caneci. cuius interpre-
tationem latinus sermo non exprimit. sed qm. emi-
nens iae et istiusmodi disputationis archanum propter
barbari. onlingue pariter ac litterarum legenti
molestiam tribuunt. ad exemplanandi conpendium
uenio ut dicam de c. xvii psalm. quia manifeste de xpo
prophebat. et ⁱⁿ sinagogis iudeorum celeberrime legebatur. 7
Vnde et ^{populis} apud ^{erat} noticius. hos uer. is. esse adsumptos.
quod ille qui re promittebatur de genere dauid uenerit
saluaturus israhel. dicente dauid. Lapidem quem
reprobauerunt aedificantes hic factus est in caput
anguli. Adno factum est. hic est mirabile in oculis
nostris. 7 Hec est dies quam fecit dns exultemus
et letemur mea. Odne saluum me fac. odne bene
prosperare benedictus qui uenit in nomine dni.

benediximus uobis de domo dñi dñs dñs et inluxit nobis
 Unde et euangelistarum scriptura commemorat phariseos
 et scribas hec indignatus quod uiderunt populum psalmi
 prophetam super xpo intellegere completam. et clamant
 ter paruulos. **O**sianna filio dauid dixisse ei. **A**ud quid
 isti loquuntur et iherum. respondis se. numquam legistis quia
 ex ore infantium et lactantium perfecisti laudem. ex vii
 psalmi. asser-tionem firman-tem. et de eo quidem
 quod facile. exprimi poterat. **B**enedictus qui uenit in
 nomine dñi. omnium euangelistarum scriptura consentit
 De uerbo uero osianna quia in grecum non poterant trans-
 ferre sermonem. et implerisq; factum uidemus ipsum he-
 breum posuerunt dicentes osianna. **L**ucas igitur
 qui inter euangelistas greci sermonis eruditissimus fuit
 quippe ut medicus. et qui in grecis euangelium scriberet. quia
 se uidit proprietatem sermonis transferre non posse. **M**
 elius est arbitratus tacere quam id ponere quod legen-
 ti faceret questionem. **A**d summam sicut nos in lingua
 latina habemus et interiectiones quasdam. ut exultando
 dicamus uae et in ammirando pape et indolendo heu. **E**t
 quando silentium uolumus impetrare. strictis dentibus spm
 coartamus et cogitamus in sonandum ita et hebrei interiectiones
 quas proprietates linguae suae habent interiectionem.
 ut quando uolunt dñm deprecari ponant uerbum petentis
 affectum et dicant anna dñe quod lxx. dixerunt.
Odñe. **U**ci ergo salui. . . fica interpretatur anna
 interieccio deprecantis est. **S**ic ex duobus ueli conpositu

uerbum facere dices osanna siue ut nos loquimur
osanna media uocali littera elisa. Sicut facere
solemus in uersibus idest uirgili quando me ne incepto
desistere uictam scandimus men incepto. Aleph
quippe litteram primam uerbi sequentis extrema pri
oris uerbi a inueniens exclusit. Quappert adques
tionis originem reuertamur ubi nos legitimus in latino.
odne saluum me fac odne bene ^{prospere} complace benedictus qui
uenit in nomine dni iuxta hebreum sensum legere
possumus obsecro dne saluum me fac obsecro dne prospe
ra obsecro dne benedictus qui uenit in nomine dni.
Saluum autem fac ds ut subaudiatur populum tuum
israhel siue generaliter mundum. Denique mathe
us qui euangelium hebreo sermone conscripsit ita posuit.
Osanna bar rama idest osanna in excelsis. Quod sal
uatore nascente salus in caelo ^{id.} usque etiam ad excelsa
peruenerit pace facta non solum in terra sed et in
caelo. Ut iam dici aliquando cessaret in hebra
tus est gladius meus in caelo. Haec interim iuxta
mediocritatem sensus mei breuiter stricti inq.
dictaui. ceterum sciat beatitudo tua in istiusmodi
disputationibus molestiam legendo non debere sub
reppere. quia facile et nos potuimus ementiri quod
ex una uoce solueret questionem sicut et ce teros
fecisse monstraumus sed magis condecet obuerita
tem laborare pauli. per et peregrino aurem ac
commodare sermoni. qua de ali ena lingua sic tam
referre sententiam.

III. HIERONIMUS AD PAPAM DAMASUM DE FIDE
CUI IN ANTIOCHIA COMMUNICARE
DEBERET

Quoniam uetusto oriens inter se populorum furore
 conlissus. in discis sa dñi tunicā . . . et de super tex
 tā minutatim perfrust ^{discerpi} a. et xpi uineam ex
 terminant uulpes. Ut inter lacōs contritos quia
 quā non habent difficile ubi fons signatus et ortus
 ille conclusus sit possit intellegi. Ideo mihi cathe
 dram petri et fidem aplice ore laudatam censui
 consulendam inde nunc meae anime postulans
 cibum. Unde olim xpi uestimenta suscepi. neque
 uero tanta uastitas liquentis elementa et interia
 cens longitudo terrarum mea preciose margari
 te potuit inquisitione prohibere. Ubicumque
 fuerit corpus. illuc congregabuntur et aquile.
 profligato et sabole mala patrimonio apud uos
 solas incorrupta patrum seruatur ^{hereditas} auctoritas. ibi es
 pite terra fecundo dominici seminis puritatem.
 Centena fructu refert. hic obruta sulcis frumenta in
 lolium auenasq. degenerant. Nunc in occidente
 sol iustitiae oritur. in oriente autem lucifer ille qui
 ceciderat super st dera posuit tronum suum.
 Vos estis lux mundi uos sal terre. uos uasa aurea
 et argentea. hic testacea uasa uellinea uirgam
 ferream. et eternum operiuntur incendium. Quā
 quam igitur tui me terre at magnitudo. tamen

inuitat humanitas a sacerdote uictima salutem a pastore
 presidium ouis flagito. facessat iniuria romani culmini.
 recedat ambitio. cum successore piscatoris. et discipulo xpi
 loquor. Ego nullum ^{id est} primum nisi xpm sequens
 beatitudinis tuae ^{id est} cathedrae petri. communionem consorti
 or. super illam petram. edificatam ecclesiam scio. quicumq;
 extrahane domum agnum comedent. profanus est.
 Siquis innoe. a re. a non fuerit peribit regnante diluuiio.
 et quia profacioribus meis a deam solitudinem commigraui.
 Quaesitiam iuncto barbarie sine determinat. Nec possunt scm
 dni tot interiacentibus. spacia scimonuata seper ex. etere. Ideo
 hic collegatus ex egyptios confessores sequor. et sub. onoratus nauibus.
 parua uicula delitesco. Non noui uitalem. millesium respuo ignora
 paulinu. Quicumq; tecum non colligit spargit. Hoc est qui xpi non e
 antixpi est. Nunc igitur prodalor. post nicena fidem. post alex
 andriam iuncto pariter occidente decretum triu. i. postaseon ab artia
 norum p. sile. cassensib; nouellu. a me hominem romano nomen exigitur.
 Quisita quaeo apli prodidere. Quis nouis magister gentiu paulus
 haec docuit. Interrogamus quid ^{tres} postasis posse arbitrentur intel
 legi tres personas subsistentes aiunt. Respondemus nos ita
 credere. non sufficit. Sensus ipsum nomen efflagitant. Quia
 nescio quid uene in silabis late clamamus. Siquis tres i. postasi
 i. postata hoc est ut tres subsistentes psonas non confite. tur
 anathema sit. Et quia uocabula non edicimus. heretici iudicamur.
 Siquis autem i. postasi uisiam intellegens. non trib; psonis unam i. postasi
 sim. heta. alienus axpo est. et sub hac confessione uobiscum pariter cauterio
 unomus inurimur. Discer nite ^{obsecro} ergo si placet non timebo tres i. postasi

dicere si uideris; condatur noua Post cenā fidei et similib; uerbis
 cum arrianis confiteamur. or to doxi; tāta secularium litterarum
 scala nihil aliud ^{ni si uis} i'pofitissimū am nouit. Et quisquā rogo ore sacrilego
 tres substantias p'dicauit. Una est di sola natura quae uere est.
 A didemini quod subsistit non habet aliunde ^{se} ad suum est; cetera quoque creat
 a sunt etiā si uiderent esse non sunt quia aliquando non fuerunt.
 Et potest rur sū non esse quod non fuit. Si solus quia eternus est hoc est
 qui exordiū non habet essentiae nom̄ uere tenet. Idcirco et ad morisen
 deruboloquit. Ego sū qui sū. et rursum. Qui est misit me. Erant
 unq; tunc angeli caelū terra uel maris. Et quomodo cōmune nom̄ essentiae
 ppriū sibi indicat dī. Sed quia illa ^{sola} est pfecta natura. Et in trib; per
 sonis dicitur una p'sistit. Quae et uere una natura est. quisquis ita
 esse hocē tres i'pofitissimū dicit sub nomine pietatis tres naturas conatur
 adserbere. Et sita est cur ab arrio parietib; se p'ramur p'fida copulati.
 Iungat. beatitudine tua uisus tuum ambrosio societ' auxentius. Ap' sit
 hoc a romana fide. sacrilegiū tamē religioſa corda. non hauriant. r.
 Sufficiat nobis dicere unam substantiam. tres p'sonas subsistentes.
 pfectas. aequales. coaeternas. taceatur tres i'pofitissimū. Si placet.
 et una teneatur. Non bonae suspicionis est. cū in eodem sensu uerba
 dissentiant. Sufficiat nobis memorata credulitas. aut si rectū
 pietatis tres i'pofitissimū cū interpretatiōib; suis debere nos dicere non
 negamus. sed mibi ore dicit uenenum sub melle latet. Transfigura
 uit se angelus satanę in angelū lucis. Bene interpretatur i'pofitissimū
 et cū id quod ipsi exponunt habere medicam hereticos iudicor.
 Quidam anxie unum uerbum tenent. Quid sub ambiguo ser
 mone latitant. si sic credunt ut interpretantur non danno sed i' ten
 nent. si sic credo ut ipsi sentire se simulant. permitte mihimeis

uerbis suum sensum loquitur. Quam obrem obtestor beatitudinem
tuam per crucifixam mundi salutem per homo usque trinitatem
ut mihi epistolis tuis siue tacendarum siue dicendarum in postea con
detur auctoritas. ^{& ne forte obscuritas} in qua de deo loqui fallat bauulas litterarum.
a deuagrium prespiterum quem ob time nostri dignare scripta
transmittere. Simul etiam cui apud antiochiam de beam
communicare significos. quia canperentes cunctas sensibus here
cis copulasti. Nihil aliud ambiunt quam ^{ut} auctoritate
communonis uestrae fultores in postea cum antiquo sensu
predicent.

T^{III} HIERONIMUS AD DAMASUM

Npor tun^a in euangelio mulier tandem meruit audiri et
 clauso camseruis ostio media licet nocte ab amico panes^{amicus} ac
 cepit. **D**s ipse qui nullis contra se superari uiribus
 potest publican^z precibus uincitur. **N**in^{ue} ciuitas
 que peccato perit. fletibus stetit. **Q**uod sum ista tã
 longo repetita principio. uidelicet ut paruum magnus
 aspicias. ut diues pastor morbidam non contemnas ouem.
Xp̄s in paradysum de cruce latronem intulit. et nequis ali
 quando seram conuersionem putaret. fecit homicidii
 poena martir^{em}. **X**p̄s inquam prodigum filium
 reuertentem laetus complectitur. et xc viii^{sicut} pecudibus
 derelictis. una ouicula quaeremanserat. humeris boni
 pastoris aduehitur. **P**aulus ex persecutore fit pre
 dicator. oculis carnalibus excecatur. ut mente^{plur} uideat.
 et qui uinctos xpi famulos ducebat ad concilium iudeorum.
 ipse postea de xpi uinculis gloriatur. **E**go igitur
 ut ante iam scripsi xpi uestem in romana urbe suscipiens.
 nunc barbaro siriae limite teneor. **E**t ne putet al
 ternus hanc de me fuisse sententiam. quid merer^e ipse con
 stitui. uerum ut ait gentilis poeta caelum non animum
 mutat. qui trans mare currit. **I**ta me incessabilis
 inimicus post tergum persecutus est. ut maiora insolitudi
 ne bella nunc patiar. **H**inc enim presidis fula mun
 di. arriana rabies fremit. hinc intres partes scissa
 ecclesia^{ad serapode}. festinat monachorum circa commanentium
 antiqua in me surgat auctoritas. ego interim clamito.

siquis cathedrę petri iungitur ^{mi} noster est. Miletus
us uitalis atq; paulinus tibi haerere se dicunt
possem credere si hoc unus adsereret. Nunc
aut duo mentiuntur aut omnes. Idcirco ob
testor beatitudinem tuam per crucem dñi per
necessarium fidei nostrae decus passionem ita ^{qui} apos
tolorum honore sequeris. sequaris et merito. Ita in so
lio cum duodecim iudicaturis sedear. ita te alius senē
cum petro cingat. ita municipatum caeli cum paulo
consequaris. ut mihi litteris tuis apud quem infirma
debeam communicare significes. noli dispicere ani
mam. pro qua xps mortuus est.

HIERONIMUS AD PAPAM DAMASUM DESERAPHIM ET

JV. DE CALCULO ET DE QUIS IBIT NOBIS
Septuaginta. Et missum ad me unum dese
raphim. Aquila et theodocion. Et uolauit
unus ad me deseraphim. Cotidie ad nos mitti
tur seraphim. cotidie in gemescantium atque dicen
tium. omiser ego qm̄ conpunctus sum. ora purgantur.
et cum a peccatis fuerint liberati preparant se mi
nisterio dñi. Quod autem ceteri interpretes
propter missum esse uolasse dixerunt. intellege
uelocem diuini sermonis aduentum super eos.
quidigni societate illius iudicantur. in genere
quoq; diuersitas est. Lxx. aquila et theodocion. sera
phim neutro genere transtulerunt. Simma
chus masculino. Nec putandum sexum esse

et pro

inuitutibus dī. cum etiam ipse sp̄s sc̄s secundum
 proprietates lingue hebreae feminino genere p̄
 feratur. sua grece neutro. totū pneuma^l latine mas
 culino sp̄s. ex quo intellegendum est quando desupe
 riorib; disputatur. et masculinum aliquid seu femi
 ninum ponitur. non tam sexum significari. quam
 idioma sonare lingue. siquidem ipse dī inuisibilis
 et incorruptibilis omnibus pene linguis profer tur
 genere masculino. et cum in eum non cadat sexus.
 illorum q̄pius licet at tamen coarguendus error.
 qui in orationibus et oblationibus suis audent
 dicere. qui sedes super cherubim et seraphim. 7
 Nam et super cherubim scriptum est sedere dīm; ut ibi.
 qui sedes super cherubim ostendere. Super seraphim
 uero sedere dīm nulla scriptura commemorat. 7
 Et ne ipsa quidem seraphim circa dīm. ⁱⁿstantia excep
 to presenti loco inscripturis omnibus inuenimus. 7
 Septuaginta. 7 Et in manu habebat carbonem
 quem forcipe acciperat de altari. et tetigit os meū; 7
 Aquila. 7 Et in manu eius calculus in forcipe. quem
 acciperat de altari. et tetigit os meum. 7 Theodotion; 7
 Et in manu eius calculus in forcipe. quem acciperat
 de altari et tetigit os meum. 7 Symmachus. 7 Et in
 manu eius calculus in forcipibus. quem sumpserat de
 altari. et detulit ^{euad} os meum. 7 Quantum ad hystoria
 pertinet. uidetur dī sedere in templo hierusalem.
 et ante eum de altari secundum lxx. a desaiam

carbo de ferri dealtari uero incensi siue holocaustorū
Quantum autem admiscitos intellectus ille eis ignis mit-
tur quem hieremias ferre non poterat. Quicum ani-
mę nostrę archana penetraret ita nos dissoluit ita
a ueteri homine in nouum excoquit ut in illam uocem
possimus erumpere. uiuo autem iam non ego sed gratia di-
que in me est. Forcipes quoque secundum interpretes
ceteros licet in sacerdotali semper subpellectile fuerint
diuersas gratias debemus accipere quibus multi sermone
et multis modis olim dñs patribus nostris locutus est in
profetis. Quia in hebreo pro carbone calculus legitur
ceteris quoque super hoc consonantibus uidetur mihi
sermo diuini calculi appellatione signari. Sicut enim
calculus genus est lapidis durissimi et rotundi et om-
ni puritate lenissimi ita sermo di quineque hereticorum
neque omnium aduersariorum potest contradic-
tionibus cedere. Calculus dñs de hoc calculo sephora
filium circumcidit et tibi populum purgat auitis
et in apocalypsi dñs pollicetur uincens ut accipiant
calculum et scribatur super eum nomen nouum.
Videtur autem mihi et lxx in eo quod antea trans-
tulerunt idem sensisse quod ceteri antea. ibi x. quip-
pe quem nos carbunculum interpretamur genus
lapidis fulgidi adque lucentis quem etiam in duodecim
lapidibus inuenimus. Siue igitur calculum siue
carbunculum lapidem accipimus in calculo diuini ser-
monis ueritas et rigor in carbunculo lucentis doctrina

Rx

et manifesta monstratur .7. Eloquia enim dñi eloquia
 casta. argentum igne probatum. purgatum septuplum .7.
 Et alibi mandatum dñi lucidum inluminans oculos .7.
 Quod autem ait in manu habebat carbonem. manum
 intellegamus operationem .7. Ut ibi in manu linguae
 mors et uita .7. Et in psalmo cadent in manu gladii .7.
 Aut certe uere manus apparuit. ut per similitudinem
 humanae formae. dum manus cernitur porrigentis
 propheta non timeat .7. Iuxta quod et ipsum dñm et ange
 los in humanas uidimus mutas. reformas .7. Ut metus
 uidentibus demeretur .7. Septuaginta .7. Et dixit
 ecce tetigi hoc labia tua. et auferet iniquitates tuas et
 peccata tua purgat .7. Aquila. ecce tetigit hoc labia
 tua et recedit iniquitas tua. et peccatum tuum propitiabi
 tur .7. Ceteri interpretes in aquile. uerba consentiunt.
 Primum necesse est ut labia nostra ^{tan} contingantur.
 deinde cum tacta fuerint fugetur iniquitas. & cum iniqui
 tas fuerit effugata. propitiatur dñs quia apud ipsum e
 propitiatio. et secundum aptm ipse est propitiatio pro
 peccatis nostris .7. Purgatis autem peccatis nostris.
 audiimus uocem dñi dicentis quem mittam. Et respon
 demus .7. Ecce ego. mitte me .7. Septuaginta .7.
 Et audiui uocem dñi dicentis .7. Quem mittam. & aut quis
 ibit ad populum istum. .7. Aquila et dodothion et simma
 chus .7. Et audiui uocem dñi dicentis .7. Quem mittam.
 & aut quis ibit nobiscum .7. De conparatione esae et mo
 rsi. quomodo alius ministerium recusaret. alius ultro

se offerens dura p[ro]p[ri]us sit. In alio loco disputauius ne uide-
remus aliquid eorū p[ro]terisse quasi uide uocant deuterossis.
et in quib[us] uniuersā scientiā ponunt. Nam breuē illud ad-
tingimus. quare in hebreos sit positū. Et quis ibit nob[is] sic enim
in genesi d[omi]n[us] faciamus hominē ad imaginē et similitudinē nrām.
Ita et hic puto dictū quis ibit nob[is]. Nobis autē quib[us] alius est man-
dū ē. nisi patri et filio et spiritui scō. Quib[us] uadit quicūq[ue] eorū
obsequitur uoluntā. Et in eo quidē qd̄ unus loquentis p[er]sona
p[ro]ponitur. diuinitatis ē unitas. In eo uero qd̄ d[omi]n[us] nob[is] p[er]sonarum
diuersitas indicat. Legimus in cantico canticorū uocē sponsi
dicentis ad sponsam. Surge ueni p[ro]xima mea sponsa mea colūba
mea quia ecce hiemps transit. pluuia abiit sibi. Quando enī anima
in gitatione tranquillā tē consenti. quando sup[er] petra fundata ē
et fides ei altara dice fixa ē. Uniuersi tēptationū fluctus sibi
p[er]transēunt. Et enī p[er]transēunt qui tēptat. Notandū autē quomodo
ad id qd̄ d[omi]n[us] dixerat quē mittā et quis ibit nob[is] p[ro]pheta ex parte r[es]pon-
derit. ecce ego mitteme. et de sequenti tacuerit. Intellegens
nullū hominē dignū eē quidō p[ro]geret. Et omne it[er] suū ei faceret
eē qui mitteret. quā humilitatē d[omi]n[us] ad uertens qd̄ se secundis
p[ro]p[ri]taret indignū imperauit sequentia dicens. uade septuaginta.
et dixit eē ego sū mitteme. Aquila et theodocion. Et ad sū mitteme.
Simmachus eē mitteme. D[omi]n[us] qui uocauit ea quē sunt quasi sint.
Et dixit ego sū qui sū et alibi qui ē mitteme quos cūq[ue] uocauerit facti
facit subsistere. Quomōnēs que absq[ue] eos sunt n[on] sunt. Unde p[ro]pheta
purgatus autē ausus ē dicere. Ecce ego sū. Licet in latinis codicib[us]
p[ro]pter interpretū uarietatem sū non sit adposition. Quodam obser-
uandum putant ad quos p[ro]pheta mitteris

ait nisi sermo dicatur quod est grece aposto-
 lus et hanc esse differentiam uoluit. Et quicum-
 que mit tantur ^{TE} prophe^{TE} sint ^{partiter} et apostoli. Ad quos
 uero mittentis sermo non ponitur tantum prophe-
 te sint. Quod ei^o superfluum ^{puto.} et quia semel
 ad tractatum istius uocabuli uenimus. Sciendu
 fileam collegam pali linguam hebream apostolum
 dicitur quicum eo nonnullas epistolas scribit. et uicose
 siluanus legitur pro filea. cum saluanum in apos-
 tolorum actibus non legimus. INCIPIT AD IUDIOS
 VI

TIVM PRBM DISEPTIIS PIRCUSSA.

Sepe a me innocenti kme postulasti ut de eius mira-
 culo reique in nostra etate acciderat non tacerem.
 cumque ego id uerecunde et uere ut nunc experior nega-
 rem. meque adsequi diffiderem. siue quia omnis humanus
 sermo inferior est laude celesti. Siue quia otium
 quasi quedam ingenii rubigo paruulam licet facultate
 pristini siccaisset eloqui tu e contrario asserebas in di-
 rebus nonpossibilitatem inspicere bere sed animam.
 Neque posse eum uerbo deficere qui credidisset in uerbo.
 Quid igitur faciam quod implere non possum. negare
 non audeo super hunc rariam nauem ruchi uector
 imponor. et homo qui nec dum scalmum in lacum rexi.
 extrinarius credor fragori. Nunc mihi eua
 nescentibus terris. caelum undique et undique pontus.
 Nunc unda tenebris inorrescens et ceca nocte
 nimborum spu mei fluctus canescunt. hortaris

ut tunc da malo uelatus ~~et~~ pendam. Rudentes
explicem clauum regam pareo iam iubenti et quia caritas
omnia potest. scō spū cursum prosequente confidam. habi
turus in utraque parte solatium. Sime adoptatus por
tus aestus apullerit gubernator putabor ^{infirmior}. Si inter
asperos orationis anfractus in politus sermo sub scite
rit facultatem forsitan queras uoluntatem ^{certe} flagita
re non poteris. Igitur uer cellem ligurum ciuitas
haud procul radicibus alpium sita. olim potens nunc
raro habitatore semiruta. Hanc cum ex more con
sularis inuiseret oblata sibi quandam mulierculam una
cum adultero nam id crimen maritus inpererat pena
li carceris horrore circumdedit. Neque multo
post cum libidinis carnes unguis cruenta pulsaret.
et sulcatis lateribus dolor quereret ueritatem
Infelicissimus iuuenis uolens conpendio mortis
longos uitae cruciatus. Dum in suum sanguinem
mentitur accusabit alienum. Solusque om
num miser merito uisus est percuti quia non
reliquid innoxiae unde possit negare. At
ueromulier sexu fortior. sub cuius ecclusus cor
pus extendere & sordidas pedes carceris
manus post ergum uincula cohiberet. Oculis
quos tantum torror alligare non poterat. 7
Suscepit ad caelum. et uocatis per ora lacri
mis. tum quid testis es dñe ihū cui occultum nihil ē. 7
Qui es scrutator renis et cordis. nē ideo me

infirmior
uirtute

negare uelle nepercam: Sedideo mentiri nolem
 nepeccem: At tu miserime homo si intorire festi
 nas. car duos inter mis innocentes equidem et ipsa
 cupio mori. cupio ^{infirmu} inuisu hoc corpus exuere. sed non quasi
 adultera presto iugulum: Micantem inrepida excipio
 mucronem. innocentiam tantum mecum feram: Non
 moritur quisquis uicturus occiditur: Igitur con
 sularis pastis luminibus cruore. ut fera quae gusta
 tum semel sanguinem ~~semper~~ sicut: Duplicari tor
 menta iubet. in se autem dentibus frendens. similem
 carnisicis imitatus est poenam. nisi confitetur
 sexus infirmior. quod non poturat rubor uirile re
 ticere: Succurre dñe ihu ad unum hominem tuū
 quamplura sunt inuenta supplicia. crines ligantur
 ad stipitem. et toto corpore ad cuculeum fortius alliga
 to. uicinis pedibus ignis adponitur: Verumque
 latus carnisicis fodit: Nec pupillis dantur induciae:
 Inmota mulier manet et ad dolore corporis spū separato.
 dum conscientiae bono fruatur uertit circa se seuire
 tormenta. iudex crudelis quasi superatur ad tollitur
 illa dñm deprecatur. soluntur membra conpagibus
 illa oculos ad caelum tenet: ^{quasi} De communi scelere
 alius confitetur. illa pro confitente negat. et perē
 clitans ipsa alium uideat perēclitantem:
 Una interim uox ^{e.} cede. ^{toy q.} ure. lacera non feci:
 Si dicis tollitur fides. ueniet dies quae hoc cri
 men diligenter excutiat: Habeo iudicem meū:

Nam lassus tor-tor suspirabat. ingemitum
nec erat. nouo uulnere locus iam uitae seuitia
corpus quoddam amarat horrebat. exemplo
ira excitus consolari. Quid miramini
inquit circumstantes. si tor-querimus aut
mauult mulier quam perire. Adulteriū
certe sine duobus committi non potest.
et est. et credibilius reor noxiam ream
negare de celere quam innocentem iu
uenem confiteri. pari igitur prolata
mutrumque sententia damnatus carni-
fex ^{hinc} ^{populus} dextra ^{populus} totus ad spectaculum per plus
effunditur. et proripit quasi migrare
ciuitas putaretur. stipatis proruens por-
tis turba densatur. Heu quidem mi-
seri iuuenis ad primum statim ictu
amputatur gladio caput. trum cumque
in suo sanguine uoluitatus cadauer.
Postquam uero ad feminam uentum est
et flexis in terram poplitibus.
Super ⁱⁿ trementem ceruicem micans ele-
uatus est gladius. et exercitata
Carnifex dextram totis uiribus con-
citabit. Ad primum corporis tactū
stetit mucro laetalis. et leuiter pferin-
gens cutem rasura modice. sanguinem
ad persampellem manum percussor

expavit. et uictam dextram gladio marcescente. uictus in secundo impetu torquit languidas. 7 Rursum infeminam mucro delabitur. et quasi ferrum ream ^{timor} adtingere. circa ceruicem torpuit innoxium. 7 Itaque forens et anelus lictor paludamento in ceruicem rector. dum tota expedit uires. fibulamque clamidis mordebat oras in unum excussit. 7 Ignarusque reiens librabat in uulnus. etenim tibi ait mulier ex umero aurum ruit. 7 Collige multo questum laborem ne pereat. 7 Rogo que est ista securitas inpendentem non timet mortem. 7 Laetatur percussa. carnifex pallet. oculi gladium non uidentes. tantum fibulum uident. et ne parum est. et quod non formidabat. 7 Interim prestabat beneficium se uienti. 7 Iam igitur et tertius ictus frustra uerit sacramentum trinitatis. 7 Iam spiculata exterritur et non credens ferro mucronem aptabat in uigulum. 7 Ut qui secari non poterat saltim premente manu corpori mandaretur. 7 Omnibus maledictas seculis. ad capulum gladius reflectitur. & uelud dnm suum uictus aspiciens. confessus est. se ferre non posse; huc ^{huc} mihitrium exempla puerorum quinter frigidis. flammatarum

condit

globos imnos edidere profletibus. circa quo-
rum sarabörum semq; cesariem innoxium
lusit incendium. 7 Huc beati danielis
reuo cetur hystoria iuxta quem adölantib;
caudis predam suam leonum hora timuerat.
Nunc susanna nobis fidem mentis omnium
sub eat. quae iniquo damnata iudicio scō spū
puerum replente ser uata est. 7 Ecce non
dispar in utraque misericordia dñi. 7 Illa
libera per iudicem ne iret ad gladium. 7 Hec
iudice damnata absoluta per gladium est. 7
Tandem ergo ad feminam uindicandam populus
armatur. 7 Omnis etas omnis sexus car-
nificem fugat. et certum miraculum coeuntem
non credit poene unus quisq; quod uidit tur-
batus tali nuntio. 7 Urbis propinqua et tota
licetorum caeterua glomeratur. 7 Et quibus
medius adque dam natorum cura per tine-
bat erumpens et ^{sanis} canicem immunda per fuso
puluere turpans. 7 Meum inquit oties
petistis capud me illi uicarium datis simi
sericordes siclementes essetis. 7 Si uultis
ser uare damnatum innocens certe perire
non debeo. quo fletu uulgi concussus est
animus. mestusq; se per omnes torporem
in sum at. 7 Et mirum in modum uoluntate
mutata est. cum pietatis fuisse quod ante

defenderat pietatis uisum est genus ut ^{ta}parentur
 occidi. 7. Nouus igitur ensis in nouus percussor
 opponitur. 7. Stat uictima xpi tantum facien
 tem unita semel percussa concatenatur. 7. Iterum
 repetita quasatur. 7. Tertio uulnerata proster
 nitur. 7. O diuine potentiae sublimanda magestas
 quae prius fuerat quarto percussa nec lesa. 7.
 Ideo paululum uisa est mori ne per eam periret
 innoxius. 7. Clerici qui in id officii erant. cruentum
 linteis cadauer obuoluunt et forsam humum lapi
 dibus construentes ex more tumulum parant. 7.
 Festinato sol cursu occasum petit. et misericordiam
 dni caelatura nox aduenit. 7. Subito femi
 nae palpitat pectus. et oculis querentibus
 lucem corpus animatur ad uitam. lam spi
 rat. lam uidet. lam subleuatur et loquitur. 7.
 lam nullam in potest uocem erumpere. 7.
 Oms auxiliator meus non timebo quid faciat
 mihi homo. 7. Anus inter im quaedam quae
 ecclie sustentabatur opibus. debitum caelo
 spm reddidit. et quasi de industria ordine
 corrente. rerum uicarium tumulo corpus
 operitur. 7. Dobia adhuc luce in hictore dia
 bolus occurrit. quae cadauer occisae. sepulchrum
 sibi monstrare petit uiuere putat quam mori
 potuisse miratur. 7. Recens a clericis cerpes
 ostenditur et dudum super ^{ictum} tecta humus

Nota

cumbis uocibus ingeritur flagranti herbae
sic licet ossa iam condita inferi nouum sepul
chro bellum. et si hoc parum est aubus fe
risque lanianda membra discerpe. 7
Septies percussa debet aliquid plus morte
perpeti. 7 Tali ^{ex} munda carnifice confuso.
clam domi mulier focilatur. 7 Et ne forte
creber ad ecclesiam medici commeatu suspiti
onis uiam panderet. cum quibusdam uirginibus
ad secretiorem uillulam secto crine trans
mittitur. 7 Ibi paulatim uirili habitu ueste
mutata incicatricem uulnus obducitur. et o
ues eius summum summa laetitia post tanta
miracula adhuc seuiant leges. in quo me ges
torum ordo pro traxit. lam enim ad uagni nostri
nomen aduenimus. 7 Cuius e go pro xpo labo
rem ^{sep} tatur tacere uelut uocem in gaudio erum
pente non posse. 7 Quis enim ualeat digno
canere preconio. 7 Auxentium mediolanu
incubantem huius excubis sepultum. poene ante
quam mortuum romanum epm iam poene
factionis laqueis interitum et uicis se aduer
sarios et nonno curse superatis. 7 Uerum haec
ipsae aequidem spatii exclusus. in quibus pre
ter ea atque ^{alio} post me moranda relinquo.
presentis tantum rei sine contentus
sum. imperatorem industria adire pibus

. si arbiter ame
dici posse non
sepiam.

flagitat merito leni sollicitudine. promeretur ut
redditam civitatis redderet libertati. PAMMACHIUS

JVII. ET OCTAVIUS HIERONIMO. PRO SALUTE.

Sed aliquis ex fratribus seculis ad nos cuius
dam detulit. quae origenis volumen. quod
per nos conscribitur in latinum sermonem
conversum teneret; et quod in his multa sunt
quae tenentatem ingeniosum p. mouent.
quae minus catholice dicuntur ex estimamus suspi
camur etiam ad excusationem auctoris multa
delibris eius esse subtracta. quae a per tam
impietatem eiusdem monstrare potuis
sent; quossumus prestan. tiam tuam. ut
et hoc non tam nobis specialiter quam uniuersis
qui in arbo habitant profuturum opus dig
neris impendere. ut supra dictum librum ori
genis ad fidem quem admodum ab ipso auctore
editus est tuo sermone manifestes. et quae
a defensore eius interpolata sunt pro
das. utque etiam in ^{hirc} sedis istis quas ad sci
tatem tuam direximus. uel contra catho
licam regulam. uel imperite editae sunt
redarguas atque conuincas. Sane sub
tiliter in praefatione operis sui mentione
tato nomine tuae sci tatis expressit. quod
ate promissum opus ipse compleret. illud
oblique agens etiam te simili ratione sentire;

& tanta ad lumen lucernule facilitate p fusa ut notari
orum manus lingua precurreret. & signa ac fusta uer
borum uolubilitas sermone horrueret. quod idcirco
dixi. ut qui n̄ ignoscit ingenio. ignoscat uite pori.

INCIP AD INNOCENTIUM PRES BITERU DE SEPTUISP

XXXIII

Sepe ame innocenti km̄e postulasti ut de ei. CUSSA.
miraculo rei q; in nra etate incidere n̄ tacerem cumq;
ego id uere cunde & uere ut nunc & perior negarem meq;
ad sequi posse diffiderem. siue quia omnis ha manus ser
mo inferior e laude celesti. Siue quia otium quasi quedā
ingenii rubigo paruulam licet facultatem pristini sic cassæ
eloqui tue contrario asserebas indi rebus n̄ possibilita
tem inspicere bere sed animā neq; posse eum uerba de
ficere qui crede disset in uerbo. Quid igit facia quod im
plere non possū negare non audeo suphone rariam nauem
rudis uector inponor & homo qui n̄c dū sela mū in lacum
rexi & in mari gredor fragor; Nunc mihi euanescenti
b; terris celum undiq; & undiq; pontus. Nunc unda te
nebris in ortescens & ceca nocte nimborum spū mei fluc
tus canes cunt hostatis ut timida malo uela suspendam;
Rudenter & plicem clauū regam pareo iā iubenti & quia
carras omā potest scō spū cursum psequente confidam
habiturus in utraq; parte solati um; Sime ad optatus postus
estus a pullenti. gubernator putabor; Si inter asperos oratio
nis an fractus in politus sermo subsistat erit facultatem forsi
tan querat uoluntate flagitare non poteris; Igitur uer
cellem ligurum ciuitas haud pcul radicib; ab piū sita

olim potens nunc raro habitato re remissa. Hanc cum ex
more consulans inuiserit oblatam sibi quandam mulierculam
una cum adultero nam id enim martius inpegerat penali carce-
ris horrore circumdegit. Neque multo post cum libidas carnes angu-
la cruenta pulsaret & sulcatis lateribus dolor quereret uertita-
tem. Infelicissimus uenerit uolens compendio mortis longor-
um uitare cruciatum. Dum in suum sanguinem mentitur accusabit alie-
num. Solusque omnium miser merito uisus est peccati quam reliquid
innoxie unde possit negare. At uero mulier se uis fortior
suo cum eculeus corpus extendere & sordidas pedore carceris
manus postergum uincula cohiberent. Oculis quos tantum tor-
alligare non poterat. Suscepit ad celum & uocatur phora lacrimis
Tainquid testis es domine ihesu cui occultum nihil est. Qui es scrutator re-
nis & cordis ne ideo me negare uelle non peream. Sed ideo men-
tari nolo ne peccem. At tu miserrime homo sum terrefestinas
cur duos inter imis innocentes equidem & ipsa cupio mori cupio
inuisu hoc corpus exuere sed non quia si adultera peccato iugulum
Mucante intrepida excipio mucronem innocentiam tantum mecum
feram. Non mortitur quisquis uicturus occiditur. Igitur consulans
pactis lumbis cruore ut fera que gustatum semel sanguinem semper
sittit. Duplicari tormenta iube & in se autem dentibus frondens simi-
lem carnificis imitatur est poenam nisi confiteretur se uis in-
firmior quod non potuerat rubor uirile recedere. Succur-
te domine ihesu ad unum hominem tuum quam plura sunt inuen-
ta supplicia crines ligantur ad stipitem & toto corpore ad
eculeum fortius alligato uicinis pedibus ignis adponitur. Utrum-
que latus carnis fodit. Neque papillis dantur inducie Inmota

mulier mandet & ad dolore corporis spū sepe rato dum conscientia e bono
 fructar uerit circa se se uere tormenta in dē crudelis quasi supe
 ratur ad tollitur illa dnm dep̄catur soluantur membra con pagib;
 illa oculos ad celum tenet. De communi scelere alius confitetur
 illa p̄confitente negat & pereditans ipsa alium uindicat pe
 reditatem. Una interim uox cede ure. laceratione feci
 S iudicis tollitur fides. ueni & dies quo hoc crimen diligenter
 excutiat; habeo iudicem mecum; Nam las sus tortor suspi
 rabat ^{me} ingit; nec erat nouo uulneri locus iam uite se uita
 corpus quod de lamiat horrebat exemplo ira excutur consō
 laris; Quid miramini in quid circū stantes sitor querimus
 aut uult mulier quā perire. Adulterum certe sine duobus
 committi non potest & eē credibilis reor noxiam ream ne
 gare desce lere quā innocentem iuuenē confitens parigitur
 plata in utrumq; sententia damnatus carnis & tra hōctur
 ad spectaculū pp̄lus effunditur & pr̄sus quasi migrare cui
 tarputa rēur supatur praens postur turba densatur. heu
 quidē miserrimi iuuenis ad primū statū mictu amputat gla
 dio caput trum cūq; in suo sanguine uoluptatus cadauer.
 Post quā uero ad femina uentū ē; & flexis interram popliti
 bus; Sup̄tre mentem ceruicē in canē eleuatur ē gladius
 & exercitatu; Car m̄sex dextera totis uirib; & concitabit;
 ad primū corporis tactū fletu mucro leualis & leuiter p̄
 fringens cutem rasure modicem sanguinē ad p̄sit impelle
 manu p̄cussor & pauit & uidam dextera gladio marcer
 cente inatus in secunda imp̄curtor quid languidus. Rursum
 in femina mucro delabitur & quasi for nū ream ad tingere

cit cater ui centor pit innoxium. Itaq; forens & anelus licitor palu
damto in cer uicem rkor to duntota & pedis uires fibulamq; cla
mudis mordebat oras in unū & cussit. Ignarusq; resem e libra bat
inuulnus & enuntiat mulier & umero aurum ruit collige multoq;
situm laborem nepereat. Rogo que est ista securitas in penden tem
non timet mostem. Licitur p cussa carni sex palle oculi gladium
non uidentes tantū fibulā uident & neparū eē quod non formidabat
Interim p stabat beneficium seruienti lam igit & cor eius ictus frustra
uerit sacra mū trinitatis. lam spiculator & territor & n̄ credens
ferro mucrone aptabat in iugulū. ut quis e cari n̄ poterat saltim p
m̄ te manu corpori mandare. Omnib; in auditare setis ad capulū
gradus reflectit & uelud dnm suū uictus aspiciens confersus e se fe
rire n̄ posse. huc mulierū & empla puerorū qui int̄ frigidor flā
marū glo bor̄ in nos edidere p fletib; circa quorū saraborū semq;
cesarem innoxium lussit incendium; huc beati danihelis reuocce
tur. historia iuxta quē adolantib; caudis p̄ dam suam leonū hora
timuerat. Nunc susanna nobis fidem m̄tis omniū subeat que
in quodā nata iudicio scō spū puerū replente ser uata est. Ecce
n̄ dispar in utraq; misericordia dñi. Illa libera p iudice ne rē
ad gradium; Nec a iudice dā nata absoluta p gladium ē. Tan
dem ergo ad femina uindictandā populus armatur. Omnis & as
omnis scelus carnicem fugat & cōcū in circulū coeunte non
crodit poene unus quisq; quod uidit turbatus talinuntio.
Urbs p̄ pinqua & tota licitorum cat̄ ua glo merat. Equib; me
dius ad quendā natorū cura p̄ tenebat erumpens & canicem
in munda p̄ fusa puluere tur pans. Oreum in quid ocues pe
tistis capud me illi uicarium datus si miser cor des siclemtes

127
esset. Si uultis ser uare damnatum innocens certe perire
non debeo quo fletu uulgi concussus e animus mestus q; semp
omni torpore nisi nuat; & miru in modu uoluntate mutata e.
cum peccatis fuisse quod ante defenderat peccatis uisu e genus
ut parerent occidi. Nouus igit ens in nouus percussor opponit
Stat uicti ma xpm tantu fauente munita semel percussa concuti
& iterum reperta quassatur. Tertio uulnerata pster nitur.
O diuine potentie sublimanda magistra que prius fuerat quarto
percussa nec lesa Ideo paululu uisco e mori ne pea periret innox
us. Clerici qui in id officiu erant cruentum linteis cadauer
ob uolunt & fossam hamu lapidib; construentes q; more
tumulu parant. Festinato sol cursa occasu pccit & miser cor
diam dñi celatura nox aduenit. Subito femine palpi tat
pectus & oculis querentib; lucem corpus animat ad uitam.
Ia spirat ta uidet la subleuat. & loquitur Tam in illa potest
uocem erumpere. Dñs auxiliator mñ non timebo quid fa
ciat mihi homo. Anus inter in quedam que ecclie sustentabat
opib; debitū celo spm reddidit & quasi de industria ordine
currente rerum uicariu tumulo corpus opertur. Dubia ad
huc luce in lictore diabolus occurrit querit cadauer occise
sepulchrum sibi monstrare pccit. Uuere putat qua mori
potuisse mirauit. Recens a clencis ces per ostenditur & du
du sup tecta humus cu his uocib; ingerit flagrantu herbe siclic &
ossa iam condita inferno uum sepulchro bellum & si hoc pa
ru e auib; ferisq; lamanda membra dis cerpe. Septies p
cussa debet aliquid plus morte pccit. Tali inuidia carni
fice confuso cla domi mulier fo cilatur; & ne forte creber

ad eam medici comatur suspitionis uiam pandere & cum quibus
dam uirginibus ad secretiorem uillulam seoto en ne transmitit
Ibi paulatim uirili habitu ueste mutata incicatricem uulnus obducit
& oues eius sumum summam malicia post tanta miracula ad huc se uiunt
leger en quo me gestorum orbo praxit. lam enim adu agri nri nom
aduenimus. Cuius ergo p xpo laborem sentas tacere uel in uoce
in gaudio erumpentem non posse. Quis enim ualeat digno canere
p como; Auxentium mediolani incubantem huius & cubisse
putum pene antequam mortuum romanu epm iam pone factio
nis laqueis interitum & uicis se aduersarios & n notuisse superat
Uerum hoc ipse equidem spatius & clausus iniquis pter ea atque
aliis post me moranda reliquo. presentis tantum rei sine con
tentus sum imperatorem industria adit p cibis agit merit
lenit sollicitudine p meretur ut redditam uite reddere libtati
panonachus et ce ANUSTERO NICO PRPIRO. SALUTE. LUI

Sed aliquis e fratrib; seculis ad nos cuiusdam dicitur queo rige
nis uolamen. quod periar conscribit in latinum sermone conuer
su tener & quo in his multa sunt que tenitate ingenu nri p mo
uent que minus catholice dic & estimamus suspicamus & iam
ad excusatione auctoris multem delibro eius eo sub tracta que ap
ta impietatem eius dem monstretur potuissent que sumus
pstantiam tuam ut & hoc non tam nobis specialiter qua uni
uersis qui in urbe habitant p futuram opus digneris inpende
re ut supra dictum libram origenis ad fidem que ad modum
ab ipso auctore editus e tuo sermone manifestas & que ad
fensoro ei. int polata sunt p dar ut que & iam in scedis istas
quas ad scitatem tuam direximus uel contra catholicam.

flagitat merito leni sollicitudine. promeretur ut
redditam civitatis redderet libertati. PAMMACHIUS

JVII. ET OCTAVIUS HIERONIMO. PRO SALUTE.

Sed aliquis ex fratribus seculis ad nos cuius
dam detulit. quae origenis volumen. quod
per nos conscribitur in latinum sermonem
conversum teneret; et quod in his multa sunt
quae tenuitatem ingenii nostri per mouent.
quae minus catholice dici existimamus suspi
camur etiam ad excusationem auctoris multa
delibri eius esse subtracta. quae a per tam
impietatem eiusdem monstrare potuis
sent; quossumus praestantiam tuam. ut
et hoc non tam nobis specialiter quam uniuersis
qui in orbe habitant profuturum opus dig
neris impendere. ut supra dictum librum ori
genis ad fidem quem admodum ab ipso auctore
editus est tuo sermone manifestes. et quae
a defensore eius interpolata sunt pro
das. utque etiam in ^{hirc}scdis istis quas ad sci
tatem tuam direximus. uel contra catho
licam regulam. uel imperite editae sunt
redarguas atque conuincas. Sane sub
tiliter in praefatione operis sui mentione
tuo nomine tuae sci tatis expressit. quod
ante promissum opus ipse compleret. illud
oblique agens etiam te simili ratione sentire;

Purga etiam suspensiones hominum et conuince crimi-
nantem. nisi ^{dum} dissimilaueris consensus se uidearis.

JVIII. HIERONIMUS AD DAMASCHUM ET OCTAUIUM

Scedulas quas misisti honorifice affi-
cere contumelia. sic ingenium predicante
ut fidei tollerent ueritatem; et quia eadē
et in alexandria et romae et in toto poene orbe
boni homines et super meo nomine iactare con-
sueuerant. et tantum me diligunt. ut sine me
heretici esse non possint. 7 Omittam perso-
nas. rebus tantum et criminibus respondebo.
Neque enim cause prodest maledicentibus rema-
dicere. ^{& aduersus ratione mordere} cui precipitur malum pro malo non red-
dere. sed uincere inpono malum. 7 Saturari
opprui et altero uerberanti prebere maxillas.
Obiciunt ^{ergo} mihi quare origeni aliquando lauda-
uerim. nisi fallor duo loca sunt prefatiunculas
ad damasum in homeliis canticorum.
et prologus in libro hebraicorum nominum; quid
ibi de dogmatibus ecclesiae dicitur. quid de patre
et filio et spiritu sancto. quid de carnis resurrectione.
quid de animae statu atque substantia simplex
interpretatio atque doctrina simplici uoci
laudata est. 7 Nihil ibi de fide. nihil de dog-
matibus comprehensum est. 7 Mortalis
tantum tractatur locus. et allegoriae nubili
serena expositione discutitur. 7 Laudam

interpretem non dogmat isten ingenium non fide.
 philosophum non apostolum; quod si uolunt ^{su} per originem
 meum scire iudicium. Legant in ecclesiasten
 commentarios; replicent in epistola ad hesios tria
 uolumina. et intellegent me semper ^{eius} dogmatibus
 contraxisse; que enim stulticia est. sic alicuius
 laudare doctrinam. ut sequaretur blasphemiam;
 et beatus ciprianus tertuliano magistro utitur.
 ut eius scripta probant. Cumque eruditior
 ardentis uiri delectatur ingenio. montem nam
 cum eo maxilla que non sequitur. Fortissimos
 libros contra porfirium scripsit apollinaris.
 ecclesiasticam pulchre eusebius hystoriam
 texuit. Alter eorum dimiatam xpi in
 troduct. **O CONOMIA** Alter impietatis
 arri aperitissimus propugnator est. Uae
 inquit esaias quid dicunt bonum malum et
 malum bonum. qui faciunt amarum dulce
 et dulce amarum. N. et bonis aduersariorum
 si honestum quid habuerit detrahendum est.
 Nec amicorum laudanda sunt uitia. et unum
 quodque personarum sed rerum pondere
 iudicandum est. Mordetur et lucius
 quod inposito currat pede. et tamen salesius.
 leparque laudantur. Oum esse in iuuenis
 inro descendit ferebar ardore. nec iuxta
 quorundam presumptionem. ipse ^{me} docui.

Apollinarem laudocenum audiui antiochiaē frequenter et colui. et cum me in rebus scripturis erudiret. Numquam illi contentiosum super sensu dogma suscepi; iam canis spargebat caput. et magistrum potius quam discipulum decebat. Perrexi tamen ad alexandriam. Audiui didimum. in multis ei gratias ago. quod nesciui didici. Siquid sciebam illo diuersum docente non per didi. Putabant me homines finem fecisse dicendi. Veni rursum hierosolimam et bethlem. quo labore. quo precio. barannam nocturnum habui preceptorem. Timebat enim iudeos. et mihi alterum exhibebat nicodemum. Horum omnium in opusculis meis facio frequenter mentionem. Certe apollinaris et didimi inter se dogma contrarium est. Rapiat ergo me utaque turba ab utroque. quia magistram utrumque confiteor. Si expedit odisse homines et gentem aliquam detestari. mihi ro odio aduersus concisionem. Usque hodie enim persequuntur dominum ihesum ^{xpm} in synagogis satanae. obiciat mihi quispiam. cur hominem iudeum habuerim preceptorem. et audeat quidem profere litteras meas ad didimum. quasi ad magistrum; grande crimen discipuli. si hominem eruditum et senem magistrum

at
barrabhan

dixerim: et tamen uolo inspicere ipsam episto-
 lam. quae tanto tempore in calumniam reser-
 uata est; nihil praeter honorem et salutationem
 continet; inepta sunt. haec sribula
 arguite potius ubi heresim defendenderem
 ubi paruum originis dogma laudauerim.
 in lectione esaię in quo duo siraphim claman-
 tia describuntur. illo interpretante fili-
 um et spm scm. Nonne ergo detestan-
 dam expositionem in duobus testamentis
 mutatam? Habet liber in manibus
 ante xx. annos editus. tot opuscula
 mea. et maxime comentarii iuxta oportu-
 nitatem locorum gentile sectam
 lacerant; quod autem opponunt congre-
 gas reme libros illius super cunctos
 homines. utinam omnium tractatorum
 habere uolumina. ut tarditatem
 ingenui eruditionis. diligentia compen-
 sare. Congregavi libros eius fa-
 teor. et ideo errores non sequor quia
 scio uniuersa quae scripsit. Credo
 ex parte. quasi xpianus xpianis loquar.
 ueneta sunt illius dogmata. aliena a scrip-
 turis scis. cum scripturis facientia.
 legi inquam ^{legi} originem. et si in legendo
 crimen est. fateor et nostrum in a^pu^pu^pu^p

et
 ariditate

alexandriae cartae euacuerunt. Simili
creditur origenis per numquam fuit si non creditur
nunc esse cessauit; quod si nec sic adducimini
ad fidem. conpellitis me in defensionem mei
contra amatum uestrum scribere. ut si non
creditur neganti credatur saltem accusanti;
Sed libentius mihi erranti creditur. quam
correcto; nec mirum putant enim me suum
esse. *crōn n̄r̄ct̄h̄c.* et propter animales
et luteos nolle palam dogmata confiteri.
ipsorum enim decretum est. non facile mar
garitas ante porcos ^{et} m̄tendas; nec dandū
sc̄m canibus; et cum dauid dicere; in corde
meo abscondi eloquia tua. non peccent tibi;
et in alio loco. super iusto; id est qui loquitur
inquit. ueritatem cum proximo suo;
id est cum his qui domestici sunt fidei; ex
quo intellegi uolunt nos quinec dum ini
ciatis sumi debere audire mendacium;
Ne paruuli adque lactantes solidioris
cibi edulio suffocemur; Quod autem
per iuriorum atque mendacii inter se
origenis federentur; sextus seromatum
liber in quo platonis septennae nr̄m
dogma componit. plenissime docet.
Quid igitur faciam negem me eius de
dogmatis esse. non credunt. Iurem.

· CID-CCICITHEM

ridebunt et dicent. domiⁿⁱ b^{is}ta nascuntur. faci
 am quod solum cauent^{ut}. sacra eorum atque miris
 teria in publicum proferam. et omnis pruden
 tia. quanos simplices ludunt in pro patulo sic
 ut qui negati uoce non credunt. credant saltem
 arguenti scilo. Hoc autem^{enim} uel maxime
 cauent. ne quando contra auctorem suum
 eorum scripta teneantur. Facile dicunt
 cum iuramento. quod postea alio soluunt per
 iurio. Ad subscriptionem tergi uersantur.
 querunt que suffragia. Alius non pos
 sum inquit damnare quod nemo damnauit.
 Alius nihil super hoc a patribus statum est.
 Ut dum totius orbis prouocatur auctoritas.
 subscribendi necessitas differatur. quidam
 consilius. quomodo inquit damnauimus
 quod sino et nicena non tetigit. Que enim
 damnauit arrium. damnasset utique et
 ariginem. Sullius dogmata reprobarisset.
 scilicet uno medicamento omnes simul
 morbos debere curare. et idcirco sp^{is} sci
 neganda maiestas est. quia in illa sinodo
 super^{sub}stantia eius silentium fuit. de arrio
 tunc. non de arigine questio erat. De filio
 non de sp^u sco confessi sunt. Quod nega
 bant tacuerunt. De quo nemo querebat
 quamquam latentem et originem fontem

^{domauerus}
arru percusserunt. 7 Damnanter enim eos
qui filium de patris negant esse substantia.
illum pariter arrumque danauerunt. 7
Alioquin hoc argumento. nec ualentius. nec mar
tion. nec cata frigas. nec manicheus damnari debent
quia sinodus nicena eos non nominat. quos certe
ante sinodum fuisse nondubium est. 7 Quod
si quando argueri ceperint. et aut subscribendum
eis fuerit aut ex eundem delecta. miras stropas
uideas. sic uerba temperant. sic ordinem uertunt
et ambigua queque concinunt. ut inram et ad
uersariorum confessionem teneant. 7 Utali
ter hereticus. aliter a dicit catholicus. quasi
non eodem spu et apollo delphicus atque loxias
oracula fuerit. croeso et purro diuersis tem
poribus. sed pari inludens strophe. exempli
causa subiciam; credimus inquit resurrectionem
futuram corporum; hoc si benedicatur
pura confessio est. sed quia corpora sunt celes
tia et terreforia. et æfiste et aura tenuis
iuxta naturam suam corpora nominantur.
Corpus ponunt non carnem. ut or to doxis corp
auchens carnem putat. hereticus spm recog
noscat. 7 Hec est eorum prima discipula
que si depreensa fuerit. instruit alios dolos
et innocentiam simulant et maliciosos nos
uocant. et quasi simpliciter credentes aiunt.

ut discipula

Horum omnium in opusculis meis facta frequenter mentionem
 Certe apollinaris & didimi inter se dogma contrarium est. Rapiat
 ergo me itaque turina altrinsecus quia magistrum utrumque
 confiteor. Si expedit odisse homines & gentem aliquam de-
 testari in toto odio aduersus concisionem. Usque hodie enim
 persecuntur dominum ihesum in sinagogis satanae. Obiciat mihi quispiam
 cur hominem iudeum habuerim preceptorem & audeat qui-
 dem proferre litteras meas ad didimum quasi ad magistrum gran-
 de enim discipuli si hominem eruditum & sene magistrum dixe-
 rim & tam uolo inspicere ipsam epistulam que tanto tempore
 in calumiam reseruatam nihil pro honorem & salutationem
 contineat inepta sunt. Hec sibi tribula argute potius ubi here-
 sem defendenderim ubi paruum originis dogma lauda-
 uerim in lectione esae in quod duo syra phin clamantia
 describuntur illo ut pro parte filium & spiritum sanctum. Nonne
 ego detestandam & positionem induo testamenta mutauit.
 Habeo liber in manibus ante xx annos editas tot opuscu-
 la mea & maxime commentarii iuxta oportunitatem lo-
 corum gentile sextam lacerant quod autem opponunt
 congregasse me libros illius super cunctos homines uti-
 nam omnium tractatorum haberem uolumina ut tar-
 ditatem ingenii eruditionis diligentia compensarem.
 Congregavi libros eius fateor & ideo errores non sequor
 quia scio uniuersaque scripsit. Credito & pro quasi christi-
 anus christiani loquar uenenata sunt illius dogmata alie-
 na a scripturis sanctis ueris scripturis facientia. legi in qua
 origine & si in legendo enim est fateor & in meo marsupium

alexandrine caste euacuerunt. Simili creditur origenistas nūqua
fui si non creditis nunc eē cessauit quod sine sic ad ducimini ad fide
conpellitis me in defensione mei contra amasiū ur̄m scribere ut
si non creditis neganti credatis saltem acusanti. Sed libentius
mihi erranti creditur quā correcto nec mirū putant enim me
suaua eē cr̄a MYCI h̄c & pp̄t animalis & luteus nolle
palam dogmata confiteri ipsorum enim decretū ē non facile
margaritas ante porcos mittendas nec dandū sc̄m canibus &
cū dauid dicere. In corde meo abscondieba quia tua ut non pec
cē tibi & in alio loco sup iusto id est qui loquitur in quid ueritate
cū pximo suo idē cū his qui domestici sunt fidei & quo intellegi
uolunt nos qui necdū initiati sunt debere uadere mendaciū
ne paruuli adq; lactantes solidioris cibi edulios suffocemur
quod aū p iuriorū atq; mendaci int se origenis federentur sex
tus stro matū liber in quo platonis sententia nr̄m dogma con
ponit plenissime docet quid agit faciam negem me eī idē
dogmatis eē non credunt. Iurē ridebunt & dicent dno bis ista
nascuntur faciam quod solū cauent sacra eorum atq; misteria
in publicū pferam & om̄s prudentiā qua nos simplices ludunt
in pbatulo sit ut qui neganti uoce non credunt credant aut
arguenti stilo. Hoc aū ut maximo cauent ne quando con
tra auctorem suū eorū scripta teneantur, facile dicunt
cū iuramento quod post ea alio soluant p iurio. Ad sub
scriptionē tergi uer santur querunt que suffragia.
Alius non possū inquit damnare quod nemo damnauit.
Alius nihil sup hoc a patrib; statum ē. Ut dum totius orbis
p uocatur auctoritas subscribendi necessitas differat.

Quidam conscius quo modo inquit don nauimus quod sinodt incena
 non tetigit. Que enim dam nauit arri um damnas sed utiq; & u
 riginem. Sullius dogmata repbars & scilicet uno medicamine
 omis simul morbos debere curare & idcirco sps sci neganda ma
 iestas e quia in illo sino dono supstantia et silentiu fuit de arrio
 tum non de rigne questio erat. De filio non de spu sco confer
 si sunt, quod negabant tacuerant. De quonemo querebat
 qua qua latentem & originem fontem arri p cussit. Damnan
 tes enim eos qui filiu de patris negant ee substantia illu partit
 arriu q; damnauer; Alioquin hoc argumto nec ualenti nus
 nec martion neccata frigas nec manicheus damnari debent
 quia sinodus in cena eos non nominat quos certe ante sinodum
 fuisse non dubiu est. Quod si quando argueri ceperunt & aut sub
 scribendum eis fuerit aut ex eundum de electas miras stoo fas
 uideat sic uerba temperant sic ordine uestunt & ambigua
 queq; concinnant ut nram & aduersanorum confessione
 teneant. Ut alit hereticus alit adiat catholicus quasi non eode
 spu & apollo delficus atq; loxias oracula fuerint cro eso & pithy
 di uersis temporib; sed pari in ludens strophia & exempli causa subi
 ciam credimus inquit resurrectione futuram corporum
 hoc si benedicat pura confessio e sed quia corpora sunt celestia
 & terrestria & uerste & auatenuis iuxta natura sua corpora
 nominant. Corpus ponunt non car nem ut otto doxis cor
 pus audiens carne puta hereticus spm recognoscat. hec e
 eorum prima discipula quasi de pensa fuerit instruit alios
 dolor & innocentia simulant & maliciosos nos uocant & qua
 si simpli se jert credentes aiunt. Credimus resurrectione carnis;

huc rep

Hoc uero cū dixerint. uulgar indoctum putat sibi posse sufficere. maxi-
me ^{et} idipsum & insimulalo creditur. ^{si} Interrogas ultra circuli strepi-
tus cō mouet & fautores clamitant. Audisti resurrectione carnis. quā
queris amplius. & in puerū studiū cōmutatis. Nos sicut fante illi
simplices apellant; quōsi ob dura ueris frontem & arguere de pe-
ris carnis. digitis tenent. an ipsa dicant resurrectione ^{gere} que cernit.
que tangit. que incedit. & loquatur; primo dicit. deinde annu-
ant. Dicentibus. que nob utrum capillos & dentes pectus ac uentre
manus & pedes ceterosq. artus & integro resurrectione exhibeat;
Tunc uero nisi ^{se} tenere non possunt. cācin noque ora sol uenter. toni-
sore nob necessarios & placentas & medicos ac sicut res ingerit.
Utroq; interrogant. utrum credam & genitalia utri usque sexus re-
surgere; Nos genas idas peritas sotaria mutui corporis ad-
signans. In istar feminarum leues forte & habitudine corporis
p maris ac femine distinctione diuersam. quod si dederimus.
statim & pcedunt uulua. & coru. & cetera q. in uentre sunt. & sub
uentre singula membra ^{negant} & corpus quod constat & membris di-
cant resurgere; Non est huius temporis contradogma puerū
reorū iactare sermonē; Non mihi diuers cicero nis lingua
sufficere non for uens demostenis oratio animā ^{mei} possit imple-
re ferio. Si uellim hereticorum fraudolentias pdere.
qui uerbo tenus resurrectione fatentes. Animo negant; Solent
enī muliercule eorū māmas tenere uentri ad plau dere lumbos
& feminas & puras ad tractare maxillas & dicere. Quid nob
p de. si fragile corpore ^{resurrectio.} resurgere & futura angelorum. habe-
bimus & naturā; de dignat uidelicet cū carne & ossib. re-
surgere. quib; resurrexit & p. Sed fac me as. errasse

in adalcentia & philosopho rō idē gentiliū studiis eruditū
 In principia fidei ignorasse dogmata xpiana & occupata se
 in aptis quod in fragora & platone & tempedo ^{de} lege
 re; Cur paruali in xpo atq; lactantis errorem sequimini.
 Cur ab eo impietatem discitis quin eodē impietatem noue
 rat; secunda post nau fragiū tabulae culpā simplicit̄ con
 fites. Imitati estis errante; imitamini & correctū; Erra
 uimus iuuenes; em̄ demur senes; Iungamus gemitus; lacri
 mas copulemus; ploremus & conuertamur ad dnm̄ qui fecit
 nos; non exspectemus diaboli penitentiam; uana ē illa p̄sump
 tio; & in profundū gehennę trahens; hic aut creditur uita; aut amitt
 it. Si origenē nūquā secutus sū infamare me cupis frustra; si
 discipulus ei fuit imitamini penitentem; creditur ^{dis} confitenti.
 creditur & neganti; Susta inquit agis; noueras; quare eum
 laudasti in opusculis tuis; & hodie laudarem in siuos ei lauda
 retis errores; Non mihi displiceret ingenium; nisi quibus
 dam ei placere impietas; & aptis p̄cepit omnia legentes; que
 bona sunt retinentes; laudantiū in libris suis; & maxime
 in epistolis suis; ad domitrianū sp̄s sc̄i omnino negat substan
 tiam; & errore iudaico dicit eū ad patre referri uel ad filium
 & sc̄ificationē utriusq; p̄sonę sub ei nomine demonstrari;
 Quis mihi int̄ dicere potest; ne legam institutio nū ei libros;
 quib; contragentes scribē fortis sime; X. p̄bo laborem; licet
 fatuum in plerisq; dogma contemna; Confitemini & uos
 in quib; clam errasse origenem; & mutū non faciam; dicitte eū
 male sensisse de filio sc̄i de spū sc̄o; a nimarum de reglorui
 nas impie ptulisse; resurrectionē carnis uerbo ^{tantum} confites;

X. quia superior sententia detestanda ē. Apollinaris contra porfirium
 egregia scribit uolumina.

ceterum ad sectionem destruit. & post multa secta atq; unam omni-
um restitutionem. id ipsum fortem gabri helem quod diabali.
paulu quod ca in uirginer quod psta. Cum hęc reicerat.
& quasi censoria uirgula sepe uertit ad fidē ecclē. toto
legam Cetera; nec uenena iam in uiam. cū anti dotum
p̄ bibero non mihi nocebit. Si dixerō origenes cū in ce-
teris libris om̄s uicerit. in cantico canticorum ipse se uicit.
Nec formidabo sententiam. qua illū doctorem ecclē siarum
quondā adulter centulus nominauit. nisi forte accusare debui.
cuius rogatus opusculo transferebā. & dicere in prologo. hic
cuius in p̄to libror. hereticus. ē. caue lector ne legas. fuge in-
peram aut si legere uolueris. scito a malis hominib; & he-
reticis corrupta eē. que transtuli quāquā ^{enim} timere n̄ de-
beas. Ego enim om̄a que fuerant uitiata correxi. hoc ē
alius uerb̄ dicere. Ego qui in p̄to catholicus sum. hic qui
in p̄to hereticus ē. Deniq; & uos satis simplicit̄. &
ingenue ac non maliciose. parui scilicet pendentes p̄cep-
ta rētorica & p̄stigiatorum dū libror ei. Π̄ ep̄ iap xw n.
hereticas confitemini & in alios crimen transferre uultis.
In ecclē legentib; scrupulū ut totā auctorit̄ uitā discuterent.
& ex ceteris libris eius coniectatā presentes facerent quer-
tiones. Ego callidus qui em̄ dau silens quod uolui & dis-
simulans crimina non feci in uicium criminoso. Aunt
& medici grandis morbor n̄ eē curandos. sed dimitten-
dos natate. ne medulla languorem & asperet. centum & l.
p̄pe anni sunt. ex quo origenes mortuus ē. tyri quis lati-
norum um quā ausus ē transferre libros ei de resurrectione

te piapx u NC tro mateas; quis p infamie opus seipsum
 uoluit infamari: nec disseruores sumus hylaria nec fide
 liores uictorino. qui tradatō res ei. non ut int ptes. sed ut
 auctores p priu operis transtulerunt; Nup ses ambrosi
 us sic ^{me} & a ro nullius con pilauit. ut magis i politi basiluq;
 sententias sequeretur; Ego ipse cuius emulatores ee uos di
 ctis. & ad ceteros tal per caprearum in me oculos possideis.
 Si malo animo fuisset. ergo origine int ptatus essem. Hoc ip
 sos quos supra dixi libros. ut mala ei. & iam latinis nota face
 rem. Sed nūqua feci & multas rogantib; ad qui es cere nolui.
 Non enim consueui eorum insultare errorib; quorum miror
 ingenia; Ipse ad uerū origenes. iras ceretur uobis fautorib;
 b; suis. & cū iacob diceret. odiosum me fecistis in mundo.
 Uult aliquis laudare origenem. laudat ut laudo; Magnus
 uir ab infanzia. & uere martijris filius. alexandriae ec
 clesiastica scolam tenuit. succedens eruditissimo uiro
 clemente pbro. uoluptates intantā fugit. ut zelodi sed non
 scdm scientiam ferro tran carē & genitalia calcant auar
 tiam; Scripturas memorit tenuit. & instudio & plana
 tionis earum dieb; sudauit ac noctib; cū ille & eo amplius
 tractatōs quos inecta locutus ē edidit. innumerabiles p p
 ea comarios quos ipse appellat tomis. & quos nunc p t eo.
 ne uideat operū ei indicem texere. Quis nrm tanta potest
 legere. quanta ille conscripsit. quis ardente in scripturis ani
 mū n̄ mirat; Ut si quis iudas zelotes opposuerit nob erro
 res ei audiat libere. int dū magnus dormitat homerus. uerū
 operū longo fas ē ignōcere somniū; N̄ imitem^{ur} ei uitia cuius
 uirtutes n̄ possum^{us} sequi. Errauer in fide alitā greci quā latini.
 quorum n̄ necesse ē pferre nomi. nā ne uideamur eum n̄ sui

✠ qđ hodie est.
require in
fine Libri

merito sed alioq; errore defendere. Hoc non ē inquit ens excusare
origenē. sed accusare ceteros; sed libro nū eusebii sup originis de
fensione principū usq; ad mille ferme uersus liber iste qui
sic pā fili dicit continet & reliquis scriptor ei operis pfecto testi
monia quib; nititur adprobare origenē fuisse catholicū; euse
bius & paphilus tantum inter se habuere concordiam.
ut unus animus homines putes. & ab uno alt nom acciperet.
Quo modo igit in se dissentire potuerunt. & eusebius in
toto opere suo originē arriani dogmatis p bē & paphilus
nicene sinodi qui fuit postea defensor; & quo ostenditur.
ut didimi ut cui. lib & alterius ee opusculū. Quis & li b r i
capite de truncato. cetera mēbra soti arē sed concedam & sup
fluo ut paphili sit pā phili sed nec dū martiris ante enī
scripsit quā martiriū p pēta re & quo modo inquit marti
rio dignū fuit; Scilicet ut in marti rio delecto errore; ut unā
culpā sanguinis sui effusione purgaret; Quanta in toto or
be martires antiquā cederent; uasis sub iacere peccatis. De
fendam ergo peccata quia qui post ea martires prius pec
cato res fuer. Hōc frater amantissimi ad epistolā urām celes
sermo ne dictam; Utiens ppositū ut contra eū scriberē. cui
ingenū ante laudauerim. Malens existimatio ne perēli
tare; quā fide; Hoc mihi p fiter amicum mei: ut sita cuero
reus si res pon dero inimicus iudicer. Dura itaq; conditio.
sed de duob; elige qđ leuius ē; Simultas red integrari
potest plas phemia ueniam non meret; quā laboris intans
ferendis libris pēhar confus tē nu erim. urō iudicio derelin
quo; Dū & mutare quippia de greco. non ē uertentis. sed
e uertentis; & eadem ad uerbū & p rime re. nequa quam
eius qui seruare uellit eloqui uenustatem; Lu

Nautarudis pelagi ut seuis ereptus abundis
In portum ueniens pectora leta tenet
Sic scriptor fessus calanum sub calce
Deponens habeat pectora leta satis
Ille dō dicat grates pro prospice uita
Proque laboris agat iste sue requiæ

✕

Pulchre si eum errasse nō dicerem. si in fidei prauitate saltim apostolū paulū
aut angelum de celo audiendum crederē. Nunc uero cum simpliciter er
rorem ei fatear. sic legam ut ceteros. quia sic errauit ut ceteri. Dicat si
multorum communis. ē. error. cur solū psequimini. Quia uos solum lau
dicatis. ut apostolum. Tollite amoris. ὕπερβολῆν. & nos tollimus odium mag
nitudinē. Ceterorum uita de libris suis ad hoc tantū excerptis. ut huius
defendatis errorem. Origenem sic festus in caelum. Ut nihil eum errasse di
catis. Quisquis es assessor nouorum dogmatum. quaeso te ut parcas roma
nis auribus. parcas fidei quae apostoli uoce laudatae. Cur post quadrin
gentos annos docere nos niteris. quod ante nesciuimus. Cur pferis in me
dium. quod paulus & petrus edere noluerunt. Usq. adhuc diem sine is
ta doctrina mundus xpianus fuit. Illam senex tenebo fidem. in qua puer
renatus sum. Pelosiotas nos appellant & luteos & animales & carneos.
quod non recipiamus ea quae sp̄s sunt. Illi scilicet hierosolimitae. quorū
mater in testam purissimam regnat in caelo. Et tamen miror cum carni de
trahentes carnaliter uiuant. & inimicam suam foueant & nutrant delicate.
nisi forte implere uolunt scripturam dicentem. Amate inimicos uros. &
benefacite his qui persequunt uos. Amo carnem castam uirginem le

171
lunant. Amo carnis non opera. sed substantiam. Amo carnem quae iudicanda
est fenavit. Amo illam quae pro inimicitio ceditur. Laniatur exuritur.
Illud uero quod asserunt a quibusdam hereticis & maluolis hominibus libros
eius esse uolucos. quam bene praesens hinc ad probari potest. Quis prudentior doc
tor eloquentior eusebio & didimo assestoribus origenis inueniri potest. quo
rum alter sexto uoluminum. ΤΗΚΑΤΙΟΛΟCΙΑC. Ita eum ut se sensisse con
firmat. Alter sic errores nitatur excusare. ut tamen illius esse fateatur.
Non scripta negans. sed sensum scripta edisserens. Aliud: si quae ab here
ticis additas sunt. didimus quasi bene dicta defendit. solus scilicet inuentus
est. origenis. cuius scripta in toto orbe pariter falsarentur. & quasi admiri
dicas litteras omnis ueritatis unodie de uoluminibus illius traditur. Si unus
uolucos est liber. Num uniuersa eius opera quae diuersis & locis & temporibus
edidit simul corrumpi potuerunt. Ipse origenis in illa epistola quam scri
bit ad fabianum romane urbis episcopo poenitentiam agit. magis curtaluc
scripserit. & causas temeritatis in ambrosium refert. quod secreto edita
in publicum tulit. Et quidam nunc εΥΡΗCΙΛΟCΟΥCΙΝ. alienae esse que
displicent. Porro quod pamphilum proferunt laudatorem eius. Graecus illi ago
meo nomine. quod dignum me putauerunt quem cum a stirre calumniarentur.
Si enim ab inimicis origenis libros eius dictas esse. uolucos uel infamarent. Quare
mihi liceat dicere ab amicis eius & sectatoribus. compositum esse sub nomine pam
phi uolumen. quod illi testimonio mastiris ab infamia uindicta. Ecce
uos emendatis in origenis libris. quod ille non scripsit. & miramini si dicit ali
quis librum quem ille non edidit. Vos in edicto opere potestis argui. ille qui
nihil aliud edidit. facilius patet calumniae dictae. Quod liber aliud opus
pamphi nusquam repperitis. hoc unum est. Vnde legitur quod in pamphili sit
uidelicet stultus & sed uia docereme poterit. Numquam credam quod doct
ur primos ingenii sui fructus quaestionibus & infamiae dedicarit. &

Non ipsum nomen pollogiaci ostendit...
quod inveniunt. Unum proferam, carcomadice uel stulticia, ut in ipso

[Faint, mostly illegible text from a pasted-in fragment or bleed-through]

109

INCIPIT AD HELODORUM EP̄M EPI TAPHIUM
NEPOTIANI PRESBITERI

Grandes materias ingenia parua non sufferunt. & in ipso conatu
ultra vires ausa subcumbunt. Quanto que maius fuerit quod
dicendum est. tanto maius obruitur qui magnitudinem rerum
uerbis non potest explicare. Nepotianus meus tuus n̄r immo
xpi. & quia xpi idcirco plus n̄r. Reliquit senes. & desiderii
sui iaculo uulneratos in terribili dolore conficit. Quem he
redem putauimus. funus tenemus. Cui iam meum sudabit in
genium. Cui licet ^{ul}tere placere gestient. ubi est ille ΕΡΤΟΔΙΩΚ
ΤΕC n̄r & cigno canore uox dulcior. stupet animus. manus tre
munt. caligant oculi. lingua balbutit. Quic quid dixerō
quia ille non audit. mutum uideatur. stilus ipse quasi sentiens.
& caetera subtristior uel rubigine uel situ obducentur.

Quotiescumq; nitor in uerba prorumpere. & sup̄ tumulum eius
epitaphii huius fores spargere. toties implentur oculi. Et
renouato dolore totus in funere sum. Moris quondam fuit.
ut sup̄ cadauera defunctorum in conuentione proroptis laudes
liberidicerent. & instar lugubrium carminum adflectus
& gemitus audientium pectora concitarent. En rerum in
nobis ordo mutatus est. & in calamitatem n̄ram perdidit
sua iura natura. quod exhibere senibus iuuenis debuit. hoc iuueni
exhibemus senes. Quid igitur faciam. iungam te cum lacri
mas. sed apostolus prohibet xpi anorum mortuos dormientes
uocans. Et dñs in euangelio. Non est mortua puella sed dor
mit. Lazarus quoq; quia dormierat suscitatus est. Laetor
& gaudeam quod raptus sit. ne malitia mutare mentem

— Illius morte nos uiuimus. deuorasti. & deuorata es. :

eius quia placuerat dō anima illius. sed inuito & repugnanti
per genas lacrimae fluunt. Et inter praecepta uirtutem resur-
rectionisq. spem. crastulam mentem desiderii frangit affectus.
O mors ^{omnis} que — fr̄s diuidis. & amore sociatos credelis ac dura dis-
socias. Addixit urentem uentum dñs de deserto ascendente
qui siccauit uenas tuas. & desolauit fontem tuum. Deuorasti
quidem ionam. sed & in utero tuo uiuus fuit. Portasti quasi
mortuum ut tempestas mundi conquiesceret. Et in neue ^{ma} &
preconio illius saluaretur. Ille ille uicit. ille iugulauit. fu-
gitiuus propheta qui reliquit domum suam. dimisit hereditatem
suam. Dedit dilectam animam suam in manus questentium
eam. qui per osee quondam tibi rigidus minabatur. Ero mors
tua o mors. ero morsus tuus inferne. Illius morte tu mortua
es. Dumq. ad sumptā corporis sollicitaris & in lecebra. & audis
faucibus praedam. Putas; interiora tua adhuc dente con-
fasa sunt. Gratias tibi xpe saluator tua agimus creatura.
quod tam potentem aduersarium nr̄m dum occideris occidisti.
Quis ante te miserior homine. quis aetno mortis terrore pro-
stratus. uiuendi sensum ad hoc tantum acceperat ut periret.
Regnauit enim mors ab adam. usq. ad moysen. & iam in eos qui non
peccauerunt in similitudine preuaricationis adae. Si abraham
& isaac & iacob. in inferno. quis in caelorum regno. Si amici
tui sub pena offendentis adam. & qui non peccauerunt alienis
peccatis tenebantur obnoxii. Quid de his credendum est qui dixer̄
in cordibus suis non est dñs. qui corrupti & abhominabiles facti
in uoluptatibus suis. qui declinauerunt simul inutiles facti sunt.
non est qui faciat bonum non est usq. ad unum. Quod si laza-

rus uidetur in sinu abraham locoque refrigerii. Quid simile infernus
 & regna caelorum. Ante xpm abraham apud inferos. post xpm
 latro in paradiso. Et idcirco in resurrectione eius multa dormientes
 corpora surrexerunt & uisus sunt in caelesti hierusalem. Tuncque con-
 placuit illud eloquium. Surge quid dormis et eleuare & inlumi-
 nabit tibi xps. Iohannes baptista in heremo personat. penitentia
 agite. adpropinquabit enim regnum caelorum. Adiebus iohannis
 baptiste regnum caelorum uim patitur. & uiolenti diripuerunt illud.
 Flammea illa rompha a custodis paradisi & presidentia foribus cherubim.
 xpi restincta & reserata sanguine. Nec mirum hoc nobis in resur-
 rectione pmitti. Cum omnes qui in carne non secundum carnem uiuunt
 municipatum habeant in caelo. Et hic adhuc posita dicatur in
 terra. Regnum dei intra uos est. Adde quod ante resurrectionem
 xpi notus erat tantum in iudeis in israhel magnum nomen eius.
 Et ipsi qui nouerunt eum tamen ad inferos traherentur. Ubi tunc
 totius orbis terrarum homines ab india usque brit tantam. Arida
 septentrionis plaga usque ad feruores atlantica oceanum. Tam innume-
 rabiles populi. & tantarum gentium multitudines. quam uariis
 linguis habitu tam uestis & armis piscium ritu custarum. & uelut
 muscae & culices conterebantur; absque notitia. Et enim creatoris
 sui. omnis homo pecus est. Nunc uero passionem & resurrectionem
 eius. cunctarum gentium uoces & lit tere sonant. Taceo
 de hebreis grecis & latinis. quas nationes fidei suae in crucis titulo
 dominus dedicauit in mortalem animam. Et post dissolutionem corporis
 subsistentem. quod pythagoras somniauit. democritus non credit
 in consolatione damnationis suae. socrates disputauit in carcere.
 Indus persae gothi. aegyptus philosophantur. besorum feritas.

& bellitorum turba populorum qui mortuorum quondam inferis
homines rimelabant. stridorem suum. Indulce crucis fregit
melos & totius mundi una uox xps est. Quid agimus anima
quoniam uertimus. Quid primum adsumimus. & quid tacemus.
Exciderunt tibi precepta reho. rum & occupata luctu. op
pressa lacrimis. p̄pedita singultibus. dicendi ordinem non tenen
tes. ubi illud ab infantia studium litterarum. & anaxagore
acte. Lamoni. semp̄ laudata sententia. Sciebam me genu
isse mortalem. legimus creatorem. cuius uolumen ad con
fouendum dolorem suum. secutus est cicero platonis diogenis
ditos māhi. carne adis possidorum ad sedandos luctos opuscula
p̄currimus. Qui diuersis artibus diuersorum lamenta. uel libris
uel epistolis minuere sunt conati. Ut & non si n̄m aere & in
genium. de illorum posses fontibus irrigari. Proponunt inu
merabiles uiros. & maxime per iglen & exeno fontem socratiē
Cū quorum alter missis duobus filis coronatos incantione deseruit.
alter cum sacrificans. filium in bello audisset occisum deposuit
se coronam dicitur. & eandem capiti reposuisse. Postquam
fortiter in acie dimicantem reperit concidisse. Quid memorem
romanos duces. quorum uirtutibus quasi quibusdam stellis la
tinge micant historiae. Pul uillus capitolium dedicans
mortuum ut nuntiabat. Subito filium se iussit absente se
pelire. Lucius paulus septem diebus inter duorum exequias
filiorum triumphans urbem ingressus est. Prætermitto
maximos. catones gallos phrsones. brutos. sce uolas.
mecellos. sacuros. marios. grassos. marcellos. atq; aufidos.
quorum non minor in luctu. quam in bellis uirtus fuit. &

quorum orbitates in consolationis libro tullius ^{ex} adplicavit
 Ne uideretur potius aliena quam no fbra quesisse. Quam
 quam & hec. in suggillationem nri breuiter dicta sint. sinon
 prestat fides quod exhibuit infidelitas. Igitur ad nostros ue
 namus non plangam cum iacob & dauid filios in lege morientes.
 sed cum xpo in euangelio suscipiam resurgentes. iudaeorum lue
 tus. xpianorum gaudii. unest. A duesperum demorabitur
 flatus. & ad matutinum laetitia. Hox presesit dies aut
 ad propinquabit. Unde & moyses moriens plangitur.

I h' absq; funere & lacrimis in monte sepelitur. Qui quid
 descripturis super lamentatione dici potest. In eo libro quo
 paulam romae consolati sumus. breuiter explicauimus

*de lamentationibus
 sup defunctis*

Nunc nobis per aliam semitam ad eundem locum perueniendum est.
 ne uidemur praeter ita & ob soluta quondam calcare uestigia.

Scimus quidem nepotianum nrm esse se cum xpo & scorum miltu
 choris. quod hic nobiscum eminus se in abatur interris.

Et estimatione querebat ibi uidentem cominus dicere.

Sicut audiuimus ita & uidimus in ciuitate dñi uirtutum. in ci
 uitate di nri. Sed desiderium eius absente eo se ferre non possum.
 non illius sed nram uicem dolentes. Quanto ille felicior
 tanto nos amplius in dolore. quod tali caremus bono. flebant
 & sorores lazarus quem resurrexerunt nouerant. Et
 ut uerus hominis exprimeretur affectus. ipse saluator
 plorauit quem suscitaturus erat. Apostolus quoq; eius qui
 dixerat. cupio dissolui & esse cum xpo. Et alibi mihi
 uiuere xps est & mori lucrum. Gratias agit quod epafra
 demortis sibi uicina redditus sit. ne haberet tristitiam

super tristitiam. Non incredulitatis metu sed de^{dero} caritatis. quanto magis tu & auunculus suus & ep^{us} hoc est & in carne & in sp^u pater doles uisceratus & quasi te diuisa suspiras. Sed obsecro. ut modum adhibeas in dolore. Memor illius sententiae. nequid nimis. Obligatoq; parum per uulnere audias laudes eius cuius semper uirtute laetus es. nec doleas quod talem amiseris. sed gaudeas quod talem habueris. Et sicut hi qui in breui. tabella terrarum situs pingunt. ita in paruo isto uolumine. cernas adumbrata. nec expressa signa uirtutum. Suscipias que a nobis non uires. sed uoluntatem. Haec precepta sunt & horum. ut maiores eius qui laudandus est & eorum altius gestare petantur. Sicq; ad ipsum per gradus sermo perueniat. Quod uidelicet a uicis paternisq; uirtutibus inlustrior fiat. & autⁿ degeneras se ab omni. aut mediocritas ipse ornas se uideatur. Ego carnis bona que semp & ipse contempsit. in anime laudibus non requiram. Nec me iactabo degenerare. id est de alienis bonis. cum & abraham & isaac. sci uiri. ismahel & esau peccatores genuerint. Et e regione iephthae. in catalogo iustorum apostoli uoce numeratus de meretrice sit natus. Anima inquit que peccauerit. ipsa morietur. Et q^{ue} non peccauerit ipsa uiuet. Nec uirtus nec uicia parentum libris imputantur. ab eo tempore censetur. ex quo in xpo renascimur. Paulus p^{er}secutor ecclesiae. & mane lupus rapax. ad uesperam dedit esum. Ananie ouis submit tens caput. Igitur & nepotianus n^{ost}r^{us} quasi infantulus. & ruchi puer subito nobis. de iordanenascitur. Alius forsitan scriberet. quod ob salutem illius orientem heremu

q̄ dimiseris. & me karissimum sodalem tuum redeundi spe lacta
 ueris. Ut primum sifieri possit sororem cum paruulo uiduam.
 Dein si consilium illa respuerit saltim nepotum dolicissimum con
 seruaueris. Hic est enim ille de quo tibi quondam uasticinatus su
 licet paruulus ex collo pendeat nepos. Refert^{re} inquam alius quod
 impalati militia subclamide & candenti lino corpore eius cilicio tritu
 sit. quod stans ante seculi potestates lurida ieiunij ora portaue
 rit. quod adhuc sub alterius indumentis alteri militauerit.
 Et adhuc habuerit cingulum ut uiduis pupillis oppres sis. miserisq̄
 subueniret. Mihi non placent dilationes iste imperfecte serui
 tutis di. Et centurionem cornelium ut lego iustum. statim
 audio baptizatum. Uerumtamen uelut incunabula quedam
 nascentis fidei conprobemus ut qui alienis signis deuotus miles fuit.
 donandus laurea sit postquam suo regi coeperit militare. Balteo
 posito habituq̄ mutato quicquid castrensis peculus fuit. in pauperes
 erogauit. Legebat enim. Qui uult perfectus esse. uendat omnia
 que habet & de pauperibus & sequatur me. Et iterum. Non potes
 tis duobus dominis seruire. dō & mam mone. Excepta uili tunica
 & operimento pari. quod tecta tantum corpore frigus excluderet.
 Nihil sibi amplius reseruauit. Cuius ipse prouincie morem sequens.
 Hec mundicius nec sordibus notabilis erat. Cumq̄ arderet cotidie
 aut ad egypti monasteria pgeret. aut mesopotamijs inuisere choros.
 uel certe insularum dalmatie que altino tantum frelo distant.
 solitudines occuparent. Auunculum pontificem de serere non au
 debat. Tota in illa cernens exempla uirtutum. domiq̄ habens
 unde disceret. in uno atq̄ eodem. & imitabatur monachum. & ep̄m
 uenerabatur. Non ut in plerisq̄ accedere solet. assiduitas fami

liarritatem. familiaritas contemptum illius faceret. ^{eu} sed ita solebat quasi
: parentem. ita eum admirabatur.
: quasi cotidie nouum cerneret. Quid multa sit clericus. & per solitos
gradus p^rb^ri ordinatur. Ihu bone qui gemitus. & qui uulatus.
que tibi inter dicto. que fuga oculorum omnium. tum primum &
solum auunculo iratus est. que rebatur se ferre non posse. & iu
uenalem ^{etate} incongruam sacerdotio causabatur. Sed quanto plus
repugnabat. tanto magis omnium in se studia concitabat.
Et merebatur negando. quod esse nolebat. fitq. dignior. ^{erat.} quo se cla
mabat indignum. Vidimus timotheum. nostris temporibus
& caros insipientia electum que amor se p^rb^rm. quem ipse sciret
esse p^rb^rm. Igitur clericatum non honorem intellegens. sedonus.
Primum curam habuit. ut humilitate superaret inuidiam. Deinde.
ut nullam nobis obsceni in se rumoris fabulam daret. ut qui morde
bantur ad aeternum stuperent ad continentiam. Subuenire
pauperibus. uisitare languentes. prouocare hospicio. laque blanditos
Gaudere cum gaudentibus. flere cum flentibus. Cæcorum bacu
lus. esurientium cibus. spes miserorum. solamen lugentium. Ita
fuit. ^{ita in} ut singulis uirtutibus eminere. ^{bat} & quasi cæcis non haberet.
Inter p^rb^ros & coequales primus in opere. extremus in ordine.
Quicquid boni fecerat. ad auunculum referabat. Siquid forte
aliter euenerat. Si qua ^{putauerat} peruersa illum nescire se errasse
dicebat. In publico ep^m. domi patrem nouerat. Grauitatem
morum. hilaritate frontis temperabat. Gaudium in risu
non cæcū intelleges. Viduas & uirgines xpi honorare
ut matres. hortari ut sorores cum omni castitate. Iam uero
postquam domum se contulerat. & relicto foris clerico duritie
se tradiderat monachorum. creber in orationibus. uigilans

imprecando. Lacrimas de non hominibus offerebat. leuonia ⁱⁿ ut
 aurige modum pro lassitudine. & uiribus corporis modera
 batur. Mensu auunculi inter erat & sic adposita queq; librabat.
 & ut sup stationem fugeret. et continentiam reseruaret.
 Sermo eius & omne conuiuium descripturis aliquid preponere.
 Libenter audire. respondere uerecunde. recta suscipere. praua
 non acriter confutare. Disputantem contra se magis docere.
 quam uincere. & ingenio pudore qui ornabat aetatem.
 quod cuius esse ^{simpliciter} confiteri atq; in hunc modum eruditionis
 gloriam declinando eruditissimus habebatur. Illud agebat
 tertuliani. istud et priami; hoc lactanti. illud hilaruest.
 Sic minutius felix ita uictorinus in hunc modum est locutus ar
 nobius. Nequoq; quia pro soliditate auunculi diligebat. inter
 dum proferebat in medium reflectione que assidua & meditatione
 diuturna pectus suam bibliothecam fecerat xpi. Quotiens ille
 transmarinis epistolis deprecatus est ut aliquid ad se scriberem.
 Quotiens nocturnum de euangelio peritorem. & inter pellatri
 cem duri iudicis ^{mhi} uindam exhibuit; cum ego silentio magis
 quam litteris denegarem. & pudore recitentis pudorem
 suffenderem. postulantis auunculum mihi opposuit preatore.
 Qui & liberius pro ualio pereret. et pro reuerentia sacerdoti faci
 lius imperaret. feci ego quod uoluit. & breui libello amicitias nostras
 aeterno memorie consecraui; Quo suscepto. croesiopes & dariu
 diuitias se uicisse iactabat; illum oculis. illum sinu. illum
 manibus. illum ore. ^{re} tenebat. Cumq; instrato ^{frequent} inuoluere.
 sup pectus soporati dulcis pagina decidebat. Si uero peri
 ginosum. si amicorum quispiam uenerat. lacrabatur

no

super se nro testimonio. & quidquid minus in opusculo erat distinc-
tione moderata & pronuntiationis ueritate pensabat; Ut in-
r&ctando illo. ipse uel placere uel displicere cotidie uideretur.
Vnde hic feruor. nisi ex amore di. ^{unde} ut legis xpi in defessa meditatione.
nisi ex desiderio eius qui legem dedit. Alii nummum addant
nummo. & mar supid suffocantis matronarum opes uenerantur
obsequis. Sunt ditiores monachi. quam fuerant seculares. Posse
deant opes sub xpo paupere. quas sub locuplete diabolo non habuerat
& suspirat eos exca diuites. quos mundus ante tenuit mendicos.

Nepotianus nro aurum calcans scedulas consecratur. ^{sicut} sed sui in carne
contemptor est. Et paupertate incedit ornatio. Ita totum ecclie
inuestigat ornatum; ^{superiorum modica sunt que dicuntur sumus. sed in paruis} ad comparationem quidem: idem animus os-
tenditur. ut enim creatorem non in caelo tantum miratur
& interra soleo ceano ^{et} elephantis. equis ^{camelis} camelis. bubus. pardis. ursis.
leonibus. sed & in minutis simis quoq; minutis animalibus. formica
culice. muscis. uermiculis. et istiusmodi genere. quorum magis
corporascimus. quam nomina. eademq; incunctis ueneramur sol-
lertiam. Ita mens xpo dedita. aeq; & in maioribus & in minoribus.
^{Inuentu est;} Sciens & iam pro ocioso uerbo reddendum esse rationem. Erat enim
solicitus ^{inter} [&] altare. si pariter absq; fuligine. si pauimenta
terrae. si ianitor increber in porta. uela semp in hostis. si sacrarium
mundum. si uasa lucentia. & in omnes ceremonias pia sollicitudo
disposita. Non minus. non minus neglegebat officium; ubicumq;
eum in ecclia queres inuenires. Nobilem uirum quantum fabi-
um miratur. Atiquitas. qui & iam romans scriptor est r storie.
sed magis ex pictura quam ex lit teris nomen inuenit. Et beseleel.
nro plenum sapientia & spudi scriptura testatur. Hiram.

quoque filium mulieris tyrie. quod alter tabernaculi. alter templi
 suppellectilem fabricatisunt. Quomodo enim ~~laxa~~ segetes.
 & uberes agri interdum culmis. aristisque luxuriant. ita pi-
 clara ingenia & mens plena uirtutibus. in uariarum artium
 redundat elegantium. Unde & apud graecos philosophus ille lau-
 datur. qui omne quod ueretur usque ad pallium & anulum
 manu sua factum gloriatus est. Hoc idem possumus &
 de isto dicere. qui basilicas ecclesiarum & martirum concilia bu-
 la. diuersis floribus & roboram comis. uirtutumque pampi-
 nis adumbrat. ^{quae} Ut quid placebit inecta. tam disposita
 one quam uisu. laborem patri & studium testaretur. Ma-
 cete uirtute. cuius talia principia qualis finiserit.
 O mirabilis humana conditio. & sine christo uanum omne
 quod uiuimus. Quid te subtrahis. quid tergi uersa ris
 oratio. Quasi enim mortem illius differre possimus.
 & uitam facere longiorem. sic timemus ad ultimum pro-
 uenire. Omnis caro fenum. & omnis gloria eius. quasi
 flos feni. Ubi nunc decora illa facies. Ubi totius
 corporis dignitas. & quod ueluti pulchro indumento.
 pulchritudo anime uestiebatur. marcescebat pro dolor
 flante austro liliu. & purpurea uiole. in pallo rem-
 sensum migrabat. Cumque est uarum febribus. &
 uenarum fontem haurire & calor. lasso anhelitu
 tristem auunculum consolabatur. Letus erat uul-
 tu. & cum uersis circa plorantibus solus ipse ridebat.
 Proicere pallium. manus extendere. uidere quod alii
 non uidebant. & quasi in occursum se erigens salu

tare uenientes. intellegere eum non memori. sed mi-
grare. & mutare amicos non relinquere. Volun-
tur per ora lacrimę. & obfirmato animo. non quocumque do-
lorem dissimulare. quem patior. Quis credere in tali
illum tempore. nostre necessitudinis recordare. & luctan-
te anima studiorum scire dulcedinem. Adprehensa auun-
culi manu. hanc inquit tunicam qua uteba. & in ministerio
xp̄i. Mitte dilectissimo mihi & a te patri. fratri
collegio. Et quicquid a te nepoti debebatur affectus.
illum transfer. quem mecum pariter diligebas. Atque
italia uerba defecit. Auunculi manu me recor-
datione contrectans. Scio quod nolueris amorem inte-
cuium sic probare. & affectum patrię magis quesisse
in prosperis. Sed huiusmodi officium in bobis iudican-
dus est. in malis grauis. Tota hunc ciuitas. tota plangit
it italia. Corpus terra suscepit. anima xp̄o reddita est.
Tu nepotem querebas. ecta sacerdotem. Precessit te suc-
cessor tuus. Quod tu eras. ille post te iudicio omniū
merebatur. Atque ita ex uno domo duplex pontificatus
egressa est dignitas. dum in altero gratulatio est quod te-
nuerit. in altero metor. quod raptus sit ne teneretur.
Placuit onis sententia est. ^{laudant hoc philo. sophi. & in caelum ferunt.} omnem sapientium uitam.
meditationem esse. mortis. Sed multo fortius apostolus.
Cottidie inquit morior per uestram gloriam. Aliud est
conari. aliud est agere. Aliud uiuere moriturum. Ali-
ud mori uicturum. Ille moriturus ex gloria est. iste
moriturus semper ad gloriam. Debemus igitur & nos

nō

nō

animo p̄meditari. quod aliquando futuri sumus. & quod
 uelimus nolimus. abesse longius non potest. Nam si non
 gentos uitę excederemus annos. ut ante diluuium uiue
 bat humanum genus. & mathusale nobis tempora dona
 rentur. tamen nihil esset p̄terita longitudo. que
 esse de fissa. Etenim inter eum quidecem uixit an
 nos. & illum qui mille. postquam ^{idem} uitę finis aduenit.
 & inrecusabilis mortis necessitas. transactum omne
 tantundem est. nisi quod magis senex onustus peccato
 rum fasce proficiscitur. Optima quaeque dies mi
 seris. mortalibus aevi prima fugit. Subeunt morbi
 tristisque senectus & labor. & durę rapit inclementia mor
 tis. Nehuius posā pati inquit necesse est. multa mor
 talē est mala. unde & inobam quia multum fleuerit in
 lapides. & induersas bestias commutatam finxit anti
 quas. Ctesiodus natales hominum plangens. gaudet
 in funere. Prudenterque ennius plebs erat ut in hoc
 regio ante stat loco. Licet lacrima plebi regiones
 te non licet. Vt regi sic ep̄o immo minus regi quam ep̄o.
 Ille enim nolentibus p̄x est. hic uolentibus. Ille ter
 rore subicit. hic seruitute donatur. Ille corpora
 custodit ad mortem. hic animas seruat ad uitam.
 Intē oculi omnium diriguntur. Domus tua & con
 uersatio. quasi in specula constituta magistra est
 publice discipline. Quic quid feceris. id sibi om̄s
 faciendum putant. Caue ne committas. quod aut
 qui reprehendere uolunt digne lacerare uideantur.

S. v. d. d. p. nō

aut qui imitari coguntur delinquere. Vince quantum
potes. immo & iam plusquam potes. molliciem animi tui.
& ubertim fluentes lacrimas reprime. Ne grandis
pietas in nepotem. apud incredulas mentes desperatio pute
tur in dnm. Desiderandus tibi est quasi absens. non quasi
mortuus. ut illum exspectare. non amisisse videaris.
Verum quid ago. medens dolori. quem iam reor & tempore
& ratione sedatum. ac non potius replico tibi vicinas regu
miserias. & nosti temporis calamitates. ut non tam plangen
dus sit. qui hac luce caruit. quam congratulandum ei. quod de
cunctis malis euaserit. Constantius arriane fautor
heresis. dum contra inimicum paratur. & concitus fertur
ad pugnam. immo pro unculo moriens. magno dolore
hosti reliquit imperium. Julianus perditor animus suus.
xpiani iugulator exercitus. xpianensis in media quem primum
in gallia denegavit. Dumque romanos propagare uult fines.
perdidit propagatos. Iouianus gustatis tantum regalibus
bonis. fetore prunarum suffocatus interit. ostendens om
nibus quid sit humana potentia. Valentinianus uastato
genitali solo. & multam patriam derelinquens. uomitu san
guinis extinctus est. Huius germanus ualens gothico
bello. in trachia. eundem locum & mortis habuit & sepulchrum.
Gratianus ab exercitu suo proditus. & ab omnibus urbibus
non receptus. ludibrio hostis fuit. Cruentatque quem a
nus uestigia parietes tui lugdunae testantur. Ado
lescens ualentinianus & pene puer. post fugam. post
exilia. post recuperatum multorum sanguine imperium.

no miseras regu
& calamitates sth

haud procul ab urbe fraternae mortis conscia necatus est.
 & cadauer ex nimis infamatus suspendio. Quid loquor
 de procopio. maximo. eugenio. qui utique dum rerum abun-
 dantia potirentur. terrori gentibus erant. Omnes cap-
 ti. steterunt ante ora victorum. & quod potentissimis
 quondam miserrimum est. prius in nomina seruitutis.
 quam hostili mucrone confositi sunt. Dicat aliquis. regu-
 talis conditio est. feriunt que summos fulgura montes.
 Ad priuatas ueniam dignitatis. Nec debis loquar qui excedunt
 biennium. atque ut ceteros praetermittas. sufficit nobis
 trium nuper consularium diuersos exitus scribere. abun-
 dantius egens pituuntis. exolat. rufini caput pro lo con-
 stantinopoli gestatum. & abscisa manus dextera ad de-
 decus insatiabilis auaritia. hostiatim stipem mendicabat.
 Timasius. & precipitatus repente de altissimo dignitatis
 gradu euasisse se putat. quod esse uiuam in gloriam. Non
 calamitates miserorum. sed fragilem humanae conditio-
 nis narro statum. Horret animus. temporum nostro-
 rum ruinas prosequi. uiginti. & eo amplius anni sunt.
 quod in constantinopolim & alpes. iulias cottidie roma-
 nus sanguis effunditur. Scythiam. traciam. macedo-
 nam. thesalonicam. achaiam. epiros. dalmatiam. cunc-
 tosque pannanias. gothos. sarmata. quadus. alanus.
 huni. uuandali. marco manni uastant. trahunt rapi-
 unt. Quot matrones. quot uirgines di. & ingenua nobi-
 liaque corpora. his bellis fuere ludibrio. Capti uero inter-
 fecti pbrs & diuersorum officia clericorum. subuersae.

no
no

ectē^{ad} altaria xpi. stabulati equi. martirum effosae reli-
quae. Ubiq; luctus. ubiq; gemitus. & plurima mortis
imago. Romanus orbis ruit. & tōn̄ ceruix nostra erecta
non flectitur. Quid putas nunc animi habere corinthios. &
Atheniensis lacedaemonios. archadas cunctamq; greciam. qui
bus imperavit barbari. & certe paucas urbes nominavi. in qui-
bus olim fuere regna non modica. Inmunis ab his malis uide-
batur orientis. & tantō nunciō consternatus. ecce tibi anno
preterito ex ultimis caucasi rupibus. inmissi in nos non arabes
sed septem trionis lupi. tantas in breui prouincias ^{cu} praecurrerunt.
quot monasteria capta. quantae fluminum aquae humani cruore
mutatae sunt. Obsessa antiochia. & urbes reliquae qua salis
cidnus orantes eufrates. que praeterfluunt. Tracti greges cap-
tiuorum. arabia. phoenix. palestina. egyptus timore captiuae.
Non mihi silinguae centum sint ora. & centum. ferrea uox omnium
poenarum percurrere nomina possim. Neq; enim historiam
proposui scribere. sed nostras breuiter flere miseras. Alio
quin. ad haec merito explicanda. & tuchides & sallustius ^{sunt} muti. Felix
nepotianus. qui haec non uidit. felix qui ista non audit. Nos miseri
qui aut patimur. aut patientes fratres nostros. tanta praespicimus.
& tunc ^{tam} uiuere uolumus. eos. quibus carent flendos potius quam
beatos putamus. Olim offensum sentimus. nec plac. amicum.
Nostris peccatis barbari fortes sunt. nostris uictis. romanus
superatur exercitus. & quasi non hoc sufficeret. cladibus
plus pene bellacumlia. quam hostilis mucro consumpsit.
Miseri israhelites. ad quorum comparationem nabuchodonosor
seruus di scribitur. Infelices nos. qui tantum displicemus

do. ut pro rabiē barbarorum. illius ira in nos desequat. 7 Ezechias
 egit penitentiam. & c. lxxx. v. milia assiriorum ab uno angelo
 una nocte deleta sunt. 7 Josaphath laudes dno concinabat. & dñs
 pro laudantibus ^{superabat} seruabat. moyses contra amalech. non gladio
 sed oratione pugnavit. 7 Si regi uolumus. prosternamur. 7
 Propudor. & stolidi usq; ad incredulitatem mens. 7 Fuit roma
 nus exercitus uictor orbis. & dñs ab his uincitur. 7 Hos pauet
 horum terretur aspectu. quingredi non ualent. 7 Qui siterra
 tetigerit. semortuos arbitrantur. 7 Et nos intellegimus pro
 phetarum uoces. fugient mille uno persequente. nec amputa
 mus causas morbi. ut morbus pariter auferatur. 7 Statimq;
 cernimus sagittas telistaras galeas. caballos equis cedere. 7
 Excessimus consolandi modum. & dum unius mortem flere p
 hibemus. totius orbis mortuos plangimus. 7 Xerxes ille rex po
 tentissimus. qui subuertit montes. maria constrauit. Cum de
 sublimi loco infinitam hominum multitudinem. & innumerabi
 lem uidisset exercitum. fuisse dicitur. quod post centum annos
 nullus eorum quos nunc cernebat super futurus esset. 7 Osipos
 simus in talem ascendere speculum. de qua uniuersam terram
 sub nostris pedibus cerneamus. 7 Iam tibi ostenderem totius
 mundi ruinas. gentes gentibus & regnis regna conlisa. Alios
 torqueri. alios necari. alios absorbi fluctibus. alios ad seruitute
 trahi. hic nuptias. ibi planctum. illos nasci. istos mori. alios afflu
 ere diuitis. alios mendicare. Et non xerxis tantum exercitum.
 sed totius mundi homines qui nunc uiuunt in breui spatio defutu
 ros. 7 Vincitur sermo rei magnitudine. & minus est omne quod
 dicimus. 7 Redeamus igitur ad nos. & quasi ex celo descende^{des} paulisp

lucy 969
 179 pp 6

no
nostra uideamus. Sentisne obsecro quando infans. quando puer.
quando iuuenis. quando robuste statis. quando senis factus sis.
Cottidie morimur. cottidie commutamur. & tamen eternos nos
esse credimus. Hoc ipsum quod dicto. quod describitur. quod
relego. quod mendo. de uita mea trahitur. Quot puncta
notari. tot meorum damna sunt temporum. Scribimus
atq; rescribimus. transeunt maria epistolę. & findente sulcos
carina. per singulos fluctus statis. ^{at} nomine momenta minuuntur.
Solum habemus lucri. quod xpi nobis amore sociamur. Caritas.
patiens est. benigna est. Caritas non zelatur. non agit perpe
ram. non inflatur. Omnia sperat. omnia ^{omnia credit.} suffert. omnia pa
titur. caritas numquid excedit. Hęc semper uiuit in pectore.
ob hanc nepotianus noster absens presens est. & per tanta ter
rarum spatia diuisus. utraq; complectitur manu. Habemus
mutuo obsidem caritatis. iungamur spū. stringamur affectu
& fortitudinē mentis. quam beatus papa chromatius ostendit
in dormitatione germani. Nos imitemur in filio illum nra pa
gella decantet. illum. & cum quo cunctę litterę sonent. quę
corpore non ualeamus. recordatione teneamus. Et cum quo
loqui non possumus. de eo loqui numquam desinamus. 111

X. **HIERONIMUS. AD MAGNUM ORATOREM URBIS ROMÆ**
Sebesium nostrum tuis monitis profecisse. non tam epistola
tua. quam ipsius penititudine didicimus. Et mirum in
modum plus correctus placuit. quam errans leserat.
Certa uerunt inter se indulgentia parentis & filii pietas.
Dum alter preteritorum non meminit. alter in futurum
quoque officium pollicetur. Unde mutuo nobis tibi que.

cur interdu in yaltan b; suis seculon u lrt b; ucy ut d; u; h; e; m; p; l; s;

338

gaudendum est. quia nos filium recepimus. tu discipulum con-
 probasti. Quod autem quæris in calce epistolæ. cur in opuscu-
 lis nostris secularium litterarum interdum ponamus exem-
 pla. & candorem ecclē & hnicorum sordibus polluamus. breui-
 ter responsum habeto. Numquam hoc quæreret. nisi totum
 tullius possideret. si scripturas scās legeret. si inter pretes eōrum
 omissio uulgato reuolueret. Quis enim nescit & in mo-
 ac prophetarum uoluminibus. quedam adsumpta de gentili-
 libris. & salomonem philosophi tēri exposuisse nonnulla. & ali-
 qua respondisse. Unde in exordio prouerbiorum commonet.
 ut intellegamus sermones prudentis. uersutias quoque uerbo-
 rum parabalas. & obscurum sermonem. dicta sapientium. &
 enigmata. que proprie dialecticorum & philosophorum sunt.
 Sed paulus apostolus epime in dispoetis abusus uersiculo est.
 scribens ad titum. Cretenses. mendaces. male bestis uentris
 pigri. Cuius eroicis misti cum. postea chālimachus usurpauit.
 Nec mirum si apud Latinos metrum non seruet ad uerbum expres-
 sa translatio. cum homerus eadem lingua uersus in prosa
 uix coherat. In alia quoque epistula menandri ponit sena-
 rium. Corrum punt mores bonos confabulationes male.
 Et apud athenienses & in martis curia disputans. aratum
 testem uocat. Ipsius enim & genus sumus. Quod grece
 dicitur. ΤΟΥΤΑ ΠΙΣΤΙΝΟC ΕΙ ΜΕΝ. Et est clausula uersus
 heroici. Aene paruum hoc esse. doctor xpīani exercitus.
 & orator inuictus. pro xpō causam agens. etiam in scriptio-
 nem fortuitam. retorquet in argumentum fidei. Didici-
 cerat enim a puero dauid distorquere de manibus hostium

ΤΟΥΤΑ ΚΑ ΠΕΝΟ CEC ΜΕΝ

gladium. & goliae superbissimum caput proprio mucrone trun-
care. 7 Legerat indeuteronomio dñi uoce praeceptum. Mulieris capu-
us radendum caput. supercilia. omnes pilos. & ungues corporis
amputandas. ficeam habendam in coniugio. 7 Quid ergo mirum.
si te ego sapientiam secularem propter eloqui uenustatem et
membrorum pulchritudinem. de ancilla atque captiua. israheli-
tatem facere cupio. & si quicquid in ea mortuum est. idolatria. uo-
luptates. errores libidinum. uel praecido uel rado. & mixtus purissi-
mos corpori uernaculos ex ea genero dño sabahot. labor ^{meus} in
familiam xpi proficit. stuprum alienum auget numerum conser-
uorum. 7 Osee accepit uxorem filiam de belam id est dulcedi-
nem. & nascitur eidem meretricis filius iozrahel qui uocatur
se mendit. 7 Isaias nouacula acuta barbam & crura peccantium ra-
dit. 7 Ezechiel in templo fornicantis hierusalem. tondit cesariem
suam. & quicquid in ea absque sensu & uita est auferatur. 7 Crispi-
anus uir & eloquentia pollens & martirio. firmiano narrante
mordetur. cur aduersus demetrianum scribens testimonio usus sit
prophetarum & apostolorum. quae ille ficta & commentitia esse
dicebat. & non potius philosophorum ac poetarum. quorum auc-
toritati ut & hinc. contra ire non poterat. 7 Scripserunt contra
nos celsus atq; porfirius. prior origenes. alteri methodius. euse-
bius. & apollinaris. fortissimis responderunt. quorum orige-
nes octo scripsit libros. methodius usq; ad x. mit. procedit uersu-
um. 7 Eusebius & apollinaris. xx. v. & xxx. uolumina condiderunt. 7
Lege eos & inuenies nos comparatione eorum imperitissimos. &
post tanti temporis otium. uix quasi per somnium quod pueri
didicimus recordari. 7 Julianus augustus septem libros in ex-

peditione partica aduersus xpm euomuit. & iuxta fabulas
 poetarum suo seense lacerauit. Si contra hunc scribere temp
 tauero. puto interdici mihi uel^{ne} rabidum canem philosophorū
 & stoicis doctrinis. idest erculis clama. sep ercutiam quòquē
 nazareum nostrum. & ut ipse solebat dicere galileum. statim
 in prelio senserim & mercedem lingue putidissime contumelia
 perfossus acceperit. Ioseppus antiquitatem ad probans iuda
 ci populi. duos libros scripsit contra appionem alexandrinum
 grammaticum. & tanta secularium profert testimonia. ut
 mihi miraculum subeat. quomodo uir hebreus. ab infantia
 sacris literis eruditus. cunctam gre corum biblio thecam
 reuoluerit. quid loquar de philone quem uel alterum uel
 secundum iudeum platonem heretici pronunciant. Cur
 iam per singulos. Quadratus apostolorum discipulus &
 atheniensis ecclesiae pontifex. Nonne adriano principi
 eleusina sacra in uisenti librum propria religione tradidit.
 & tante admirationis omnibus fuit. ut persecutionem du
 rissimam illius excellens sedaret ingenium. Aristides
 philosophus uir eloquentissimus eidem principi apo
 logeticum pro xpianis obtulit. contextum philosofo
 rum sententiarum. Que imitatus postea iustinus & ipse phi
 losophus. antonino pio & filius eius senatu quoque librum con
 tra gentes tradidit. Defendens ignominiam crucis. & re
 surrexionem xpi tota predicans libertate. Quid
 loquar de militone sardensi epō. quid de apollinare
 hieropolitane ecclē sacerdote. dionisioq; corinthiorū
 epō. & tationē & bardeane. & hierenio potius martiris

successore. qui origenis heresem. singularum ex quibus philo-
 sophorum fontibus emanarent. Multis uoluminibus expli-
 cauerunt. panthenus stoicę sectę philosophus ob percipiue
 eruditionis gloriam. ademetrio alexandrine epō missus
 est in indiam. ut xp̄m apud braçmanas & illius gentes philo-
 sophas predicaret. 7 Clemens alexandrine ecclę pbr uir
 meo iudicio omnium eruditissimus octo scripsit stro-
 matum libros. & totidem. Υωύτι παυκαίων. et aliu
 congregantes. 7 Pedagogi quoque tria uolumina quid
 illis indoctum. immo quod non media philosophia est. 7
 Hunc imitatus origenis. x. scripsit stromatheas xp̄iano-
 rum. & philosophorum inter se sententias comparans. &
 omnia nostra religionis dogmata. 7 De platone & aristo-
 tele numenio cornutoque confirmans. 7 Scripsit &
 melciades contra gentes uolumen egregium. 7 Hippolytus
 q̄ & apollonius romane urbis senatores. propria opuscu-
 la condiderunt. 7 Extant & iulii africani libri qui postea
 gregorius appellatus est. uiri apti. er. signorum atque
 uirtutum. & dionisii alexandrini ep̄i. anathali quoq̄
 laudicene ecclę sacerdotis. nec non presbiterorum p̄a-
 fili. pyeri. luciani. malcionis. eusebi. cesariensis ep̄i.
 & drumi. eusebiuq̄ ^{quo} emisem. & trifilli. & asteru scito po-
 lite. ac sarapionis confessoris. titi quoq̄ bostrensis
 ep̄i. capadocumq̄. basili. gregori. amphilocis. qui
 omnes intantum philosophorum doctrinis atq̄ sententiis
 suos referunt libros. ut nescias quid illis primum admira-
 ri debeas. eruditionem seculi. an scientia scripturarum. 7

ΥΤΟΥΤΙ ΠΑΥΚΑΙΩΝ
 ΥΤΟΥΤΙ ΠΑΥΚΑΙΩΝ

qui te poyx scripsit
 historia. Igeodon

& eusebii anti-
 ocheni. & iethe-
 nesi albe uindyni

Ueniam ad latinos quid tertuliano eruditius quid acuti
 us apologetico eius. & contra gentes libri cunctam seculi
 continentes disciplinam. Minutius felix causidicus ro
 mani fori in libro cui titulus octauus est. & in altero contra
 mathematicos. si tamen inscriptio non mentitur aucto
 rem. quid in gentiliū literarum dimisit intactum.
 Septem libros aduersus gentes arnobius edidit. tot idemq;
 discipulus eius lactantius. Qui de ira quoque & de opificio
 di. duo uolumina condidit. Quod si legere uolueris dialo
 gorum circiorum in eis repperies. **TERTII TOMEN** uicto
 rini martiris in libris suis licet desit eruditio tamen non
 deē eruditionis uoluntas. Cyprianus quod idola di non sint.
 quam breui. ^{tate. que} historiarum omnium sciencia. quo uerborum
 & sensuum splendore perstrinxit. Hilarius meorum
 temporum confessor & episcopus. xii. quintilian libros
 & stilo imitatus est & numero. breuiq; libello quē scrip
 sit dioscorum medicum. quid in litteris possit ostendit.
 Iuuenius pbr̄ sub constantino. historiam dñi saluatoris
 uersibus explicauit. nec pertimuit euangelii maiestatem
 sub metri lege mittere. quorum ex scriptis suis. & ui
 res manifeste sunt & uoluntas. Nec statim praua opi
 nione falleris contra gentes. hoc est licitum in alius
 disputationibus ^{dit} simulandum. quia om̄s pene omnium li
 bri exceptis his quicū epicuro litteras non didicerunt.
 eruditionis doctrinę que plenissime sunt. Quam quam ego
 illud magis reor. quod dictanti uenit in mentem. Non te
 ignorare quod semper doctis uiris usurpatum est. sed per

. De libris ut mos fuit
 ut in uerbis ita
 ceo

te mihi proponi ab alio que stionem. qui forsitan
propter amorem historiarum sallusti. calpurnius
cognomento. Lanarius sit. qui quæso ut suadeas. ne
uescencium de entibus edent u lus inuideat. et ocu-
los caprararum. talpa condemnat. 7 Diues ut cer-
nis addisputandum materia. sed iam epistolari angusti-
a finienda est. 7

LXXI. HERONIMI EXHORTATORIA AD IULIANUM.

Filius meus frater tuus ausonius. in ipso ^{uom} profectio-
nis articulo cum mihi
presentiam sui ^{de} tradidisset. & cito abstulisset. atque in punc-
to temporis salue pariter ualeq; dixisset. uacuum se redire
arbitratus est. nisi mearum ad te aliquid nugarum tumultu-
ario sermone portaret. Jam dimissus in themate equus pub-
licus sternebatur. & nobilem iuuenem. punicea indutum tu-
mica baltheus ambiebat. et tamen ille apposito notario cogebat
loqui. que uelociter edita uelox consequeretur manus.
& linguæ celeritatem prenderent signa uerborum. 7 Itaque
non scribentis diligentia. sed dictantis temeritate longum
ad te silentium rumpo. offerens tibi. nudam officii uoluntatem.

Ad temporalis est epistula absque ordine sensum sine lenocinio &
compositione sermonum. & totum in illa mecum nihil decoratore
reperias inprocincto effusam putes. & habere cupienti ^{ges} incertum
uaticum; loquitur scriptura diuina. 7 Musica in luctu intem-
pestiua narratio. 7 Vnde nos leporem artis rethorice contē-
nentes. & puerilis. ^{uom} plausibilis eloqui uenustatem. ad scārum
scripturarum grauitatem confugimus. 7 Ubi uulnerum
uera medicina est. ubi dolorum certa remedia. in quibus

ex

et importuna

recipit unicum filium mater inferetro. ubi turbe dicitur
 circum stanti. non est mortua puella sed dormit. ubi qua
 driduanus mortuus aduocem in clamantis dñi ligatus egredi
 tur. Audiote in breui tempore duas uirgunculas filias iunc
 tis pene extulisse funeribus. & pudicissimam ac fidelissimam
 coniugem tuam faustinam. immo fidei calore germanam.
 in qua sola post amissos liberos ad quiescebas. subita tibi dormi
 tatione subtractam. quasi si naufragus in litore latrones
 reperiat. & iuxta eloquia prophetarum fugiet uersum. ex
 tendensque manum ad parietem. & a colubro mordeatur. can
 secuta rei familiaris damna. uastatione totius barbaro hoste
 prouincis. & in communi depopulatione prius tuarum
 possessionum ruinas. ab actos armentorum ac peccorum greges.
 uinctos occisosque seruulos. & unica filia quam tibi tam crebra
 orbitas fecerat cariorem. electum nobilissimum generam; ex
 quo ut omnia taceam plus meroris quam gaudii suscepisti.
Hic est catalogus temptationum tuarum. & cum iuliano tirunculo
 xpi pugna antiqui hostis. que si ad te respicias ^{haec} gaudia sunt. si
 ad bellatorem fortissimum ludus & umbra certaminis. Beato
 iob post malorum examina. uxor pessima reseruata est. ut per
 eam disceret blasphemare. Tibi sublata est optima. ut miseriarum
 solatium perderes. Aliud autem est sustinere quam nolis.
 aliud desiderare quam diligas. Ille in tot mortibus filiorum.
 domus suae ruinam. unum habuit sepulchrum. & scissis uesti
 bus ut parentis monstraret affectum. procidens in terram
 adorauit & dixit. Nudus exiui de ventre matris meae. nu
 dus redeam. Dñs dedit dñs abstulit. sicut dñe placuit ita factum est.

sit nomen dñi benedictum. Tu ut parcissime dicam
inter multorum officia propinquorum & consolantes ami-
cos tuorum exequias p̄secutus es. Perdidit ille simul omnes
diuitias & succedentibus sibi malorum nuntus ad singulas pla-
gas ferebatur immobilis. Conplensⁱⁿ illud de sapiente pre-
conium. si fractum in labatur orbis. in pauidum ferient ruine.
Tibi maior pars substantie derelicta est. ut tantum tempteris
quantum ferre potes. nec ad eum peruenisti gradum. ut totis
aduersum te cuneis dimiceretur. Diues quondam dñs. & ditior
pater subito orbis & nudus est. Cumque in omnibus his que
contingerant ei non peccasset coram dño. nec quicquam locutus
esset insipiens. exultans dñs in uictoria famuli sui & filii patien-^{illius}
tiam suam ducens triumphum dicit diabolo. Anim aduer-
tisti famulum meum iob. quia non est quisquam similis illi super
terram. homo innocens. uerus dñi cultor. abstinens se ab omni
malo et adhuc perseuerat in innocentia. Pulchre addidit.
& adhuc perseuerat in innocentia. Quia difficile est pressa
malisⁱⁿ innocentiamⁿ dolere. & hoc ipsa fide periclitari. quos
uidet in iuste sustinere quod patitur. Adque respondens
diabolus & ait. Corium pro corio. & omnia quae habuerit ho-
mo dabit pro anima sua. sed extende manum tuam & tange
ossa & carnes. nisi in faciem benedixerit tibi. Callidis-
simus aduersarius & inueteratus dierum malorum. nouit
alia esse que extrinsecus sunt. & a philosophis quoque mun-
di ΑΔΙΑΦΟΡΑ hoc est^{diff} inferentiaⁱⁿ eorum que amissione atq;
contemptu perfectamⁿ esse uirtutem. alia que intrinse-
cus & desiderata cogant dolere perdentem. Vnde audac

ter dñi rennuit p̄dicationem . & dicit nequaquam debere
 laudat̄ eum . quinil dese sed totum extra se dederit . qui
 pro corio suo corium obtulerit . filiorum deposuerit mar
 sup̄ium . & fruatur corporis sanitate . Unde intellegit
 prudentia tua usque adhuc ^{terminum} peruenisse temptationes tu
 as . & dedisse te corium pro corio pellem propelle . omnia
 queque habes paratum esse dare pro anima tua . Nec
 : nec tactas carnes nec ossa confracta . ad quorū dolorem difficile ē n̄ ingemescere & in faciē dī
 dum autem extētam in te manū dī . benedicere . pro eo
 quod est maledicere . Unde & nabutha in libris regū
 benedixisse dicitur dñm & regem . & idcirco lapidatur applo .
 Sciens autem dñs athletam suum immo uirum fortissimum
 & iam in isto extremo certamine posse superasse . ecce
 inquit trado illum tibi . tantū ^{men} animam illius custodi .
Caro sc̄i uiri datur in diaboli potestatem . & unius san
 tas reseruat̄ . Nisi illam percussisset in quo sen
 sus est . mentisque iudicium non esset culpa peccantis .
 sed eius qui statum mentis euerterat . Laudent te ergo
 alii . tuasque contra diabolum uictorias pane gēricis
 persequantur . quod leto uultu mortes tuleris filiarum .
 quod in quadagesime die dormitionis earum lugubrem
 uestem mutaueris . & dedicatio ossum in mart̄ris candi
 da tibi indumenta reddiderit . Ut non sentires dolo
 rem orbitatis ^{tuae} . quem ciuitas uniuersa sentiret . sed ad tri
 umphum mart̄ris exultares . Quod sc̄issimam con
 iugem tuam . Non quasi mortuam . sed quasi proficis
 centem deduxeris . Ego te nequaquam adolatione
 decipiam . nec lubrica laude subplantem . loquar que

illud potius quod tibi audire condecet. Fili. accedens
ad seruitutem dñi. prepara animam tuam ad temptationē.
Et cum omnia feceris. dicito. seruus inutilis sum. feci quod
facere debui. Tulisti liberos quos ipse dederas. recepisti
ancillam quam ^{mibi} ad breue solatium commodaueras. Non
contristor quod recepisti. sed ago gratias quod dedisti.
Quondam diues adulescens omnia que in lege precepta sunt
se impleisse iactabat. ad quem dñs in euangelio. unum tibi
inquit deest. si uis perfectus esse uade & uende omnia
que habes. & da pauperibus. & ueni sequereme. **Q**uia omnia
se fecisse dicebat. in primo certamine diuitias uincere
non potest. **U**nde & difficulter intrant diuites in regna
celorum. que expeditos & ad ^{alacru} lucrum leuitate subnixos
habitatores desiderat. **V**ade inquit & uende non partem
substantiae. sed uniuersa que possides. & da non amicis.
non consanguineis. non propinquis. non uxori. non liberis.
Plus aliquid addam. nihil tibi obmetum inopie
reseruaueris nec cum anania damn. eris & affiras edda
cuncta pauperibus. & facti tibi amicos de mammona iniquo.
quite recipiant in eterna tabernacula; ut me sequaris.
ut dominum mundi ⁱⁿ possessionem habeas. ut possis canere
cum propheta. **P**ars mea dñs. ut uerus leuita nihil deterris
hereditate possideas. et hoc hortor. si uis esse perfectus.
si aptus dignitatis. si sublata cruce xpm sequi.
si ad prehensio aratro non respicere post tergum.
si in sublime tecto positus. pristina uestimenta contemnis.
& uenias egiptiācam dominā seti. palliū

derelinquis. 7 Vnde & helias ad celorum regna festi-
 nans. non potest ire cum pallio. sed mundi immundo uesti-
 menta dimittit. 7 Sed hoc a sapientibus dignitatis est. & eius
 qui uelit esse perfectus. 7 Cur qui in seculo primus es. non
 & in xpi familia primus sis. 7 an quia uxorem habes. 7 ha-
 buit & petrus. & tamen cum rete eam & nauicula dere-
 liquit. 7 Proidentissimus dñs & omnium salutem desi-
 derans. malensque penitentiam peccatoris quam mortem.
 abstulit tibi & iam hanc excusationem. ut non illa te
 retrahat ad terras. sed eam sequaris ad paradisi regna
 tendentem. 7 Bona liberis paras. quite ad dñm pre-
 cesserunt. ut partes earum non in diuitias sororis pro-
 ficiant. sed in redemptionem animae tuae atque alimen-
 ta miserorum. 7 Hec monilia a te filiae tuae expe-
 tunt. his gemmis. ^{ornari} capita sua uolunt. quod periturum erat
 in serico. in uilibus pauperum tunicis reseruetur. 7 Repe-
 tunt ante partes suas iunctis sponse. nolunt uideri
 pauperes & ignobiles. priora ornamenta desiderant.
 nec est ^{qui} quod excuset nobilitatem. sed diuitiarum pondera. 7
 Respice sc̃m uirum pammachium. & feruentissimę fidei
 paulinum p̃br̃m. qui non solum diuitias sed se ipsos dño
 obtulerunt. qui contra diaboli tergiversationem ne-
 quaquam pellem propelle. sed carnes & ossa & animas
 suas dño consecrarunt. quite & exemplo & eloquio
 id est. & opere. & lingua. possunt ad maiora producere. 7
 Nobilis es. sed illi. ^{sed} in xpo nobiliores. 7 Diues & honora-
 tus. & illi. immo ex diuitibus. ^{pauperes &} in glari. & idcirco

ditiores & magis incliti. qui pro xp̄o pauperes & honorati.
Et tūc nequidem facis. quod sc̄orum usibus diceris minis.
trare. fouere monachos. ecclesiis offerre quam plurima.
sed hęc rudimenta sunt militis tuę. Contempnis aurum.
contempserunt & mundi philosophi. Equibus unus ut
ceteros sileam. multarum possessionum pretium proie
cit in pelagum. abite dicens in profundum. male cupidita
tis. ego uos mergam. ne ipse mergar auobis. Philoso
phus glorię animal. & popularis aurę uile mancipium. totā
semel sarcinam deposuit. & tūc putes in uirtute culmi
num conscitum. si partem ex toto offeras. Te ipsum
uult dñs hostiam uiuam placentem dō. te in quā non tua.
& ideo uariis temptationibus commonet. quia multis pla
gis & doloribus eruditur ist̄. et quem diligit dñs corri
pit. flagellat autem omnem filium quem recipit. Pau
percula uidua duo gr̄a misit in gazophilatium. & quę to
tum optulit quod habebat. om̄s dicitur in oblatione mu
nerum dī superasse locupletes. quę non pondere sua. sed
offerentium uoluntate. Pensātur; ut multis erogaueris
censum tuum. ut quidem tua gaudeant libertate.
tamen multo plures sunt quibus nihil dedisti. Neq;
enim dari opes & croesi diuitię explere ualent paupe
res mundi. Quod si te ipsum dño dederis. & aptica uir
tute perfectus sequi coeperis saluatorem. tunc intel
leges ubi fueris. & in exercitu xp̄i quam extremum tenu
eris locum. Non plauxisti filias mortuas. & paternę
ingenis lacrimę xp̄i timore siccatę sunt. Quanto

et daret

maior abraham. qui unicum filium uoluntate iugulauit.
 & quem heredem mundi futurum audierat. non desperat
 etiam post mortem esse uicturum. Septe^h obtulit filia
 uirginem. & idcirco in numeratione scorum ab apto poni
 tur. Nolo tantum^{men} ea offeras dno. que potest fur rape
 re. hostis inuadere. proscriptio tollere. que & accedere
 possunt & recedere. Ad instar undarum ac fluctuum. asuc
 cedentibus sibi dominis occupantur. atque ut uno cuncta
 sermone comprehendam. que uelis nolis in morte dimis
 surus es. Illud offer. quod nullus tibi possit hostis aufer
 re. nullae eripere tyrannides. quod tecum pergat ad
 inferos. immo ad regna celorum & paradisi delicias. Ex
 struis monasteria. multasque per insulas dalmatis scorum
 numerus sustentatur. sed melius faceres si ipse scis
 inter scos uiueres. Sci estote. quia & ego scis sum dicit
 dñs. Apostoli gloriantur. quod omnia dimiserunt et
 secuti sunt saluatorem. & certe preter retia & nauem
 nihil eos legimus dimisisse. & tamen^{testimonio} futuri iudicis coro
 nantur. quia se offerentes totum dimiserunt quod ha
 bebant. Hec loquor non in suggestione operum tuo
 rum. uel quod extenuem liberalitatem tuam & elemo
 sinas tuas. sed quod nolim te inter seculares esse mona
 chum. & inter monachos secularem. Totumque expetam
 ate. cuius audio mentem diuino cultui deditam. Si huic consilio
 nro ut amicus ut ad secula ppinquus sentit. & te ad delicias splen
 dentis mris reuocat. intellege eum non de tua anima. sed de suo
 uentre cogitare. & omni opes lauta que conuiuia subita morte

¶ finiri.

ut
ut

IV

Octo & vii annorum intra xx dies duas filias amisisti.
& arbitraris senem diu posse uiuere? Cuius uirtus longa
tendatur. audiet dauid. dies uirtus nostrae. septuaginta anni.
Si autem amplius octoginta anni. & quicquid super est. la-
bor & dolor est. Felix & omne dignus beatitudine quem se-
nectus xpo occupat seruientem. quem extrema dies saluator
inuenit militare. Quinon confundetur cum loquetur in
inimicis suis in porta. cui in introitu paradisi dicitur. Rece-
pisti mala inuita tua. nunc autem hic letare. Nec enim
ulciscetur dñs bis in eadem. Diuitem purpuratum gehennae
flamma suscepit. Lazarus pauper & plenus ulceribus cuius
carnes putridas lambebant canes. & uix de micis mensae locu-
pletis miseram sustentabat animam. in sinu abrahae reci-
pitur. & tanto patriarcha parente letatur. Difficile.
immo impossibile ut presentibus quis & futuris fruatur bo-
nis. ut & uentrem hic. & ibi mentem impleat. Ut de de-
licis. transeat ad delicias. ut in utroque seculo primus sit.
ut in caelo & in terra appareat gloriosus. Quod si talis
cogitatio scrupulum mouerit. cur monitor ipse non
talis si in qualem te esse desidero. et non nullos uideris
in medio itineris contrahere. illud breuiter respondebo.
non mea esse que dico. sed dñi saluatoris. Non monere
quod ipse possim. sed quod debeat uelle uel facere. qui
seruus factus est xpi. Et athlete suis monitoribus
fortiores sunt. & tamen monet debitor. pugnat ille
qui fortior est. Noli respicere iudam negantem.
sed paulum respice confitentem. Jacob ditissimi

et miserabile

et futurus

patris filius. solus & nudus cum baculo suo pergat in me.
 sopotamiam. iacet lassus itinere. & quidelicatissime
 a rebecca matre fuerat edocatus. lapide ad caput pro pul
 uillo utitur. Vidit scalam de terra usque ad celum.
 & ascendentes super eam angelos & descendentes & desu
 per innitentem dnm. ut lassus manum porrigeret. ut
 ascendentes suo ad laborem prouocaret aspectu. Vnde
 & uocatur locus ipse bethel. id est domus di. in qua cot
 tidie ascenditur atque descendatur. Et sci enim cor
 ruunt si fuerint negligentes. & peccatores pristinum
 recipiunt gradum. si sordida ^{des} fletibus lauerint. Hoc
 ideo dico. ut non te terreant descendentes. sed prouocent
 ascendentes. Numquam exemplum a malis sumitur.
 & iam in secti rebus semper a meliore parte incitamenta
 uirtutum sunt. Oblitus propositi & epistolaris
 breuitatis. plura dicere cupiebamus. Ad materis
 quippe dignitatem & ad meritum personae tuae. parum
 est omne quod dicitur. Et ecce tibi ausonius noster
 cepit scedulas flagitare. urgere notarios. & in nitu
 feruentis equi ingem. olim mei festinus arguere tar
 ditatem. Memento igitur nostri. & cura ut
 in xpo ualeas. atque ut cetera taceam. Domestice scilicet
 uere exempla sectare. quae uere xpm secuta. peregrin
 nationis molestias sustinet. Sic tibi tanti dux femina
 facti. amen.

JXII. HIERONIMUS AD RIPARIUM PRESBITERUM

M acceptis litteris tuis. primitus non respondere.

superbiſ est. reſponde^{re} temeritatſ. ⁊ Dehuſ enim re
 buſ interrogat. quaſ. & proferre & audire ſacrilegum
 eſt. ⁊ *Αἰς* uigilantiū. *ΚΑΤΑ*. *ΑΝΤΥ* *ΦΡΑCΙΝ*. hoc uo
 catur nomine. nam dormitantiuſ rectiuſ diceretur.
 of foetidum ruruſ aperire. ⁊ putorem ſpurciſſimū
 contra ſcōrum martirum proferre reliquiaſ. ⁊ Et
 noſ queaſ ſuſcipimur appellare cinerarioſ & idolatraſ.
 qui mortuorum hominum oſſa ueneremur. ⁊ O infe
 licem hominem & omni lacrimarum fonte plangendū
 qui hec dicit. non ſe intellegit eſſe ſanaritam. & iudeum.
 qui corpora mortuorum pro immundis habent. ⁊ etiam
 uafa quae in eadem domo fuerint. palluta ſuſpiciuntur.
 ſequentes occidentem litteram. & non ſp̄m uiuificantem.
 Noſ autem non dico martirum reliquiaſ. ſed ne ſolem quidem
 & lunam & ^{non} angelos & archangelos. non cherubim. non ſeraphim.
 & omne nomen quod nominatur. In preſenti ſaeculo & in futuro
 colimus & ueneramur. ne ſeruiamus creaturae potiuſ quam crea
 tori. qui eſt benedictuſ in ſaecula. ⁊ Honoramus reliquiaſ
 martirum. ut eum cuiuſ ſunt martireſ adoremur. honora
 mus ſeruos. ut honor ſeruorum redundet ⁊ ad dñm quiaat.
 Qui uoſ ſuſcipit. me ſuſcipit. ⁊ Ergo petri & pauli reliquiaſ
 inmundae ſunt. ⁊ Ergo moſiſ corpusculum inmundum erit.
 Quod iuxta hebraicam ueritatem ab ipſo dño ſepultum eſt.
 Et quotiens cumq; apoloſorum & prophetarum & omnium
 martirum basilicas ingredimur. toties idolorum templa
 ueneramur. accenſiq; ante tumuloſ eorum cerei idolatrie
 inſignia ſunt. ⁊ Plus aliquid dicam. quod redundet in aue

at
 oram

totis caput. & insanum cerebrum uel sanet aliquando uel doleat.
 ne tantis sacrilegissimorum animae subuertantur. Ergo & cor-
 pus dñi in sepulchro positum immundum fuit. & angeli qui incan-
 didis uestibus uidebantur. mortuo cadauere atq; polluto prebe-
 bant excubias. Ut post multa secula dormitantiis somnaret
 limbo eructuar & limundissimam crapulam. & cum iuliano
 persecutore. scōrum basilicas aut destrueret. aut in templa con-
 uerteret. Miror sc̄m ep̄m incuius parrochia esse p̄b̄ dicit.
 ad quiescere furori eius. & non uirga apostolica uirgaq; ferrea
 confringere uas inutile. & tradere in interitum carnes ut sp̄s
 saluus fiat. Memineritq; illius dicti. uidebas furem & con-
 currebas cum eo. et cum adulteris portionem tuam ponebas.
 Et in alio loco. In matutino interficiebam omnes peccatores terrae.
 ut disperderem de ciuitate dñi omnes operantes iniquitatem.
 Et iterum nonne odientes te dñe odio habui. & super inimicos tuos
 tabescebam. perfecto odio oderam illos. Si non sunt honorande
 reliquiae matrisum. quomodo legimus pretiosa in conspectu dñi
 mors scōrum eius. Si ossa eorum pollunt contingentes. quo
 modo heliseus mortuus mortuum suscitauit. & dedit uitam
 quod iuxta uigilantium iacebat immundum. Ergo omnia casta
 israhelici ^{exort} populi & populi di fuerunt immunda. quia ioseph & patri-
 archarum corpora portabant insolitudine. & ad sc̄am terram in-
 mundos cineres retulerunt. Ioseph quoq; in t̄po procedens dñi
 & saluatoris nostri. sceleratus fuit. qui tanta ambitione iacob in
 hebron ossa portauit. ut immundum patrem auo & a uo sociaret
 immundis. & mortuum mortuis copularet. Precidenda lingua
 a medicis. immo insanum curandum caput. ut loqui quinescit.

discat aliquando reticere. 7. Ego uidi hoc aliquando portentam
& testimonis scripturarum quasi uinculis ꝛ ꝑociatis uolui ligare
furosum. sed abuit excessit. euasit. erupit & inter adriae fluctus
gothici que reges alpes in nos declamando clamauit. 7. Quicquid
enim amens loquitur. uoci feratio & clamor est appellandus. 7.
Tacita me forsitan cogitatione reprehendas. cur in absente inue
hi ar. 7. fateor tibi dolorem meum. sacrilegium ^{patienter} tantum. audire
non possum. 7. Legi enim siromasten sine es. auctoritatem helie.
zelum simonis chananei. petrisse ueritatem. ananiam & saphi
ram trucidantis. pauli constantiam. qui elim magum uis dñi
resistentem. aeterna cecitate damnauit. 7. Non est crudelitas
pro dō pietas. unde & in lege dicitur. 7. Si frater tuus & amicus
& uxor tuae est in sinu tuo deprauare uoluerit. te aueritate.
sit manus tua super eum. & effundat sanguinem ipsorum ut au
feras malum de medio israhel. 7. Iterum dicā ergo martirum
inmundi sunt reliquie. & quid passi sunt apostoli. ut in
mundum stephani corpus tanta funeris ambitione prece
derent. & facerent ei planctum magnum. ut illorum luc
tus in nostrum gaudium uerteretur. 7. Nam quod dicit eum
uigilias execrari. facit & hoc contra uocabulum suum. ut ue
lit dormire uigilantius. & non audiat saluatorem dicentem.
sic non potuistis una hora uigilare mecum. 7. Uigilate & ora
te. ut non ueniatis in temptationem. 7. Sp̄s promptus. caro
infirma. 7. Et in alio loco propheta de caritate media nocte con
surgebam ut confiterer tibi super iudicia iustitiae tuae. 7.
Dñm quoq; in euangelio legimus per noctas se. & apostolos
clausos carcere tota nocte uigilasse. ut illis psallentibus

terra quateretur. custos carceris crederet. magistratus & ciuitas
 terrentur. Loquitur paulus orationi insistite. uigilanter
 mea. & in alio loco in uigiliis frequenter. Dormitet itaq;
 uigilantius. & ab exterminatore aegypti cum egyptus dormiens
 suffocetur. Nos dicamus cum dauid; non dormitabit neq; obdor
 met quicustodit israhel. ut ueniat ad nos scs & hinc quinter
 pretatur uigil. & si quando propter peccata nostra dormierit.
 dicamus ad eum. Exsurge quare obdormis. Excitemus q; illum
 & nauicula fluctuante clamemus. Magister. saluos nos fac. pe
 rimus. Plura dicere uolueram. si non epistolaris breuitas pудо
 rem nobis ^{tacendi} inponeret. & si tui librorum eius ad nos uoluisset mitte
 re caritilenas. ut scire possimus ad qua re scribere deberemus.
 Nunc autem aerem uerba uimus. & non tamen illius infideli
 tem. quae omnibus patet. quam nram fidem aperuimus.
 Ceterum si uolueris nos longiorem aduersus eum librum scribere.
 mitte nenas illius & ineptias. ut iohannem baptistam audiat
 predicantem. lam securis ad radicem arborum posita est.

omnis arbor quae non facit fructum bonum excidetur & in igne mittetur.

XXIII HIERONIMUS AD CAS TORINAM MATRTERA

Iohannes idem apostolus & euangelista in epistola sua ait. Qui
 cumq; odit fratrem suum. homicida est. Et recte cum homi
 cidium ex odio sepe nascatur. Quicumq; ^{odit} etiam si gladio nec
 dum percusserit. animo tamen homicida est. Cur aut tale
 principium. scilicet ut ueteri sancore deposito. mundum pecto
 ribus do paremus habitaculum. Irascimini inquit dauid &
 nolite peccare. Hoc quod uelit intellegi apostolus plenus in
 terpretatur. Sol non occidat super iracundiam uestram.

quid agimus nos in die iudicii. super quorum iram. non unus dies.
sed tantorum annorum sol testis occubuit. 7 Dñs loquitur in euan-
gelio. si offers munus tuum ad altare. ibiq; rememoratus fueris quia
frater tuus habet aliquid aduersum te. uade reconciliate prius
fratri tuo. & sic offeres munus tuum ad altare. 7 Ne mihi misero
nec dicam tibi. quāto tempore aut non obtuli^{mus} munus ad altare.
aut ita permanente sine causa obtuli^{mus}. 7 Quomodo in cot-
tidiana prece umquam diximus. dimitte nobis debita nostra.
sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. animo discor-
dante cum uerbis. oratione desidente cum factis. 7 Precor itaq;
quod & ante annum prioribus litteris rogaueram. ut pacem
quam nobis dñs reliquit habeamus. & meum desiderium &
tuam mentem xps intueatur. 7 In diei ante tribunal eius re-
conciliata seu scissa concordia. aut premium re^{cu}perabit. aut
poenam. 7 Quod si quod procul absit nalueris. ego liber ero.
epistola mea haec cum lecta fuerit absoluet.

ut. discrep. uice

XIII. **HIERONIMUS AD SALVINAM**
Vereor ne officium putetur ambitio. & quod illius exem-
plo facimus quiait. diserte a me quamitis sum & humilis
corde. gloriae facere appetitione dicamur. 7 & non uiduam
alloqui in angustiis constitutam. sed aulae nos insinuare regali.
& sub occasione sermonis. amicitias potentium quaerere. 7
Quod liquido non putabit quis scierit esse preceptum personam
pauperis non accipies in iuditione ^bsupre textu misericordiae
quod iniustum est iudicemus. 7 Vnumquemq; enim nrm non
hominum sed rerum pondere iudicandum est. 7 Nec diuiti ob-
sunt opes si bene eis utatur. nec pauperem egestas commendabi

4 48

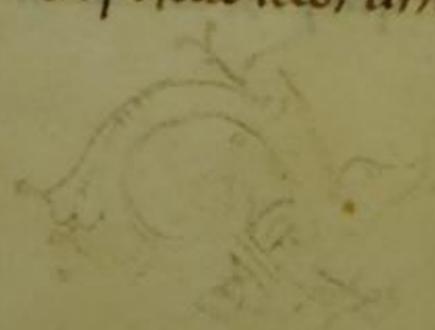
liorem facit. si inter sordos & inopiam peccata non caueat. 7
Utriusq; nobis testimonium & abraham patriarcha: & cotidiana
exempla subpeditant. 7 Quorum alter in summis diuitis ami-
cus di fuit. alii cotidie in sceleribus deprehensi. poenas legi-
bus sol uunt. 7 Adloquimur legit pauperem diuitem.
sciat ipsa que possidet. 7 Neq; enim marsupium eius discuti-
mus. sed anime puritatem. 7 Loquimur ad eam cuius faciem
ignoramus & uirtutes nouimus. quam nobis fama commendat.
cuius uenerabiliorem pudicitiam adulescentia facit. 7 Que
mortem iuuenis mariti sic fleuit. ut exemplum coniugi de-
derit. sic tulit ut eum profectum crederet. non amissum. 7
Orbitatis magnitudo. religionis occasio fuit. Nibridium suum
sic querit. ut in xpo presentem nouerit. 7 Cur ergo ad eam
scribimus. quam ignoramus? Triplex nimirum causa est.
prima qua pro officio sacerdotu. omnes xpianos filiorum loco
diligimus. & profectus eorum nostra est gloria. 7 Altera
qua pater defuncti intima mihi necessitudine copulatus fuit. 7
Extremaq; et ualidior quod filio meo auito roganti. negare
nihil potui. qui crebris litteris interpellatricem duri iudi-
cis superans. Et multorum mihi ad quos ante super eadem ma-
teria scripseram exempla proponens. ita suffudit pudorem
negantis. ut plus considerarem quid ille cuperet. quam quid
me facere conueniret. 7 Alius forsitan led & nibridium
quod de sorore generatus augustae. & in mater terae nutritus
sinu. In uictissimo principi ita carus fuit. ut ei inobilissima
coniugem quereret & bellis ciuilibus affrica disidentem.
a cael^{is} obsidem. ^{sibi} fidam redderet. 7 Mihi a principio statim

illud est predicandum. quod quasi uicine mortis prescius in
terfulgorem palatu & honorum culmina. que statem ante
ibant. sic uixit ut se ad xpm crederet profecturum. 7 Sacra
narrat historia cornelium centurionem cohortis italice
intantum acceptum do. ut angelum ad eum mitteret. & omne
misterium quo petrus de circuncisionis angustus transferbatur
ad preputi latitudinem. ad illius merita pertineret. qui prius
ab apostolo baptizatus salutem gentium dedicauit. 7 Scriptum
est de eo. 7 Erat uir quidam in cesarea nomine cornelius centurion
cohortis que dicitur italica. religiosus & timens dm. cum om
ni domo sua. faciens elemosinas multas plebi. & orans dm sep.
Quic quid de illo dicitur. hoc nomine commutato in iudicio
meo uindico. 7 Sic religiosus fuit & amator pudicitiae. ut
uirgo sortiretur uxorem. 7 Sic timens dm cum uniuersa
domo sua. ut oblitus dignitatis omne consortium cu
monachis haberet & clericis. tantasq; elemosinas faceret
in populis. ut fores eius pauperum atq; debiliu obside
rent examina. 7 Certe sic semper orans dm. ut illi quod op
timu esset eueniret. 7 Raptus est ne malitia inmutaret
mentem eius. quia placita do erat anima illius. 7 Vnde
et ego possum uere super eo abire apostoli uoce dicentis.
In ueritate cognouit quia non est personarum acceptor ds.
sed in omni proposito qui timet dm. & operatur iustitiam.
acceptus est illi. 7 Nihil nocuit militanti. paludamentum.
& balthus. & apparitorum caterue. quia sub habitu alte
rius alteri militabat. 7 Sicut e contrario nihil prodest alius
uile palliolum. furua tunica corporis in gluues. et si

49
 mulata paupertas. si nominis dignitatem operibus destruant. Legimus & in euangelio de alio centurione dñi testimonium. nec in israhel tantam fidem inueni. Et ut ad superiora redeamus. Ioseph qui & in egestate & in diuitiis dedit experientia uirtutum. qui seruos & dominos docuit animum libertate. nonne post pharaonem regis ornatus insignibus sic dō carus fuit. ut super omnes patriarchas duarum tribuum pater fieret. Danhel & tres pueri. sic preerant babilone operibus. & erant inter principes ciuitatis. ut habitu nabuchodonosor. dō mente seruirent. Mardocheus & hester inter purpuram sericum & gemmas. superbiam humilitate uicerunt. Tantique fuere meriti. ut capti uictoribus imperarent. Haec illo tendit oratio. ut ostendam iuuenem meum coniunctione regalis sanguinis & affluentia diuitiarum atque insignia potestatis. materiam habuisse uirtutum. Dicente ecclesiasten. sicut protegit sapientia. sic protegit pecunia. Nec statim illum huic testimonio putemus aduersum. Amen dico uobis difficile diues intrabit in regna caelorum. Et rursum dico uobis. facilius camelum per foramen acus transire. quam diuitem intrare in regnum di. Alioquin. zacheus. publicanus. quem ditissimum scriptura commemorat. contra hanc sententiam saluatus uidebitur. Sed quo modo quod apud homines impossibile est. apud dñm possibile fiat. apostoli consilium docet scribentis ad timotheum. Diuitibus huius saeculi precipe. non superbire. nec sperare in incerto diuitiarum. sed in dño uiuo qui prestat nobis omnia abundanter

adfruendum .7 Bene faciant. diuites sint in operibus bonis.
facile tribuant . communent . thesaurizent sibi funda-
mentum bonum infuturum . ut adprehendant ueram
uitam .7 ^{ci} Oidimus quomodo camelus introire possit in
foramen acus . quomodo animal tortuosum deposito
pondere sarcinarum . adsumat sibi pennas columbe . ut
requiescat in ramis arboris . que de sinapis semente succre-
uit .7 Legimus in esaiâ camelos in adian & ephad & sabaa au-
rum & thus ad urbem dñi deportantes .7 & In terpo horum
camelorum ismahelite negotiatores . stacten .7 timama &
resina que nascitur in galaad . & cutem uulneribus obducit .
egyptus deferunt . tanceq; felicitatis sunt . ut emanant & uen-
dant ioseph & mercimonium eorum salus mundi sit .7 Do-
cet ^{& h} esopi fabula . plenum muris uentrem per angustum
foramen egredi non ualere .7 Ergo nebridius meus cotti-
die illud reuoluens . qui uolunt diuites fieri incedunt in
tentationem & in laqueum diaboli & desideria multa .
quicquid et imperatoris largitio . eius ^{& honores in} sibi dederunt . in usus
pauperum conferebat .7 Nouerat enim esse a dño preceptum .
suis perfectus esse . uade uende ^{quae habes} omnia . & da pauperibus . & ue-
ni sequere me .7 & qui hanc sententiam implere non pote-
rat . habens uxorem & paruulos liberos . & multam familiam .
faciebat sibi amicos de iniquo mammona qui recipere eum
in aeterna tabernacula .7 Nec semel abiciebat sarcinam .
quod fecerunt apostoli . patrem & re te & nauiculam relin-
quentes . sed ex qualitate aliorum inopis . suam abundantiam
communicabat . ut postea illorum diuitis . huius indigentiam

onere

sustentat. Scit ipsa cui libellus hic scribitur. me non nota
 sed audita narrare. nec ex aliquo ^{in me} beneficio scriptorum more
 grecorum gratiam linguæ reddere. procul a xpianis ista suspi-
 tio. habentes uictum & uestitum. his contenti si mus. 7 Ubi
 uile olusculum. & cibarius panis. et cibus potusq; moderatus.
 ibi diuitis super uacue. Ibi nulla adulatio. que ^{ut} precipue
 fructum respicit. 7 Ex quo colligitur fidele esse testimoniū.
 quod causas non habet mentiendi. 7 Ac ne quis me putet solas
 in nebridio predicare elemosinas. quāquam & has exercuisse
 sit magnum. de quibus dicitur. sicut aqua extinguit ignem.
 ita elemosina extinguit peccatum. 7 Ad uirtutes eius cete-
 ras ueniam. quas singulas in paucis hominibus deprehendimus. 7
 Qui fornacem regis babilonis sine adustione ingressus est. cuius
 adulescentis egyptia domina pallium non tenuit. que uxor
 eunuchi nullos creat liberos uoluptate transacta. 7 Quem
 hominum disputatio illa non terreat. 7 Ydeo aliam legem
 in membris meis repugnantem legimentis mee. & captiuum
 ducentem me in lege peccati quod est in membris meis. 7
 Mirum dictum est nutritus in palatio contubernalis & con-
 discipulus augustorum. quorum mense ministrat orbis. & ter-
 ra ac maria seruiunt. Inter rerum omnium abundantiam
 in primo & atis flore. tantę uerecundię fuit. ut uirgi-
 nalem pudorem uinceret. et ne leuem quidem in se obse-
 ni ruboris fabulam daret. 7 Deinde purpuratorum pro-
 pinquus. socius. consubrinus. eisdemq; cum ambobus studiis
 eruditus. que res & iam externorum mentes sibi conciliat.
 Non est inflammatu superbia. non ceteros homines

adducta fronte contempsit. sed cunctis amabilis. ipsos prin-
cipes amabat ut fratres. uenerabatur ut dominos. & in illorum
salutem suam salutem positam fatebatur. Ministros autem
eorum. & uniuersum ordinem palatii. quo regalis frequentatur
ambitio. sic sibi caritate sociarat. ut qui merito inferiores erant.
offitii separatis arbitrarentur. Difficile factum. gloriam uir-
tute superare. & ab his diligi. quos precedas. Quae uidua
non huius auxilio sustentata est. qui pupillus non in eo reperit
patrem. Totius orientis episcopi. adhuc miserorum preces & labo-
rantium desideria conferebant. Quae quidam imperatore
poscebat. elemosina in pauperes. pretium captiuorum. misericor-
dia in afflictos erat. Unde & ipsi principes libenter prestabant.
quod sciebant non unum sed pluribus indigeri. Reuersa est terra
ad terram suam. dormiuit in domino. & adpositus est ad patres suos
plenus dierum & luminis. & nutritus in senectute bona. canenti-
um hominis sunt sapientias. & in breuitate tempora multa compleuit.
Tenemus pro illo dulcissimos liberos. uxor. heres. pudicitiae pre-
mium est. Nihil diuisus puerio patrem querentibus exhibet. sic
oculos. sic ille manus. sic ora ferebat. & scintilla uigoris ^{patris} plena
lucebat in filio. & similitudo morum per speculum carnis eru-
pens. ingentes animos angustato in pectore uersabat. Iungi-
tur ei germana rosarum. & liliarum calatibus eboris ostrisq;
commertium. sic refert in ore patrem ut ad uenustatem
propensior sit. Sic matrem iuxta pingit similitudine.
ut in uno corpore utrumq; cognoscas. Ita suauis est
& mellitula. ut honos sit omnium propinquorum. Hanc
tenere non dedignatur augustus. hanc fouere in sinu regina

quid ultra differam. omnis caro foenum. & omnis gloria eius
quasi flor foeni.

51

letatur. certatim ad se omnes rapiunt pendet ex collo heret
in brachis singulorum. garrula ^{atq;} balbutiens lingue offensione
fit dulcior. Habes igitur saluina quos nutrias in quibus uirum.
absentem tenere te credas. ecce hereditas domini filii mercis fructus
uentris. pro uno homine duos filios recepisti. Auctus est
numerus caritatis. que quid debeas ^b marito redde filius. amore
presentium. absentis desideria tempera. Non est parum apud
dominum ^{meriti} bene filios educare. Audi apostolum commonentem uidua
elegatur non minus annorum. lx. que fuit unius uiri uxor.
in bonis operibus habens testimonium. si filios educavit si hospitalis
fuit. si sanctorum pedes lauit. si afflictis abundanter prebuit.
si omne opus bonum subsequuta est. Didicisti catalogum uir-
tutum tuarum. quid debeas nomini tuo. quibus meritis
secundum pudicitie gradum possideas. Nec te moueat quod
sexagenaria eligatur uidua. & putes adulescentulas ab apostolo
reprobari. & te crede eligi ab eo quid discipulo dixerat. nemo
adulescentiam tuam contemnat. non continentiam sed detatem.
Alioquin omnes que ante. lx. annos uiduate sunt. hac lege ac-
cipient maritos. Sed quia rudem christi instituebat ecliam
& omni ordini preuidebat. precipueque pauperibus quorum mei
cura cum barnaba fuerat demandata. illas uult ecclie opibus
sustentari. que propriis manibus non queant laborare. que
uere uidue sunt. quas & as proba it & uita. Heli sacer-
dos offendit dominum. ob uicia liberorum. Ergo e contrario
placatur deus uirtutibus eorum. si permanserint in fide
& caritate & castitate cum pudicitia. O thimothee te ipsum
castum custodi. Absit ut sinisterum quippiam mihi dete

suspiciari liceat. sed ex abundantia lubricam etatem manu
isse pietatis est. Que dicturus sum. non tibi sed puella
ribus annis dicta intellege. Vidua que indelicus est. ui
uens mortua est. Hoc uas electionis loquitur. & de illo
profertur thesauro qui confidenter aiebat. An experimen
tum queritis eius qui in me loquitur xps. Hoc ille pronun
tiat. qui libere sub persona sua fragilitate humani corporis fate
batur. non enim quod uolo bonum hoc operor. sed quod nolo ma
lum. & propterea subicio & redigo ⁱⁿ seruitutem corpus meum.
ne alius predicans ipse reprobus inueniar. Sulle timet. quis
nostrum potest esse securus? Si dauid amicus dñi. & salo
mon amabilis eius uicti sunt quasi homines. ut & ruinge no
bis ad cautionem & penitudinis ad salutem exempla prebe
rent. quis in lubrica uia lapsum non timeat. Procul sint
a conuiuiis tuis phasides aues. crasse turtures. actagenionicus
& omnes aues quibus amplissima patrimonia auolant. nec
ideo te carnibus uesci non putes. si suum. leporum. atq; cer
uorum. & quadrupedum animalium esculentia reprobet.
Non enim hec pedum numero. sed suauitate gustus iudican
tur. Scimus ab apostolo dictum. omnis creatura dñi
bona. & nihil reiciendum quod cum gratiarum actione
percipitur. Sed idem loquitur. bonum uinum non
bibere. & carnem non manducare. & in alio loco. uinum
in quo est luxuria. Omnis creatura dñi bona est. Audi
ant hec mulieres. que sollicitę sunt quomodo placeant
uiris. comedant carnes qui carnibus seruiunt. quarum
feruor despumat in coitu. que ligate maritis generationi

ac liberis dant operam: quorum uteri por tant fetus: et
 intestina carnibus impleantur. Tu uero que in cumulo
 mariti sepelisti omnes pariter uoluptates: que litam pur
 porissā & cerussa faciem: super feretrum eius lacrimis
 diluisti: que pullam tunicam: nigrosq; calciolos candi
 de uestis & aurati sacci depositione sumpsisti. Nihil ha
 be & necesse aliud: nisi perseuerare in ieiunio: pallor & sordes
 oc gemme tue sunt. Plumarum mollicies: iuuenalia
 membra non foueat: balnearum calor nouum aduliscen
 tis sanguinem non incendat. Audi quid ex persona uidue
 continentis & hincis pota decurrit. Ille meus primus
 quime sibi iunxit amorem. Abstulit ille habeat secum
 serua & que sepulchro. Sitanti uilissimum uirum quan
 ti preciosissimam margaritam. Si communi lege natu
 re damnat opes gentilis: uidua uoluptates: quid expec
 tandum est a uidua xpiana: que pudicitiam suam non
 solum ei debet qui defunctus est: sed ei cum quo regna
 tura est. Quæso te generalia monita & conueniens
 puellaris sermo personæ: suspicionem tibi iniuriæ mo
 ueant: & arbitreris me oburgantis animo scribere.
 Non timentis: cuius uotum est nescire que metuo. Te
 nerares infemur fama pudicitis est: & quasi flos pul
 cherimus cito ad leuem marcescit auram: leuiq; flatu
 corrumpitur: maxime ubi & as consentit aduicium:
 & maritalis de est auctoritas: cuius umbra tutamen
 uxoris est. Quid facit uidua inter familie multi
 tudinem: inter ministrorum greges: quos nolo

et
omnes

ut contemnat famulos. sed ut uiros erubescat. Certe
si ambitiose domus hec officia flagitant. preficiantur
his sene honestis moribus. cuius honor domine dignitas
sit. Scio multas clausis ad publicum foribus non caruisse
infamia seruulorum. quos suspectas faciebat. aut cul
tus inprudicus. aut crassi corporis nitor. aut etas apta libi
dini. aut conscientia amoris occulti. Securus animi tu
mor. qui & iam bene desimulatus frequenter erum
pit in publicum. & conseruos despiciet quasi seruos. Hoc
ex abundantia dictum est. ut omni diligentia custodias
cortuum. & caueas quid de te fingi potest. Non
ambulet iuxta te calamistratus procurator. non histrio
fractus infeminam. non canoris diaboli uenenata dulce
do. non iuuenis uultus & nitidus. Nihil artium scenica
rum. nihil tibi in obsequiis molle iungatur. Habeto
tecum uiduarum & uirginum choros. habeto tui sexus
solatia. Ex ancillarum q̄q̄ moribus domine iudican
tur. Certe tecum sit sc̄a mater. & lateri tuo amita
hereat. uirgo perpetua. Non debes periculose
externorum consortia querere. de tuorum societa
te secura. semper in manibus tuis diuina sit lectio
& tam crebre orationes. ut omnes cogitationum sa
gitte quibus adulescentia percuti solent. huiusmodi
clipeo repellantur. Difficile est quin potius impos
sibile. perurbationum initus carere quempiam.
quas significantius greci. ΠΡΟΠΑΘΕΙΑC uocant.
nos ut uerbum uertamus e uerbo. ante passiones

possumus dicere. Et quod incentiua uitiorum.
 omnium titillant animos. & quasi immobile nr̄m
 iudicium sit. uel abicere cogitata uel recipere. unde
 & naturarum dñs in euangelio loquebatur. Decor
 de exeunt cogitationes male. homicidia. adulteria.
 fornicationes. furta. falsa testimonia. blasphemia.
 Ex quo perspicuum est iuxta alterius libri testimonium.
 procliuus esse cor hominis. ^{a pueritia} ad malum. & inter opera car
 nis & sp̄s que apostolus paulus enumerat. mediā animā
 fluctuare. nunc hec nunc illa capientem. Nam ui
 rus nemo sine nascitur. Optimus ille est qui minimis
 urgetur. uel ut si gregio in sp̄s s̄s reprehendas incor
 pore neruos. Hoc est quod alius uerbis propheta sig
 nificat. Turbatus sum & non sum locutus. Et in eodē
 uolumine. Irascimini & nolite peccare. Et illud
 arctae tarentini aduulicum neglegentem. iante uer
 beribus enecassem. nisi iratus essem. Ira enim uiri. ius
 titiam dī non operatur. Quod de uia perturbatione
 dictum est. referamus ad ceteras. Sicut irasci hominis
 est. & iram non perficere xp̄iani. sic omnis caro con
 cupiscit quidem ea que carnis sunt. & quibusdam in
 lecebris ad mortiferas animam uoluptates trahit.
 Sed nostrum est uoluptatis ardorem maiore xp̄i amore
 restinguere. & lasciuens iumentum frenis in edis
 sub iugare. ut non libidinē sed cibos desideret. et
 sessorem sp̄m sc̄m moderato atq; composito portet
 incessu. Quotum ista. uel hominem esse. noueris

et
 In medicullo

& passionibus humanis nisi caueris subiacere. De eodem
cuncti facti sumus luto. hisdem compacti exordus. & in
serico & in pannis eadem libido dominatur. Nec regū
purpuras timet. nec mendicantium spernit scālorem.
Multoq; melius est stomachum te dolore. quam mentem.
imperare. corpori quam seruire. gressu uacillare.
quam pudicitia. nec statim nobis penitentis subsidia blan
diantur. que sunt infeliciū remedia. Cauendum
est uulnus quod dolore curatur. Aliud est integra na
ue & saluis mercibus portum salutis intrare. aliud nudū
herere tabule & crebris ^{re} cursibus fluctuum ad asperrima
saxa conlidi. Nesciat ^{uidua} digamiae indulgentiam.
Nec nouerit illud apostoli. Melius est nubere quam uri.
Tolle quod peius est uri. & per se bonum non erit nubere.
Procul hereticorum calumniae. scimus honorabiles nup
tias & cubile immaculatum. etiam de paradiso expulsus
adam unam uxorem habuit. Primus lamech maledic
tus & sanguinarius & decem stirpe descendens unam in
duas diuisit costam. & plantarium digamie protinus dilu
uii poena subuertit. Unde illud apostoli quod fornic
ationis metu indulgere compellitur scribens ad titum
uolo aduliscentulas nubere. filios procreare. matres
familias. ^{ee} nullam occasionem dare aduersario. De
tractionis causa cur indulserit statim subicit. iam enī
que dam declinauerunt post satanam. Ex quo intelle
gimus illum non stantibus coronam. sed iacentibus
manum porrigere. Vide qualia sunt secunda matri

monia que lupanaribus preferuntur quia declina-
 uerunt post satan^{na} quedam. Ideo aduliscentula
 uidua que se non potest continere uel non uult. maritū
 potius accipiat quam diabolum. ^{nimirum & appetenda res quae sit sine cōpa} pulchra: ratione susci-
 pitur. Fornicata est quondam & ^{hierusalē} diuaucauit
 pedes suos omni transeunti in egyptō. primum de uir-
 ginata est. & sibi fracte sunt mamme eius. Cumq; ad
 deserta uenisset. & morarum mori ductoris inpatiens
 quasi oestro libidini furibunda dixisset. Isti sunt
 di tui ut quae eduxerunt de terra egypti. Acce-
 pit precepta bona & iustificationes pessimas. in quib;
 non uiueret sed puniretur. Quid ergo mirū si &
 lasciuientibus uiduis. de quibus in alio loco apostolus
 dixerat. cum luxoriatę fuerint in xpō. nubere uolunt.
 Habentes damnationem. quia primam fidem irritam
 fecerunt. Concessit digamie precepta non bona &
 iustificationes pessimas. ita secundum indulgens
 maritum & tertium & si liberet uicesimum. Ut sci-
 ret sibi non tam maritos datos. quam adulteros am-
 putatos. Hęc filia in xpō carissima inculca & cre-
 brius repeto. ut posteriorum oblita in priorate ex-
 tendas. habens tui ordinis quas sequaris iudith debe-
 breā hystoria. & annam filiam pharuhelis de euange-
 lii claritate. que diebus ac noctibus uersabatur in tē-
 plo. & orationi^{b;} atq; ieiuniis thesaurum pudicitie con-
 seruabat. Unde & altera in tēpo ecclē diabolum
 capite truncauit. altera saluatorem mundi pri-

ma suscepit. sacramentorum. conscientia. futurorum.
Illud in calce sermonis queso. ut breuitatem libelli non
de inopia eloqui uel de materia sterilitate sed de pudori
magnitudine estimet accidisse. dum uereor igno
ris medium ingerere auribus. & occultum iudicium
legentium per timesco. ~ **HIERONIMUS AD PAMMA
CHUM. DE OPTIMO GENERE INTERPRETANDI**

senatore

JXII

Paulus apostolus presente agrippa rege de crimi
nibus responsurus. quod possit intellegere. qui
auditurus erat. securus de causae victoria sta
tim in principio gratulatur dicens. De omnibus qui
bus accusor a iudeis rex agrippa. estimo me beatum. cum
apud te sim hodie defendendus. qui precipue nosti
cunctas que in iudeis sunt consuetudines & questiones.
Legerat enim illud esaię. beatus qui in aures loquitur
audientis. & nouerat tantum oratoris uerba profi
cere. quantum iudicis prouidentia cognouisset.
Unde & ego beatum me in hoc dumtaxat negotio iudi
co. quod apud eruditas aures in pedibus lingue res
ponsurus sum. que obicit mihi uel ignorantiam uel
mendacium. si aut nescium alienas litteras uere in
terpretari aut nolui. quorum alterum error. al
terum crimen est. Ac si forsitan accusator meus
facilitate ^{apud} uos arguerit. ut ^{ne} papam episcopum
criminatus est. hanc epistolam misi. que & per te
alios qui nos amare dignantur rei ordinem do
ceat. Ante hoc ferme biennium miserat

quae cuncta loquitur. & in punitate qua sibi licere omnia putat. me quoque.

VII

iohanni epō supra dictus papa epifanius
 litteras. arguens eum in quibusdam dog-
 matibus. sed postea dementer ad peni-
 tentiam reuocans. 7. Horum exempla
 rita certatim palestine sapiebantur. uel
 ob auctoris meritum. uel ob elegantiam scrip-
 tionis. 7. Erat in monasterio nostro uir
 apud suos haud ignobilis. eusebius cremo-
 nensis. qui cum haec epistola per multo-
 rum ora uolitaret. & mirarentur eam
 p̄ doctrina & puritate sermonis. docti
 pariter & indocti. coepit a me obnixē
 petere. ut sibi eam in latinum uerterem.
 & propter intellegendi facilitatem aper-
 tius explicarem. 7. Greci enim eloqui
 penitus ignarus erat. 7. feci quod uoluit.
 accitoq. notario. raptim celeriterq;
 dictaui. ex latere in pagina breuiter ad-
 notans quem intrinsecus sensum singula
 capitula continerent. 7. Vel siquidem
 & hoc ut sibi soli facerem oppido flagita-
 uerat. postulauit q. ab eo mutuo ut
 domi haberet exemplar. Nec facile
 in uulgus proderet. 7. Res ita anno &
 sex mensibus transiit. donec supradicta
 interpretatio. describitur eius nouo presti-
 gio hierosolimam commigrabit. 7. Nam

quidam pseudo monachus. uel accepta pecunia. ut ^{perspicue}
Intellegi datur. uel gratuita malitia. ut incassum. corruptor ni
titur persuadere. 'compilatis cartis eius & sumptibus.
iudas factus est proditor. 7 Deditque aduersarius la
trandi contrame occasionem. ut inter imperitos con
tinentur. me falsarium. me uerbum non expresisse
de uerbo. 'pro honorabili dixisse carissimus. 7 & malign
na interpretatio ^{ne} non quod nefas dictum sit. ANNCIM

ECIWTATON

WTATOT TATA NO. noluisse transferre. 7 Haec
& istius modi nuge crimina mea sunt. 7 Haec pri
mum antequam de translatione respondeam uolo:
: interrogare eos. qui malitiam prudentiam uo
: dicant. Unde apud uos exemplar epistole. quis dedit.
qua fronte profertis quod scelere redemistis. 7 Quid
apud homines tutum erit. 'si nec parietibus quidem
& scrinis nostra non possumus secreta celare. 7 Si
ante tribunalia iudicium hoc ^{uobis} crimen impingerem.
reos legibus subiungarem. 7 Quae & iam pro utilitate
fisci noxus delatoribus poenas statuunt. & cum susci
piant proditionem. damnant proditorem. 7 Lucrum
uidelicet placet. uoluntas displicet. 7 Dudum esici
um uirum consularem. contra quem patriarcha
gamalibel grauissimas exercuit inimicitias. 'the
odosius princeps capite damnauit. quod sollici
tato notario castas illius inuasisset. 7 Legimus
in ueteribus historis ludimagistrum. 'qui falsis
quorum libros prodiderat. uinctum pueris tradi
tum. & ad eos quos prodebat remissum. Nec.

sceleratum populum romanum suscepisse uictoriam. &
 Pirrum epirotarum regem cum incastris exualne
 rum. curaretur. medici sui proditio ne interfici ne
 fas duxit fabricius. quin potius uinctum remisit
 add^{dominum}nm. ut scelus nec inaduersario conprobaret. &
 Quod leges publice. quod hostes tuentur. quod in
 ter bella & gladios scm est. ^{hoc} nobis inter monachos
 & sacerdotes xpi intutum fuit. & audet quidam
 ex eis adducto super cilio & concrepantibus digitis.
 eructuare & dicere. quod enim si redemit.
 si sollicitauit. fecerit quod sibi utile existimabant.
 Volo in cartulis meis quas libet ineptias scribere.
 commentari descripturis. remordere ledentes.
 dicere stomachum. In locis me exercere commu
 nibus. & quasi limatas ad pugnandum sagittas
 reponere. quam diu id profero cogitata male
 dicta non crimina sunt. Immo nec maledicta quidem.
 que aures publice nesciunt. Tu corrumpas seruulos.
 sollicites clientes. & ut in fabulis legimus auro addanaen
 penetres. dissimulatoque quod feceris me falsarium uoces.
 Cum multo plus crimen accusando in te confitearis. quam
 in me arguis. Alius te hereticum. alius insimulat dog
 matum peruersorem. Tu es ipse. respondere non audes.
 interpretem laceras. de sillabis alumnieris. & totam de
 fensionem tui putas. si tacendo detrahas. Finge intrans
 ferendo. uel errasse. uel intermisisse me quippiam. hictio
 tus ^{negotij cardouersatur.} tui. hec tua est defensio. Num idcirco tu non es hereticus
 flet quod sibi profuit. mira sceleris defensio. quasi non & lectrones & fures
 ac pyræ faciunt quod sibi pdest. Certe annas & caphas seducentes
 infelicem ludem.

siego malus inter pres sim. o. 7 Nec hoc dico quod te
hereticum nouerim. sciat ille qui accusat. nouerit
ille qui scripsit. 7 Sed quod stultissimum sit. accusa
uulnere querere solatium. 7 Actenus sic
loquutus sum. quasi aliquid de epistola commutaue
rim. & simplex translatio possit errorem habere
non crimen. nunc uero cum ipsa epistola doceat
nihil mutatum esse defensu. nec res additas nec ali
quid dogma confictum. faciunt ne intellegendo ut
nihil intellegant. & dum alienam imperitiam uolunt
redarguere. suam produnt. 7 Etego ^{epim} non solum fateor.
sed libera uoce profiteor. me in interpretatione gre
corum. absque scripturis scis. ubi & uerborum ordo
mysterium est. non uerbum e uerbo sed sensum expri
mere defensu. 7 Habeoque huius rei maximam tul
lium. qui pitagoram platonis. & oeconomicam xeno
fontis. & eschinis & demostenis. duas contra se oratio
nes pulcherrimas transtulit. quanta in illis pre
ter miserit. quanta addiderit. quanta mutaue
rit. ut proprietatem alterius lingue in suis proprie
tatibus explicaret. non huius temporis dicere. Suffi
cit mihi ipsius translatoris auctoritas. qui ita in prolo
go earundem orationum locutus est. 7 Putaui mihi as
:^{suonette} ^{laborem studiosis mihi}
quidem ipsi non necessarium. Conuersti enim ex attilis
duarum eloquentissimorum nobilissimas orationes. In
ter seque contrarias eschini & demostenis. Nec conuer
ti ut inter pres. sed ut orator. sententis. h. idem. i. e. um

formis tamquam figuris. uerbis ad nostram consuetudinem
 aptis. in quibus non pro uerbo ~~uerbo~~ necesse habui reddere.
 sed genus omnium uerborum uimque seruaui. Non enim
 me ex adnumerare lectori putauit oportere. sed tamquam
 expendere. Rursumque in calce sermonis. quorum
 ego ait orationes sicut per oita expressero. uirtutibus
 utens illorum omnibus id est sententis. & earum figuris.
 & rerum ordinem uerba persequens. & tenuis. ut ea non ab
 horreat amore nostro. quasi e grecis & omnia conuersa
 non erunt. Tamen ut generis eiusdem sint. Laborauimus.
 Sed orator uir acutus & doctus hoc idem in arte poetica
 erudito interpreti praecepit. Nec uerbo uerbum cura
 bis reddere. Fidus interpret terentius menandrum.
 plautus & cicero ueteres comicos interpretati sunt. Num
 quid herent in uerbis. ac non decorem magis & elegantiam
 in translatione conseruant. quam ^{uol} ueritatem interpre
 tationis. Hanc eruditi. ΚΑΚΟΖΗΛΙΑΝ nuncupant.
 unde & ego doctus a talibus ante annos circiter uiginti
 & simili tunc quoque errore deceptus. certe hoc mihi
 a uobis obiciendum nesciens. cum eusebio. ΧΡΩ ΝΙΚΩΝ
 in latinum uerterem. tali inter cetera prefatione
 usus sum. Difficile est alienas lineas in sequentem
 non alicubi excedere. arduum utque in aliena lin
 gua benedicta sunt. eundem decorem in translati
 one conseruent. Significatum est aliquid unius
 uerbi proprietate. non habeo meum quod id efferam.
 & dum quero implere sententiam. longo ambitu uix breuis

ue spatio consummo . 7 Accedunt hyperbolorum
anfractus. dissimilitudines casuum . uarietas figurarum .
Ipsum postremo suum . & ut ita dicam uernaculum lingue
genus . si ad uerbum interpretatur absurde resonat . 7 Si ob
necessitate aliquid in ordine . uel in sermone mutauero .
ab interpretis uidebor officio recessisse . 7 & post multa
quae nunc persequi ociosum est . & iam ^{hoc} addidi . 7 Quod si cui
non uidetur lingue gratiam interpretatione mutari . ho
merum ad uerbum exprimat in latinum . plus aliquid dicam
eundem in sua lingua pro se uerbis interpretetur . Uidebit
ordinem ridiculum . & poetam eloquentissimum uix loquen
tem . 7 Uerum scriptorum meorum suasis auctoritas quam
quam hoc tantum probare uoluerit . me semper adulescen
tia . non uerba sed sententias transtulisse . 7 Qualis super
hoc genere praefati uincula sit in libro quo beati antonii uita
describitur . Ipsius lectione cognosce ex alia in aliam lin
guam ad uerbum expr̄sa translatio sensus operit . & ueluti
laeto gramine sata strangulat . 7 Dum enim casibus & fi
guris seruit oratio . quod breui poterat indicare sermone .
longo ambitu circum acta uix explicat . 7 Hoc igitur ego
uitans . ita beatum antonium te petente transposui . ut nihil
desit ex sensu . cum aliquid desit ex uerbis . 7 Alii syllabas
aucupentur . alii litteras . tu quere sententias . 7 Dies me
deficiet . si omnium quae ad sensum interpretati sunt . testi
monia replicauero . 7 Sufficit in presenti nominasse
hilarium confessorem . qui omelias in iob . & in psalmos
tractatus plurimos in latinum uertit egregia . Nec

ad sedem litterarum dormitanti. & putida rusticorum interpretatione
 se tor sit. sed quasi diptuos sensus in suam linguam uictoris iure transpo
 suit. Nec hoc mirum in ceteris saeculi uidelicet. aut ecclesiae uiris.
 cum lxx. interpretes & euangeliste atque apostoli idē in sa
 cris uoluminibus fecerint. Legimus in marco dicente dno
 tabernaculum. statimque subiunctum. quod interpretatur. puella
 tibi dico surge. Tācūq; euangelistā mendacii quare
 addiderit. tibi dico. cum in hebreo tantummodo sit puella
 surge. Sed ut. ΕΜ Φ ΑΝΤΙΚΩΤΕΡΟΝ. faceret. & sensum
 uocantis & imperantis exprimeret. addidit. tibi dico. Rur
 sum in matheo redditus proditore iuda. xxx. argenteis & empto
 ex eis agro figuli. scribitur. Tunc impletum est quod scriptum
 est per hieremiam prophetam dicentem. Et acceperunt xxx.
 argenteos. pretium ad pretiatum. quod ad pretiauerunt a filiis
 israhel. & dedit eos in agrum figuli sicut constituit mihi dñs.
 Hoc in hieremia penitus non inuenitur. sed in zacharia. aliis
 multo uerbis ac toto ordine discrepante. Vulgata quippe editio
 ita se habet. Et dicam ad eos. si bonum est coram uobis dare
 mercedem mihi. aut rennute. & ad penderunt mercedem meam
 xxx. argenteos. Dixitq; dñs ad me. Pone illos in conflato
 rio & considera ut probatum sit. sicut probatus sum ab eis.
 Et tuli. xxx. argenteos. & misi eos in domo dñi in conflatorium.
 Quantum distet ab euangeliste testimonio. lxx. translatio. per
 spicuum est. Sed & in hebreo cum sensus idem sit. uerba
 prepostera sunt. & penat diuersa. Et dixi inquit ad eos.
 Si bonum est in oculis uestris adferre mercedem meam. et
 si non quiescite. Et ad penderunt mercedem meam

triginta argenteos. Et dixit dñs ad me. Proice illud ad statuarium
 decorum pretium quod adpretiatus sum ab eis. Et tuli triginta ar-
 genteos. & proieci illos in domo dñi ad statuarium. Accusant
 apostolum falsitatis quod nec cum hebræo nec cum lxx. congruat
 translatoribus. & quod his maius est et in nomine. Pro za-
 charia quippe hieremiam posuisset. Sed absit hoc de pedes quo
 xpi dicere. cuius fuit non uerba & syllabas aucupari. sed sen-
 tentias dogmatum ponere. Veniamus ad aliud eiusdem zacha-
 riae testimonium. quod ioh euangelist sumit iuxta hebraicam ue-
 ritatem. Uiderunt in quem conpuxerunt. Pro quo in lxx le-
 gimus. ΚΑΙ ΕΤ ΒΛΥΟΥΝΤΙ ΤΙΤΙ ΠΜΑΝΕ ΩΝ ΧΑΤ Ο
ΝΑΝΤΙΙ. Quod interpretati sunt latini & aspiciunt ad me
 pro his que in lxx. ^{sive} insulauerunt. Discrepēt euangelistæ.
 lxx. interpretum nostraq; translatio. & tamen sermonum
 uarietas sp̄ unitate concordat. In matheo quoque legimus
 dñm predicantem apostolis fugam. & hoc ipsum zacharie testi-
 monio confirmantem. Scriptum est aut. percutiam pasto-
 rem. & oues dispergentur. At in lxx. & in hebreo multo
 aliter est. Non enim ex persona dī dicitur ut euangelista uult.
 sed ex propheta dñm patrem rogantis. percutite pastorem & dis-
 pergentur oues. Ut in hoc ^{arbitror} loco iuxta quorundam
 prudentiam euangelista piaculi reus est. quod ausus sit prophete uerba addi
 referre personam. Scribit supra dictus euangelista. ad
 angeli monitum tulisse ioseph paruulum & matrem eius.
 & intrasse egyptum ibiq; mansisse usq; ad obitum herodis.
 ut impleretur quod dictum est ad dño per prophetam dicen-
 tem. Ex egypto uocaui filium meum. Hoc nostri codices

ΚΑΕΠΙΒΛΕΥΟΝ
 ΤΑΙ ΠΡΟΣ ΜΕΑΝ
 ΘΩΡΧΗ ΚΑΝ ΤΟ

· prudentiam

non habent. sed in os propheta iuxta hebraicam scribitur ueritatem.
 cum ait. ^{quic} Puer israhel & dilexi eum. & ex egypto uocaui filium meum.
 Pro quo in eodem loco. hyc transfulerunt. quia par uuluf est israhel
 & dilexi eum. & ex egypto uocaui filios eius. Num omnino repudi
 andi sunt. qui istum locum qui ad xpi maxime pertinet sacramen
 tum aliter transfulerunt. andanda potius uenia. ut hominibus
 iuxta sententiam iacobi dicentis. multa peccamus omnes. & si quis
 in uerbo non peccat. iste uir perfectus est. potest refrenare omne
 corpus. Illud uero quod in eodem euangelista scribitur. & ue
 nit & habitauit in ciuitate que dicitur nazareth. ut impleretur
 quod dictum est per prophetam. quod nazareus uocabitur. respon
 deant loco dedali & fastidiosi. estimatores omnium tractatorum
 ubi legerunt. discantq. in esau positum. Nam in eo loco ubi nos legi
 mus. ^{ccq. transfulimus} exiit uirga de radice iesse. & flos de radice eius ascendit. &
 in hebreo iuxta ^{exiit uirga de radice iesse. & nazareus de radice eius crescit} linguam eius idioma nazareus scribitur. cur
 hoc omiserunt. hyc. sinon licet uerbum transferre pro uerbo.
 sacrilegium est. uel celasse. uel ignorasse misterium. transea
 mus ad cetera. Neque enim epistole breuitas patitur. diutius
 in singulis ⁱⁿ morari. Idem matheus loquitur. Hoc autem ^{totum} fac
 tum est. ut impleretur quod dictum est ad no per propheta
 dicentem. Ecce uirgo in utero habebit & pariet filium.
 & uocabitur ^{unt} nomen eius emmanuel. Quod hyc transfu
 lerunt. ecce uirgo in utero concipiet. & pariet filium. & uo
 cabitur nomen eius emmanuel. si uerba calumniamur.
 utiq. non est ipsum habebit & accipiet. nec uocabitur. & uo
 cabitur. Porro in hebreo iuxta quod scriptum legimus.
 ecce uirgo concipiet. & pariet filium. & uocabitur nomen

eius emmanuel. Non achaz qui arguebatur infidelitatis. non
iudei qui erant dnm negaturi. sed uocabit inquit ipsa que conce-
puit. ipsa uirgo que pariet. In eodem euangelista legimus he-
rodem ad aduentum magorum fuisse turbatum. scribisq; & sa-
cerdotibus congregatis sciscitatum ab eis ubi xps nasceretur. Illos
q; respondisse In bethleem iudee. sicut enim scriptum in propheta.
Et tu bethleem terra iuda nequaquam minima es inducibus iu-
da. ex te enim egredietur dux qui regat populum meum isrl.
Hoc exemplum in uulgata editione sic fertur. & tu bethleem
domus effrata modicus es ut sis in milibus iuda. de te mihi egre-
dietur ut sis princeps in isrl. Quanta sit inter matheum
& lxx. uerborum ordinisq; discordia. magis hoc admiraberis.
si hebraicam uideas. in quo ita scriptum est. & tu bethleem effrata
paruulus es ^{in milibus} in iuda. ex te mihi egredietur. qui sit dominus in isrl.
Considera gradatim. que ab euangelista sunt posita. & tu bethleem
terra iuda. pro terra iuda In hebraico habet. effratam. In lxx.
domus effrata. nequaquam minima es inducibus iuda. Qd
in lxx. legitur modicus es ut sis in milibus iuda. In hebreo par-
uulus es in milibus iuda. sensusq; contrarius. lxx. sibi in hoc
dumtaxat loco & in hebraico concordante. Euangelista enim
dixit quod non sit paruulus inducibus iuda. cum e regione
sit positum. paruulus quidem es & modicus. sed tamen de te mi-
hi paruo & modico egredietur dux in isrl. secundum illud
apostoli. elegit infirma mundi ds. ut confundat ^{ere} fortia. Por-
ro quod sequitur. qui regat uel qui pascat populum meum isrl.
aliter in propheta esse perspicuum est. Hec repeto ut non
euangelista arguam falsitatis. hoc quippe impiorum est

celsi. porfirii. iuliani. ^{ut} sed reprehensores in eos arguam inperi-
 tis. & impetrem ab eis ueniam. ut concedant mihi in simplici
 epistola quod inscripturis scis uelint nolint apostolis concessuris sunt.
 Marcus discipulus apostoli petri: ita suum orditor euangelium. Prin-
 cipium euangelii xpi ihu sicut scriptum est in esaiâ propheta; ecce
 mitto angelum meum ante faciem tuam. qui preparabit uiam
 tuam ante te. Uox clamantis in deserto parate uiam dñi. rectas
 facite semitas eius. Hoc exemplum & duobus prophetis conpositum
 est. De malachia uidelicet & esaiâ. Nam primum quod dicitur.
 ecce mitto angelum meum ante faciem tuam. qui prepara ^{he}
 bit uiam tuam. in malachia in fine positum est. Sequens autem
 quod inferitur. uox clamantis in deserto & cetera. in esaiâ legimus.
 Et quomodo marcus statim in principio uoluminis sui posuit sicut
 scriptum est in esaiâ propheta. ecce ^{ego} mitto angelum meum.
 quod non scribitur in esaiâ. ut diximus. sed in malachia ⁱⁿ nouissimo. xii.
 prophetarum. Soluat hanc quæstiunculam In perita præsump-
 tio. & ego ueniam erroris deprecabor. Idem marcus inducit
 ad fariseos saluatorem loquentem. ^{nūquā} non legistis quid fecerit dñs.
^{quando peccasse habuit & esuruit ipse & socii eius;} quomodo ingressus est domum dñi sub abithar pontifice. & pa-
 nes propositionis comedit. quibus non licebat uesti nisi sacerdotibus.
 Legimus samuhelem. siue ut ⁱⁿ communi habetur titulo regnorū libror.
 ibiq; reperiemus non habi athar scriptū esse. sed habi ^{ehi} melech sacer ^{pontifice}
 dotem. qui postea ad och saule lubente percussus est. cum ceteris
 sacerdotibus. Pergamus ad apostolū paulum. Scripsit ad cor-
 inthios. Si enī cognouissent. nūquam dñm gloriæ cruci
 fixissent. Sed sicut scriptum est. quæ oculus non uidit. nec
 auris audiuit. Nec in cor hominis ascendit. quæ præparauit

di diligentibus se. Solent in isto loco apocriphorū quidam de
liramenta sectari & dicere. quod de apocalipsi ^{helue} ecclesiae
testimonium sumptum sit. cū In esaiā iuxta hebraicam ita
legatur. a seculo non audierunt neque auribus perciperunt.
oculus non uidit dñ absq; te. que preparasti expectantibus te.
Hoc lxx. multo aliter transtulerunt: A seculo non audiui
mus. neque oculi nostri uiderunt. dñm absq; te & opera tua
uera. & facies expectantibus te misericordiam. Intellegi
mus unde sumptum sit testimonium. & tamen apostolus
don non uerbum expressit e uerbo. sed ita. ΠΑΡΑ ΠΑΡΑ ΤΩ ΧΩ.
eundem sensum a uis sermonibus indicauit. In epistola
ad romanos idem beatus apostolus exemplum de esaiā
propheta sumens; ecce inquit ponam in sion lapidem
offensionis & petram scandali. Discordat a translatio
ne ueteri. & tamen cum hebraica ueritate concordat.
In lxx. enim contrarius sensus est. non ut lapidi offensionis
occurreris. neq; ut petre ruinas. Cum apostolus quoq;
petrus hebreis paulo quoq; consentiens ita posuerit. Incre
dulis autem lapis offensionis & petra scandali. Ex quibus
uniuersis perspicuum est apostolos & euangelistas inter
pretationem ueterum scripturarum sensum quesuisse
non uerba. nec magnopere de ordine sermonibusq;
curasse. cum intellectui res paterent. Lucas uir apos
tolicus & euangelista. scribit stephanum primum ^{xpi} mar
tyrem in iudaica contempione narrantem. in lxx. v.
animabus descendit iacob in egyptum. & defunctus est
ipse & patres nostri. & translatisunt in sichein & positi

scriptum sit

61

sunt in sepulchro quod emit abraham pretio argenti a filio emor
filii sichei. Hic locus in genesi multo aliter inuenitur.
quod scilicet abraham emerit ab ephron & heo filio sior
iuxta ebron quadringentis ^{di} dragmis argenti. speluncam du
^{cop. sepelueritq. In ea sarum uxorem suam; Atq. In eodem libro postea}
plicem & agrum circa. Legimus reuertente de mesopotamia
iacob cum uxoribus & filiis suis posuisse tabernaculum ante sa
lem urbem sicimorum. que est in terra canaan. & habitasse
ibi. & emisi se partem agri. in quo habebat tentoria ab emor
patre sichei. c. agrus. & statuisse ibi altare & inuocasse dm̄
israhel. Abraham non emit specum ab emor patre sichei.
^{filio sior. nec sepultus est in sichei. sed in hebron}
sed ab ephron: que corrupte dicitur arboch. Duodecim autē
patri archę non sunt sepulti in arboch. sed in sichei. qui ager
non est emptus ab abraham. sed a iacob. Differo solutionem &
istius quaestiuiculae ut obtretores mei quaerant & intel
legant non uerba in scripturis consideranda. sed sensum.
Vicesimi primi psalmi iuxta ^{ta} ebreos. id ipsum & ordiū est. quod
dn̄s locutus est in cruce. heli. heli. lemasabactani. quod
interpretatur. d̄s meus. d̄s meus. quare me dereliquisti.
Reddant rationem. cur lxx Translatores interposuerunt. respi
ce in me. Ita enī uerterunt. d̄s d̄s meus respice in me. quare
me dereliquisti. Respondebunt utiq; nihil in sensu damniē
si duo uerba sunt addita. audiant & a me non perperitari
ecclesiarū statum. si celeritate dictantis aliqua uerba dimi
serim. Longū est. ^{nunc} eualuere quanta lxx de suo addiderint.
quanta dimiserunt. quae in exemplaribus ecclesiae. obelis.
asteriscisq; distincta sunt. Illud enī quod legimus in esaiā.
beatus qui habet semen in sion. & domesticos in hierusalem.

solent hebrei deridere. cum audierint; Nec non & iam nos post
descriptionem luxuriantia putauerunt hec non fugientia.
Reuera sensus r&horicus. & declamatio tulliana. Sed quid
faciemus ad authenticos libros. in quibus hec non fuerunt adscripta.
& cetera his similia. quasi proferre nitamur. infinitis libris opus est.
Porro quanta dimiserit uel asterisci ut diximus testes sunt. uel
nostra interpretatio si ad diligenti lectore translatione ueteri
conferatur. & tamen lare lxx. editio obtinuit in ecclesiis. uel quia
prima est. & ante xpi festur aduentu. uel quia ab apostolis
In quibus tamen non discrepan^{ab hebreo} usurpata. Aquila autem p
selitus & contentiosus interpres. qui non solu uerba sed & ech
mologias quoq; uerboru trans ferre conatus est. lare p
citur a nobis. Quis enim pro frumento uino & oleo possit uel legere
uel intellegere.

ΧΕΜΑΟΙΤΩΡΙ
ΜΟΝΟΤΙΑΝΝΟΝΤΑ

TEX ET OTWPIW ONCTIA NNONTA
quod nos possumus dicere. fusionem pomatione splendetiamq;
Aut quia hebrei non solu habent apopa sed pro apopa
ille Zeaoc. & syllabas interpretetur & litteras dicatq; CYNTO
NO YPANON CA CIN HNN. quod greca & latina lingua omnino
non recipit. Huius rei exemplum nos ex nro sermone capere
possumus. Quae enim apud grecos bene dicuntur. quae si ad
ad uerbum trans feras. In latino non resonant. Et regione quae
apud nos placent. si uertantur iuxta ordinem. apud illos dis
plicebant. sed ut infinita praeter ea. & ostenda tibi uir omnium
nobiliu xpi anissione. & xpianoru nobilissime. cuius modi fal
sitates in epistola translationem reprehendat. Ipsius epis
tolae ^{cum} pona greco sermone principia. ut ex uno crimine non
intellegantur & cetera. ΕΛΕΙΝΜΑΛΤΑΤΙΤΕΜ ΝΙΟ ΙΝΟΡΕ

ωη κ ποηφ επεπεσε η··· Quod ego me ita uerti se meminī,
 Oportebat nos dilectissime clericatus honorem non abuti in super-
 bia··· Ecce iniquum in uno uersiculo quanta mendacia primum
ατατητο dilectus est non dilectissimus··· Deinde οιηματι
^{··· aestimatio dicit non superbia··· Non enim dixit··· οιηματι···}
 τε οδνε ιε··· quorum alterum timorem alterum arbitri-
 um sonat··· Totumq; quod sequitur clericatus honore non
 abuti in superbia tuum est··· Quidam··· oco lumen litterarum·
 & nostrorum temporum aristarce··· quide uniuersis scripto-
 ribus sententiam feras··· o' ergo frustra tanto tempore studui-
 mus··· & sepe manum ferole ^{··· traximus} subduximus··· Egredientes de portu
 statim in pegimus··· Igitur quia & errasse humanum est·
 Et confiteri errorem prudentis··· tu quicumque repre-
 hensor es··· Tunc obsecro emenda preceptor··· & uerbu
 de uerbo exprime··· Debueras inquit dicere··· Oportebat
 nos dilecte non estimationem clericorum ferri··· Haec est
 plautina eloquentia··· hic lepos actus··· Et musarum ut dicunt
 eloquio comparandus··· Completur in metrum uulgi sermo-
 ne pro uerbium··· Oleum perdit & in pensas··· quibus uem
 mittit ad ceroma··· Haec non est illius culpa cuius sub persona
 alius agit ^{··· rufini & melaniae} trago edictum··· sed magistrorum eius··· qui
 illum magna mercede nihil scire docuerunt··· Nec
 reprehendo in quolibet xpiano sermonis imperitiam·
 atque utinam socraticum illud habere uisus··· scio quod
 nescio··· Et alterius sapientis te ipsum intellege··· Je-
 nerationi mihi semper fuit non uerbosa rusticitas···
 sed sca simplicitas··· quam in sermone imitari se
 dicit ap's··· Prius imitetur uirtutes inuita eorum

In loquendo simplicitatem excusabat scimonie magni-
tudo. & illogismos aristotelis. contortaq; crisip-
pi acumina. resurgens mortuus confutabat. Cete-
rum ridiculum si quis manens in croesiope & sardana-
palli delicias. desola rusticitate se iacet. quasi om-
nes latrones & diuersorum criminum rei disserti-
sint. & cruentos gladios. philosophorum uolumi-
nibus. ac non arborum truncis occulant. Excessi
mensuram epistolę. sed non excessi doloris modum.
Nam qui falsarius uocor. & inter mulierum ^{diar} rā & textri-
na dilanior. contentus crimen abolere non refer-
re. ^{Unde} uideor arbitrio tuo cuncta permitto. ut legas
ipsam epistolam. tam grecam quam latinam. &
ilico intelleges acusatorum meorum nemas. & ob-
proprias querelas. Porro mihi sufficit ami-
cum instruxisse carissimum. & in cellula latitan-
tem diem tantum expectare iudicii. Optoq;
si fieri potest. & si aduersarij desuerint commen-
tarios potius scripturarum. quam demostenis
& tullii philosophicas. scribere.

Ad philippicas

HIERONIMUS AD MARCELLUM

Abraham temptatur in filio & fidelior inueni-
tur. Joseph in egipto uenditur ut patrem
pascat & fr̄. Ezechias uicina morte ter-
retur. ut fusus in lacrimas. quindecim an-
norum spatio proteletur ad uitam. Petrus
apostolus dñi passione concutitur. ut amare flens

audiat. pasce oues meas. Paulus lupus rapax & bernia
 min adulescentior inexta sicetatur. ut uideat et
 repentino tenebrarum orrore circum datus dnm uo
 cat. quem dudum ut hominem persequebatur. ita
 & nunc marcella blesillam nostram uidemus ardore
 febrium. per xxx. ferme dies iugiter estuare. ut sci
 ret reiciendas delicias corporis. quod paulo post uer
 mibus exarandum sit. Venit ad hanc dñs ih̄s tetigit
 que manum eius. & ecce surgens ministrat ei. Bedo
 lebat aliquid negligentie. & diuitiarum fascibus con
 ligata in seculi iacebat sepulchro. Sed contremuit
 ih̄s & conturbatus in spū. clamauit dicens. Blessilla
 exi foras. Que uocata surrexit. & regressa cum dño
 uescitur. Judei mirentur & timeant querant occi
 dere suscitatum. soli apostoli gloriantur scisse uitam su
 am ei debere cui credidit. Scit se eius amplexare
 pedes. cuius paulo ante iudicium pertimescebat. Cor
 pus iacebat pene exanime. & anelos artus mors uicina
 quatuebat. Ubi tunc erant auxilia propinquorum. &
 ubi uerba omnia in auiora fumo. Nihil tibi debet.
 o ingrata cognatio. que mundo perit. & xp̄o reuixit.
 Qui xp̄ianus est. gaudeat. qui irascitur. non esse se in
 dicat xp̄ianum. Vidua que soluta est uinculo ma
 ritali. nihil necesse habet nisi perseuerare. At scan
 dalizat quempiam uestis fuscior. scandalizat iohan
 nes quo internatos mulierum maior nullus fuit.
 qui angelus fuit dictus ipsum qui dnm baptizauit.

quicamelorum uestitus tegmine Zona pellita cin-
gebatur. Cibi displicent uiliores. nihil uilius est lo-
custis. Illa xpianos oculos potius scandalizent. que
purpurisso & quibusdam fucis. ora. oculosq; depingunt.
quarum facies gipsez & nimio candore deformes. ido-
la mentiuntur. Quibus si forte inprovidens lacri-
marum stilla eruperit. sulco defluit. quas nec nume-
rus annorum potest docere quod uetule sunt. que capil-
lis aliens uerticem instruunt. & preteritam iuuentute.
in rugis anilibus poliunt. Que deniq; ante nepotum
gregem trementes uirgule conponuntur. Erubescat
mulier xpiana. si nature cogit decorem. si carnis cutam
facit ad concupiscentiam. In qua quisunt secundum apos-
tolum xpō placere non possunt. Vidua nostra ^{ante} manili-
bus ornabatur. & die tota quid sibi de esset que rebat
ad speculum. nunc loquitur confidenter. Nos autem
omnes reuelata facie gloriam dñi specularantes. in ean-
dem imaginem trans formamur a gloria in gloriam
quasi dñi spū. Tunc crines ancillule disponebant. & mit-
tellis crispantibus uertex artabatur. innoxius. nunc
nec letum caput scit sibi tantum sufficere quod uela-
tur. Illo tempore plumarum quoq; dura mollicies
uidebatur. & in exstructis toris uix quiescere poterat.
nunc adorandum festina consurgit. & modulanti uoce.
ceteris alleluia prencipiens prior incipit laudare dñm
suum. Flectuntur genua super nudam humum.
& crebris lacrimis facies psimitio ante sordidata pur-

64
gatur. Post orationem psalmi concrepant. et
lassa coruix. poplites. uacillantes. Insomnumq; uergen-
tes. oculi nimio mentis ardore uix impetrant ut quies-
cant. Puella est tunica. minus cum humi. iacuerit
sordidatur. Soccus uilior auratorum pretium calceo-
rum egentibus largietur. cingulum non auro gem-
misq; distinctum est sed laneum & tota simplicitate
purissimum. & quod possit adstringere magis uesti-
menta quam scindere. Si huic proposito inuid & scor-
pius. & sermone blando de indebita sursum arbore
comedere persuadet. in lidatur ei pro solea anathema
& in suo morienti puluere dicatur uade retro satanas
quod inter pretatur aduersus. Aduersarius quippe
xpi est antichristus cui precepta displicent xpi. Oro te
quid tale. unquam. quale apostoli fecimus. ut merito
scandalizentur patrem se nem cum nauicula & re-
te dimittantur. Publicanus a coloneo surgit. et
sequitur saluatorem. Uolens discipulus reuerti do-
mum & suis ante renuntiare magistri uoce prohibe-
tur. Sepultura patri non datur. & pietatis est genus
impium pro dno. Nos quis irica ueste non utimur. mo-
nachi iudicamur. qui ebru sumus. nec cacinno ora
dissoluimus. continentis uocamur & tristes. Sit uni-
ca non canduerit. statim ille detriuo in postor & gre-
cus est. cauillantur uet frigora licet & pingua quali-
culo fassor. circum ferant homines. Blesilla nostra
ridebit nec dignabitur loquatium ranarum audire.

conuitia - cum dñs eius dictus sit - beelzebub
XIII. INCIPIT CONSOLATORIA HIERONIMI AD PAULAM
DE DORMITIONE BLESILLAE

Quis dabit capti meo aquam - et oculis meis fontem lacrimarum - etplorabo non ut hieremias ait - uulneratas populi mei nec ^{ut ih̄r miserē.} hierusalem - sedplorabo sc̄itatem - misericordiam - innocentiam - castitatem - ^{lugendū} Plorabo om̄s pariter in unius morte uirtutes - Non quod desit illa quae ab̄it - sed quonobis impatientius sit dolendum - quod talem uidere desiuimus - Quis enim siccis oculis recordetur - xx. annorum adulescentulam tam ardentē fide crucis leuasse uexillum - ut magis admissam uirginitatem - quam mariti dolore & interitum - Quis sine singultibus transeat orandi instantiam - nitorem linguę - memorię tenacitatem - acumen ingenii - Si grece audisses loquentem - latine eam nescire putares - si in romanā sonum linguam se uerteret - nihil omnino peregrinus sermo sonabat - Jam uero quod in origine quodq; illa greca tota miratur - in paucis non dico mensibus - sed diebus ita hebreę linguę uicerat difficultates - ut in discendis canendisq; psalmis cum matre contendere - Humilitas uestium non ut in plerisq; tumen- tis animos arguebat - sed cum interioris ^{se} mente dei ciebat - Inter ancillarum uirginum cultum - dominamq; nihil medium - nisi quod in eo facilius diuoscabatur - quod negligentius incedebat -

gressus

Vacilla bāt egrotatione fessa. & pallentem tremente
 q; faciem. uix collum tenue sustinebat. & tamen aut
 prophetam aut euangelium semper in manibus. la
 crimis ora complentur. Singultus occupat uocem.
 & herentem linguam. viscera commota non laxant.
 Cum sem corpusculum febrium ardor excoqueret. & se
 mi animus lectulum uallaret circulus propinquoru.
 hec in extrema uerba mandabat. Orate dnm ihm. ut
 mihi ignoscat. quia implere non potui quod uolebam.
 O secunda esto. mi blesilla. confidimus probantes ue
 ra que dicimus. numquam est sera conuersio. Vox hec
 primum dedicata est in latrone. amen dico tibi hodie
 mecum eris in paradiso. Postquam autem sarcina car
 nis abiecta ad suum anima reuoluit auctorem. & in
 antiquam possessionem diu peregrinata conscendit.
 & more parantur obsequia. & nobilium ordine pre
 eunte aureum feretrum. uelamen obtenditur.
 uidebantur. clamare de celo. non agnosco uestes.
 amictus iste non mī. hic ornatus alienus est.
 Sed quid agi ito in mus. matris prohibi turila
 crimē ipsi. Ex plangimus. Confiteor affec
 tus meos. dnm. totus hic liber fletibus scribi
 tur. Fleuit & ih̄s lazarus. quia amabat il
 lum. Non est optimus consolator. quem pro
 prii uincunt gemitus. cuius uisceribus mollitis
 fracta in lacrimis uerba dissudant. Testor mī
 paula ihm. quem nunc sequitur blesilla. testor

pt

scos angelos eius. quorum consortio fruitur. eadem
medolorum perpeti tormenta que pateris. patrem esse
sp̄m nutritur. caritate [&] interdum dicere. pereat dies illa
inqua natus sum. & heu mihi mater. ut quid me genuisti.
uirum quid diceret ^{Sed} discrimen omni terre. Et illud. Jus
tus es dñe. ue rum tamen iudicia loquar ad te. quid est
quod uiaē impiorum prosperabuntur. & mei quoque pene
mati sunt pedes. pacem peccatorum uident. Et dixi. quo
modo cognouit dñs. & si est scientia in excelsis. ecce ipsi pec
catores & abundantes in sc̄to obtinuerunt diuitias. Sed
rursus illud occurrit. si narrauerō sic ecce generationē
filiorum ^{tuorum} pr̄uaricatorum. Num quid & in meam men
tem non hic sepius fluctus inluditur. quare senes impu sc̄ti
diuitis perfruuntur. & quare ⁱⁿ adulescentia rudis. & sine
peccato pueritia in maturo flore messuitur. & quid cau
sa est. ut sepe bimuli trimulq; & ubera materna lactan
tes a demonio corripiantur. Repleantur lepr̄. mor
bo regio deuorentur. & contrario impu. adulteri.
homicide. sacrilegi. uegeti. atq; securi. de sua san
tate ^{In} dñm blasphement. pr̄ser uico n̄ tim cum ius
titia patris non redundat ad filios. ^{diffic} um. & anima
que peccauerit ^{ipsa morietur.} aut si mande ueniat illa sen
tentia. peccata patrum in filios oportere restitui.
Iniquum sit longeui patris innumera delicta. inno
centiam infantium repensare. Et dixi ergo sine
causa iustificauit cor meum. & laui inter innocentes
manus meas. et factus sum flagellatus tota die. Sed

discipulorum

peccatorum

66

cum hęc cogitarem. statim didici cum propheta. & suscepi
ut cognoscerem hoc labor est. In conspectu meo. donec in
grediar in scuarium dī & intellegam in nouissima eorum.
Iudicia enim dñi abissus multa. Et o profundum diui
tiarum sapientię & scientię dī. quam inscrutabilia
sunt iudicia eius. & inuestigabiles uis eius. Bonus
est dī. & omnia quę bonus facit. bona sunt. Necessē
est; mariti orbitas inrogatur. plango quod accidit.
Sed quia sic placēt dño. equo animo sustinebo. Unicus
filius raptus est. durum quidem sed tolerabile. Quis
sustulit. ille. quid dederat. Sic scis fuero. amice me lec
tio consolabitur. Si auditum quoque surde aures ne
gauerint. uacabo auribus. nihil aliud nisi de dño cogitabo.
Imminebit & super hęc dura pauperies. frigus. languor.
& nuditas. extremam exspectabo mortem. & breue
putabo malum. quod finis melior subsequetur. Con
sideremus quid. ^{propheti} hic ille psalmus sonat. Justus
es dñe. & rectum iudicium tuum. Hęc non potest
dicere nisi ille qui aduersa quę patitur magnificat
dñm. & suo merito in putans. in aduersis de eius clemen
tia gloriatur. Exultauerunt enim filię iudeę in om
nibus iudiciis dñi. Si iudeę confessio inter pre
tatur. Confidens autem omnis anima credentis
est. necesse est. ut quise credere dicitur in xpō.
in omnibus iudiciis xpī gaudeat. Sanus sum.
gratias refero creatori. languedo. & in hoc laudo
dñi uoluntatem. Quando enim infirmor. tunc

fortior sum. & uirtus sp̄s. in carnis infirmitate per
ficitur. Patitur. & apostolus aliquid quod non uult. pro quo
ter dñm deprecatur. sed dicitur ei. Sufficit tibi gra
tia mea. & ad reuelationem humiliandam superbiam.
morsētā quidem humane inbecillitatis. adponitur.
in similitudine triumphantium. quibus incurro retro
comes adhereret. per singulas adclamaciones ciuium
dicens hominem ^{te mēbro} & iumentum. Cur autem durum sit
quod quandoq̄ patiendum est. dolemus quemquam mor
tuum. Ad hoc enim nati sumus. ut maneamus ex ter
ni. Abraham. moyses. esaias. petrus. iacobus. iohannes.
paulus. electionis uas. & super omnia di filius mortuus.
& nos indignamur aliquem exire de corpore. qui ad
hoc forsitan raptus est. ne malitia ⁱⁿ mutaret intellec
tum eius. Placita enim erat dō anima illius. prop
terea properauit educere eum. de media iniquitate.
ne longa uita ⁱⁿ itinere ^{deus} eius. oberraret anfractibus.
Iugebatur mortuus. sed ille quem gehenna suscipit.
quem tartarus deuorat. in cuius penā eternus ignis
exstuat. Nos quorum exitum angelorum turba
comitatur. quibus obuiam xp̄s occurrit. graue
mur magis si diutius in tabernaculo isto mortis habitā
mus. quia quam diu hic moramur. peregrinamur
ad dñm. Illa ^{illa} nos cupido teneat. heu mihi quia pere
grinatio mea prolongata est. habitam cum habitan
tibus cedar. multum peregrinata est anima mea. &
Sic cedar tenebrę sunt. & mundus ^{ipse} sunt tenebrę.

quia lux lucet in tenebris. & tenebre ^{eam} non comprehendere
 runt eam. 7. Faucibus blesillo nostre. que de tenebris
 migravit ad lucem. 7. Inter fidei incipientis ardorem.
 consummati operis percepit coronam. 7. Reuera sistere
 desiderium. & quod deus a suis auertat. delicias vite istius
 cogitantem. mors inmaturo rapuisset. plangenda erat.
 & omni lacrimarum fonte deflenda. 7. Nunc uero cum
 propitio xpo ante quatuor ferme menses. secundo quo
 dam modo se propositio baptismi lauerit. & ita deinceps
 iuxerit. ut calcato mundo semper monasterium cogita
 rit. non uereris ne tibi saluator dicat. 7. Irasceris paula.
 quia filia tua mea facta est filia. indignaris de iudicio
 meo. & rebellibus lacrimis facis inuidiam possidenti.
 Scis enim quid dete. quid de ceteris tuis cogitem. 7. Cy
 bum tibi denegas. non in uimorum studio. sed doloris.
 Non amo fragilitatem istam. ieiunia hec aduersari
 mei sunt. nullam animam recipio. que me nolente
 sepeatur a corpore. talis stulta philosophia habeant
 martires. habeant zenonem. theodm ^{fractum}. brothum uel
 catonem. super nullum. requiescit sps meus. nisi per
 humilem & quietem & trementem uerba mea. 7.
 Hoc est quod mihi monasterium promittebas. quod
 habuisti matronis ceteris sepe rato tibi quasi religi
 osior uidebaris. mens ista que plangit uestium seri
 carum est inter ceperis & emereris. & quasi non in
 meas manus uentura sis. crudelem iudicem fugis.
 Egerat quondam & ionas animosus propheta.

sed in profundum marismersus fuit. Si uiuentem
crederes filiam. numquam plangeres ad meliora migras
se. hoc est quod per apostolum meum iusseram ne pro de
dormientibus in similitudine gentium tristaremini.
Erubescere & hruce. comparatione separatis. melior diabo
li ancilla. quam mea est. illa infidelem maritum
translatum fingit in celum. tunc cum tuam filiam
com morantem. aut non credis. aut non uis. Sed dicis
quomodo lugere me prohibes. cum & iacob ioseph in sac
co fleuerit. congregatisq; ad se ^{omnib;} propinquis. noluerit con
solari dicens. Descendam ad filium meum lugens
in infernum. Et dicit absalon opero capite planxerit
repotens. filius meus absalon. filius meus absalon. Quis
dabit. ut ego moriar pro te absalon filium. Mors quo
q; & aaron ceterisq; scilicet sollempni sit luctus exhibitus.
pro facili ad ista responsio est; luxisse iacob filium que
putabat occisum. ad quem & ipse erat ad inferos descensu
rus dicens. Descendam ad filium meum lugens in infer
num. Quia necdum paradisi ianuam xpi efferaat.
necdum flammeam illam rompheam & uertiginem
presidentem cerubim sanguis eius exstinxerat. Un
de abraham licet in loco refrigerii. tamen apud infe
ros cum lazaro scribitur; & dauid iuste fleuisse filium
parricidie. qui alium paruulum postquam ut uiueret
quia impetrare non potuit. quia sciebat non peccasse
non fleuit. Demorsuero & aaron quod eis ex ueteri
sit more planctus exhibitus. non mirandum est. cum

& in actibus apostolorum iam euangelio coruscante ste-
 phano. fecerunt hierosolime fr̄ plantum magnum. 7
 Et utique planctus magnus. non in plangentium exami-
 natione ut tu aestimas. sed in pompa funeris & exequia-
 rum frequentia. intellegendus sit. 7 Deniq; de iacob
 scribitur ac sic loquitur. & ascendit ioseph sepelire
 patrem suum. & ascenderunt cum eo omnes pueri pha-
 raonis. & seniores domus eius. & seniores omnis terre
 egypti. & omnis domus ioseph & fr̄ eius. 7 Et post
 paululum. & ascenderunt cum eo quadrigę & equites.
 & facta sunt castra grandia nimis. ac de inde. & plang-
 erunt eum planctu magno & fortinimis. 7 Planctus
 iste solemnis. non longas egyptus imperat lacrimas.
 sed funeris monstrat ornatum. 7 Iuxta quem modum.
 aaron quoq; & moyses. fletos esse manifestum est. 7
 Nequeo satis scripturę laudare misteria. & diuinum sen-
 sum in uerbis licet simplicibus admirari. quid sibi ue-
 lit quod moyses plangitur. & hiesunaue uir sc̄ sepul-
 tus refertur. & tamen fletus esse non scribitur. 7
 Neque illud quod in moysi idē in lege ueteri om̄s
 sub peccati adam tenebantur elogio. & ad inferos
 descendentes consequenter lacrimę prosequaban-
 tur. secundum apostolum qui ait. 7 Et regnauit
 mors ab adam usq; ad moysen. & iam superⁱⁿ eos qui
 non peccauerunt. 7 In huius uero idē. in euangelio
 per quem paradusus est apertus. mortem gaudia
 prosequuntur. flentesq; iudei hodie & nudatis pedib;

incinere uoluntatē sacco incubant. & nequid desit
super stitione: exitu uanissimo phariseorum. primum
tribum ^{libris} tenentes accipiunt. uidelicet ostendentes quali
edulio primogenita perdidērunt. Sed merito quia in
resurrectione dñi non credentes. anti xpi parantur aduen
tui. nos uero qui xpm induimus. & facti sumus iuxta aposto
li. genus regium & sacerdotale. non debemus super mortu
os contristari. Et dixit inquit moyses ad aaron &
eleazar & itthamar filios eius. qui relictī erant. ca
put uestrum non denudabitis & uestimenta uestra
non scindetis nemoriamini. & super omnem synagogam
ueniat ira. Nolite inquit scindere uestimenta. &
luctum exhibere ^{gentile.} nemoriamini. Mortis nostra pec
catum est. & quod forsitan crudele alicui uideatur.
sed fidei necessarium. In eodem leuitico scribitur quo
modo sacerdos magnus ad patrem matremq; fratremq;
uelliberos mortuos prohibeatur accedere. ne uide
licet anima. di sacrificus uacans. & tota in illius
ministeris occupata. aliquo impediatur affectu.
Hocne aliis uerbis id ipsum in euangelio precipitur.
ut non renuntiāti. & domui discipulus. ut mortuo
patri non exhibeat sepulturam. & discipulis inquit
non exidat. & non contaminabitur scificatio di ei
us. quia scm oleum unctionis adō super eum est.
Certe postquam credimus in xpo. & oleum unctio
nis eius accepto illum portamus in nobis. non de
bemus exire de templo. idē de proposito xpiano

non foras egredi. Incredulitate uidelicet gentiliū
 commisceri. sed esse semper intrinsecus idē uoluntate dñi
 ministrare. Hęc idcirco neignoratio scripturarum auc
 toritate tibi preberet. & uideris ^{inluctu} rationabiliter errare.
 Et adhuc sic locutus sum. quasi unam deurbis conuene
 rim xpianam. Tunc uero sciam totam renuntiasse de
 mundo. & abiectis calcatisq; deliciis. orationi. ieiunio.
 lectioni uacare cotidie. cum ad exemplum abraham cu
 piat exire de terra tua et de cognatione tua. Ut adhuc
 chaldeis & mesopotamiam derelictis. terram repromissi
 onis intro eas. cum omnē substantiā aut pauperibus di
 largitas. aut filius ante mortem mundo mortua de
 deris. Miror te ea facere. quasi fœcerint ceterę
 reprehensionē dignę uiderentur. Redit tibi in me
 moriam confabulatio eius. blanditię. sermo. consor
 tium. & cur his careas. pati non potes. Ignosci
 mus matris lacrimis. sed modum querimus in dolo
 re. Si parentem cogito. non reprehendo quod plan
 gis. Si xpianam & monacham. ab istis nominib;
 mater excluditur. Recens uulnus est. & tac
 tus iste quo blandior. non tam curat quam exaspe
 rat. Attamen quo tempore mitigandum est.
 cur ratione non uincitur. Nam & noemi fa
 mem fugiens in terram moab. & maritum perdit
 & filios. & cum suorum esset auxilio destituta ruth.
 alienigenę ab eis latere non rececit. Vide
 quanti meriti sit desertę prestitisse solatium.

Secus semine xpi oritur. Respice lob quantas sustinuit

seculorum.

te nimium delicatam. erectis in celum oculis.
inter ruinam domus. penas ulceris. innumeris orbita-
tes. & ad extremum uxoris insidias inuictam tenuis
se patientiam. Scio quid responsura sis. hoc illi
quasi iusto ad probationem uenisse. & tu eduo bus ele-
git quod uelis. aut scā esse probaris. aut peccatrix.
Et iniuste quereris: minora sustinens quam mereris.
Quid uetera replicem. presentia exempla sectare.
Scā melania nostri temporis inter xpianos uera nobi-
litas. cum qua tibi dñs mihiq; concedat indie sua ha-
bere partem. quę calente adhuc mariti corpuscu-
lo & necdum ^{hu} nato. duos simul filios perdidit. Re-
sum dicturus incredibilem. sed xpo teste non falsum.
Quis illam ^{tunc} non putaret more limphatico. sparsis cri-
nibus. ueste conscissa. laterum pectus inuadere. la-
crime gutta confluit. stetit immobilis. & ad pe-
des aduoluta xpi. quasi ipsum teneret adrisit.
Expeditius tibi seruitura ^{sum} & dñe. quia tanto onerem li-
betasti. Sed forsitan superatur inceteris quinim-
mo quia illos mente contempserit. In unico postea
filio probat. cui omni quam habebat possessione conce-
ssa. Ingruente iam hieme hierosolimam nauigauit.
Parce queso ^b parce filie iam cum xpo regnanti. par-
ce saltim custodie ^{ch} tue. cuius parua adhuc aetas. & ru-
dis pene infantia. te magistrante dirigitur. Sicut
nunc diabolus. & quia cernit unam de tuis liberis tri-
umphantem. obrutum esse se condolens. quaerit in

re manente uictoriam. quam inpre eunte iam per
didit. & Grandis in suos pietas. impietas inclm est.
Abraham unicum filium letus interficit. & tu unam
de pluribus coronatam quereris. & Non possum sine ge
mitu eloqui quod dicturus sum. cum de medi a pompa fu
neris exanimem te referrent. Hoc inter se populus
musitabat. nonne illud est quod sepius dicebamus; dolet
filiam ieiunus interfectam. quod non uel de secundo eius
matrimonio conueniret nepos. Quo usq; genus de
testabile monachorum. non urbe pellitur. non lapidib;
obruitur. non precipitatur in fluctibus. & Matronam
miserabilem se duxerunt. que quia monacham esse
noluerit. hinc probatur. quod nulla gentilium ita
suos unquam filios fleuerit. & Qualem putas ad istas
uoces xpm habuisse tristitiam. quomodo exultasse
sa tanan. qui nunc tuam animam eripere festinans.
& pu tibi proponens doloris inlecebra. dum ante
oculos tuos filiae semper imago uersatur. cupit ma
trem simul necare uetricis. & solitudines sorore in
uadere derelictam. Ut non interream loquor. sed
ut mihi testis est dñs qui si ante tribunal eius consis
tens. in hec uerba conuenio. detestande sunt iste
lacrimę. plene sacrilegio. ^{te plenissime} in crē delicta. que non habent
modum. que usq; ad uiciniam mortem accedunt. &
Ululas & exclamationes. & quasi quibusdam facibus ac
censa. quantum in te est tu semper homicida es. Sed
ad tabernaculum clemens ingreditur ih̄s & dicit. & Quid

Infidelitas.

ploras. non est mortua puella. sed dormit. & Ride
ant circum stantes. ista infelicitas iudeorum est.
te quoque si ad sepulchrum uolueris filie uolunt.
angelus increpauit. quid queris uiuentem cum
mortuis. quodque maria fecerat magdalena. post
quam uocem ^{dn̄i} se clamantis agnouit. ad eum prouo
luta pedes audit. ne tetigeris me. nec dum enim
ascendi ad patrem meum. & Idest. non mereris tan
gere resurgentem. quem mortuum existimas in se
pulchro. & Quas nunc existimas blesillam nostram
pati cruce. quae ferre tormenta. quod tibi xpm̄ ui
deat subitatum. & Clamat nunc illa ^{uocem} lugenti. sium
quam me amasti mater. si tua ubera suxi. si tuis
instituta sum monitis. ne ⁱⁿuideas glorie meae. ne hoc
agas ut a nobis in perpetuum separemur. & Putas esse
me solam. habeo pro te mariam matrem dn̄i.
multas hic uideo quas antea nesciebam. ^{it}
o quam melior est istae comitatus. habeo annam
quandam in euangelio prophetantem. & quo magis
gaudeas tantorum annorum laborem ego in tribus
mensibus consecuta sum. ^o Unam palmam castitatis ac
cepimus. miserere mei qui a mundum reliqui. Ne ego sortem
uestri doleo quos adhuc seculi carcer includit. quos coti
die in acies preliantes. Hunc ira nunc uasitia nunc
libido nunc uariorum incentiua uitiosum per trahunt
ad ruina. Si uis ut mater mea sis. cur placere xpo non
uis. Non agnosco matrem. meo dn̄o displicentem. Lo

71

quirit illa & alia multa quae taceo. & pro te dñm
rogat. mihi quoque. & de eius mente securus sum.
Veniā impetrat peccatorum. quod monui. quod oratus
sum. quod inuidiā propinquorum ut salua esset excepi.
Itaque dum hos artus regit sp̄s. dum uite huius fructus
commeatu. spondeo. promitto. polliceor. illā in mea lin
gua resonabit. illi mei dedicabuntur labores. illi suda
bit ingenium. nulla erit pagina quae non besillam sonet.
Quocumq; sermonis nostri mōmēta peruenerint. illa
cum meis opusculis peregrinabitur. hanc in meam men
tem defixam. legent uirgines. uiduae. monachi. sacerdo
tes: breuis uite spatium aeterna memoria compensabit.
Quae cum xp̄o uiuit in celis. in hominum ore q̄q; uictura est.
Transiens & praesens & assequentur sc̄ta post futura. quasi
ne amore. sine inuidia iudicabunt. Inter paulē eusto
chisq; nomen media ponetur. numquam in meis mortu
ra est libris. audiet me semper loquentem. consorore.
cum matre.

LXXIII. **HIRONIMUS AD MARCELLUM DE EXITU LIBRI**

Cum hora ferme tertia hodiernae diei septuagesimū
secundum psalmum. id est tertii libri principium
legere cepissemus. & docere cogere^{nare}mus. tituli ip
sius partem ad finem secundi libri. partem ad principium
terti libri pertinere. quod scilicet defecerunt r̄mni
da filii iesse. finis esse prioris. psalmus uero asaph prin
cipium sequentis. & usq; ad eum locum peruenissemus

In quo iustus loquitur. Dicebam si narrauero. sic ecce ^{gene}rationem filiorum tuorum preuaricatus sum. Quod in latinis co-
dicibus ita non habemus expressum. Repente nobis nuntia-
tum est scissimam leam exisse de corpore. Ibi quo ita te con pal-
luis se con spexi. ut uere aut pauca aut nullasit unum aq; fracto
uase testato non distis erumpat. Et tu quidem non quod
futuri incertates dolebas. Sed quod triste funere obsequium
non dedisses. Deniq; in medijs fabulis rursus didicimus reliquias
eius iam hostia fuisse delatas. Quas quoper teneat istare
plicatio respondebo tibi uerbis apti multum per omne mo-
dum. Primum quod uniuersorum gaudis p sequenda sit.
quod calcato diabolo coronam iam securitatis accepit. Secun-
do uerius uita breuiter explicetur. Tertio ut designatum con-
sulem desuis seculis detrahentes ee doceamus. In cartaro; equi-
dem conuersionem legnosce. quis possit digno deuare pre-
conio. Itaeam totam addnm fuisse conuersam. ut monaste-
rii princeps mater uirginum fieret. post molliciem ues-
tium sacco membra triuisset. ^{Insonnes} orationibus duxisset noctes. &
comites suos plus exemplo docuisse quam uerbis. Humi-
litatis tanq; tanq; subiecte. ut quondam domina pluri-
morum. ancilla hominis putaretur. nisi quod eo xpi ma-
gis esset ancilla. dum domina ^{hominu} non putatur. In culta uestis.
uilitibus. neglectum caput. Itatamen. ut cum omnia faceret.
ostentationem fugeret & singulorum. ne recipere in presenti
seculo mercedem suam. Nuncigitur pro breui laborem
eternam beatitudinem fructur. exapitur angelorum
choris. abrahe sinibi confouetur. & cum paupere

quorundam lazaro. diuitem purpdratum & non palmatu.
 consulem sed saceratum. stillam digiti minoris cernit
 inquirere; orerum quanta mutatio; ille quem ante paucos
 dies dignitatum omnium culmina precedebat. Cui quasi
 desubiectas hostibus triumphare. capitulinas ascendit
 arces. quem plauso quodam & tripudio populus roma
 nus excepit. ad cuius interitum urbs uniuersa commota
 est. Nunc desolatus; nudus non in lacteo caeli palatio
 ut uxor commentatur in silix. sed in sordentibus tenebris
 continetur. Haec uero quam unius cubicali secreta uallabant.
 quae pauper uidebatur & tenuis. cuius uita putabatur amen
 tia. Xpm sequitur & dicit. quaecumq; audimus & uidimus
 in ciuitate di nostri & reliq. Quapropter moneo & fleus
 gemensq; contestor. & dum huius mundi uixam currimus.
 non duabus tunicis. Idest duplici uestiamur. Non calciamen
 torum pellibus mortis uidelicet operibus prae grauemur.
 non diuitiarum nos petra ad certam premat. non uirge
 Idest potentiae saecularis quagratum auxilium. non pariter
 & xpm habere uelimus & scdm sed p breuib; & caducis.
 aeterna succedant. Et cum cotidie se con^{du} corpus loquor.
 p moriamur in & etis; non nos per petuos estimemus. ut pos
 simus esse perpetui.

HIROHIMUS AD QUIA SUPRA DEUITA ASSILLAE

Nemo reprehendat quod in epistolis aliquos aut lauda
 mus aut carponus. cum & in arguendis malis
 sit correptio ceterorum. & in optimis pdicandis
 bonorum aduirtutum studia concitentur. Nudius

tertius de beate memorie leae aliqua dixeramus. illico
 pupungit animum. & mihi uenit in mentem non debere nos
 tacere de uirgine. Quid secundo ordine castitatis locuti
 sumus. Igitur a seclis nostre uita breuiter explicanda
 est. cuius si non e hanc epistolam legas. grauatur quippe laudi
 bus suis. sed his potius que adulescentule sunt legere digna
 re. ut ad exemplum eius se instituentes. conuersationem
 illius perfectę uite ^{norme} coronam arbitrentur. Præter mit
 to quod in matris utero benedicatur. et antequam nasca
 tur quod in filij ^m tentis utri. & omni speculo purioris pa
 tri uirgo traditur per quietem. quod adhuc infantie in uoluta
 pannis. & uix annum decimum. & actis ^{ante} excedens. honore future
 beatitudinis consecratur. sic gratia omne quod ^{ante} laborem fuit.
Licet dicitur præcius futurorum & hieremiam scilicet in utero. Et
 iohannem in aluo matris faciat exultare. & paulum ante
 constitutionem mundi separare. In euangelium filius uir ad ecc
 uo mo. que post .xii. annum sudore sui proprio elegit. Arripu
 itenit. coepit. impleuit. unius cellule clausa angustis lati
 tudinem paradisi fruebatur. id est terræ solum & orationis
 locum. extraxit. et quietis. ieiunium pro ludo habuit. medio
 perfectionem. & uinea non uescendi desiderium. sed huma
 na confectio ad cibum traheret. Pane & sale & aqua fri
 gida conquebat. magis esuriam quam restringebat.
 et quippe oblitus sum quod in principio debui dicere.
Cum primò hoc propositum arripuit. aurum collisui quam
 murenam uulgus uocat. quod scilicet metallo in uirgulas.
 lætescentes que dam ordinis flexuosi catena contextur.

73
absque parentibus uendit. & tunicam fusciorē quam a matre
in petere non poterat. pio induta negotiationis auspitione re-
pente dño consecrauit. ut intellegens uniuersa cognationem
posse et aliud extorqueri. quā iam seculum damnas se in uesti-
bus. Sed ut dicere ceperamus. ita semper moderate habuit. &
intra cubiculi sui secreta custodit. ut namquam pedem profert
in publicum. numquam uiri nosset ad loquium. & quod magis
sit admirandum. sororem uirginem anarce potius quam
uideret. operebatur manibus suis. sciens scriptum esse. Quoniam
operatur non manducet. Sponso ^{loquebatur.} autorans autē illi. ad
martyrium lumina pene inuisa properabat. & cum gauderet
proposito suo. in eo uehementius exultabat quod se nullus
agnosceret. Cumque per omnem annum iugiter ieiunia pasce-
tur. bi duo tri duoque sic permanens. Tunc uero in quadragesima
nauis sui uela tendebat uultu exante. communis gentis omnis pe-
ne domadas. et quod in passibile est. forsitan hominibus ad
credendum dō prestante possibile est. Ita ad quinquagenaria.
peruenit & aciem & non dolere stomachus. non uiscerum
cruciaretur incuria. Non sicca ^{hu} iacenta membra con-
fringeret. Non sacco asperata cutis foetorem aliquem sicut
contraheret. ^{sed} Sane corpore animo sanior. solitudine eē
puttor & edelicias. & in urbe turbida heremum inuenit sal-
monachorum. & hec quidem tumeluis nostri. Aquapauca di-
dicimus. & cuius oculis. duriter de genibus camelorum in illo
scō corpusculo perorandi frequentiam obcaluisse. p̄spec-
ta est. nos quod scire possimus. explicamus. Nihil illius
seueritate iocandius. nihil iocunditate seuerius.

Nihil tristius. nihil tristitia suauius. Itapallor in facie
erat. ^{cū} uacō continentiam indicet non redoleat. O stentationem
sermo silens. & silentium loquens. nec citius neccitius incessus.
Idest ^m se mp habitus neglectam undicies. et inculta ueste cultus ipse
sine cultu solauit suae. ^{de} Qualitate promeruit. ^h & urbe pompe lar
ciae ditiarum in qua humilem eē miseria est & bonieam
predicentur & mala detrahere non audeant. Uidus eam imi
tentur & uirgines. maritq; colant. noxiae timeant. suscipiant
sacerdotes.

HIIR ADOCEANUM DE MORTE FABIO LAI

Plures annis sunt quosuper dormitacionem. blefille paulam uenera
bilem feminam recentia adhuc dūbiere consolatus sum; Quae
stae
etatis circulus uoluitur. Ex quo ad eliodorum ep̄m nepotiani
scribens ep̄tafium. Quicquid habere in uirum posui nullū
tunc dolore consumpsit; unde ^{hō} ferme biennium p̄am. natio
meo ^{de} p̄p̄t̄. ^{ut} subita peregrinatione pauline breuem
ep̄stolam dedi. Irubescens ad disertissimum uirum plura
loqui; & ei sua ingerere; non tantam consolari amicum uide
rer. quam stulta iactantia docere perfectum. Nunc mihi
filioceane uolenti & ultra ad p̄tenti. debitum munus impa
nis. quod pronouitate uirtutum. ueterū ^{nouā} materiam. faci
at; in illis enim ^{ut} p̄parentis affectus. uel meror aut nuli.
uel desiderium mariti temperandū fuit & p̄r diuersitate in
personarum. diuersa descripturis adhibere medicamina; In p̄p̄
sentiarum tra. ^o dis mihi fabiolam laudem xp̄ianorum. mi
raculum gentium. luctum pauperum. solatium monachorū;
quicquid primum arripuero. sequentiū comparatione uilescit;

74
telumum predicem / sed preualefcunt elemofine; humilita
tem laudem: fed maiore ^{ap} ardor fidei; Dicam petitas
sordef. & in condemnationem uestium stricarum. blebium
cultum & feruilia indumenta que fita. plus est animum
deposuiffe quam cultum, difficilius adrogantia. quam auro
caremus & gemmis; his enim abiectis. interdum gloriosis tu
memus sordibus. & uendibilem paupertatem. populari au
rem offerimus; celata uirtus & in conscientia. nota secreta
dm̄ solum iudicem respicit. Unde mihi efferenda prece
nis. & ordine rectorum preter missa tota de conuersionis ac
penitentia incunabilis adsumenda; alius forsitan scolarum me
mor. quantum maximum. unus qui nobis cunctando resti
tuit rem publicam. & totam fabiorum gentem. profer
ret in medium. diceret pugnas. describeret prelia. & per
tanta nobilitatis gradus fabiolam uenisset uictaret. ut
quod in uirga non poterat. in radicibus demonstraret. Ego
diuersoru bethlemitici. & presepi dominici amator. in quo
uirgo puerpera dm̄ fudit infantem. ancilla xpi non deno
bilitate ueteris historie sed de ecte humilitate producam. et
quis statim in principio quasi scapulus quidam & procella
mihi obtrektorum eius opponitur. quod scdm sortita
matrimonium prius reliquit. non laudabo conuersam. nisi
ream absoluero. Tanta prior maritus uitia habuisse nar
ratur. Et nec scortorum quidem & uile mancipium.
ea sustinere posset. Que si uoluerit dicere. perdam uir
tutem femine. que mala luit culpam subire discidi.
Quam quandam corporis sui infamaret partem. & macu

Abi. pobilitate

las eius detergere hoc solum proferam. quod uerecun-
de matronę & xpianę satis est. p̄cepit dñs uxorem
non debere dimitti. excepta causa fornicationis. & si di-
missa fuerit manere inuupta, quicquid uiris iubetur.
hoc consequenter redundat ad feminas. neq; enim adulte-
ra uxor dimittenda est. & uir moechus ^{tenendus}, si quis
meretrici iungitur. unum corpus facit; ergo que scortum
inpuroq; sociatur. unum cum eo corpus efficitur. alię
sunt leges cesarum. alię ihu xpi; aliud papę manus. ali-
ud paulus noster p̄cepit; apud illos ^{in uiris} impudicitię frena
laxantur. & solo stupro atq; adulterio condemnato. pas-
sim per lupanaria & ancillulas libido permittitur. qua-
si culpam dignitas faciat non uoluptas, apud nos quę non
licet. feminisq; non licet uiris. & eadem seruitus pari
conditione censetur. Dimisit ergo ut auit uitiosum
dimisit illius & illius criminis noxiam. dimisit p̄ene quod
clamante uicina uxor sola non prodidit. siñ autem ar-
guitur quare repudiato marito non inuupta perman-
serit. facile culpam fatebor. dum tamen referam neces-
sitatē. melius est inquit apostolos nubere. quam uiri
adulescentula erat. ueritatem suam seruare non po-
terat. uidebat aliam legem in membris suis repugnan-
tem legi mentis suę. & se uinctam atq; captiuam ad coi-
tum ^{trahi} mariti. Melius arbitrata est aperte confiteri in-
becillitatem suam. & umbram quandam miserabilis subire
coniugii. quam sub gloria uniuersę opera exercere me-
reticam. Idem apostolos uult uiduas adulescentulas

nubere. filios procreare. Nullam dare occasionem ma-
 ledicti gratia. & protinus cur hoc uellet exponit. Iam enī
 quędam abierunt retro post satanam. Igitur & fabiola
 qui a persuaserat sibi. & putabat uirum iure a se dimissū.
 nec euangelii uigorem nouerat. in quo nubendi uniuersa
 causatio uiuentibus uiris feminis amputatur: dum multa
 diaboli uetat uulnera. unum incauta uulnus accepit; sed
 quid ego in abolicis & antiquis moror quęrens excusare
 culpam. Cuius penitentię ipsa confessā est; quis
 hoc crederet. ut post mortem secundi uiri in semetipsā re-
 uersa. quocumque solent uiduę negligentes iugo seruitu-
 tis excussio. Agere se liberius adhibere balnea suoli-
 tare p platea suultu circum ferre meretrici
 os. faccum induere; terrore publice fateretur.
 et tota urbes spectante romana ^{die.} ante paschā in basica
 quādam laterani ^{cera} quęteriano truncatus est gladio. sta-
 ret in ordine penitentium. epī. & pbī. & omni populo
 conlacrimanti. sparsa crine ora uirida. squalidas manus.
 sordida colla submittere. que peccata. flocus iste non purge-
 at. quas inueteratas maculas hec lamenta non abluunt.
 perus trina negatione trina confessione deleuit.
 Aaron sacrilegium & conflato ex auro uertuli caput. frater-
 ne correxere preces. Dauid scī & mansuetis simi uiri
 homicidium pariter & adulterium. Quod dierum emen-
 dabat famē. Iacebat in terra uoluitabatur incinere. & ob-
 litus regie potestatis. lumen quęrebat in tenebris. illūq;
 tantum respiciens. quem offenderat lacrimabili uoce

dicebat. Tibi soli peccaui & malum coram te feci.
& redde mihi letitiam salutaris tue. & spū principali
confirmame; atque ita factum est. ut quime. ^{pruſ} docu
erat uirtutibus suis. quomodo stans non caderem. doce
ret perpenitentiam quomodo cadens resurgere; quid
tam impiū legimus inter reges. quam achab. de quo scriptu
ra dicit Non fuit alius talis ut achab. qui uenundatus est
ut faceret malum in conspectu dñi; hic enim ^u propter san
guinem nabēthe ter correptus fuisset ab helia. & uidiſ
set iram dñi per prophetam; occidisti. ^{Inquit} insuper & possedisti;
& ecē ego inducam super te malā & dimittā posteriora
tua. & retq; scidit uestimenta sua & operuit cilicio
carnem suam. ieiunauit in sacco & ambulabat dimisso
capite; Tunc factus est sermo dñi ad heliam thesbiten
dicens. Nonne uidisti humiliatum achab coram me?
quia ergo humiliatus est in timore mei causa. Inducam
malum in diebus eius. O felix penitentia que ad se dñi
traxit oculosq; furentem dñi sententiam confesso errore
mutauit; hoc idem & manasse in paralipomenonibus & nune
nius fecisse legimus. in propheta; publicanos quoq; in
euangelio. equibus primus non solum indulgentiam.
sed & regnum recipere meruit. alius in pendente
dñi fregit iram. Tertius pectus uerberans pugnis.
oculos non leuabat ad celum. & multo iustificator re
cessit. ^{publicanus} humili confessione uitiorum. quam fariseus
superbia uctatione uirtutum; non est loci huius
ut penitentiam predicem. & quasi contra montanum

776
nouatumq; scribens. dicam illam hostiam dñi esse placi-
bilem. & sacrificium dō spm̄ contribulatum. & mallo peniten-
tiam peccatoris quam mortem. & exsurge exsurge iherusa-
lem. & multa alia que prophetarum clangunt tube. hoc
unum loquar. quod & legentibus utilis sit. & presenti causę
conueniat. non est confusa dñm̄ interit. & ille eam non confun-
det in glo; aperuit cunctis uulnus suum. & decore^{lo} in corpore
cicatricem flens roma conspexit; dissuta habuit latera. nu-
dum caput. clausum os. non est ingressa ecclesiam dñi. sed dex-
tra castra cum maria sorore morisi. separata confedit; ut
quam sacerdos eicerat. ipse reuocaret. descendit. de solio dñi
ciarum suarum. accepit molam. fecit farinam. & discalcia-
tis pedibus transiit fluentia lacrimarum. sedit super
carbones ignis hui; ei fuit in adiutorium; faciem Post.
quam secundo uiro placuerat uerberabat. oderat gemmas.
lintheamina uidere non poterat. ornamenta fugiebat; sic do-
lebat quasi adulterium commisisset. & multis impendit me-
dicaminum^{unū}. uulnus sanare cupiebat; diu morati sumus in
penitentia. in qua uelut in uadoris locis. resedimus. ut ma-
ior nobis & absq; ullo impedimento sed laudem eius campus
aperiret; recepta sub oculis omnis ecclēe communionē. quod
fecit. scilicet. in die bona malorum non est oblita. & post
naugragium rursus temptare poluit pericula nauigan-
di. quin potius omnem sensum quem habere poterat. erat
autem amplissimus & respondens generi eius dilapidauit
acuenit & in pecunia congregatum usibus pauperum^p
parauit. & primum omnium. ΜΥCΘΟΚΕΜΙΟΝ instruit

in quo egrotantes colligeret de plateis & consumpta lan-
guoribus atq; inedia miserorum membra foueret. De-
scribam nunc diuersas hominum calamitates. Iracundas
nares. effosos oculos. semiuustos pedes. luridas manus.
tumentes taliaos. exile femur erutatur gentia. & de
exaesis ac putridis carnibus uermiculos bullientes.
quotiens morbo regio & fetore confectos. humeris
suis ipsa portauit. quotiens lauro pusillenta uulne-
rum sanem. q. alius aspicere non audebat. prebe-
bat cibos propria manu. & spirans cadauer sorbium uul-
uuligabat. scio multos diuites & religiosos obstomachi-
angustiam exercere huiusmodi misericordiam pro ali-
ena ministeria. & dementes esse pecunia non manu.
quos quidem non reprobato. & teneritudinem animi
nequaquam interpreto infidelitatem. sed sicut in be-
cillitate stomachi ueniam tribuo. sic per fectis men-
tis ardorem in celum laudibus. Magna fides ista
contemnit. scit quid in lazaro diues purpuratus ali-
quando non fecerit. quali superba mens retributione
damnata sit. Ille quem dispicimus quem uidere non
possumus. ad cuius intuitum nobis uomitus erumpit.
nostri similis est. De eodem ^{nobis} conformatus est luto
hisdem compactus elementis. quidquid patitur. & nos
pati possumus. uulnera eius. extimemus propria. et
omnis animi in alterum duritia. elementi ut nos
metipso cogitationes. frangetur. non mihi si linguis
centum sint. oraq. centum ferrea uox. omnium mor-

pedore

lacione

borum percurrere nomina possim. quae fabiola intantum
 miserorum refrigeria commutavit. ut multi pauperum
 sani languentibus inviderent: quamquam illa simili
 libertate erga clericos & monachos. ac uirgines fuerint.
 quod monasterium non illius opibus sustentatum est. quae
 nudum idem paralyticum ^{et inuicem} & clericum non fabiole uestimen
 ta texerunt. in quo se indigentium non effundit pre
 ceptis. & festina largitio angusta misericordia eius roma
 fuit. per agravit ergo insulas. & totum & rōscum ma
 re uulsi quorumque prouinciam. haere conditos curuorum
 litorum sinus. In quibus monachorum consistunt chori. uel
 proprio chori uel proprio corpore uel transmissa perfide
 les. ac scōs uiros munificentia circuibat. Unde repente
 & contra opinionem omnium iherosolimam nauigabat.
 ubi multarum excepta concursu. nro pauperimo usae
 hospitio: cuius societatis recordans. uideor mihi adhuc
 uidere. quam uidi ihū bene. quo illa feruore quo studio
 intenta erat: ^{diuinis} uoluminibus. & ueluti quan
 dam famem faciare desiderans. per prophetas euange
 lia psalmosque currebat: questiones proponens. & solutas
 recondens in sermone pectoris sub; nec uō satiebat audi
 endi cupidine. sed addens scientiam. ad debā dolorem
 & quasi oleum flamma dicens: maioris ardoris fomen
 ta capiebat; quodam die dum in manibus moysi nume
 ros teneremus. & me uerecunde rogaret. Quid sibi
 uellet nominum tanta congeries. Cur singulis tribus
 in alius atque alius locis uariis iungerentur. quomodo

parump

balaam ariolus sic futura xpi misteria prophetaret.
ut nullus prope modum prophetarum tam aperte de eo
uaticinatus sit: respondi ut potui. & uisus sum interroga
tio mei satis facere; reuoluens ergo librum. peruenit ad
eum locum. ubi catalogus describitur omnium mansio
num. per quas de egypto egrediens populus peruenit
usque adfluenta iordanis; cumque causas & rationes
quereret singularum. in quibus dnm̄ esitau. in alius in
offenso cucurri pede. in plerisque simpliciter ignorantiam
confessus sum. Tunc uero magis cepit urguere. et
quasi mihi non licet. nescire quod nescio. & postulare. ac se
indignam tantis misteris dicere. quis plura. extorsit mi
hi negandi uerecundiam. ut proprium ei opus huiuscemo
di disputatiuncule pollicerer. quod usq; in presens tem
pus. ut nunc intellego dnm̄ uoluntate dilatatum. Reditus
memorie illius. ut sacerdotalibus prioris ad se uoluminis
inducta uestibus. per mundi huius sollicitudinem gaudeat
se ad terram repromissionis aliquando uenisse. Veru
quod cepimus persequamur; querentibus nobis ^{dignum} tante fe
ming habitaculum. cum ita solitudinem cuperet. ut
diuersorium maris carere nollet. Ecce subito discur
rentibus nuntus. orientis totus intremuit ab ultimam
meotidem inter glacialem thnam & massa geta
rum inmanes pplos. ubi causas irupibus feras gentes.
alexandri claustra cohibent. erupisse honorum exami
naq; pernicibus equis huc illucq; uolitantia. cedis pari
ter ac terroris cuncta complerent; aberat tunc ro

manus exercitus. & bellus civilibus in Italia tenebatur. hanc
 gentem herodotus refert subdario rege medorum uiginti annis
 orientem tenuisse captiuum. atq; ab aegyptiis & hiopibus an
 num exisse uectigal; aduestat ih̄s ab urbe roma^{na} tales ultra
 bestias; insperati ubiq; aderant. & famam celeritate uincentes. non
 religioni. non dignitatib; non aetati. non uagienti miserabantur
 infanti & cogebantur mori. quid dudum uiuere cōperant; & nesci
 entes malum suum. Inter^h ostium manus aetela ridebant;
 consonus inter omnes rumor petere eos hierosolimam. & ob
 nimiam auri cupiditatem. ad hanc urbem cūrere. nisi neglec
 ti. paucis incurias ardebantur; antiochiam thiēus uolens
 a terra abrūpere. insulam querebat antiquam; tunc & nos
 compulsi sumus parare naues. esse in litore. aduentum hosti
 um pr̄cauere. & se uentibus uentis. magis barbaros metuere.
 quam naufragium; non tam propriis saluti. quam uirginum
 castimonie prouidentes; Erat in illo tempore quaedam apud
 nos dissensio. & barbarorum pugna domestica bella supe
 rabant; nos in oriente tenuerunt iam fixēse sedes. & inue
 teratum scōrum. locorum desiderium; Illaq; tota in facti
 nis. & in omni orbe peregrina reuersa est ad patriam; ibi
 pauper uiueret. ubi diues fuerat manens in alieno. que
 multos prius hospites habuit & nesci monem longius traham.
 in conspectu romane urbis pauperibus erogaret. quod illa
 teste uendiderat. Nos hōs tantum. ^{modo} dolemus. quod preciosis
 simum de scis locis monile perdidimus; recepit roma quod
 amiserat. hac procaz & maledica lingua gentilium oculorū
 testimonium quo^{cor} futata est; laudent ceteri misericordiam

eius. humilitatem. fidem. Ego ardorem arumi plus lauda-
bo. Librum quo heliodorum quondam iuuenis adherenti
cohortatus sum. tenebat memoriter. & romans cernens
moeniam. inclusam se esse plangebat. oblitaⁱⁿ sexus fragili-
tatis inmemor. ac solitudinis tantum cupida. ibi erat ubi
mo morabatur. non poterat teneri consiliis amicorum. ita
ex urbe quasi de vinculis gestiebat erumpere. dispensatione
peccuniarum & cautam distributionem. genus infidelitatis uocabat.
non alius elemosinam tribueret. & suis pariter effusis. ipsa
pro xpo stipes obtabat accipere. sic inpatientis erat morarum.
ut illam crederes perfecturam; itaq; dum semper^{paret.} mors eam
inuenire non potuit inparatam. Inter laudes femine subito
mihi pampachus meus exortitur. paulina dormit. ut iste uigi-
let; precedit maritum. ut xpo famulum derelinquat; hic
heres uxoris. & hereditatis alii possessores certabant uir
& femina; Quis in portu habrahs tabernaculum figeret
& hec erat in utrumq; contentio; quis humanitate supera-
ret. uicit uterq; & uterque superatus est; ambos eue-
tos & uictores fatentur; dum ad alter cupiebat. uterque
perfect; iunguntur opes. sociant uoluntates. ut quode-
mulatio dissipatura erat. concordia cresceret; Neccum
dictum iam factum emittur hospitium. & ad ospitium
turba concurrat; non est labor in iacob. nec dolor in isrl.;
adducunt maria quos in gremio suo terra suscipiat.
mittit roma properantes. Quos nauigaturos litus mol-
le confoueat. Quod publius semel fecitⁱⁿ insula. me-
leta erga unum apostolum; & ne contradictioni locum

X

tribuam . in una naue hoc isti & frequenter faciunt .
 & in plures ; nec hoc solum inopum necessitas sustentatur .
 sed pro nae in omni munificencia aliquid et habentibus pro
 uidet ; xenodochium in portu romano situm . totus pariter mun
 dus audiuit ; sub ^{ona}estate didicit brethana . quod egiptus
 & parthi ^{ue} agnoscant ; uero quod scriptum est . timentibus dm
 omnia cooperantur in bonum . in obitu tante femine uidimus
 conprobatum quodam presagio futurorum ; ad multos scripse
 rat monachos . & uenirent & graui honore laborante absol
 ueret ; faceret que sibi de iniquo mammona amicos . que eam
 reciperent in eterna tabernacula ueneranda ^{amici} mihi facti
 sunt . dormiuit illa quod noluit . & deposito tante sarcina
 leuior uolauit ad celum ; quam haberet uiuentis fabiole
 roma miraculum . in mortua demonstrabat ; nec dum spm
 exalauerat . nec dum debitam xpo reddiderat animam . etiam
 fama uolans tante prenentia luctus totius orbis populus ad
 exequias congregabat ; sonabant psalmi . & auribus tecta templo
 rum resonans in sublime att quatiabat ; hic iuuenum cho
 rus . ille senum qui carmine laudes femineas & facta ferant ;
 non sic furius de gallis . non papirius de samnitibus . non scipio
 denuntiatia . non pompeius de ponti gentibus triumphauit ;
 illi corpora uicerant ; hec spiritales nequicias subiugauit ; audio
 precedentium turmas . & ceteruatum exequis eius multitudi
 ne fluctuante ; Non platea . non porticus . non imminentia
 de super tecta capere poterant prospectantes ; Tunc suos
 in unum populos ^{roma} conspexit . fauebant sibi homines in glo
 ria penitentis ; nec mirum si de eius salute omnes exulta

at
reboant

rent. de cuius conuersione angeli letabuntur in ce-
lo; hoc tibi fabiola ingenii mei senile munus. has officio-
rum inferias dedi, laudabimus sepe uirgines. ^{undar} ac marita-
tas quarum semper fructu candida uestimenta. que
sequuntur agnum quocumq; uadit. felix preconium.
quod nulla totius uite sorde maculatur; procliuior. faces-
sat in uicia. si pater familias bonus est. quare oculus
nofter malus; est que incidit in latrones. xpi hume-
ris reportata est; multe mansiones sunt apud patrem;
ubi habundauit peccatum. super habundauit gratia;
cui plus dimittitur: plus amat

XXI.

HIERONIMUS AD EAM DE INSTITUTIONE FILIÆ

Apostolus paulus scribens ad corinthios & rudem xpi
ecliam sacris instruendis disciplinis inter cetera
mandata hoc quoq; posuit dicens. si qua mulier
habet uirum infidelem & hic consensit habi-
tare cum ea non dimittat uirum suum. Scificatus
est enim uir infidelis in uxore fidei & scificata est muli-
er infidelis in uiro fidei. Alioquin filii uestri in
mundi essent. Nunc autem mundi sunt sicut forte
actenus uidebuntur nimium discipline uincula laxa-
ta & preceptis indulgentia preceptoris. consideret do-
mum patris tui clarissimi quidem & eruditissimi ui-
ri ~~et~~ adhuc ambulantis in tenebris & intellegit con-
siliu apostoli. illuc proficisce ut radices amaritudi-
ne dulcedo fructum compensaret. & uires uirgule
balsami preciosa sudarent. tu es nata de pari matre

monio & dote & coxotione ^{meo} paula generata est
 quis hoc crederet ut albi pontificis neptes. dote
 promissione matris filia nasceretur ut presente & gau
 dente auo paruule adhuc lingua balbutiens resona
 ret alleluia. & uirginem xpi in suo gremio senes nu
 treret. Bene & feliciter expectauimus sca & fidelis
 domus unum scificat infidelem candidatus est fides
 quem filiorum & nepotum credens turba circum dat
 Ego puto & iam ipsum iuuen. si habuisset talem cogna
 tionem potuisse in xpo credere. sed respuat licet
 & irideat epistolam meam & me ut stultum & insanu
 clamitet hoc gener eius faciebat antequam crede
 ret. ^{fiunt.} Non nascuntur xpiani auribus squalida ca
 pitolum. fuligine. & aranearum telisoma romę tem
 pla cooperta sunt mouetur urbs sedibus suis & inun
 das populis ante delubra semiruta currit ad mar tyrum
 amulas si non extorquet fidem prudentia extorqueat
 salutem uerecundia hoc leta religiosissima in xpo filia
 dictum sit ut non disperes parentes salutem. Et eadem
 fide quam ueristi filiam et patrem recipies. Totaq; domi
 beatitudine. perfruaris. sciens illud adno repro missum
 que apud homines impossibilia apud dm possibilia sunt
 numquam est fera conuersio latro de cruce transit ad pa
 radisum. Nebochodonosor rex babilonis post effera
 tione cordis et corporis et baluarum In heremo conuictum
 mentem recepit ^{ma} humanam. Et ^{ut} amittam uetera. ne apud
 incredulos. nimis fabulosa uideatur antepaucos annos

pro pinquus uester. gratia nobilitate patricia
nomine sanans cum prefecturam regetet urbanam.

miris

Nonne speciem mittere & omnia portentosa simulacra quibus
coram nimfus miles leo p̄ses elio dromus pater imitantur
subuestit fregit excusit eas quasi obsidibus ante pre-
missis inpetrauit baptismum xpi solitudinem patitur
& in urbe gentilitas. Duquandam ferunt. uexilla mili-
tum crucis insignia sunt regum purpuras et ardentes
deadematum gemmas patibuli saluatoris. pictura con-
decorat. Iam egiptius serapis factus est xpianus. mar-
nas graie lugd. Indusus et euerisionem templi iugiter
permittit. De india perfide & inopia monachorum cot-
tidiae turbas suscipimus. Deposuit phare^{ras} ar-
menius ^{humi} uani discunt psalterium serche frigora fer-
uent calore fidei. getarum rutilus & flauus exercitus
ecclesiarum circum fert tentoria. Et ideo forsitan con-
tra nos aequa pugnant aciae quia par y religione
confidunt pene lapsus sum ad aliam materiam & cur-
rente rota dum urceum facere cogito amphoram fixi
manus propositum enim mihi erat scē marcelle et
tuis precibus initiato ad matrem. id est sermonem
ad te dirigere & docere quomodo instituere paula
nostram debeat que prius in xpo est consecrata qua
genita quam ante uouisti. quam uero suscepisti
uidimus aliquid temporibus nostris de prophetalibus
libris anna sterilitatem alui fecunditatem. muta-
uit cum luctuosam fecunditatem. uitalibus liberis

81

com mutasti. fidens loquor accepturam te filios
que primum fetum dno reddidisti. Ista sunt pri
mogenita que offeruntur in lege. sic natus samuhel.
sic ortus est samson. sic iohannes propheta ad introitu
marie exultavit & iussit. Audiebat enim uerbum
dni per os uirginis per conantis et de uero matris in occursum
gestiebat erumpere. Igitur que de re promissione nata est
dignam habeat ostio suo institutione parentum. Sa
muhel nutritus in templo. Iohannes insolitudine prepara
tur. Ille sacro cruce uenerabilis est. unum & siceram non
bibit adhuc paruulus cum dno se inuocinatur. Hic fugit urbes
zona pellitica cingit locustis alitur & melle siluestri. & in tripu
penitentiae predicat. Tortuosus simi animalis uestitur ex
cubus. Sic erudienda est anima que futura est templum di
Nihil aliud discat audire nihil loqui nisi quod ad dei morem
di pestinet. Turpia non intellegat. cantica mundi ignoret.
Adhuc tenera lingua psalmis dulcibus inbuatur. procul sit
etas lasciuia puerorum. ipsae puella. et pedise que seculari
bus consorsibus arceantur. ne quod male didicerint peius
doceant. fiant edittere uel buxae uel eburneae et suis
nominibus appellentur. Ludat incis. ut edusus eius eru
ditiosus et non solum ordinem teneat litterarum & me
moria nominum. In anticum transeat. si ipse inter se cre
bro ordo turbetur. et non edus ultima primis media mis
ceatur ut eas. non sono tantum sed uisu nouerit. Cum
uero ceperit tementi manu stilum in cera ducere. uel
alterius super posita manu teneri. Reguntur araculi

7. Ex uant.

uel intabellata sculpantur elementa . ut per eosdem
sulcos ^{inclusa} marginibus trahantur uestigia . & foris non queant
euagari . sillabas iungat ad premium . & quibus illa etas
delectari potest munusculis inuidetur . habeat ^{et inuisam}
socios quibus inuideat quarum laudibus mordeatur Non
est obiurganda si tardior sit sed laudibus excitandum inge
num & uicisse se gaudeat & uictam doleat . cauendum
in primis ne oderit studia ne amaritudo eorum percep
ta infantia ultra rudes annos transeat . ipsa nomina
perque consuescit paulatim uerba contexere non sint for
tuita sed certa & coaceruata de industria prophetarum .
Uidelicet atq; apostolorum ^{et omnium} . ab adam patriarcharum
series . De matheo lucaq; conscendat . ut dum aliud agit
future memorie preparetur . magister probe etatis
& uite ^{atq;} eruditionis que est eligendus . nec puto erubescit
Doctus uir id facere in propinqua uel in oboli uirgine quod
aristotolis facit in philippo ^{filio} . ut ipso librariorum uilitate in
tia ei monstraret litterarum . non sunt contem
nenda quasi parua sint sine quibus magna constare non
possunt . ipse elementorum ordo & parua institutio pre
ceptoris aliter de erudito aliter rustico ore profertur .
unde et tibi est prouidendum . ne ineptis blanditis femina
rum . dimidiata dicere uerba filie consuescas . & in auro
atq; purpura ludere quorum alterum lingue alterum
moribus officit ne discat in tenero quod ei postea discen
dum est . Grecorum eloquentie multum ab infantia
sermo matris scribitur contulisse . ortensi oratio in patre

no sinu coaluit difficulter traditur quod rudes animi
 perhibuerunt. lanarum. concilia quis in pistinum colo
 rem reuocet & rudis testa diu & saporem retinet & o
 dorem. quo primum inbuta est. Greca narrat his
 toria alexandrum potentissimum regem. orbisq; domi
 natorem. & in moribus & in incessu. leonidis. pedagogi
 sui non potuisse carere uitis quibus adhuc paruulus fuerat
 infectus procliuus est enim malorum emulatio & quorum
 uirtutes adsequi nequeas cito imitari uita. Nutrix ipsa non
 sit temulenta non lasciuia non garrula. habeat modesta
 gerulam nutricium grauem. cum auum uiderit in
 pectus eius transiliet & collo dependeat. nolenti. att.
 decantet rapieam auia patrem risibus cognoscat. si om
 nibus amabilis & uniuersa propinquitas rosam exferatam
 gaudeat. Discat statim quam habeat & alteram auiam qua
 amitam. cui imperatori cui exercitui truncula nutria
 tur. illa desideret ad illa tibi minuetur abscessu ipse
 habitus & uestitus doceat eam cui permissa sit caue ne au
 res eius perfores. nec erussa & pu potisso consecrata xpo
 ore depingas. nec colla margaritis. & auro premas. nec caput
 gemmis oneres. nec capillum in rasas. et ei aliquid de go
 henne ignibus auspiceris. habeas alias margaritas quibus
 postea uenditis emptura est preciosissimum margaritum.
 pretextata nobilissima quondam femina. iubente uiro
 emetio qui patruus eustochie uirginis fuit habitum eius
 cultumq; mutauit. & neglectum crine mundanti gradu
 texuit uincere cupiens. & uirginis propositum & matris

desiderium. Et ecce ibi eadem nocte cernit insomnis ue
nisse ad se angelum. terribili facie ^{ne.} mitantem poenas. & hec
uerba frangentem tu a uisae. uiri imperium proferre xpo.
tu caput uirginis dicitur sacrilegis adtractare manibus quas
iam nunc arescent ut sentias ex cruciatu quid feceris. & fin
to mense quinto ad inferna ducaris. Si autem perseueraue
ris in scelere & marito simul orbaueris & filius. omnia per
ordinem expleta sunt. & seram miserere penitentiam ue
lox signauit interius. sic ulciscitur xps uiolatores templi
sui. si gemmas & preciosissimo ornamenta defendit. & hoc
reuli nonquo insultare uel in calamitatibus infelicium. sed ut
te moneam cum quanto metu & cautione seruare debeas
quod dno spondesti. heli sacerdos offendit dnm obuia li
berorum. ep̄s fieri non potest qui filios^h abuerit luxoriosos.
& non subditos. ad contrario demulere scribitur quod salua
fiat per filiorum generationem. Si per manserit in fi
de & caritate & scificatione. cum pudicitia si perfecta etas
& sui iuris inputatur parentibus. quanto magis laetans
& fragilis que iuxta sententiam dni ignorat dexteram et
sinistram idē boni & mali nescit differentiam. si sollicita
prouidens ne filia periciatur a uisera. Cur non eadem cu
ra prouideas ne feriat a malleo uniuersa terre ne bibat
de aureo calice babilonis. ne egrediatur cum dina et
uellit uidere filias regionis aliene. ne ludat pedibus
ne trahat tunicas. uenena non dantur nisi melle circum
lita & uita non decipiunt nisi sub specie umbrae uir
tutum. & quomodo inquis. peccata patrum filius

non redditur nec filiorum parentibus. Sed anima que pec-
 cauerit ipsa morietur. hoc de his dicitur qui possunt sapere
 de quibus in euangelio scriptum est aetate habet loquatur
 pro se. quia autem paruulus est ut sapit ut paruulus. Do-
 nec ad annos sapientie ueniat. & phitagore littere eum
 perducunt ad biuium tam mala eius quam bona parentibus
 imputantur. Nisi forte existimas xpianorum filios sibi ap-
 tisma non acciperint ipsos tantum reos esse peccati. & non
 scelus referri ad eos quidare noluerint. maxime eo tempo-
 re quo contra dicere non poterant qui accepturi erant
 sicut e regione salus infantum maiorum lucrum est of-
 ferre nec filiam potestatis tue fuit quamquam alia sit
 tua conditio que prius eam uouisti quam conciperis.
 Ut autem oblata negligas ad periculum tuum pertinet.
 qui claudam & mutilam. & qualibet sorde macula
 tam obtulerit hostiam sacrilegi reus est. quanto magis
 qui partem corporis sui & inlibate anime puritatem re-
 gis amplexibus parat. sine neglegens fuerit punietur. post
 quam grandiuscula esse ceperit & in exemplum sponsi
 sui crescere sapientia p̄tate & gratia apud dñm & homi-
 nes pergat cum parentibus ad templum ueri patris sed
 cum illis non egrediatur ex templo. querant eum in tinea
 re sciti inter turbas & frequentia propinquorum & nus-
 quam ^{alibi} eam reperiant nisi in auditu scripturarum. pro-
 phetas & apostolos de spiritalibus nuptiis si sciantem
 imitetur mariam quem gabriel solam in cubiculo suo
 reperit & ideo forsitan timore perterrita est quia uirum

/ grandicula.

/ pacis.

quem non solebat aspexit emuletur eam de qua dici-
tur omnis gloria filie regis ab intus. loquatur & ipsa lec-
tio. caritatis iaculo uulnerata. introduxit me rex in cu-
biculo suo. numquam exeat foras ne inuenient eam qui
circum eant ciuitatem ne percuciant & uulnerent et
auferent. te rictum pudicitie nudam in sanguine
derelinquant. Quin potius cum aliquis hostium eius
pulsauerit. Dicat ego murus & ubera mea turris.
Laui pedes meos non possum inquinare eos. non uescatur
in publico id est in parentum conuiuio. nec uideat cibos
quos desiderat. & licet quidam putent maioris esse. uir-
tutis presentem contempnere uolunt. tamen eo
securioris arbitror continentie nescire quod querat. legi
quondam in scolis puer egre reprehendas quod sinas consu-
escere. discat iam nunc & unum non bibere in quo est luxu-
ria ante annos robuste & aetate periculosa est teneris gra-
uis abstinentia usque ad diem tempus sine cessitate postula-
rit & balneas ad eam & unum modice utatur propter
stomachum & carnum edulio sustentetur ne prius defici-
ant pedes quam currere incipiant. & hec dico non iuxta
imperium sed iuxta indulgentiam. Timens debilitatem
non docens luxuriam. Alioquin quod iudaica super-
stitio^{ne} ex parte facit in eorum ne quorundam anima-
lum atque escarum quod Indorum bragmine & Egyptiorum
gimno sophiste. In polente & oridie & pomorum solo obser-
uantes cibo curuargo xpi non facit. In toto sit anta uictum
quare non & maioris sit pium margaritum que nata est.

ex promissione sic uiuat ut illi uixerunt quid ex promissione gene-
 rat sunt. Ex qua gratia equum habeat & laborem. Surda sit
 ad organa tibia lura & cetera cur facta sint nesciat. Reddat
 tibi pensum cottidie descripturarum costum & discat. Gre-
 corum uer suum numeras sequatur. statim et latina eru-
 ditio quasi ab initio os tenerum composuerit. In peregrini-
 tum sonum lingua corrumpitur. & externus uetus sermo
 patrius sordidatur. et habeat magistrum tenudis. Imite-
 tur infantiam. Nihil in te et patres uideat quod si fece-
 rit peccet. memento te uos parentes uirginer & magis eam.
 exemplis doce posse quam uoce cito fores pereunt cito uio-
 la et liba et cetero cum pestalens aura corrumpit. Nusquam
 absque te procedat in publicum basilicas mastirum et eccle-
 sias sine matre non adeat. nullus enim uenis nullus enim
 natus adrideat. Uigiliarum dies et sollempnes p noctati-
 ones sic uirguncula nostra caelebr & ut ne trans uerso
 quidem unge amatre discedat. Holo de ancillulis suis
 aliquid plus diligit. Cuius crebro auribus insusurr &
 quicquid uniloquitur. hoc omnes sciant. Placeat ei comes
 non comita atque formosa quae quando gutture carmen
 dulce moduletur. sed grauis pallens sordidata subtristis
 preponatur ei pro be fidei et morum ac pudicitiae uirgo
 ueterena que illum doceat et ad suescat exemplo ad
 orationem & psalmos nocte consurgere mane ymnos
 canere. Tertia sexta non hora qua. si bellatricem xpi
 stare in acie. Accensaque lucerna reddere sacrificium
 uespertinum sic transat sic nox inueniat laborantem

orationi lectio - lectioni succedat oratio. Breue uidebitur
tempus quod tantis dierum uari etatibus occupatur
Discat & lanam facere. tenere colum ponere in gremio cala-
tum rotare fusum. Stamina pollice ducere. Spernat bumbi
cum telas sircum dellerat. & aurum in fila lentis cens. talia
uestimenta parat. quibus pellatur frigus non quibus uesti-
ta corpora nudentur. cibus eius olus culum sit. & simil. a ra-
roq. pisciculi. & nequile precepta longius traham. De quibus
in alio loco plenius sum locutus sicut com medat ut semper
esuriat ut statim post cibum possit legere orare psallere
Displicet mihi inteneris uel maxime & acibus longa & inmo-
derata ieiunia. Quibus iunguntur ebdomates & osium incibo
ac poma uentantur experimento didici assellum inuia cum
lassus fuerit de uesticula querere faciant hoc cultores Insi-
dis & abele quingulosa abstinentia fasides aues & fu-
mantes turtores uorant. Nescilicet & cerialis dona conta-
minant hoc in perpetuum ieiunio. preceptum sit ut longi-
tineris uires perpetes subparentur nec in prima mansi-
one corruamus currentes In medijs. ceterum ut ante
scripsi in quadragensima continentiae uel lapendendae
et tota auriger & macula equis laxanda properantibus
quam quam alia sit conditio secularium aliae uirginu
ac monachorum. secularis homo in quadragensima uen-
tris in gluiem de quoquit & in cencelearum more suo
uictitans sicut futuris dapibus ac sanguine aqua uel
lu parat uirgo & monachus sic in quadragensima suos
dimittit equos ut sibi memnerint semper esse curren-

dum finitus labor maior infinitus immoderatio est
 Ibi enim respiramus hic perpetuo incedimus sic quando ad
 suburbana pergis domi filiam non relinuas nesciat sine te
 ne posse uiuere cum sola fuerit pertamiscat non habeat
 conloquia secularium non malorum uirginum contuber
 nam non inter sit nuptus seruulorum nec familie per
 strepentibus lusibus miscatur scio precipisse quosdam
 ne uirgo xpi cum eunuchis lauet nec cum maritatis fe
 minis quia alia non ponant animas uirorum alie tu
 mentibus uteris preferunt fedicitatem. mihi omnino
 in adulta uirgine lauacra displicent que se ipsam debet
 erubescere & nudem uidere non posse si enim uigiliis
 & ieiuniis macerat corpus suum & in seruitutem redigit
 si flamma libidinis & incontinua ^{faculter} peruenit etatis & ex
 tinguere cupit continentis frigore si calpetitis
 sordibus turbare festinavit naturalem pulchritudinem
 cur e contrario balnearum fomentis sopitos. Ignem
 suscitēt. progemmis & serico diuinos codices amet
 quibus non auri & pellis babilonie uermiculata pictura
 sed ad fidem placeat emendata & erudita distinctio.
 Discat primum psalterium his se canticis ac & impro
 uerbis salomonis erudiatu ad uitam. in ecclesiasten
 consuescat colere quem mundi sunt in nob uirtutis
 & patientie exempla ^{in uocel} sateatur a deu angelia transe
 at nunquam eam positura de manibus apostolorū
 cepta & epistolas totam cordis ^{in luffr. v} inbuat uoluntatem;
 cumq; pectoris sui cellarum ^{huc} opib; locupletari mandet

78
memoriae prophetas pentateuchum & regum aepan
lipemenon libros. heder quoque & hester aolumna ulto
mo sinepericulo. Discat canticaanticorum. quem si exordio
legerit sub carnalibus uerbis spiritualium nuptiarum epicha
lamium non intellegens uulneretur. caueat omnia apo
crifa. & si quando eam non ad dogmatum ueritatem sed ad
signorum reuerentiam legere uoluerit. Sciat necorū
esse quorum titulus p̄nāctatus multa. Quem his ad
mista uitiosa & grandis est prudentie aurum in luto
querere. Cypriani opuscula semper in manu teneat
athanasii epistolas & hilarii libros. Inoffenso pede cur
rat. Illorum ^{ita} tibi illorum delectatur ingenius in
quorum libris pietas fidei non uacillat. ceteros sic legat
ut magis iudicet quam sequatur respondebit. quomodo
hec omnia mulier seculceris. In tanta frequentia humi
num custodire potero. Noli ergo subire honus quod
ferre non potes. Sed postquam ab lactu ueris eam cu
isac et ueris cum samuhelē mitte uis. & am te
Rede ^{de} p̄tiosissimam gemmam cubiculo marie & cum
ihū uagientis impone nutriatur in monasterio. sit inter
uirgineos choros. iurare non discat. mentire sacri legū
putet. nesciat se in uia angelice. sit in carne sine carne.
omne hominum genus suis similem putet. eam ceteros taceo
ceste libere seruandi difficultate custodiat periculum.
in eluis tibi est desiderare absentem quam pauere ad sin
gula cum quo loquatur. quod loquatur. cui annuat. qui
libenter aspiciat. trade custodio. paruulam.

Cuius nunc et ipse uagitus proteoratio est. Tradecomite future
 scitatis heredem illam uideat illecom amel. illecom primis
 miretur ^{ab} annis cuius & sermo & habitus & incessus doctri
 nauistutum est. sit in gremio auge querep & at in nepte.
 quicquid premisit in filia. que longam ^u didicit nutrire
 docere seruare uirgines. in cuius corona centenarii cot
 adiae numerari. castitas textur. felix uirgo felix
 paula toxotii. que per auge amiteq; uirtutes. nobilior
 est scitace quam genere. O si tibi contingerit uidere
 socrum. et cognatam tuam. & in paruis corpusculis in
 gentes animos ^{intueri} contuereris. Promisit atibi pudicitia non
 ambigerim quin precederis filiam et prima di sententia
 secundum euangelu lege mutaret ne tu parui penderis
 aliorum desideria berorum & te ipsa magis offeres do.
 Sed quia tempus est amplexandi. & tempus est longe fieri
 ab amplexibus. & uxor non habet potestatem corporis sui;
 nus quisq; in ea uocatione qua uocatus est in ea p maneat.
 in dno. & qui sub rugam est sic debeat currere ne in lu
 to comite derelinquat. Totum redde in soble quod inte
 rim distulisti. anna filium quem do uouerat post
 quam obtulit in tabernaculo numquam ^{se} recepit. In
 decens arbitrata ut futurus propheta in eius domo
 cresceret & que adhuc alios filios habere cupiebat.
 Deniq; postquam concepit & peperit non est ausa
 ad templum accedere & uacua apparere coram
 dno nisi prius redderet quod debeat. Talisq; in
 molato sacrificio reuersa domum quinque sibi libros.

genuit quia primogenitum dō peperet^{ret}. Miraris
felicitem scē mulieris imitare fidem Ipse sibi
paulam miseris & magistrum & nutritium spondeo
gestabo humeris balbutientia senes uerba firmabo mul
to gloriosior mundi philosopho quoniam regem macedonū
babulonio periturum ueneno^{sed} & ancillam & sponsam
xpi erudiam regni celestibus offerendam. L VIII.

LXXII. **ITĒ HIERONIMUS AD VIRGINES DEMONEN
SIS**

Carte exiguitas inditium solitudinis est &
idcirco longum sermonem breui spatio coart
aui quia & uobiscum uolebam prolixius loqui
& angustas cedule cogebat tacere. nun igitur
ingemo est uicta pauperies minute quidem lite
re sed confabulatio longa est & tamen in hoc ne
cessitatis articulo animi aduertite caritatem. cū
me nec penuria scriptoris ualuit prohibuit
ne scriberem. Vos autem ignoscite obsecro do
lenti. Dico enim lesus lacrimans & irascens ne
unum quidam apicem totiens uobis tribuendi offi
tium prestasti. Scio quia nulla communio luci
& tenebris est. nulla cum ancillis di & peccatoribus
sociatio. at tamen & meretrice dno pedes lacri
mis lauit & de dominorum micis canes eduit
& ipse saluator non uentius eos uocare sed peccatores.
Non enim saniegent medico magis uult penitentiam
peccatores quam mostem. & errantem ouiculam suis

XI

humertis refert & prodigum filium reuertentem
 excepto letus pater - quin potius apostolos ait nolite iudica
 re ante tempus - Tu enim quis es qui alienum seruum iudi
 ces suo dno stat aut cadit & qui stat uideat nec cadat & inuicem
 honerata - por tate aliter sorores kme hominum liuor - ali
 ter xps iudicat - Non eadem sententia est tribunalis eius
 & anguli susurronum - multe hominibus uie uideantur iuste
 & postea repperiuntur praus intestaceis uasculis thesaurus
 sepe recanditur - Petrum ter negantem amare in locum suum
 restituere lacrimis - Cui plus dimittitur plus amat - De
 toto grege siletur & obunus morbidi pecoris salutem - An
 geli letantur in celo quod sic uidetur indignum ad no audiat
 Amice si ego bonus quare oculus tuus nequam est

**XXXIII. HIROPHIMUS AD MARCELLUM DE HOMINIBUS
 QUIBUS APUD HEBREOS DS UOCATUR**

Nonagesimum psalmum legeris in eo loco qui scribitur -
 Qui habitat in adiutorio altissimi in protectione
 di celi commorabitur - Dixeram apud hebreos prodi
 caeli esse. positum sed da: quod aquila interpretatur.
 ANON quod nos robustum & sufficientem ad omnia
 perpetranda accipere possumus. unumque esse de decem nominibus
 quibus apud hebreos ds uocatur illico studiosissime postulasti ut tibi
 uniuersa nomina cum sua interpretatione digererem faciam quod pe
 tisti primum di nomen est el. quod hxc dñi aquila eθIMOACO
 ETIAM eius exprimens ICXIPON idest fortem inter
 preatur. Deinde ELOI X & ELOE quod ipsum ds
 dicitur quartum sabaoth quod hxc uirtutum aquila exercituum

transstulerunt. Quintum helani quem nos excelsam dicimus.
sextum est iele quod in exodo legitur quiesc mihi me. septimum
adonai quem nos generaliter dnm appellamus. Octauum ia
quod in do tantum ponitur & lalleluia extrema quoque sila
ba sonat nonum tetragrammum. quod ANE IEF W NETON
id est ineffabile putauerunt & his literis scribitur. IOO H&I. ea he
quod quidam non intellegentes. propter elementorum simi
litudinem. cum in grecis libris repererint nisi legere con
suerunt. decimum quod superius dictum est saddar & ingze
chihale interpretatus ponitur. scire autem debemus quia eum
communis numeri sit quod & unus ds^{fic} uocetur &
plures. adquam similitudinem celi qd appellatur & celum
id est sam maym. Unde & sepe interpretes uariant cuius
rei exemplum nos in nostra lingua habemus athanas thebas
salonas.

INCIPIT EPITAPHIUM SCAE PAULAE A HIERONIMO EDITUM

Sic uncta corporis mei membra uerterentur
in linguam. & omnes artus humana uoce reso
narent. nihil dignum scē ac uenerabilis paulae
uirtutibus dicerem. Nobilis genere sed mul
to nobilior scēitate. Potens quondam diuitis.
sed nunc xpi paupertate insignior. & grecorum
stirps. soboles scorpionum. pauli heres. cuius uo
cabulum trahit. medius. pēpitis. matris affri
cana. uera & germana progenies. & Romae
prensus tulit. bethleem. & auro tecta fulgentia

infirmis luti uilitate mutabit. Non mere
 mus quod talem amisimus. sed gratias agimus quod
 habuimus immo habemus. dō enim uiuunt omnia.
 & quōt quōd refertur ad dñm. infamilis numero con
 putantur. Quam quam amissio illius. celestis domus
 habitatio sit. que quamdiu in corpore fuit. peregrina
 ta est ad dñm. & uoce semper flebili querebatur dicens.
 Heu mihi quia peregrinatio mea prolongata est. habitau
 cum habitantibus cedar. multum peregrinata est anima
 mea. Nec mirum si planxerit & se uersari in tenebris.
 hoc enim cedar interpretatur. cum mundus in maligno
 positus sit. & sicut tenebre illius. ita & lumen eius. lux
 que in tenebris luceat. & tenebre ^{eam.} non comprehendunt.
 Unde & illud crebrius inferebat. ad uena sum & peregrina
 na sicut omnes patres mei. Et iterum. cupio dissolui.
 & esse cum xpo. Quotiens autem infirmitate corpus
 celi quam incredibili abstinentia & duplicatis contraxe
 rat ieiunij uexabatur. hoc in ore uoluebat. Subicio corpus meū
 & infirmitatem redigo. ne alius predicans ipsa reproba inue
 niat. Et bonum est uinum non bibere. & carnem non man
 ducare. Et humiliavi in ieiunio animam meam. & totum
 lectum meum uersasti in infirmitate mea. & uersata sum
 in miseria. dum mihi configitur spina. atq; inter doloris
 aculeos quos mira patientia sustinebat. quasi apertos sibi
 celos aspiceret loquebatur. quis dabit mihi pennas sicut co
 lumbe. & uolabo & requiescam. Testor ihm & scos ange
 los eius. ipsumq; proprie angelum qui custos fuit & comes

admirabilis femina . me nihil ingratiā . nihil more lau
dantium . sedque quid dicturus sum . protestimonio dicere
& minus esse eius meritis . quam totus orbis canit . sacer
dotes mirantur . uirginum chori desiderant . monacho
rum & pauperum turba deplangit . Vult lector bre
uiter eius scire uirtutes . Omnes suos pauperes pau
perior ipsa dimisit . Nec mirum de proximo & familiola .
quam in utraq; sexu deseruis & ancillis infra sororesq; mu
tauerat . ista proferre . cum eustochitum uirginem & deuotam
in xpō filiam . in cuius consolatione libellus hic cuditur . pro
cul a nobili genere . sola fide & gratia diuitem derelique
rit . Carpanus igitur narrandi ordinem . alii altius re
petant . & ab incunabilis eius ipsisq; utriusq; crepundis .
matrem b^e fillam . & rogatum proferant patrem . quorum
alter scipionum alter ^{ac} grecorum q; progenies est . Al
ter per omnes fore grecas usq; hodie & stematibus & di
uitis ac nobilitate agamemnonis fertur sanguinem
trahere . quiddecennali tro iam obsidione deleuit .
Nos nihil laudabimus . nisi quod proprium est . & de
purissimo scē mentis fonte proferatur . Quam quam
dn̄s & saluator in euangelio doceat apostolos . scisci
tantes quid sibi redditurus sit . qui omnia sua pro no
mine eius dimiserit . centuplum in presentiarum re
cepturos . & in futuro uitam eternam . Ex quo intel
legimus non laudis esse possidere diuitias . sed pro
xpō eas contemnere . non tumere ad honores . sed
pro di fide eos parui pendere . Vere quod pollicitus est

seruis suis & ancillis suis saluator reddidit in presenti
 Nam quia unius urbis contempserit gloriam. totius orbis
 pinione celebratur, quam roma habitantem nullus
 extra romam nouerat. latentem in bethlem & barbara
 & romana terra miratur. Cuius enim gentis homines
 ad sca loca non ueniunt. Quis autem in scis locis pre
 ter paulam quos plus inter homines miraretur inuenit.
 Et sicut inter multas gemmas pretiosissima gemma mi
 cat. & iubar solis paruos igniculos stellarum obruit. & ob
 scurat. ita obcunctorum uirtutes & potentiam. suam hu
 militate superauit. Minimaque fuit inter omnes ut
 omnium maior esset. Et quanto se plus deiciebat.
 tantomagis a xpo subleuabatur. latebat & non latebat.
 Fugiendo gloriam. gloriam merebatur. que uirtutes
 quasi umbra sequitur. & ad pettores sui deserens. appe
 tit contemptores. Sed quid ago narrandi ordinem
 preter mittens. dum in singulis teneor. non seruus pre
 cepto dicendi. Tali igitur stirpe. ^{generata} iuncta que e uiro
 toxotio. que nes & iuliarum. altissimum sanguinem tra
 hit. unde & iam xpi uirgo filia eius eustochium iulia
 nuncupatur. Et ipse iulius a magno dimissum nomen
 iulo. Et haec dicimus non quod habentibus grandia sine.
 sed quo contemnentibus mirabilia. seti homines suscipiunt
 eos. qui his pollent priuilegiis. Nos laudamus. qui pro
 saluatore ista dispexerint. Et mirum in modum
 quos habentes parui pendimus. si habere noluerint.
 predicamus. His inquam mota maioribus & fecunditate

ac pudicitia probata viro primum. de inde propinquis & totius
orbis testimonio cumquinq; liberos edidisset blefillam. super
cuius mortē eam romę consolatus sum. paulinumq; sem & ammi
rabilem uirum. & proposita & rerum suarum pampatiam ^{mactia} reli
quit heredem. atq; super obitum eius paruum libellum edidimus.
eustochium que nunc in seis locis uirginitatis & sectę monile pretio
sum est. Rufinam que in maturo funere pium matris animū
consternauit. & toxotium per quem parere desiuit. ut intellege
res eam nondū seruire uoluisse officio conjugali. sed mariti
desiderio qui mares obtabat liberos obedisse. Postquam
uir mortuus est ita eum planxit. ut prope ipsa mortretur.
Ita se conuertit ad domini seruitutem. ut mortem uideretur
eius optasse. Quidergo referam. amplę & nobilis
domus. & quondam opulentissime omnes pene diuitias in
pauperes erogatas. quid incunctos dementissimum ani
mum. & bonitatem & iam in eos quos numquam uiderat
euagantem. Quis inopum moriens. non illius uestib;
mentis obuolutus est. quos curiosissime tota urbe
perquirens. Damnum putabat si quisquam debilis
& esuriens. cibo sustentaretur alterius. Expolia
bat filios. & inter obiurgantes propinquos maiorem
se eis hereditatem. xpi misericordiam dimittere
loquebatur. Nec diu potuit excelsi apud sc̄m ge
neris & nobilissime familie uisitaciones. & frequenti
am sustinere. merebatur honore suo & corē laudanti
um declinare ac fugere festinabat. Cumq; orien
tis & occidentis ep̄os ob quasdam ecclesiarum dissensiones

quis ^{clericorum} pauperum non eius facultatibus sustentatus e.

romam imperiales littere contraxissent. uidebat admirabi-
 les uiros xpi que pontifices. paulinum antiochen^{& cetera} epim. epi
 phanum salame cypri. que nunc constantia dicitur. quoru
 epi phanum. & iam hospitem habuit paulinum in alia manen-
 tem domo. quasi proprium humanitate possedit. Quo-
 rum accensa uirtutibus. per momenta patriam discedere co-
 gitabat. non domus. non liberorum. non familie possessionum.
 non aliquid rei que ad se totum pertinet memor. sola fidei po-
 test & in comitata adherentum antonorum atq; paulorum
 pergere gestiebat. Tandemq; exacta hieme. aperto
 mari redeuntibus ad ecclesias suas episcopis. ipsa uero cum
 eis & desiderio nauigabat. Quid ultra differo. descendit
 ad portum. fratre. cognatis. ad finibus & quod his manifest
 liberis prosequentibus. Jam carbasa. tendebantur. *et de hinc
 marie uincit
 pulchre capiti
 tibus.*
 & remorum ductu nauis in altum protraheretur. pro-
 prius toxotius supplices manus tendebat in litore. rufi-
 na iam nobilis ut suas expectaret nuptias. tacens fletibus
 obsecrabat. & tamen ^{illa cor} sic. tendebat oculos ad celum.
 Pietatem in filios. pietas in dm superabat. Nesciebat se
 matrem. ut xpi probaret ancillam. Torquebantur
 uiscera. & quasi a suis membris distraherentur cum
 dolore pugnabat. In eo cunctis admirabilior
 quod magna uinceret caritatem. Inter hostium
 manus. & captiuitatis duram necessitatem. nihil
 crudelius est quam parentes a liberis separari. Hoc
 contra iura nature plena fides patiebatur. Immo
 gaudens animus appetebat. & amorem filiorum

maiore indm amore contempnens. insola eustochio.
quae & propositi & nauigationis eius comes erat quies
cebat. Sulcabat interim nauis mare & cunctis qui
cum ea uehebantur littora respicientibus. illa uer
sus tendebat oculos. ne uideret quod sine tormento
uidere non poterat. Fateor nulla sic amauit filios.
quibus antequam proficisceretur cuncta largita est.
ex here dante in terra. ut hereditatem inueniret in ce
lo. Delata ad pontias insulas. quam clarissima quon
dam feminarum subdomitiano principe pro confessio
ne nominis xpi flauiae edomae. ille nobilitauit exilio.
Vidensq; cellulas in quibus illa longum martirium dux
erat. sumptis alijs iherosolima^{ca} sca loca uidere cupiebat.
Tardi ei erant uenti. & omnis pigra uelocitas. Inter
scillam & caribdim adriaticos se grediens pelagos. qua
si per stagnum uenit metonem. ibique refocillato pau
lolum corpusculo. & sale tabentes artus in litore
ponens. per maleas & creteram sparsas perequora^a cla
das. & crebris freta concita terris. post brodum &
liciam. tandem uidit cyprum. Ubi & sci ac uenera
bilis epifanii pedibus prouoluta. decem ab eo diebus
retenta est. non in refectionem ut ille arbitrabatur.
sed in opus di ut rebus probatum est. Nam omnia illius
regionis lustrans monasteria. pro ut habere poterat.
refrigeria sumptuum fratribus dereliquit. quos amor
sci uiri. de toto illuc orbe conduxerat. Inde breui
cursu transfetauit seleutiam. de qua ascendens

antiochiam. sc̄i confessorisq. paulini modicum caritate deten
 ta. media hieme calente ardore fidei femina nobilis
 que prius eunuchorum manibus portabatur. a sella sedens
 profecta est. Omitto s̄ris coeles & fenicis iter. neque h̄im odepolyca
 inimo de porticum eius disposui scribere. ea tantum loca nomi
 nabo que sacris uoluminibus continentur. Britto romana
 colonia & antiqua urbe s̄ido nederelicta. insareptis lictore
 helis est ingressa turrulam. in qua odorato dno saluato
 re. per arenas t̄m in quibus paulus genua fixerat. per
 uenit ad cobo. que nunc ptolomais dicitur. & per campos
 magedo iosis necis conscios. intrauit terram philistin.
 mirata ruinas dor. urbis quondam potentissimę. & uer
 sa uice stratonis turrem ab herode rege iudeę in honore
 cesaris augusti. cesaream nuncupatam. In qua corneli
 domum. xpi uidit ecclesiam. & philippi edicalas & cubi
 culum quatuor uirginum prophetarum. De anti pa
 trida semi rutum opidulum quod patris ex nomine hero
 dis uocauerat. & lyddam uersum indiospolim. dorcadis
 atque gneg resurrectionem. ac sc̄itatem inclitam. haud
 procul ab ea arimathia uiculum ioseph. quidam sepeluit
 & nebe^m urbem quondam sacerdotum^{qui} nunc tumulos
 occisorum. Lopen fugientis portum iung. & ucali
 quid per stringam de fabulis poetarum. reliquit ad
 saxum androme de expectatrice in. reuicitoque
 tanere nicopolim. que prius emmaus uocabatur.
 apud quam in fractione panis cognitus est d̄ns. Ileo
 phe domum in ecclesiam dedicauit. Atque inde

proficiens ascendit bethoron inferiorem & superi-
orem. urbes ad lamone conditas & uaria postea
bellorem tempestate deletas. ad dexteram aspiciens
hailon & gabaon. ubi hiosus filius naue contra quinque
reges dimicans. soli imperauit & lunus & gabonitas
abdolum. & insidias federis impetrati. in aquarios. lig-
narios. que damnauit. in gabaon urbe usque ad solum
diruta paulolum substitit. recordata peccati eius
& concubinis infrusta diuise. & tribus beniamin
trecentos uiros propter paulum apostolum reseruatos.
Quid diu moror ad leuam mausaleo helens derelicto
que a benorum regina infame populam frumento
iuuaret. ingressa est hierosolimam urbem trinoman
nam ierusalem. ^{hieru.sale.} que ab helio postea adriano derui-
nis & cineribus ciuitatis. in heliam suscitata est.
cumque proconsule palestine. qui familiam eius
optime nouerat. premissis a paritoribus iussisset
parari pretorium. elegit humilem cellulam
& sancta loca tanto ardore ac studio circouit.
Quasi ad reliqua festinaret. a primis non possit abduci.
prostrataque ante crucem quasi pendentem dnm cer-
neret adorabat. Ingressaque sepulchrum resurrecti-
onis. osculabatur lapidem. quem ab hostio sepulchri
amouerat angelus. & ipsum corporis locum in quo
dñs iacuerat. quasi sitiens desideratas aquas fidei ^{fideles}
ore lambebat. Quid ibi lacrimarum. quantum
gemitum quid doloris effuderit. testis est cuncta

iherosolima testis ipse dñs quem rogabat. Unde egrediens
 ascendit sion. Quis narrem uel in speculam uestitur. hanc ur-
 bon^{quondam} expugnabat et edificauit dauid. Unde ^{de} expugnata scri-
 bitur. Uacobi ciuitas aribel id est leodi et quondam foras si-
 ma quam expugnauit dauid. De ea quae edificata est
 fundamenta eius in montibus scis. Diligit dñs portas sion
 super omnia tabernacula iacob. Non eas portas quas hodie
 cernimus. In fauilla & cinere dissolutas. Sed portas quibus
 infernus non praualet et per quas ad xpm credentium in-
 greditur multitudo. Ostendebatur illi columna ecclesiae
 porticum sustinens. Insecta oruore dñi atq; unctus duentur
 flagellatus; monstrabatur locus ubi super centum uiginti
 credentium animas sps scs discendit scilicet ut iohannis uatici-
 niu[m] conpleretur. Deinde pro facultatula sua pauperibus
 atque seruis pecunia distributa perrexit in bethleem.
 et in dextram partem itineris fecit ad sepulchrum rachael
 in quo beniamin non ut mater uocauerat moriens benoni
 hoc est filius doloris mei. sed ut pater prophetauit in spu
 filium dextre procreauit. atque inde specum saluatoris
 introiit. post quam iudic sacrum uirginis diuersorium
 est tabulum in quo agnouit bos possessorem suum et asi-
 nus presepe dñi sui. ut impleretur illud quod in ea ^{de} pro-
 pheta scriptum est. Beatus qui seminat super aquas
 ubi bos et asinus calcant. Ne audierit iura ^{cruciam u}
 bat cornere ^{se} fidei oculis infantem pannis ^{itias di. esse}
 in uolutum uagientem in presepe dñi adorantes ^{um popu}
 magos stellam fulgentem de super matrem uirginem ^{eccle}

nutricium sedulum Pastores nocte uementes ut uide-
rent uerbum quod factum fuerat. & iam tunc euangelista
iohannis principum dedicarent. In principio erat uerbum
& uerbum caro factum est. Paruulos interfectos herodem
seuentem. ioseph & mariam fugientes in egiptum mixtisque gaa-
dio lacrimis loquebatur. salua bethlem domus panis in qua
natus est ille panis quide celo descendit. salua eufrata re-
gio uberrima atque ΕΥΦΡΑΤΗ cuius fertilitas
di est, de te quodam michias uaticinatus est. & de bethlem
domus eufrata. nonne minima es in milibus iuda. ex te mihi
egredietur qui sit princeps isrl. & regressus eius ab incio
& diebus stermitatis. propterea dabis eos usque ad tempus
parientis pariet & reliquis fratrum eius conuertentur ad
filios isrl. In te enim natus est princeps qui ante luciferum
natus est. Cuius de patre natiuitas omnem excedet
etatem. & tam diu In te dauitici generis origo permansit.
Donec uirgo pareret. & reliquis ppti credentis In xpm con-
uertentur ad filios isrl. & libere predicarent, uobis. oportebat
primum loqui uerbum di. sed quoniam repulistis illud
& indignos uos iudicastis sternis uite. ecce conuertimur
ad gentes. Dixerat enim dñs. non ueni nisi ad oues per-
ditas domus isrl. & eo tempore iacob super eos
dixit. uerba completa sunt. non deficiet princeps
amouerat de iuda. & dux de femoribus eius. donec ueniat
dñs. iacob cui repositum est. & ipse erit expectatio genti-
um. Bene dñs iurauit bene uota faciebat
dicens. sicut uero In tabernaculum domus meae

ee... In qua si ascendero in lectum stratum meum. si dormiero som-
 num oculis meis. & palpebris meis dormitationem.
 Inmedi-
 us e. c. Et requiem temporibus meis donec inueniam lo-
 cum dno. tabernaculum do iacob. & statim quid desidera-
 ret exposuit. atque oculis prophetalibus quem nos uenisse iam
 credimus. ille uenturum esse cernebat. ecce audiuimus illu
 inefrata. Inuenimus eum in campi silus; Tob quippe sermo he-
 braicus est ut edocente didici. non mariam matrem dñi hoc est
 a sinon. sed ipsum id est a ston significat. unde loquitur confi-
 denter. Introibimus in tabernaculum eius adorauimus in lo-
 co ubi steterunt pedes eius. Et ego pmisera atq; peccatrix
 digna sum iudicata de osculo e p sepe. in quo dñs paruulus
 uagit. Orare in spelunca. In qua uirgo puerpera dñm fudit
 infantem. haec requies mea quia dñi mei patria est.
 hic habitabo. quo saluator elegit eam. parauit lucernam xpo
 meo. anima mea illi uiuit. & semen meum seruet ipsi. ^Haud pro-
 cul inde descendit ad turrem ader idē gregis iuxta quam ia-
 cob pait greges suos. & pastores nocte uigilantes audire
 meruerunt. Gloria in excelsis do ^{super} & in terra pax homini-
 bus bonae uoluntatis. Dumque seruauit oues in uene-
 runt agnum di puro & mundissimo uellere quod in aridi-
 tate totius terra ^{est} celitrore completum est. & cuius sanguis
 tulit peccata mundi. & exterminatore egypti litus fuga-
 bit in postibus; statimq; concito gradu cepit per uiam uete-
 rem pergere quae ducit gazam ad portum uel diuitias di. & se-
 cum uoluerē tacita. quomodo eunuchus & chiops gentium popu-
 lum prefigurans mutauerit pellem suam. & dum uetus relegit

1. 4. 10. 11. p.

p.

AITHN

Instrumentum. fontem reperit euangelium. ^{ntes} ^{unde}
atq. Inde ad dexteram transit ab eis uenit euangelium
escho. l. que in botram uertitur, unde in testi erat ut
monus terre fertilissime. & in ripam eius ^{quidi}
cit. corollar calcaui solus. & de gentibus uis non fuit
mecum. exploratores botram miris magnitudinis porta
uerunt; Hec post longum spatium intrant sarre cellu
lam. uident cunabula isac. & uestigia quercus habraham.
sub qua uidit diem xpi & statutus est; atq. Inde consurgens
ascendit hebron. hęc est caria darbe. Id opidum uirorum quat
tuor abraham isaac & iacob & adam magni quem ibi conditum
iuxta librum hiesu hebrei autumant; licet pleriq. calep^h quas
fum pucent. cuius ex latere memoria demonstratur. noluit
pergere ad caria darbe sepher id est in oculum litterarum. quia
contemnens occidentem litteram repererat spm uiuificantem.
magis quē. mirabatur superiores & inferiores aquas quas ^{possessione}
thoni hel filius isphor nezened. paustali terra & arida. susce
perat. & quarum ductur. sic eos prioris instrumenti agros faciebat
in riuos. ut redemptione ueterum peccatorum. In aquis baptis
mi reperirent. alitero die orto iam sole stetit in super cilio
capbaraz boruche id est uilla benedictionis. quem ad locum abra
ham dnm profecutus est. unde latam despiciens solitudinem & ur
ram quondam sodome & gomorre & adams & seboim contempla
ta est. bēlsam uineas in engaddi & segor. & uitulam con
ternantem que prius hale uocabatur. & in zoaram id est par
uulum sermo sermone translata est, recordabatur speluncas
loch. & uersa in lacrimas uirgines socias ammonabat. cauendum

o esse

XII

ee utnum in quo e luxuria cuius opus moabit^{is} sunt & amanite
 Diu hereo Inmedi em ubi sponsa cubantem reperit spon sum & ioseph
 inebriatus e cum fratib; suis. Re uertar iherasolimam & ptheeuam
 at q; amos rualantem montis oliueti crucem luce aspiciam de quo
 saluator ascendit ad patrem. in quo pannos singulos uac^e a rusa
 in holocaustum dñi crema batur. & cuius ^{emir.} xpiabat populū isrl.
 In quo iuxta ezechiel corubim de templo transmigrans octam
 dñi fundauerunt. Ingressa sepulchrum lazari marthe & marie
 uidit hospitem. & b & h fage uillam sacerdotalem & maxilla
 rum & locū in qua pullus lasciuens gemaum dñi frena sus cepit.
 A postolorū q; stratus uestib; mollia terga p̄buit ad seden dñi. recto q;
 tanere descen debat hiericho. cogitans illud de euangelio uul
 neratū & sacerdotib; ac leuitas. mentis fertate p̄tor euntibus.
 clementiam samarite id est custodis qui seminecem in positū
 iumento ad stabulū ecclē repostauit. & locū ad eom in quo d in
 ter p̄tatur sanguinū. qui amultus in eo sanguis crebris latro
 nū infundebatur incur sibus. & arborem si como rum zacher.
 id bona poententie opera quib; cruenta dudum & noxia
 rapinis peccata calcabat. Excel sumq; dñm de & celso uistu
 tu intuebatur. & iuxta uiam cecorum loca qui receptis lumi
 nib; utriusq; populi credentis in dñm sacramenta p̄ mise
 rat. Ingressa hiericho uidit urbem quē fundauit iahel
 in abiram p̄p̄mo genito suo & cuius postas posuit in segūb
 no uissimo filiorum; Intuita est castra galgala. & acer uū
 p̄putiorū. & secunde circū cisionis mysterium; & xii la
 pides quide iordaynis illuc translata alueo. xii. apostoloz
 fundamenta firmauerunt. & fontem quondam legis ama

fundauerunt.

issimum & sterilem que ueras heliseus sua conchuit sapientia.
& indulcorem ubertatem que conuertit; Uix noxtran
si erat feruentissimo ^{actu} & uenit ad iordanen. stetit in ripa flumi
nis & orto solo. solis iusticie recordata est. quomodo in medio
iordanis alueo sic sacerdotis posuerunt uestigia; & ad helie
atq; helisei imperium stantibus; & utraq; parte aquis iter
unde p̄buerit. pallutasq; diluio aquas. & totius humanam
generis interfectione maculatas. suo dñr mandauerit bap
tismate. Longum est si uellim de ualle achor dicere. id e
tumulus atq; turbarum. in qua furtum & auaritia con
demnata est. & de heli domodi. in qua sup nudam hu
mum nudus & paup dormiuit iacob. Et posito sub caput
lapide qui in zacharia un oculos habere describitur. & isa
ia lapis dicitur angularis. Uidit scalam ad celum usq; tenden
tem. in qua dñs desup nitebatur. ascendentibus p̄rigens manu
& negligenter desublimi precipitans; Sepulcra quoque in
monte effraim iesu filii in aue & eleazari filii aaron sacer
dotis eregione uenerata est. quorum alter conditus e in tra nant
sare. a septentrionale parte montis gaas. alter in gaab filii
sui sinees. satisq; mirata est. quod distributor possessionum.
sibi montane & aspera elegisset; Quid narrem silo in quo al
tare dirutum hodie que monstratur. & apertum ab inarum
aramulo trib; beniamitica p̄cucurrit. Transiit sic hem
non ut plerq; errantes legunt sic har. que nunc ne polis nun
cupatur. & latere montis garizim & structa circ̄ putheum
iacob; intrauit ecclesiam sup quo dñs residens. stansq; & o
suriens samaritane fide satiatus e. que. V. mor sicarum

uolumina uiris. & sexto quē se habere iadabat errore do si
 ther derelicto. uerum mes siam & uerum reperit saluatore;
 Adq; inde de uestens uidit. xii. patriarcharum sepulcra & se
 basten. id est samariam que in honore augusti ab herode greco
 sermone augusta est nominata. ibi stiti sunt helisus & abdias
 ppheta & quo maior int̄natos mulierum non fuit bapusta io
 hannis; ubi mul̄tis intremuit mirabilib; nāq; cernebat
 demones uariis rugire cruciatib; & ante sepulchro sco ulula
 re homines ^{moſe} luporum uocibus. latrare canum. fremere latro
 nū sibilare serpentium. mugire taurorum. Alios rotare
 caput & postergum terga & uesti cerni tangere. suspensis q;
 pede feminis uestis non defluere in faciem. miserebatur
 omnium. & p̄ singulos effusis lacrimis. xpi de mentiam de
 p̄cabatur. & sicut aſce ^{erit} in ualida ascendit pedib; monte.
 in cuius tuiabus speluncis p̄secutionis & famis tempore.
 abdias ppheta centum pphetas aluit pane & aqua. ^{Inde} otto
 ranere p̄ cucurrit nazaram nutriculū dñi canaam & ca
 pharnaum signorum ei. familiares. Ha cum thi beri
 ader. nauigante dño sci ficatū. & solitudine in qua mul
 ta pp̄lorum milia paucis saturati sunt panib; & dereli
 quis uescentium repleti sunt cophini. xii. tribuum
 isrl̄. ascendeat montem thabor. in quo trans figuratus est
 dñs; aspiciebat p̄cul montes hermon & hermonim
 & campos latissimos galilee. in quib; si sara & omnis ei.
 & exercitus barach uincente p̄stratus est. torrens cison qui
 mediam planiciem diuidebat. & opidum iuxta naim
 in quo uidue suscitatus est filius monstrabatur.

Dier me prius quā sermo deficiat & si uoluerō cuncta p̄currere
que paula uenerabilis fide. in credibili puatā ē. Transibat
ad egyptum & inter ^{atq;} socohā apud fontem samson quide mo
lari maxillae dente p̄duxit. Subsistam parum p̄ & herentia
hora collūm. ut refocilatus. uideam moratū sepulchrum
quondam michēpphāe. & nunc ecteam & exlatere derelin
qua chor reos & getheos mare sauidum ea & lachis. & p̄ arenas
mollissimas p̄ gentium uestigia subtrahentes. latamque he
remi uastitatem. ueniam ad egypti fluum sior qui inter p̄
tatur turbidus. & quinque egypti transeam ciuitates. que lo
quuntur lingua chananthidi & terra gessen. & campos thaneor
in quibus fecit d̄s mirabilia in quib; & urbem nooq; postea
uersa ē in alexandriam & opidum dñi n̄tiam in quo purissimo
uistutum n̄tro sordes cottidie lauantur plurimorum. Quod
cū uidisset occurrente sibi scō & uenerabili epō ysiodoro
confessore & turbis innum̄erabilib; monachorum. e quibus
multos sacerdotalis & leuiticus sublimabat gra d. l̄xabat
quidem ad gloriam dñi sed se indignā tanto honore fatebatur.
Quod ego narrem. macharius ar sentes. sara pionas. & reliqua
columnarum xpi nomina. cuius non intra un̄t cellula quorum
non pedib; aduoluta est. & p̄ singulos scos xpm se uidere crede
bat. & quicquid in illos contulerat contulisse in dnm l̄xabat.
Mirus ardor & uix in femina incredibilis fortitudo. oblitā se
us & fragilitatis corpore inter tot milia monachorum cū puellis
suis habitare cupiebat. Et forsitan cunctis eam suscipientib;
in p̄tass & nisi ma ius scorum locorum traxisset desiderium atq;
pp̄t feruentissimos estus. Depelsio maiaman nauigatione

10596

pueniens tanta uelocitate ^{pe} uersa ē ut auēs putares. Neq̄ multo
post in scā bethleem mansura p̄ p̄ua angusto p̄tri ennum man
sit hospitio. Donec exstueret cellulas ac monasteria & diuer
sorium peregrinorum iuxta uiam conderet. Inquamaria
& ioseph hospitium non inuenerunt. Hic usq; iter eius de
scriptum sit. quod multas uirginib; & filia comite pagrauit.
Nunc ^{uifus} uinctus latius describatur. que ipsius ppria est. in qua
& ponenda dō iudice ac teste p̄fiteor. me nihil adderem
nihil in maius & tollere mora laudantium. Sed nererum
& cedat fidem mutare & rāhere & ne apud detractores. &
genuino me semp̄ dente rodentes fingere putaret cornicem
m̄r sop̄ alienis colorib; adornare. que prima xpianoru
uirtus est. Tanta se humilitate deiecit. ut qui eam uidis
set. & p̄ celebritate nominis uidere gestisset. ipsam eē non cre
deret. sed ancillarum ultimam. & cōnsuetudine choris uir
ginum cingeretur. & ueste. & uoce. & habitu. & incessu minima
omni uenerat. Num quā post uiri mortem usque addidem
dormitionis cū ullo comedit uirō. Quā uis eam sem̄ fet
ret & in pontificali ^{sc̄p̄} culmine positum. Balnear nisi perē
ditans. adit. Mollia & iam ingrauisima febrē lectuli
strata non habuit. Sed sup̄ durissimam humum stratis culci
olis quiescebat. Sed tamen illa qui er̄ dicenda est. que uigi
b; pene orationib; dies noctes q; iungebat. Illud implens
dep̄ salteno. lauabo p̄ singulas noctes lectam meū. la cri
mis meis stratum meū rigabo. inquam fontes crederes lacri
marum. ita leua peccata plangebatur. ut illā grauisimo
rum criminū crederes ream. Cumq; anobis crebrius

XXIIII moneretur ut parceret oculis ut eos seruaret & euangelice elec-
tionis aiebat. Turbanda est facies: quā contra di p̄ceptū
purpurisso & ceruisa & stibio sepe depinxit ad fligendū:
corpus quod multis uacabat delicis, longus risus p̄p̄xi
conpensandus fluxum mollia lintheamina & sirtica p̄ci-
osissima asperitate cilici cōmutanda: qui & uiro & sc̄to
placui nunc placere xpo desidero; Sunt tales tantas
q; uirtutes castitatem in illa uoluerō p̄dicare: sup̄ fluur
uideor; In qua & iam cū secularis eēt. omnium romę matro-
narum exemplū fuit, q̄ ita segeffit, ut numquā ^{de} illa & iam
maledicorū quicquā auderet & fama confringere. nihil
animo eī clementius. nihil erga humiles blandius fuit;
Non appetebat potentes: nec tamen sup̄ bos & gloriolam que-
renter fastidio dispituebat; Si pauperem uiderat susten-
tabat. Si diuitem ad benefaciendum cohortabatur. libe-
ralitas sola excedebat modum & usuras tribuens. euer-
sam quoque sepe faciebat; ut nulli stiperrogantium de-
negaret; fateor errorem meum. cor in largiendā eēt p̄su-
sio arguebam; illud p̄ferens de apto. non ut alius refrigeriū
uob̄ autē tribulatio: sed & equalitate in hoc tempore ^{ut} ur̄a
abundantia sit ad illorum inopiam. & illorum abundan-
tia sit ad ur̄am inopiam; Et hoc de euangelio saluatoris;
Qui habet duas tunicas dēt ^{alibi} non habenti. & p̄uidendum eēt
ne quod libenter faceret. semp̄ facere non possēt; Multa
q; huius c̄modi que illa mira uerecundia & sermone par-
cissimo dissoluebat. Testem inuocans d̄m sepius
nomine cuncta facere. & hoc habere uoti ut mendicans

100 97

ipsa moreretur, ut unū nummum filis nondimitteret, & in
funere suo aliena sindone inuolueretur ad extreme mum
infererat; Ego si p̄xiēro multos inueniam qui mihi tribu
unt ^{iste} mendicans, si a me non acceperit, quē ei possū & iam
de alieno tribuere, & mortuus fuerit a quo ei anima requi
ratur; Ego cautior in re familiari eē cupiebam, sed
illa ardentior fide ^{totō} saluatoris animo iungebatur. Et pau
perem dnm̄ paup̄ spū sequebatur, reddens ei quod acce
perat, p̄ ipso paup̄ effecta; Deniq; consecuta est quod
optabat, & in grandiaere alieno filiam dereliquit, quod
adhuc usq; debens, nō uir uiribus, sed xpi se fide ^{et} miseri
cordia reddi turam; Solent pleriq; matronarum bu
cinatorib; suis dona conferre, & in paucos ^{largitatem} p̄ suscipi manu
accoris rētrahere, quo illa omnino carebat uitio; ita
enim singulis suam pecuniam diuidebat, ut singulis ne
cessarium erat; Non ad luxuriam, sed ad necessitatem;
Nemo ab ea pauperum uacuis reuersus ē, quod optine
bat nō ad diuiciarū magnitudinē, sed prudentia dispen
sandi; Illud semp̄ replicans; Beati misericordes, quō
ipsi misericordiam consequentur; & sicut aqua extinguit
ignē, ita ^{extinguit peccata} elemosina; Et facite uobis amicos de iniquo mā
mona, qui uos recipiant in x̄or̄nata tabnaculo; & date eli
mosinā ^{ecce} & oña munda sunt uob; & uerba danielis regem
nabuchodonosor sermo ^{ne} monentis; ut elemosinis redime
ret peccata sua; Nolebat in his lapidib; pecuniam effun
dere, qui cū terra & s̄do transtauri sunt, sed in uis lapi
dib; qui uoluntur sup̄ terram; De quib; in apocalip̄ sin

io hannis ciuitas magni regis & structur, quor in sa firum
& 7 maragdum & iaspidem & ceteras gemmas ee uer ten
dor scriptura commemorat; Uerum hec possunt com mu
nia ee cu paucis. & sciens diabolus non in sommo uirtu
tu culmine posita; Unde loquitur ad dnm. post amis
sam iob substantiam. post euersam domu. post liberos
interfectos corum pcorio. omnia que habuerit homo da
bit panima sua. Sed & tende manum tua. & tange
ossa & carnes eius. nisi in faciem benedixerit tibi. Sci
mus plerosq; dedisse eli mosinam. sed de proprio corpore
nihil dedisse. porrexisse egentib; manum. sed carnis uo
luptate superatos. de albas see. que foris erant. & de intus
plenas fuisse ossib; mortuoru; At non paulatim. que tan
te continentiae fuit. ut ppe mensuram excederet. & debi
litatem corporis nimis ieiunus a labore contra heret.
que & ceptis festis dieb; ut xoleum in cibo accepert;
ut & hoc uno & cetera mar & ur. quid de uino & liquamine & pis
cib; & lacte ac melle & ouis & reliquis que gustu suauiasunt
iudicant; In quib; sumendis quidam se abstinentissimos
putant. & si his uentrem ingurgitarunt. totam in pudicitia
am suspicantur. Semp uirtutes sequitur inuidia ferunt
que sumos fulgora montes. Nec mirum si hoc de hominib;
loquar. cu & iam dnr nr phariseoru zelosus crucifixus &
omnes sci emulos habuerint; In paradiso quoq; serpens fuerit.
cuius inuidia mors introibit in orbem terrarum. Susci
tauerat ei dnr ad ad idu meum. qui eam colafizaret. & nese
& tolleret. & quasi quodam stimulo carnis sepius admoneret
rk

nemagnitudo^{ne} uirtutu^m altius sapere & aliorum uirtus
 feminarum se in excelso credere & constitutam ego
 aiebam laboris ee ceden dum & dandum insanie
 locu^m quod fecisset iacob in fratre suo esau & dauid
 in p^rtinacisimo inimicorum saul quorum alter meso
 potamiam fuerit. alter ^{se}alo filis tradiderit. mal lens
 hostib^{us} qua in uicis sub iacere, at illa iuste responde
 bat, hoc dices si diabolus contra seruas di & ancil
 las non ubiq^{ue} pugnare & ad oma loca fugientes pre
 cedere. si non locorum scorum amore reuere & &
 bethleem meam in altera reperire posse^m parte
 terrarum; cur enim non patientia liuorem superet^{ur}
 Cur non humilitate frangam supbiam & patientia
 maxillam alteram offeram. Dicente paulo. uincite
 in bono malu^m; Nonne apti gloria bantur. quan do
 p^r dno passi sunt contumeliam; Nonne ipse salua
 tor humiliavit se. formam serui accipiens. & factus
 obediens patri usq^{ue} ad mortem & mortem crucis. ut
 nos sua passione serua^{ret}; iob nisi certas se & uicis
 se in plio. non accepisset corona iustitiae. nec audis
 set ad no. putas me aliter tibi locutu^m qua^m ut ut apa se
 res iustos. Beati dicuntur in euangelio qui p^rsecuti
 onem patiuntur p^r iustitia; secura sit conscientia
 quod non p^r peccata patimur. & ad flectio in se to
 materia p^r miorum e. Si quan do peccator fuisset in i
 micus. & usq^{ue} ad uerborum iurgia p^r silis se. illud psalte
 ri decanta bat. cum consistere ad uer sum me peccator.

ob mutui & filii bonis; & rursum; Ego autem quasi surdus
non audiebam; & quasi surditus non aperiens os suum & factus
sum quasi homo non audiens. nec habens in ore suo increpa-
tiones. In temptationibus; deuteronomio¹¹⁰ mihi uerba uolebat;
Temptat uos dominus deus uerax ut sciat si diligatur dominum deum de toto cor-
de uestro & de tota anima uera in tribulationibus; & angustis;
etiam replicabat eloquia qui ab lactati estis & lacte qui
abstracta bubere. tribulatione super tribulationem spectate.
Speret super spem ad huc pusillum propter malitiam labiorum. propter
linguam malignam & scripturam testimonium in consolati-
one suam differerebat. Ablactatorum esse eorum qui ad
uirilem & aetatem peruenissent tribulatione super tribulati-
one sustinere. ut spem super spem mererentur accipere.
Scienter quomodo tribulatio patientiam operatur. patientia pro-
tione pro patio spem. spes autem non confundat; & quod si is
qui fons est nostrum homo corrumpitur. ille qui intus est in reno-
uitur & in presentiarum momentaneum & leue tribulati-
ones nostras. & eterne gloriae pondus operatur in nobis;
Non aspicientibus; que uidentur. sed que non uidentur.
que enim uidentur temporalia sunt. que autem non uidentur
& eterna sunt. Nec longum forte tempus & uiam si hu-
mane impatientie & arduum uideatur. quidem statim
sequatur auxilium dicentis. tempore opportuno & audi-
uit. & in die salutis auxiliatus sum tui; Nec dolo salabra
& linguas iniquorum esse in uentibus. cum domino adiutore laxe-
mur. & ipsum audire debeamus monente. pro patientiam
uam possidebitis animas uaras; Et non sunt condigne

99

passiones presentis seculi ad futuram gloriam que reuelabitur
in nobis; Et alibi ut ^{suberitate} patienter agamus in omnibus que accedunt
nobis; patientem enim ^{uir} multos prudentia; qui ad pusillam
mis est uehementer insipiens. in laboribus & crebra infirmita
te dicebat, quando infirmus sum. tunc ^{fortis} potens sum; Et habe
mus thesaurum istum in uasis fictilibus; Donec mortale hoc indu
at immortalitatem; Et cor corruptiuum hoc uestiat incorrup
tionem; Et iterum; sicut super abundantiam passionis christi in
nobis. Ita & christi abundauit & consolatio; Ac de in
de: ut ^{muta} sicut in passionibus estis. ita & consolationis eritis;
In me ut gurgure cantabat. quare tristis es anima mea & qua
re ^{gre} conturbas me; Spera in domino quo confitebor illi
salutari ^{bas} re uultus mei dominus meus. In periculis loquebatur.
Qui uult ^{uine} uenire post me neget seipsum & tollat crucem
suam ^{car} & sequatur; Et iterum qui uult animam suam sal
uam facere. perdat eam; Et qui perdidit animam suam propter
me. saluam eam faciet; Quando dispendia rei familiaris.
& euersio totius matrimoni nuntiabat. aiebat. quid enim
prodest homini. si totum mundum lucrifecerit. & animam suam damni
habuerit; aut quam dabit homo commutationem pro anima sua;
& nudus exiit de utero matris mee. nudus redeam; Sicut
domino placuit ita factum est. sit nomen domini benedictum; Illud
nolite diligere mundum. nec ea que in mundo sunt. quoniam omne
quod in mundo est desiderium carnis est. & concupiscentia
oculorum est. & superbia uite huius. que non est ex patre sed ex
mundo est; Et mundus transiet & concupiscentia eius;
Scio et scriptas infirmitates grauissimas liberorum & maxime

toxi sui que diligebat plurimū; Cū que illud uirtute complex
se & turbata sum & non sum locuta; in hęc uerba prorupit. Qui
amat filium ^{suū} aut filiā ^{supremā} non ē me dignus. & orans ^{ad} dñm
loq̄bat̄, possi de filios mortificatorum. qui p̄te cotidie mor
tificant corpora sua. Noui suscitō n̄rā quendam quod genus
hominū uel p̄ntiosissimū ē. quasi dēnuolum nuntiasse ut p̄
nimio seruire uirtutū. quib;dam uideretur insana & cerebrū
illius dicerent confouendum; Cui illa respon
dit
te atrum facti sumus mundo & angelis & hominibus;
Nō stulti p̄pt̄ xpm̄. sed stultum dī hominib; sapi
us ē; unde & saluator loquitur ad patrem
Tusas insipientiam meā. que in euangelio & p̄
qui quasi mentis in potem ligare cupiebant cecū & aduer
sariis uillabant dicentes; Demonium habes iem & sama
ritanus. & in beelzebub principem demonio tuorum
eiecit demonia. Sed nos audiamus aptm̄ cōortantem.
hęc ē gloria n̄rā testimonium conscientie n̄rę; quō in sci
tate & in sinceritate & in gratia dī conuersati sumus in mun
do; Et dñs dicentē ad aptos. Ideo mundus odit uos. quō
non estis de mundo. Si enim essetis de mundo. amaret uos
mundus quod suum erat. Et ad ipsum dñm uerba uestebat.
Tunosti cordis abscondita & hęc om̄a uenerunt sup nos & n̄
sumus oblitati. nec iniqu; egimus in testamentā tuā; Nec
aduersum ē r̄ & r̄. cor n̄r̄m. & p̄pt̄ te mortificati sumus to
tadie. reputati sumus ut oues occisionis. Sed dñs auxili
ator n̄r̄ non timebo quid homo faciat mihi. legem enim. fili
honora dñm. & confortaberis. & extra dñm nullū timueris

his & talibus testimoniis quasi armatura dei & aduersus omnia
 quidem uitia sepe capite instruebat se contra inuidiam
 seu entem. & patiendo iniurias furorem in irati dei peccatoris
 mitigabat. Denique usque ad diem mortis & huius patientiae
 & aliorum zelus omnibus patuit. qui suum nihil auctorem & cum
 emulu ledere nitatur in se & ipsum proprio furore bachatur.
 Sicam & de ordine monasterii quomodo scorum continentia in suum
 uestit lucrum. Seminabat carnalia ut mactere spiritalia
 dabat terrena ut celestia tollere. Breuia concedebat. ut peris
 & aerna mutare. post uirorum monasterium quod uis. tra
 diderat gubernandum plures uirginer que sed uersis puin
 tuis congregarat. Tam nobiles quam medi & infimi generis
 inter turbas monasteriaque diuisit. Itadum daret ut in
 opere & in cibo separate psalmis & orationibus iungerentur.
 Post aut cantatum quod signo uocabatur ad collectam nulli
 resedere licitum erat. Sed prima uelint primas ueniens.
 ceterarum operiebatur pudore. & exemplo ad laborem eas
 puocans non terrore. Mane hora tertia sexta nona uespe
 ra. noctis medio pordinem psalterium habebant. Nec
 licebat cuiquam sororum ignorare psalmos. nec non descrip
 ta rursus cotidie aliquid dicere. Die tantum dominico
 ad ecclesia pcedebant. & cuius habitabant latere. & unum
 quodque agmen matrem propriam sequebatur. atque inde
 pariter reuestentes. instabant operi dstricto. & uel sibi uel
 ceteris indumenta faciebant. Si qua erat nobilis. non permittebat
 de domo sua habere comitem; ne uxor^{pl}um actuum memorie
 lasciuientis in fricem errorem refricare antiquum & crebra

✶ distributo

901
confabulatione renouare. Unus omnium habitus. lintheamine ad
tergendas solū manus utebantur. Auiris tanta separatio ut a
spadomb; quoq; eas seungeret. nec ulla daret occasio ne lingue
maledicę. que scos carpere solita ē. & insolatū delinquendi;
si qua uet tardior ueniebat ad psalmos. & in opere pigrior. uariis
eam modis aggredebatur. Si erat iracunda blandis. si paciens
correptione. illud apti imitans. Quid uultis in uirga ueniam
ad uos. an in spū lenitatis & mansuetudinis. Excepto uictu ad que
uestitu. Nullā habere quid pati ebat. Dicente paulo. habentes
uictū ad que uestitū his contenti sumus. ne consuetudine plus ha
bendi preberet locū auaritię. que nullis expleatur opib;. & quan
to amplius habuerit. plus requirit; & neq; copia neq; inopia mi
nuentur. Iurgantes inter se sermone lenissimo federabat. las ci
uentem adulescentularum carnē crebris & duplicatis frange
bat ieiunij. collens eas stomachum dolere quā mentem.
: Si uicis & aliqua compaorem. contractione frontis. & uultus tristitia. quebat errantem.
: dicens mundiciam corporis atq; uestitus. anime ee in munditia

Et turpe uerbum atq; lasciuia. nūquā de ore uirgino pro
ferendum. Quib; signis libidinosus animus ostenditur. & pro
teriore hominē interioris hominis uitia demonstrantur.
Quā linguosam & garrulam ac peccata rixisq; prospexerat dilec
tari & sepius commantam nolle conuesti. inter ultimas & ex
tra conuentū sororum ad fores triclinij orare faciebat. & sepa
ratim cibum capere. ut quā obiurgatio non correxerat emen
dare pudor; factū quasi sacrilegium detestabatur. Et
quod in seti homines uelle ue putatur uel nihil hoc in mo
nasterij grauis simū ee dicebat delictū. Quid memorem ele
mentiam & sedultatem. egrotantē quas miris obsequis

& ministeris confosuebat. Cūq; alius languentibus large
 preberet omnia & esum quoq; ciborū & carnum. Si quando ip
 sa egrotaret non sibi indulgebatur; & in eo inequalis uidebatur.
 Quod in alius clementiam in se duritiam commutabat; Nulla
 iuuenum puellarum sano & uegeto corpore. tantū se de
 rat continentiae. quā ipsa fracto & senili debilitatūq; cor
 pusculo. Fateor in hac re p̄natiōr fuit. ut sibi non parce
 ret. ut nulli cederet ammonenti. Referam quod exptus sū.
 mense iulio fruentissimis estibus incidit in aridorem febris.
 & post desperationē cū di misericordia respirasset & medici
 psuaderent obrefectionē corporis uino opus eēt tenui
 & paruōne aquā bibens in idro p̄m uester & cur. Et ego clam
 rogarem beatum papam epifanium. ut eam moneret im
 mo conpelleret uinum bibere. Ut erat prudens & soler
 aringenu statim sensit insidias. & subridens in eum eēt quod
 ille diceret intimaunt. Quid plura cum beatus pontifex
 post multa hortamenta & iussu forasq; reuerti mihi quid egis
 set. Respondit tantum p̄ fieri ut sem homini pene sua se
 rit ne uinū bibam; hęc refferō. quod inconsideranter & ul
 tra uires sumpta honora p̄bem. monente scriptura: sup te
 onus ne leuaueris. sed quod mentis eius aridorem & desi
 derium fidelis anime & hac ^{quo} que p̄bare uellim p̄seueran
 tiam dicentis; stituit in te anima mea quā multa p̄liciter
 tibi caromea; Difficile ē modum tenere in omnibus.
 & uere iuxta philosophorum sententiam

MECOTHTEC APETAITY. P̄U. MI KAKAI AI.
 Reputantur quod nos unce & broui sententiola & primere

MECOTHTEC APETAITY. P̄U. MI KAKAI AI

III X

possimus. nequid nimirum que in contemptu ciborum tantam ha-
beat pertinaciam; In ludu miser erat. & suorum moribus frange-
batur maxime liberorum. Nam & in uiri & in filiorum dor-
mitione semper perterrita est. & cum os stomachum que
signaret. & matris dolorem crucis interitur in passione
lenire. superabatur effectus & credulam mentem parentis
uiscera consternerent. Animo que uiuens. fragilitate
corporis uincebatur. Quod semel languor arripens.
longo tempore possidebat. ut & nobis inquit & uicinem.
& sibi discrimina afferret. in quo illa laxabatur pro mo-
mentis commemorans; Miser ergo homo quis me
liberavit decorum mortis huius; Dicat prudens
lector plaudibus me uita perationem scribere. Testor
ihm cui illa seruiuit. & ego seruire cupio. me in utraq; parte nihil
fingere. sed quasi xpianum de xpiana que sunt proferre. id est histo-
riam scribere pane gratum & illius uitia aliorum esse uirtutes
utique loquar secundum animam meam & omnium sororum ac fratrum
desiderium quoniam diligimus & absentem querimus.
Ceterum illa impleuit cursum suum. fidem que seruauit & nunc
fructur coronam iustitiae. Sequitur agnum quocumque uadit.
Saturatur que esuriunt. & laeta decantat. Sicut audiimus
ita & uelimus in ciuitate domini uirtutum in ciuitate dei nostri. O beata
rerum commutatio. fleuit ut semper rideret. Disperxit lacus con-
tra totum fontem domini repperit; uestit ac illicio est. ut nunc albis
uestibus uteretur. Ut diceret. scidisti saccum meum & in du-
isti me laeta. Cinerem sicut panem manducaui. & poti-
onem meam cum flexu miscebam. Dicens. fuerunt mihi

lacrima meae panem die ac nocte. ut in eternum angelorum
 uer ceretur pane. & caneret. Gustate & uideate quomodo sua
 uis edunt. Et eruduaunt cor meum uerbum bonum. dico ego
 operam eam regi. Et isaie in modum pesaiam in secerne
 re uerba compleri. Ecce qui seruiunt mihi manduca
 bunt. uos autem esurietis. Ecce qui seruiunt mihi bibunt.
 uos autem sitis. Ecce qui seruiunt mihi labuntur. uos
 autem confundemini. Ecce qui seruiunt mihi exultabunt
 in gaudio. uos autem clamabitis ob dolorem cordis & propter contri
 tionem spiritus ululabitis. Dixeraunt lacus eam semper fugisse
 contritos. ut fontem dnm reperiret ut possit & la cantare.
 Sicut ^{scripsit} desiderat ad fontes aquarum. ita desiderat ani
 ma mea ad te dñs. Quando ueniam & apparebo ante faciem dñi.
 Tangam ergo breuiter. quomodo hereticorum scenosof de ui
 ta uerit lacus. & eos instar habuerit & hincorū quidam
 uxoratus ^{si} callidus. atque ut sibi uidebatur doctus. ac sci
 olus monescente cepit ei proponere questiones & dicere.
 quid peccauit infans. ut ademone corripitur. in qua
 & ate resur reduri sumus. in ipsa quam orimur. Ergo nu
 tricibus post resurrectionem opus erit. si in altera nequa
 quā erit resurrectio mortuorum. sed transformatio in
 alios. Diuersitas quoque sexus masculinis ac femine annon
 erit. si ^{non erit.} erit sequentur & nuptie & concubitus. sed & gene
 ratio si non erit sublata diuersitate sexus. eadem cor
 pora non resurgunt. ad grauat ^{si} terrena habitatio sen
 sum multa ^{cogitant} curantem. sed tenua & spiritalia dicente
 apto seminatur corpus animale. resurgit corpus spiri
 tale

Sicut anima mea
 ad dñm fonte uiuū

Ex quib; omnib; pbare cupiebat rationales creaturas ob que
dam uitia & antiqua peccata in corpore ee delapsas. & p
diuersitate ac mentis peccatoru. tali uel tali conditione
generari; uel corporum sanitate gaudere. & parentum
diuitiis ac nobilitate. uel in morbidas carnes & domus in
opum uementes poenas pristinorum lu erent delicto
rum. & presentia. scilicet atq; corporib; quasi carcere clude
rentur; Quod cu audis set & ad ^{me} & uisisset: indicans ho
minem. mihiq; incubisset necessitas nequissime uipere
ac mortifere bestie resistendi. De quib; psalmista co memo
rat dicens: Ne radar bestias animam confitentem tibi &
in crepacione bestias calami qui scribentes iniquitatem lo
quuntur contra dnm mendacium. & eleuaunt in excelsum
os suum; conueniome & orationib; qua decipere nitentur
breui interrogatione conclusi. Utrum crederet futura
resurrectione mortuoru annon; quiccu se credere respon
disset. In tali; eadem resurgunt corpora: an altera; cuq;
dixisset eadem scis citatus sum: in eodem sexu an in altero;
Ad interrogata reuicenti ad instar colubri huc atq; illuc
transferenti capud ne feriretur. quia in qua tacer: ego
mihi ptererpondebo. & consequentia inferam; Si non
resurgat mulier ut mulier. neq; masculus ut masculus.
non erit resurrectio mortuoru. quia sexus membra ^{& mem}bra
totu corpus efficiunt. Si aut sexus & membra non fue
rint. ubi erit resurrectio mortuoru que sine sexu constat
& membris; porro si corporu non fuerit resurrectio. ne
quaqua erit resurrectio mortuoru. Sed & illud quod

corpore

de nuptiis obicit: sicut dem membra fuerint sequi nuptias a
 saluatore dissoluitur. Erratur: nescientes scripturas neque
 ueritatem dei. In resurrectione enim mortuorum non
 nubent neque nubentur: sederunt similes angelorum,
 ubi dicitur non nubent neque nubentur: secundum diuersitas
 demonstratur. Nemo enim de lapide & ligno dicit: non
 nubent neque nubentur: quoniam naturam nubendi non habent;
 sed de his que possunt nubere: & christi gratia ac uirtute non
 nubant. quod si d. posueris: quomodo ergo erimus similes
 angelorum: cum inter angelos non sit masculus & femina:
 bre uerba auscultata: non substantia nobis angelorum: sed con-
 uersationem & beatitudinem reperiunt. Quomodo &
 iohannis baptista: ante quam decollaretur angelus appellatus est.
 & omnis sancta uirginis dei etiam in isto seculo uita in se & primus
 angelorum: quando ergo dicitur: eritis similes angelorum: simili-
 tudo permittitur: natura mutatur. Simulque responde quo-
 modo illud interpretaris: quod thomas domini resurgens palpa-
 uerit manus: & uiderit latus lancea uulneratum; & petrus in
 litore stantem conspexerit dominum & faciem mellis ac pastem as-
 sis piscis comedentem: qui stabat ⁱⁿ p. ^{habebat} p. pedes: qui monstrauit
 latus uulneratum: utique & uentrem & pectus habuit: sine qui-
 bus non sunt latera uentri & pectori coherentia: qui lo-
 cutus lingua & palato accidentibus: loquebatur. Sicut enim
 plectrum cordis: ita lingua inlucitur dentibus: & uocalem
 reddit sonum: cuius palpare sunt manus: consequenter
 & brachia habuit: cum igitur omnia membra habuisse
 dicatur: necesse est ut totum corpus habuerit: quod conficitur

801
de membris. Non utiq; femineum. sed uirile. id est eiusde
sexus in quo mortuorum est; quod si obtenderis. ergo & nos
post resurrectionem co me demus. & quo modo clausis in
gressus est ianuis contra naturam pinguium & solidorum
corporum. Audies. nolippt cibum resurrectionis fidem
in calumniam trahere. Nam & archi sinagoge filiae
suscitatus ius sit cibum dari. & lazarus quadriduanus
mortuus cum ipso scribitur in se conuiuium de resurrecti
one eorum fantasma putare. Sin aut clausis in gres
sus e ianuis. & idcirco spiritale & herum corpus lit
teris ad pbare. Ergo & antequam pateret qui contra
naturam gra uiorum corporum sup mare ambulauit
spiritale corpus habuit. & aplos pateris qui & ipse sup
aquas pendulo in gres sit gradu spiritale corpus habuisse
credendum e. cum potenti ad magis & uirtus ostendit di
quando sit aliquid contra naturam. & ut scias in signoru
magnitudine non nature mutatione sed di omni po
tentiam demonstrari; Qui ambulabat fide. coepit in
fidelitate mergeri. nisi eum manus dñi subleuas set
dicentis. Qua redubitafti modice fidei; Miror au
te ob durare frontem loquente dño. Infer digitu tuu
huc. & tange manus meas. & porrige manu tua huc
& mitte in latus meum. & nolite incredul sed fide. & alibi
uidete manus meas & pedes meos. qui a ipse ego sum.
palpate & uide. qui a sps carne & ossa non habet sicut
me uide. & habere. & cum hoc dixisset. ostendit eis ma
nus & pedes. uitam audis & carne & pedes & manus

offa

& globos mihi stolicorum atq: etiam quedam delectamenta con-
 fingis; porro si queris cor infans ad emone corripatur: qui
 peccata non habuit aut in qua & late resurrecturi sumus.
 Cur diuersa & late moriamur. Ingrati suscipies: O altitudo
 sapientiae & scientiae dei: qua inscrutabilia sunt iudicia eius
 & inuestigabiles uiae ei. Quis enim cognouit sensum domini aut
 quis consilia eius est fuit: & karum aut diuersitas non mutat
 corporum uarietatem: cum enim corpora nostra cotidie
 fluent: & aut crescant: ut in decreuant. Ergo tot
 erimus homines: quo cotidie mutamur: aut alius fui cum decem anno
 alius cum I: alius cum toto iam sum: In capite cano sum;
 Igitur iuxta ecclesiarum traditionis & apertum paulum
 illud respondendum quod in libro uirum perfectum in men-
 suram & aetatis plenitudinis christi resurrecturi sumus: in
 qua & adam conditum iudei autumant: & dominum salua-
 torem legimus: surrexisse. Item multa alia quae de utroque
 testamento in suffocatione herodici patuli; & quo die ita
 cepit hominem detestari: & omnes qui eiusdem dogmatis
 erant: ut eos publica hostes domini proclamaret: Et hoc dixi
 non ut breuiter heresim confitarem: cui multas uolumi-
 nibus respondendum est. Sed ut fidem tantae femine osten-
 derem: quae maluit inimicitias hominum subire propter uos:
 quae dei offensam amittit noxius pro uocare. Dicam ergo
 ut ceperam nihil ingenio eius docilius fuit: tarda erat
 ad loquendum: uelox ad audiendum: Memor illius precep-
 ta: audiens & tace: Scripturas sanctas tenebat memoriter.

in iudicio dei abyt
 sub multa. & loq.
 auto quae do
 fundu: diuina est
 sapientie.

& cū amarā historiam. & illud ueritatis dicere fundamentum magis sequebatur intelligentiam spiritalem. Et hoc d. mine ^{ad} & dificationem animę ptegebat. Deniq. conpult me. ut uetus & nouum instrumentum cū filiā edisserente plegeret. quod ppt uere cundiam negans. ppt ad fiduitatem & crebras postulationes ei pftia. ut docerem qd diceret. Noniam memet ipso. id est apsumptionis pessimo pceptore. sed ab illustrib; ecclē uiris. sic ubi esitabam & nescire me in re genue confitebar.

Nequaquā mihi uolebat ad quiescere. sed iugi interrogatione cogebat. ut e multis ualidissimis ^{ten} q; sententiis quas mihi corpore uiderentur p babilior indicarem. loquar ^{ut} & aliud quod forsitan emulur uideatur incredulitatis ^{et g} lum; hebream linguam quā ego ab adultis centia multo labore ac sudore ^{& p} didici. & infatigabili meditatione non desidero. ne ipsa ab ea deserat discere uoluit. & consecuta ē. Itaut psalmos ebreice caneret. & sermone absq; ulla latine lingue ppropriate resonaret. Quod quidem usq; hodie in sca filia ei eustochium cernimus. que ita semp adhesit matri & eius obediunt imperiis. Numquā absq; ea cubaret. numquā pceret. numquā cibum caperet. ne unū quidem nummū haberet potestatis sue. Sed & pater nā & mā nā substantio lam amatre distribui pauperib; largitur. & pīcatem inparem hereditatem maximam & diuitias crederet. non debeo silentio pterire. quanto & ultrauit gaudio. quod paulā neptem suam ex laim & toxotio gentiam. Immo au & future uirginitatis

14

re pmissione conceptam audierat. In cuius & crepitaculis
 balbutientem linguam ait cantare. Auiamq; & amitam nomi-
 na dimidiatis uerbis frangere: in hoc solo patrie desideriu
 habuit. filium. nurum. nepotem renunciasse saeculo. xpo
 seruire. cognoscere. quod in pateram & patre inam nepus
 xpi flammae reseruat. Nurus & ueris se tradens pudici-
 tate. socrus opere fide & elemosinis sequitur. & romae cona-
 tur & primere. quod hierasolimis illa conpleuit. Quidam
 gimus anima cur ad mortem eius uenire formidet.
 lam dudum pluxior liber redidit. dum tamen memur ad ultima
 puenire. quae sita centibus nobis & in laudibus illius ~~aut~~ occu-
 pati deferri potest occubitus. Huc usque pspereis nau-
 gauimus uentis. & crispantia maris equora labens ca-
 rina sulcabat. Nunc in scopulis incurrit oratio. & tu me
 ab fluctuum montibus p sens utriusq; monasterio inten-
 ta tur naufragium. Ita ut cogamur dicere. preceptor sal-
 uos nos fac. perimus. Et illud & surge inquit dormis
 dne. quis enim possit sicis oculis paulam narrare mori-
 entem. incidit ingrauisima ualitudine. Immo quod op-
 tibat inuenit ut nos desereret. & dno plenius iugere-
 tur. in quo languore eustochie filie pbata semp in matre
 pietas. & magis ab omnibus conpbata e. ipsa ad sedere lec-
 tulo fla uellum tenere. sustentare caput. puluillum
 subponere. fricare pedes. manus stomachumq; confo-
 uere. mollia strata componere. aqua calidam tem-
 perare. mappulam adponere. omnium ancillarum
 preuenire officia. Quidquid alia fecisset de sua

/ scabellu

/ m. st. tulio

mercede putare eē substractum, quibus illa p̄ cibis lam^{quibus}
tis & gemitu inter iacentem matrem & sp̄se cū dñi discar
rent. ne priuaretur tanto conubermio. ne illa absente
ui ueret. ne eodem fr̄ & ro postaretur. Sed mortalium
fragilitas & caduca natū. & nisi fides nos extollat ad ce
lum & cōnitat anime p̄mittatur. cū bestiar ac iumentis
corporum una conditio ē. idēst. o cubitū iusto & im pio.
bono & malo. mundo & in mundo. sacrificanti & non sa
crificanti. sic bonus ita & qui peccat. sicut qui iurat. sic
& his qui iuramentū m̄cur. Similit̄ homines & iumenta
in fauilla & cinere dissoluntur. quid diu differo.
& dolorem meū in alius in morando facio languio remisen
tebat prudentissima feminarum ad eē mortem & fri
gēte alia parte corporis atq; membrorum. solē amne
te pore in scō & sacro pectore palpitare. & nihil om
nis qua si ad suas p̄geret alienos q; dispiceret illos uer si
culos susurrabat. Dñe dilexi decorem domus tuae.
& locum habitationis gloriae tuae. Et quā dilecta taber
nacula tua dñe uisitatum. concupiret & defecit anima mea
in atris dñi. Et elegeri abiectū eē in domo dī mei magis
quā habitare in tabernaculis peccatorum; Cumq; ame
interrogaretur. cur taceret. cur nollet respondere in cla
manti andole ret & aliquid greco sermone respondit. nihil
se habere molestiae. Sed omā qui & a & tranquilla respi
cere. Post hęc obmutuit. clausis oculis qua si humana
dispiceret. usq; ad ex p̄irationē anime eordem rep̄ce
bat uersiculos. uox ut audire. quod dicebat & audire

defectus

possemus. Digtumq; ad ostententis crucis signū pingebat
 in labur; de se ce rat sp̄s. & ane labat in morte. anima que
 erumpere. re gestiens. ipsum sudorem quo mortali um
 utta finitur in laudes dñi conterebat. Ad erat hierasoli
 maru ^{Gal. p̄p̄. epi.} urbium. & sacerdotum in feroris gradus ac leutaru
 in numerabilis multitudo. omnium monasterium. uirgi
 nu & monachorum chori repleuerant. Statim que ut
 audiuit sponsum uocantem. surge ueni. proxima mea. speci
 osamea columbamea. quō ecce hiemps transiit. plūia
 abut sibi. & are spondit. flores uisunt interia. tem pus
 sectionis aduent. & credo uidere bona dñi interia uiuen
 tium; & hinc non uilulatus. non plancus. ut int̄ sc̄ti
 homines fieri sol. sed psalmorem linguis diuersis & ami
 na concrepabant; Translataq; episcoporum manib;
 & ceruicem ferēro subitientib; Cū alii pontifices lampa
 des cereos ^{q. p̄p̄e} referrent. Alii choros psallentium ducerent.
 in media ecclā in spelunca saluatoris ē posita. Tota ad
 funus ei. palestinarum urbium turba conuenit. que
 monachorum latentium in heremo cellula sua tenuit.
 Quā uirginū secreta cubiculorum tenuerunt. sacri legū
 putabant. qui non tali femine ultimū reddidisset offi
 tium. Uidus & pauperes in exemplum dorcadis uester
 ab ea p̄bitas ostendebant. Omnis inopum. ^{multiplicado.} matres &
 nutritiam se p̄ dēdisse clamabant. Qd̄ q; mirū sit. nihil
 pallor mutare in facie. sed ita dignitas quēdam & gra
 uttas ora compleuerat. ut eam putares non mortuam
 sed dormientem. Greco latino syroq; sermone psalmi

. f. f. d. o. f. e.

. A. u. r. u. m. e.

. f. i. g. u. r. a. m.

. f. d. n. u. m. c. u. l. e.

in ordine p̄sona bant non solū tri duo & donec sub̄t ecclā & iux
ta specum dñi consideretur. sed p̄ om̄nē eb̄do mat̄em cundis
qui uenerant suum funus & p̄prias credentib; lacrimas.
Venerabilis uirgo filia eī eustochium quasi ab lactata sup̄ ma
trem suam abstrahi a parente non poterat; De osculari oculos
herere uultu. totum corpus amplectari. & secū matre uelle
sepeliri. Testis est ih̄s. ne unū quidem nū mū ab ea filie dere
lictū. sed ut ante iā dixi derelictū magnū es alienū. & quod
ita difficilior^{his} fratrum & sc̄orum inmensam multitudinē quod
& susten tare arduū. & abicere impium ē; Quod hac uirtute
mirabilib; feminam nobilissimę familie magnis quondam
opib; tanta fide om̄a dilargitā. ut ad egestatē pene ultimā
p̄ueniret. lacerant alii pecunias in carbonū di era congesta
funabilis que aureis dona pendentia; Ne mo plus dedit
pauperib; quā quę sibi nihil reliquit; Nunc illa diuitis
fruitur. & herbis que nec oculus uidit. nec aures audiuit nec
in cor hominis ascendit^{h̄is}. Nā uicem dolemus. & in uidere
potius glorię eī uidebimur. Si uoluerimus diuitis re
flere regnantem; secuta esto. eustochiā magna hereditate
ditata es; Non solum effusio sanguinis in confessione re
putatur. Sed deuote quoq; ^{Immaculata} mentis. seruitus cotidiana
martyrium ē. Illa corāna derosis & uolis ^{textur} flectitur. ista
delilis. Unde & in cantica scribit̄ cantacorū. frater helis
m̄s candidus & rubicandus. & in pace & in bello eadem p̄
mia uincitib; tribuens. Quāt̄ in quā tua audiuit cum ha
braham. & id & terra tua & de cognatione tua. & ueni inter
ram quā ostendā tibi; & p̄heremiam dñm p̄cipientem.

X̄ post tua dñs. Reḡ magis gauderes. mater tua longo martyrio condinata est.

fugite de medio babilonis & saluate animas uias & usq;
 ad diē mortis sue non ē reuersa in chal de am; nec ollas
 egypti & uirulentias carnum desiderauit; Sed choris
 comitata uirgineis. e saluatoris effeda. & de par uulo
 b&hlem celestia regna conscendens. dicitur Ad uera
 no emi; populu tuus⁷ popu⁷ m^r. & d^r tuus. d^r meus; hie tibi
 bru addu. as lugubra ci uicular eodem que tu sustines
 dolorem dicta ui. Nam quoties cuq; filu figere uolui.
 & opus & carare pmissum. Totiens obriguerunt digi
 ti. cecidit manus. sensus elanguit; Unde & inculta ora
 tio: uotum scribentis absq; ulla elegancia & uerboru
 lepore testatur. **EXPLICIT**

Vale paula & cuncta^{cul} te restui ultima senectutem ora
 tio n^o b; iu ba⁷ fides & oratio tu⁷ xpo te socent. p sens
 facilius quod postulas impetrabis. & egimo num tu aere
 pennius. quod nulla destruere possit uetustas; incidi
 elogium sepulchri tuo. quod huic uolumini subdi^{di} ut
 quo cuq; n^r sermo p uenerit. telau datam^{te} in b&hlem
 condita lector ag^{cat} titulum sepulchri; Scipio quam
 genuit paula fuere parentis; Cyaccorum sobolis agme
 no nis in clita plir; hoc iac& intumulo paula d^r exere
 priores; eusto chie gene^{trix} romanē primē senatus;
 pau periem xpi & b&hleemita carum⁷ secuta ē; & in f⁷ d⁷ b;
 spelunce; respicis angustu p cisa rupe sepulchru. hospi
 tium paulē. celestia regna teneras. fratrem cognator
 patriam q; relinquens; di uitiar sobole b&hleemita co
 conitator antra; mu nera por tantes hominiq; regi q;

/ foribus

A hic p⁷ sepe tuum xpe. atq; hic mystica magis postumit

do q; dedere. Dormiunt sc̄a & beata paula uir kt̄
februarias. in sabat̄ post solur occubitum. sepulta ē
u. kt̄. eorundem, honor' aug. u. & a resteno conso
lib; uixit in sc̄o pposito ro me annos. u. bethleem
annos. xx; omne uite tempus impleuit annos. lvi
mensib; uui dieb; xxi.

Explicit ep̄t̄a phīū. Sc̄e paulie die Rom̄ editū;
Incipit ep̄t̄a Sci hiero ad p̄cipiā uirginem

Scio me principia in xpo filia a pleriq; rep̄hen
di quod intendū scribam ad mulieres & fragiliorē
sexum marib; p̄feram & idcirco debeo primū obtrac
tatorib; meis respondere & sic uenire ad disputa
ti unculā quā rogasti. Si uere descripturis quere
rent mulierib; non loquerer si barachire uoluisse ad pe
lium debbo de uictis hostib; n̄ triū phassē heremias carce
re ducitur & quia periturus isrl̄ uirum n̄ reciperat p̄ phœan
tem chaldeis mulier suscitatur. Sacerdotes & pharisei
cruce figunt filium di & maria magdalene plorat ad cruce
Unguenta parat querit in tumulo. ostulani int̄rogat dnm̄
re cognoscit p̄git ad apostolos reptum nuntiat. Illi dubi
tant ista confidit. uere turris candoris & libaniq; p̄spicit
faciem damasci sanguinem uidelicet saluatoris ad sacci
penitentiam puocante. Defecerant sarre muliebria
& ideo ei abraham subicitur & dicitur ad eum omnia que
dicit tibi sarra audi uocem ei. Illi defecerant muliebria tu
numquā habuisti muliebria. Sc̄us deuoratur a uirgine
xpm̄ possat in corpore. lam possidet qd̄ futura ē rebecca

p̄git ad interrogandum d̄m & ei responsione con digna au
 dit araculū duę gentes in utero tuo & duo populi de uentre
 tuo diuidentur. illa duo generat dissidentes tu unū cotidie
 concōpis parturis generas unione secundum maiestatem
 multiplice trinitatem concōdem maria soror moysi
 uictorias d̄m canit, & bethleem nrām atq; effratam stir
 pe nominis sui signat in posteror; filie salfaad heredita
 tem int̄ fr̄s merent̄ accipere. rud & hester & iudith tante
 glorie sunt ut sacris uoluminib; nomina indiderunt
 anna p̄ph̄etisa generat filium leuitam p̄ph̄etam iudice
 sacro crine uenerabilem & offest eum in tabernaculo d̄i.
 Tecuiter mulier regem dauid interrogatōne n̄ concludit
 enigmate docet & exemplo d̄i mitigat; Legimus & aliam
 sapientem feminā que cū obsideretur ciuitas & p̄pter
 unū p̄dere uellet dux exercitus ioab muras ante qua
 ter & locuta ē ad populū in sapientia sua & ante multitu
 dinis periculū muliebri auctoritate euadit. quid lo
 quar de regina sabac q; uenit a sim̄b; t̄re audire sapien
 tiam salamonis & testimoniū d̄m condempnatura est
 om̄s uiros isrl̄. Elisabeth utero p̄ph̄etizat & uoce anna
 filia fanuelis in templo. Templū efficitur d̄i & cotidie
 no. ieiunio celestem inuenit panem; Sequentur mulie
 res saluatorem & ministrabant ei de substantia sua. Ille
 quidequinq; panib; quinq; mil̄ hominū & ceptis mulierib;
 & paruulis aluit escas sc̄arum mulierum n̄ recusat accipere
 Cum samaritana loquitur ad puteum & saturatus conuersi
 one credentis cibos qui coempti fuerant negligit.

a pollo uirum apostolicum & in lege doctissimum aquila & priscilla
erudiant & instruunt eum de uia domini; Si docere a femina non fuit tur-
pe apostolo. mihi quod re turpe sit; post uiros docere & feminas; Hec &
ista uis modi filia perstrinxit; breuiter ut nocte penitens & seorsum
Nec uiros suorum nomina erigerit. in quorum condemnatione feminatum
in scripturis sanctis uitae laudatur; Gaudeo & ueluti quodam typuduo
effertur animus meus cum in babilone inueniuntur; Daniel ananias
azarias misahel O quam multas senes & iudices israhel; Quos rex babi-
lonius frigit in sartagine sua quam multe susanne quam inter pretatur
lilium que candorem pudicitiae sponso secta componunt & coronam
spineam mutant. in gloria; triuifantes habes in studio scripturarum
& in scimonia mentis & corporis; Marcellam & asellam quarum altera
te per praeterea uerentia & uarios diuinorum uoluminum flores ducat
adeum quidam in cantico. Ego flos campi & lilium conuallium
Altera ipsa flos domini tecum mereatur audire; Ut lilium in medio
spinarum sic proxima mea in medio filiarum & quia de floribus & li-
lis loqui coepimus semperque uirginitas floribus comparatur;
Oportet uero mihi uideatur ut ad florem christi scribens de multis flori-
bus disputem quadragessimum quartum psalmum legens in titulo reperit
IN FINEM PRO HIS QUI MUTABUNTUR FILIORUM CORE
INTELLEGENCIA CANTICUM PRO DILECTO
In hebraico scriptum est lamassar se alsosan nim lam ne core
inechul syr idi. docti quod nos latine uestimus uictaris
philis filiorum core eruditionis canticum amantissimissimi
machus more suo manifesti ustrum phum per floribus inter-
pretatur est; Igitur rosanni uel philis qui commutandi sunt uel in
lilia transferuntur & flores. oerchul quod & eruditionem

109
& doctus simus sonat idicidā canticū salamonis ē no m̄ quialio
sensu pacificus appellatur; Quat tuor aū psalmi licet in pos
teriore titulorum parte dissentiat hoc principio p̄ notant
quadragisimus: iiii. liiii. lxxiiii. lxxiiii. Equib; duo
medii inscribuntur dā primus & nouissimus filiorū core
& asaph decunctar dicere. n̄ ē huius temporis quō cepimus
& plicomus recte qui in ⁱⁿ sceleris fine mutatis; De quibus
apostolus loquitur; Om̄s dormiemus sed om̄s n̄ in mutabimur
referunt ad finem & hoc ipsum mysterium lectore p̄ parat
ad intellegentiam spiritale; Ubi em̄ simplex & aptus ē sensus
quid ne cesse ē. audientem intellegentia p̄ monere & dici
ad eum; Qui habet aures audiendi ^{audi}at. Canticū q̄q̄ cantat h̄o
atq; dilecto qui aptus illū uenit & scit p̄missa mutatio que qui
dem & in hac uita intellegi potē quando & uenit uerū ho
mini & induimur nouum qui renouatur in cognitionē secundū
imaginem creatoris & gloriā dñi contemplanter in eādē
imaginē transformat q̄ si a gloria in gloria; Nec ē tempus
illum quia non mutatur sp̄s p̄teritorū obliuiscens & in futurū
se extendens; Cū interior n̄r homo renouet̄ de die in diem &
inmutabilis d̄r qui loquit̄ p̄ prophetam; Ego dñs & non mutor
p̄t̄ nos muta uerit faciem suā formā seru accepert & deu
dea transmigrans ad philistin qui inter p̄tantur poculo cor
ruentes inebriati enim fuerant aureo calice babilonis pri
mū derisus sit p̄t̄ stultitiam crucis; Deinde susceptus
p̄t̄ gloriam trium phorum h̄m aū ille ē de quo esaias cant
Cantabo canticū delecti uineę meę & euangeli u hic ē filius m̄s
dilectus in quo mihi bene conplacuit; hunc audite cui non

unus ppheta sed om̄s cho rus filiorum core nunc lauder canit
 Quis aũ filii chore id est caluarie. In quadagesimo primo
 psalmo conp̄entius disputatur & ut sciamus textum can
 tici titulo conuenire mutatione de alio ad aliud dicit
 & filia cui p̄cipit ut antiqui parentis oblita regis se amplexib;
 patris uictorem aũ eẽ qui dicit con fide ego uicimundum
 & ad que ista adulescentis oratio eate uictoria & sapi
 entia & gloria & ego tuus seruus p̄fecto nouit qui in dno
 uicente superatur; Et est patris cep̄s triumpho rum eius
 & qui in maris cibilem glorie coronam decandore bono
 rum operu & deuari & ate uirtutum texuit saluatori;
ERUCTAUIT COR MEU UERBUM BONUM

Pro quo int̄ p̄tatur e. symmachus comotũ e cor meum
 uerbo bono indicans ad alterius sermonem cor dicen
 tis eẽ comotũ & spũ scõ futura xpi sacramta pandente
 & iam hunc in equum prupisse ut que admodũ cetere
 de aduentu ei. locutus. & iste loqueretur; Ructus aũ p̄prie
 dicit digestio cibi & concoctarũ escarum inuentũ efflatio
 quomodo iuxta qualitate ciborum de stomacho ructus eru
 pit & uel boni uel mali odoris flatus inditi uẽ ita inte
 riorẽs hominis cogitatione uerba p̄fer. & habundan
 tia cordior loquit. Iustus comedens repleã animã suã
 cũ qua sacris doctrinis fuerit saturatus de boni cordis
 thesauris p̄fert eaq; bonasunt. & cũ apto loquitur an
 & per mentũ querit eius qui in me loquitur xps qui
 dam & p̄sona xpi quidam & p̄sona patris dictã in
 tellegi uolunt qd & in uitalib; & cordis archanis uerbu

suum quod in secerant semp. p. tulit iuxta alacrius psalmi uati
 cinum & utero anteluci ferum genuite. & quomodo utro
 rus n̄ significat uterum neq; enim d̄r in membra diuirtur
 S ed eandem substantiam patris filiq; demonstrat sic cor
 & uerbu p̄ fertur & cor de patre ostendere & filium quod
 sequit̄. Dico ego opera mea regi. Illico aptant intellegen
 tia ipse dixit & facta sunt ipse mandauit & creata sunt.
 Q uod dicente patre operatur sit filius omnia enim q; cū q;
 pater facit eadem & filium facere similiter & patrem ma
 nente meo operari cuncta p̄ filium. Dico ego opera mea regi.
 P ropheticus corus xpi & loque scara m̄ta diciturus ne carmi
 ne uideatur indignus & obconscientiam peccatorū dicat̄
 et. **UT QUID TU ENARRAS IUSTIAS MEAS ET AD SUONIS TESTA
 MENTŪ MEŪ POSITUOR.** Opera sua regi quē laudatu
 rus ē confiteatur & si uel si bona sunt ipse suscipiat uel si ma
 la sunt mundex facitq; quod iussus ē dictu iniquitate
 tuas ut iustificeris & iustus accasator suū ē in principio ser
 monis IOICO. **MA** aū non solū hebraice sed & latine
 lingue ē p̄ enigmatib; & scriptis opuscula dicere. Ergo
 & iste qui laudes cantaturus ē dño cor m̄ suū & opusculū
 consecrat ei & p̄ musis gentaliū ipsum inuocat in princi
 pio quē laudaturus ē. **Lingua mea calamus scribe uelo
 citer scriberis.** p̄ quo nos int̄ p̄tatis sumus lingua mea
 stilus scribe uelocis & extrema pars p̄ logi ē & cū p̄ceden
 tib; **Lunge** quod sequitur. **Eructauit cor meū in lau
 des dī.** Sermonē bonū & opuscula mea quib; eum
 p̄dicaturus sū ipse potentissimū consecraui. Debeo ergo

& linguam meam q̄ si stilum & thalamū p̄parare ut p̄ illā in
corde & aurib; audientium scribat sp̄s sc̄s. Meū ē enim q̄ si
organū p̄bere linguā illius p̄ organū sonare que sua sunt
filius scribit incera calamus uel in cartha uel in membranis
ut quacūq; materiaq; apta ē ad scribendum, creātaū lin
gua in similitudinē scribē uelocis quē notarium possumus
intelligere quodam signorum compendio breuiatū euangeli
strictūq; sermonē & arū ut in tabulis cordis carnalibus:
Si enim lex p̄ manū mediatoris digito dī scripta ē. Quanto
magis euangelium quod mansurū ē p̄ meam linguam; Scrip
tura sp̄s sc̄o ut illius lauder ad quē in esaiā dicitur spolia
dētrahe cito p̄ dare uelox in corde credentium sermo dē
scribat. Speciosus forma p̄ filius hominū; In hebraico
decore pulchrioris filius hominū finitō p̄ mo hinc narra
tionis exordium ē & sit ad postera fa ad ipsum amantiss
mus & dilectum & regem cui dicentis opera consecrata sunt.
Queritur autē quomodo pulchrior sit cunctis filius hominū.
De quo legimus in esaiā. uidimus eum & n̄ habebat spe
ciem neq; decorem sed erat species eī in hono rata &
deficiens a filius hominū; homo in plaga positus & sci
ens ferre infirmitatē qui a uertit faciem suā. Nec sta
tim scriptura dissonare uideatur quia ibi ignobilitas
corporis propt̄ flagella & sputa & alapas & clauos
& iniurias patibuli cōmemoratur hic pulchritudo uir
tutū in sacro & uenerando corpore; Non quod diuini
tas xp̄i hominib; comparata fortior sit; Hæ enim
non habet comparationē sed absq; passionib; crucis.

1211

unuerſis pulchrior e. uirgo de uirgine qui non & uolunta
te uiri ſed & dō nature. Niſi enim habuiſſet & in uultu
quidam que deſiderium nūquā eum ſtatim ſecū fuiſſent
apti nec qui ad conphēndendum uenerant corruiffent.
Deniq; & in p̄ſenti teſtamento in quo ait homo in plaga poſitus
& ſciens ferre in firmitatem reddit cauſas quare iſta p̄peſſus e
quia auertit faciem ſuā i deſt paulolū diuinitate ſubſtracta
corpus in uirgine dereliquit. Quidam hunc uerſiculū cū ſu
periorib; copulant ut ſpecioſus forma p̄ filij hominū non
ad xpm ſed ad calamū referat. EFFUSA E GRATA IN LA
BUS TUIS p̄pt̄ ea BENEDIXIT D̄S IN ET̄ER NUN
In editione uulgata p̄ benedixit unx legimur ſed ſciendum
quod error ſcriptorū Lxx̄ tranſlationib; non de beat
imputari qui hoc loco cū ebraica ueritate concordant le
gentes illud. Ihs̄ p̄ficiēbat ſapientia & ueritate & gratia apud
d̄m & homines. & in alio loco admirabant̄ ſup uerbis gra
tiae ei; que egrediebant̄ de ore illius & quod in poteſtate
habebat ſermonē intellegere poſſimus quo ſenſu dictū e.
Effuſa e gratia in labiſtuis; Non e inuenit gratiā corā dō
in dieb; ſuis; H̄c moſes & reliqui p̄ph̄tarum ſodom̄
gratiae multitudo in labiſ ſaluatoris. effuſa e; Que in
breui tempore totū impleuit orbem tamquā ſponſus p̄
ceſſit de calamo ſuo a ſummo celo egreſſio ei; & hoc curſus
illius uſq; ad ſummū eius. Nā & ſcā maria quia concepe
rat eum in quo omnis plenitudo diuinitatis habitat cor
poraliter. plenā gratia ſalutatur. & apoſtolus ſciens pre
dicatiōem ſuā non in eloquentia ſeculari ſed in uirtute di

Om̄s mundi superat sed doctri nar ait; Et sermo meus & p̄dicatio
mea non in p̄sua sibilib; sapientie uerbis sed in ostensione sp̄
& uirtutis ut sit fides nostra non in sapientia hominū sed in uir
tute dī seque ip̄rum rep̄ hēdens q̄ dixerat; Amplius aut̄ om
nib; laborauit statim intulit; Non aut̄ ego sed gratia dī que me
cū ē. & rur̄ sū q̄ gratia ēi. qui in me est n̄ fuit uacua; p̄prie aut̄
in saluatorem uerbum effusionis adiungit. ut significet gra
tiae largitate sed illū effundam de sp̄u meo sup̄ om̄ne carnē;
Et caritas dī diffusa ē in cordib; ur̄is & nota ut omnium q̄ dicunt̄
intelligentiam ad p̄sonā ēi. referat qui ad sumptus & maria
ē. Quod p̄p̄t gratia labiorum in & eternū benedictus eē dicat̄;
tale quid & apto p̄dicante humiliat se factus obediens usq;
ad mortem. mortem aut̄ crucis; p̄p̄t eadē illū & exaltauit.
& donauit ei nom̄ sup̄ om̄ne nom̄. sicut enim ibi forma ser
ui passionis iniuria ē; & exaltatio nominis que donatio
ad patrem reditur; Ita hic effusio gratiae & benedictio
in sempiternū ad eum referenda ē; Qui potē humiliari
& crescere; ACCINGERE GLADIO TUO SUP̄ FEMUR
POIENISSIONE; Spe tua & pulcritudine tua;
I nebreo accingere gladio tuo sup̄ femur fortissimo gloria
tua & decor tuo. istū arbitror locū optime intellegere
& accincta xp̄i gladio militari; ut aut̄ scias semp̄ uirgin
tatem gladiū habere pudicitie. p̄ quē truncat opera
carnis & superat uoluptates; gentiles qq̄ error de acuir
gines finxit armatas. Accinxit & p̄erit lūbos suos
ardentem lucernā habuit in manib; Quod aut̄ femur
significet opera nuptiarum h̄is breuit̄ & amplius doceberis

112

Abraham mittens ad uxorem quaerendam filio suo Isaac. Dic
maiori damusque pone manū tuam sup femore meo & ad
iurabote p dnm dnm celū dubium quip eum. ē qui de eius
erat semine nasceturus; Jacob post quā luctatur ē cum ho
mine qui ei apparuerat ad torrentem iaboc mesopotamia
de relictā & trā remissionis ingrediens; Non ante is
rahelis sortitiō ē nom quā neruus femoris ei. e marcut
& ad filium loquitur n̄ deficiat princeps & iuda neq; dux
de femorib; & rursus ipse mortiturus ioseph. adiurat in fo
moresuo nec eum in egypto sepeliat; In iudr eum quo q;
libro legimus gedeonis erant filii. Lxx qui egressi sunt
de femorib; ei. & in cantico dir cantu corū. Excelsatur
salamonis sexaginta potentis in circuitu ei. de potentib;
iur. Om̄s tenentes gladium docti ad bellū uir & gladi
us sup femor ei. gloria ergo & decore suo siue specie &
pulchri tudine diuinitatis sue carnis opera mortifi
cans & natus & uirgine futuris uirginib; uirginitatis
princeps fuit. & intende prospere. pcede & regna
ppt̄ ueritatē & mansuetudinē & iusticiam & deduce
te mirabiliter dextera tua; In hebreo decor & uo pro
spere ascende. ppt̄ ueritatē & mansuetudinē & iusti
tiam & deduce te mira biliter dextera tua; Secun
do scriptū ē in hebreo ^{orum} decor & uo nequis id ipsum
uitio librari. repetitum putat & est figura que apud rex
hores locuntur ad eos quos p̄ conis efferam armatum
quo ostatur ad pelium ut semel arrepta bella non de
serat & sup hostium strages uictor incedens p̄ parare

in regnū in his quas de diaboli eripiens potestate suo copo-
lavit imperio & dicat; Ego autē constitutus sum rex habeo sup-
sionem in monte sem ei; Nulli q; dubio ueritate & modestia
& iustitiam xpm appellari qui dicit ego sum uia & ueritas & di-
cite ame quia ueritas sum & humilis & qui factus est nobis ad
iustitiam & redemptio & scitatus. Hæc autē uniuersa dicuntur
in corpore ut exigantur in membris uictoria dñi ser uorū
triumphus est magistri erudicio discipulorū pfectus & quod
sequitur; Deducete mirabilitē dexteratua; Aut desig-
nis que in euangelio pparant aut tpr̄i kw̄c decede
quā exercuit in hostib; sentiendū ē; Cor sapientis in dex-
tera & cor stulti in sinistra ei; xpr̄ totus in dextris est ante xpr̄
in sinistris hebreica int̄p̄tatio distat in uerbis n̄ distat
in sensu. Sagitte tuę acute potentissime populi sub
te cadent in corde inimicorū regis; In hebraica
absq; potentissima r̄tq; similiter & hic I uersicularis tibi
potentissimū. Aptus ē. quæ aculo dñi uulnerata cū
sponsa in cantico canis. uulnerata caritatis ego. Nō mirū
si sponsus tuus habeat plures sagittas de quibus in exuui
psalmo dicit. Sagitte potenter acute cū carbonib; desola-
toris; Cum patris ipse sit iaculū & loquatur in esaua posuit
me q̄si sagittam electā in r̄ phar̄asua abscondit me
His sagittis & deo fas intinere se cū altero uulneratus
aiebat; Nonne cor nrm ardens erat in nobis dū loque-
r̄tur in uia & apperire nobis scripturas; & in alio loco le-
gimus. sic sagitte in manu potentis ita filii excussorum;
His sagittis totus orb̄ uulneratus & captus ē; paulus sagit

tadm̄ fuit; Qui post quā in hieruso limis usq; ad illi ric missus
 ar eudm̄ huc illuc q; uoluit adis pamas in festi nat ut
 uelox sagitta sub pedib; dñi sui orientem occidentemq;
 pster nat: & quia plures sunt potentissimi regis inimi
 ci qui uulnera fuerant ignis diabali sagittis. & qua
 sicerunt spiculo percussus in ecore sagitte dñi mittunt
 igne cu carbomb; desolatoris; ut quicquid uitii
 in corde inimicorū regis fuerant & quoquam & salu
 tare igne eiecim. p ditorum; Sed istua dñi in sc̄m sc̄i.
 uirga directionis uirga regnitui; Dilexisti iustitiam &
 odisti iniquitatem ppter ea unxit te dñs dñs tuus oleo l̄ctis
 p̄ consortib; tuis; In hebraico trō nustus dñi in sc̄m sc̄i
 sceptrum equitatis sceptrum regnitui; Dilexisti iusti
 tiam & odisti iniquitatem ppter ea unxit te dñs dñs tuus
 oleo & unctionis p̄ partib; tuis duas psonas eius
 qui unxitur dñi & qui unxitur intellege. unde & a qui
 la etoim uerbum hebraicū non nominati uo casu sed
 uocati uo int̄ p̄tatur dicens eē. se & nos ppter intelle
 gentiam posuimus quod latina lingua non recepit
 nequis uer se putat dñm dilecti & amantissimi &
 regis bis patrem nominari; Quaquā patrem in filio
 & filium in patre & alter utrum sibi & habitator
 & tronus sint. tamen in hoc loco ad regem. quid dñs ē
 sermo dirigit. & dñs ei quod imperium ē hoc enim
 intellego trō nū iuxta illud quod scriptum ē; De
 fructu uentris tui ponā sup sedem tuam. finem non
 habeat quod quidem & mariae angelus nuntiat.

Dabit ei dñs dñr trōnum dñi patris sui & regnauit sup domum
iacob in sc̄ta & regni ei non erit fines; Nec p̄temur hoc
illi eē contrarium quod ap̄os scribens ad corinthios ait
filium traditurū regnū & subiciendū ei qui sibi subiecit
omnia ut sit dñs omnia in omnib; Non enim dix̄ trade
patri ut uideretur filiu separare sed tradē dō hoc ē
habitanti in adsumptione corporis dō ut sit dñs omnia
in omnib; cū ipse qui primitias masse nostrorum cor
porum leua ut ad celos & iustitiam dilexerit & odert
iniquitatem; Non nectā odienter te dñe oderam & sup
inimicos tuos tabescebam; p̄fecto odio oderam illos;
Quod sequitur; Unx̄ te dñs dñr tuus; primū nom̄ dñi uoca
ti uo casu; intellegendum sequens nominatiuo quod sa
tis miror; Cur aquila non ut coeperat in primo uersi
culo uocatiuo casu inter p̄tatus sit sed nominatiuo bis
nominans dō qui supra dictum unxerit dñm in hoc for
nus obprimē. Secularias caput leuat de euangelio
p̄ferens testimonium ad cendo ad patrem meum & pa
trem ur̄m ad dñm meū & ad dñm ur̄m Sed cum dilectum au
diens cū accincto gladio sup se mur̄ regnare p̄p̄t ueritate
& mansuetudinem & ungere p̄p̄t dilectam iustitiam &
& ossam iniquitatem & unctum eē p̄ consortib; tuis;
De quibus scriptū ē; participes xpi facti sumus sita men
principium substantiae usq; ad fine firmū reueam;
Miror cur solū dñm dñi calū nīa uocē & quasi uniuersa que
dicta sunt diuinitati uerbi & n̄ humilitati hominis
conueniant; Audiatur actus apostolorum ihm nazarenū

que unx̄ d̄r sp̄s sc̄o. Audiat euangelium sp̄s sc̄i ueniet
 sup te & uisur altissimi ob umbra bit tibi, propter
 ea quod nascetur in te sc̄m uocabitur filius d̄i. Ipsū
 d̄m sentiat in tonantem sp̄s d̄i sup me propt̄ quod
 unx̄ me participet aū aptor credentes q; significat
 quib; unctio nis sue uocabulū tribuit ut ab uno to uo
 centur undi idē xp̄iam, MYRRA ET GUILIA ET CAS
 SIA AUESTIOMENTIS IUIS ADOORIB; EBURNEIS
 & quib; dilectauerunt te filie regum in honore tuo;
 In ebraco s̄ mirra stacten & cassia incundit uestimen
 tistuis de domib; eburneis quib; l̄x̄ifica uerunt te
 filie regum in honore tuo. p̄ facio ipsa te docuit idcir
 co me hunc psalmum & planare uoluissem quia ad
 uirginē scribens pluis & florib; titulum repperi;
 Itaq; consequent̄r & istos uersiculos ad te referam
 cui uolumen hoc scribitur. Notificasti membrata
 sup terram & cotidie xp̄o offeris myrrā xp̄i bonos
 odores & propter ea stacten idē stillā & gut tam
 & ibos d̄nō; Narrant & hii q; roma cum nouere uir
 tutes stacten florem eē myrrē. Quod aū sequitur;
 Cassa ipsa ē que ab alis. c̄r̄ pit idē fitula non cupatur
 uocaler in lauder d̄i. & om̄s pinguitas & aromata uo
 luptatum suo calore & quo quens ubi in nr̄is codi
 cib; scriptam ē. Gutta uel stacten in hebreo. atoth
 legitur unde & nicodimus. c̄ libras myrrē & aloē
 ad sepeliendū d̄m p̄parauit & spon sus loquitur
 ad sponsam Myrra & aloē cum omnib; unguentis
 primis & illa respondit manū me stillauerunt myrrā

Digit mei mirra pleni pice & tum mortis opera xpo in baptis-
mato consepulta & huic mardo mortuae & nihil aliud nisi
de celestibus cogitans loquere ad sponsum tuum manus mee stalla-
uerunt mirram digitum mirra pleni. legimus & ungu-
entum sacerdotale cuius & dicit meminit. Sicut unguen-
tum in capite quod descendit in barbam barbam. aaron.
Quod descendit in ornam uestimenti ei; In quo cum ceteris aro-
matibus miscet & facite offerunt & magi mirram & in p-
senti loco initium uestimentorum xpi e suscipere mor-
tem illius & in sua carne monstrare haec indumenta pa-
rat sponso tuo hic ad te uestibus comptus incedat. cum q;
ei huiusce modi tunc ueris uestimenta efficiens ipsa tem-
plum dñi & laxificabit eum de domibus; eburneis siue
ut melius in ebreo scribitur de exemplo uendendum &
laudes dño canes totaq; scito mortua angelorum imita-
beris chorus; ebur enim & dentes in signe ee mortis
& uoces. In praenomina natura testatur & consequenter ad-
iunctum e. Quibus laxificauerum te filii regum in honore
tuo; Rex regum & dñs dominantium sponsus tuus est reges
isti qui sub tanto reges sunt reguli patres tui sunt qui te euan-
geli. ca genuere doctrina horum tu filia honorificas in
omnibus; uestimentis & odoribus bonis & templo eburneo
eum cui supra dictum e. Effusa est gratia in labiis tuis &
accingere gladio sup femur potentissime & sagitte tue
acute & tronustuis in scdm. pro eo quod nos transtulimus
domibus; eburneis q; in greco scriptum e. ATHIOBAPTICEN
quidam latinorum ob uerbi ambiguitatem agra uib; inter-
pretati sunt; cum baptis. uerbum sit e THX WPI ON

124 115
palestine & usque hodie domus & omni parte conclusa & in
modum edificate turrium ac menium publicorum
Baptie appellantur. ad dextris Regina ad dextris in ues
titi deaurato; Quod sequitur circa dati uarietate & cepta
editione uulgata uulgus interpretum transtulit; In hebraico
stat conuix in dextera tua in diademate aureo ubi nos con
iugem uestimur ubi apud ebreos legitur segal p quo aquila
CYNKITON NAMARHN idē concubina nam. Lxx & heo
dotio & sexta regina interpretati sunt; Deinde ubi ego posui
in die ad emate aureo symmachus transtulit in auro primo
aquila quinta & u. in stri dura uel in auro. ofir que filie
regum sunt & in sponsi parant amplexib; p murram & gut
tam & cassiam & domus eburneas delectant eū cuius
tronus in scdm scdm ē. Que aut iam supra pccram xpm stabili
ra dici fundata ē catholica & eterna columba pfecta &
pxima stat ad dextris & nihil in sinistra stat in uestib; de au
ratis de sermonib; scripturarum ad sensum transiens & cunc
tis plena uisitatib; siue ut nos transtulimus in die ad emata au
reo enim regina regna que cū rege cuius filias possumus
intelligere & in cōmune credentium animas & pprie
uirginū cōrus. Ophir gemus aurie uel aloco in die uel aco
loro nomine in dicto septem quippe apud ebreos auri uo
cabula sunt; Uxorem quoq; & concubinam intellegimus
Decantaco salomonis qui sine sponso tuo uel marito dormire
non potest. Audi filia & uide & inclina aurem tuā & obliuis
cere populū tuū & domus patris tui & concupisce rex deco
rem tuum quō ipse ē dñs dñs tuus & adorabunt eum;

In hebreo audi filia & uide & inclina aurem tuam & obliuiscere
populū tuū & domus patris tui. & concupiscere rex decorem
tuum quia ipse ē dñs dñs tuus & adora eum; Huc usque
pphete linguam quā calamo scribenti uelociter compa
rat locutare sp̄s sc̄s ipsum regem & bellatorem & dñm spon
sam que conpellens & in persona patris inducitur loquen
tis ad sponsam filius sui & cohortans eam uicere genitalita
tis & idolatrie errore contemptu primū hīs que dicant
ad tendit & p̄t ea de alienigena filia nominatur;
Deinde uideat uel ipsa que dicuntur uel uniuersa con
ditionē & causabilib; intelligent inuisibilia & creaturis
sentiens creator ē. & diligenter inclinet aurem suam
ut que dicatur memoriter teneat; Cūq; audierit uide
rit & inclinauerit aurem suā totāq; se doctrinam tra
diderit & eorum que diligentia dicuntur obliuiscat
primū populū suū; & cū abraham de chaldea egredi
ens relinqueret terram natiuitatis & cognationis sue; Ne
mo dubitat patrem nr̄m antequā optaremur adō fuisse
diabulū Unde saluator ait; uos de diabulo patre nati
estis; Cū ergo ait antiqui patris suens oblita & a talem te
& habuens depositis pristinis sordib; ut sup̄ fratru elem
de albata conscendas & quā pot sit diligere dicere filius nr̄s;
Tunc concupiscere rex decorem tuū & ne pater unū eē de
turba a quo amanda es. ipse rex tuus & dñs tuus quia
uero int̄dum qui reger & domini sunt; Sunt quidem
potestate reger & dñi tamen ei dem nature. Cuius
sunt illi in quos dominantur & regnat; Indico tibi

quod & dñs tuus sit & debeat adorare eum; Lxx inter p̄ter
 ñ dixerunt adorabis eum; Sed adorabunt eum ut sensus
 iste quite amaturus ē quatu pulchritudine delectaturus
 dñs ē & adorandus ab hominib; quod de ecclesie & gen
 tib; congregata & posuimus unusquisq; ad seipsum refe
 rat animā que credentis qđ priorib; utitur adoptatur
 in filiā; Inclinet aurem suā obliuiscat ueris conuersa
 tionis & cū apto dimittat mortuum patrem & talem sep̄
 beat quam & curare ipse enim dñs est cui flectere
 debeat genu & deposita supbia iugum humilitatis ad
 sumere interrogemus iudeos quæ sit ista filia ad quā dñs
 loquitur ñ dubito qui in sinagogam respondeant & quo
 modo dicat si nagoge & israhelico populo dimittite
 populū tuū & domū patris tui; Nūquid reliquid gente
 hebreā & abraham antiquum patrē dixerunt deuo
 catione significat abraham q; chaldeos reliquerit
 quis ē iste rex qui amaturus ē abraham decorem cer
 te alius ē. loquitur; audi filia & alius quo loquitur
 concupiscet rex docerem tuum qui alius non solum rex sed
 & dñs & dñs ē qui adorandus ē. filie tyri in munerib; uul
 tantū dep̄cabuntur diuites plebis; In hebreo & ofi
 lia fortissimi in munerib; faciem tuam dep̄cabuntur
 diuites populi; uerbum hebraicum s̄or qđ in heze
 chiel iuxta Lxx legitur in p̄tari potē & tyris
 & tribulatio & fortissimus sue fortissima & nilq; idē
 lapis durissimus; Unde in p̄senti loco error ortus ē a qui
 la enim. Lxx & heo dotion & quinta editio tyrum

int̄ p̄tatisunt ſexta uerbum hebraicu poſuit ſor ſymma
chur Ḳpata tan. idē fortiffimā nor id ipſum addim̄
retulimus ut illa cui ſupra dixerat; Audi filia & uide
filia fortiffime nuncupetur aut certe ipſa fortiffima
ſit quia imitata ē fortem patrem hi cuius uultus indi
uerſis munerib; dep̄cabuntur diuites plebis; Diui
tes incunctis operib; bonis & ſcientia ſiue q; diuites
putant̄ in ſc̄to. Sapientes huius modi & philoſophorū
disciplinis eructi uel quod meliur ē qui ante diuites
fuerant habentes eloquia di & teſtām̄ta & p̄phetas. idē
de populo iſrl̄. Ut enim ante ſaluatoris aduentum;
Hu quidē iſro erant hoc ē de populo gentium & p̄ſe
liti eē cupiebant; Dep̄cabantur diuites populū
iſrl̄ & p̄ eor̄ introducebantur in templum; Sic poſt
aduentum dñi quicūq; ex iſrl̄ credere uoluerunt
diuites quondam familiaritate & p̄tectione di ueni
ent ad filiam & offerentes uaria dona uirtutū & con
feſſiones in xpm̄ dep̄cabuntur eam ut ſalutem quā
p̄diderunt in iudea inueniant in gentib;. Om̄s glorie
ei. glorie filie regis abintur in ſimbreis aureis cir
cu amicta uariet̄atib;. In hebreo; Om̄s glorie filie
regis in trin ſecur̄ faſceis aureis ueſtita ē. p̄ eo quod
in lxx̄ ſcriptū ē. ecce exi & nos uel abintur uel in
trin ſecur̄ int̄ p̄tati ſumus in quib; dam exemplarib;
in uenitur; עֵשֶׁבֶוֹת. qđ cogitationes ſonat & quoſ
tendit omnē gloriā eccleſie cui ſupra dictū ē. audi filia
& uide & filia tyri & nunc appellatur filia regis eē

intrinsicis & incogitationib; idē in interiori homine &
 in circū cisione non manu facta sed spū habente conscien
 tię fiduciam apud dñm & tota pulchritudine posita magis
 in sensū nomine quā in florem uerborum quomodo autē
 in stamine & quo dependent fimbrie sub tegmen
 intexit & tota uestimenta uirtus instamine ē; Ita
 u. aureis sensib; scripturarum in quib; uestes ecclē omis
 intexitur miscetur aliqua de natura demorib; & hoc
 ipsum significat uestis aaron auro purpura & cocco byr
 so lacinctoq; contexta quā fecerant mulieres quibus
 dñs ad texendum dedit sapientiam; & ut intellegere
 possimus omnē ornatum filie regis intrinsicis ipsa
 loquitur in cantico; Introduxit merx incubilū suū
 in quo cluso hostium labiorum dñm iubemur orare in u
 na quoq; psalmo titulū inscribitur p absconditis fili
 uariam habuit & ioseph tunicam quę texit matē
 ecclē. de his fimbriis saluatoris. d. Loro ppo sycat
 Unatē uigit & sanata ē; Quod autē in hebreo scribitur
 fac eis aureis uestita ē id ipsum significat quod supra;
 Omnis gloria filii regis intrinsicis; Fasces sensuum diui
 norum interiora mēbra obuoluuntur ecclē & tota
 ueris tegitur ambitio harum fascearum n̄ potest ob
 liuis ei spon sa secundū hieremiam quia manus la
 gant & pectus in quo cogitationes sunt protegunt;
 Adducentur regi uirgines post ea pxime eius ad feren
 tur in læticia & exultatione adducentur in templu
 regis; Juxta Lxx prior uersiculus adhuc de filie

canitur ornatu sequens ad ipsum sponsum regemque
dirigitur porro iuxta hebraeam totum ad sponsam dicitur
usque ad eum locum ubi scriptum est: ponet eos principes in uni
uersam terram. Legitur in scutala tur ductur ad regem uir
giner secuntur eam amice eius ducentur illuc ducentur
in thalamum regis. orata est. distantiam anima
rum in xpo credentium demonstrat canticum canu
corum in quo scriptum est: Sexaginta sunt regine &
octuaginta concubine & adulescentule quorum
non est numerus. Una est columba mea perfecta mea pxi
ma mea. De qua dicitur uiderunt ea filie & beati
ficant eamque ergo perfecta est & sancta corpore & spiritu & co
lumba & proxima mercuri uocari haec est filia de qua su
pra dictum est: Adstetit regina ad exultans in uesti
ta deaurato. Quae autem supergressae sunt sex dies mun
di & futura signa suspirant regine appellantur.
Siqua uero circum cisionem quid est habet & octaue diei.
Sed ad huc non uenit ad nuptias haec concubina uocat.
Diuersa autem multitudo credentium quae nec dum post
sponsum amplectibus copulari nec de eo liberos parere
adulescentula dicitur. Ego puto de istis uirginibus
quae secuntur ecclesiam & in primo ponuntur gradu
& tunc est & omnes quae in uirginitate corporis & anime
perseuerant proximas autem & amicas uiduas est & matris
monio continenter quae omnes cum letitia & exultati
one ducuntur in templum & in thalamum regis in
templum quasi sacerdotes dei in thalamum sponsa

regis & sponsi hoc templum & iohannes uidet in apoca
liphi & pph&a desiderat. Unum p&ui adno horequiram
ut inhabitem in celo m& d&ni omnib; diebus uite mee.

& iterum dil&xit decorem do mustue & locu habitationis glo
rie tue. & in alio loco quia transibo in locu tabernaculi
admirabilis usq; ad domum d&i. In uoce & uultationis &
confessionis sonitu festa celebrantium scutulata au
quib; sponso suo regina componitur ipsa sunt que in Lxx.

Cir cum amida uari&ate, pro patrib; tuis nati sunt. ti
bi filii constituer eos principes sup omne terram;

In hebraico pro patrib; tuis tulerunt filii pones eos
principes sup omne terram & & patris p sona nequa
qua de filia sed rursus ad filiam sermo intelligi pote
& sp&sci & & filiorum chore. Si ergo ad filiam sponsa

sermo dirigitur; Sponsa au denationib; congrega
ta e cui supra dicitur; & obliuiscere populum tuu
& domu patris tui; Debemur sponsam patris nosse

ut consequentur no uerimus & filios p patribus
tuis de quib; in heremia locuta e quam falsa porsu
derunt patres nostri idola & non e in eis qui pluat

p platone p ceteris diuersorum dogmatum magis
tuis nati sunt tibi filii quos constituisti principes
tuos & fecisti in popular p cepto res uel certe alter

O ecclesia filii tui quos genuisti tibi uertentur in pa
trestuos. cum de discipulis feceris eos magistror; &
in sacerdotalq; gradu omniu testimonium conloca
ris.

Si au patris ecclesie intelligimus .

Abraham. Isaac & iacob & reliquos patriarchas filiosque
in patrum honores sunt nati aptor intellegamur q̄ missi sūt
a dno p̄dicare usq; ad extreme mundi terre & baptizari creden-
tes in nomine trinitatis. Sed queritur quo modo & ceter de-
gentib; pa- tres habere possit abraham. Isaac & iacob.
cui supra dictum sit. Oblicere populum tuum & domum
patris tui. Legamus euangelium nolite dicere patre
habemus abraham; potens ē d̄r de lapidib; istis hoc
de duro corde suscitare filios abraham. & in alio loco.

Si filius es abrahę opera abrahę feceris. & in genesi
ad ipsum abraham loquitur d̄r in semine tuo benedicen-
tur om̄s gentes. Sicut enim ille in p̄putio & fide iustifi-
catus ē. Ita & nos iustificabimur in eadem fide. Si habu-
erimus fidem opera patris nostri abrahę pote hoc ipsū
ad saluatorem dici uel a patre. uel a phariseo choro & a
spū sc̄o p̄ patrib; tuis in stirpe uidelicet iudeorum qui
te reliquerunt & negauerunt nati sunt filii ap̄ti & dena-
tionib; credentes quos constituisti principes in uniuersa
terra. Memor ero nominis tui in omni generatione
& generatione p̄pt̄ ea populi confitebuntur in ceteris
& in sc̄tm̄ sc̄ti. In hebraico recordabor nominis tui in om-
ni generatione & generatione p̄pt̄ ea populi confi-
tebuntur tibi in sc̄tm̄ & in ceteris quod nos inter pre-
tatisunt & confitebuntur tibi. Sim machus transfuga
laudabit te regina que ē & erat ad dextris regis in uesti-
tu deaurato & uissa fuerat obliuisci populi & domus
patris tui. & iterum illi dictum erat p̄ patrib; tuis.

natusum tibi filii constiter eos principi sup omne tra;
 Intellegens quanta decoranda sit gloria & in quib; p̄missis
 subleuanda conuertit ad sponsum uoces suas & pollicetur
 recordaturum se semp̄ nominis sponsi in omne gene-
 ratione & generatione; Quod p̄missum uidemus & ple-
 tum; Ipsa xp̄iana nobis in omnib; xp̄ianorum nom̄
 inposuit nom̄ nouum in quo benedicuntur om̄s fami-
 lie gentium; Recordatur aut̄ non in una generatione
 sed in omnib; uel in cunctis significans nationes uel
 duas generationes iudeorum atq; gentium; & quia
 hoc parum ē si in duab; generationib; nominis dñi re-
 cordetur; populi qui in ecclē fuerunt confitebuntur
 & laudabunt dñm in æternū & in sc̄m sc̄li quando & tu
 o filia principia sc̄orum mixta choro inter uirgines duceris
 ad regem & ex domib; eburneis delectabis sponsum
 in honore tuo. Tunc recordare & mei qui huius psalmi
 tibi dño reuelante intellegentiā tribui & dicito;
 Memor ero nominis tui ut que partem intellegisti car-
 minis intellegas si uita comes fuerit & totum canti-
 cum canticorum; **EXPLICIT EPISTOLA AD PRISCILLAM
 UIRGINEM. HIC HIERONIMVS AD**

MATREM STEFILIA IN GALLIA CONMANENTES

Rexultat mihi quidam frater egallia habere sororem
 uirginem matremq; uiduamq; in eadem urbe
 diuisis habitarent cellulis; & uel ab hospitiū sollicitudine
 uel a custodiendis facultatibus p̄ se sibi quosdam
 clericos adsumpsissent. ut maiori dedecore iungo

rentur alienis quā a se fuerant separato. Cūq; ego in
gemerem & multo plura tacendo quā loquendo sig
nificarem, Que sote inquit corripias ear litteris
& ad con cordiam reuocet. ut mater filiam filia matrem
agnoscat; cui ego optimā in quā mihi in iungis partem.
ut alienar conciliem quas filius frater q; non potuit.
quasi uero episco palem cathedram sedeam & non
clausur cellula aut pculatur bis remotus. ut pte hta
plangam uitam. uel uita renitar p sentia sed & in con
gruo latere corpore & linguam p orbem totum uaga
ri & ille nimium ait formido lo sur ubi illa quādam
constantia in qua multo sale orbē de frigant lūtia nū
quippiam declulisti. Hoc ē a io quod me fugat & labra
diuidere non sinit; Post quā enim ego arguendo cri
mina factus sum criminosus. & iuxta ritum uulgi
sermone puerbium iurgantib; & negantib; cunc
tis me aures nec credo habere nec tango; Ipsi q; pa
ri & es in me maledicta resonarunt. & psallebant con
tra me qui bibebant uinum; Coactus male tacere
didici. rectius ēe arbitras ponere custodiam oris meo
& hostium munitū labur meis. quā declinare cor
meū in uerba malitie; & dum car pouitua in uitium
degradationis incurrerē. Quod cū dixissem non est
inquit de trahere uerum dicere. nec priuata cor
reptio generalem doctri nā fac. cum aut rarus. aut
nullus sit qui sub huius culpe reatu non cadat;
Quero ergo te ne me tanto itinere uexatum frustra

1147
1148
1149
1150
1151
1152
1153
1154
1155
1156
1157
1158
1159
1160
1161
1162
1163
1164
1165
1166
1167
1168
1169
1170
1171
1172
1173
1174
1175
1176
1177
1178
1179
1180
1181
1182
1183
1184
1185
1186
1187
1188
1189
1190
1191
1192
1193
1194
1195
1196
1197
1198
1199
1200

uenisse patiaris. Scit enim dñs qđ p̄ uisionem scōrū
 locorum hanc uel maxime causam habui ut ^{tuis}
 litteris matri mederer & sorori. & ego iā
 tam^m quā quod uis faciam. p̄ epistole transmissas
 sunt. & specialit̄ sermo dictatus; Baros potē inue
 nire quos mordeat. Te autē obsecro ut clam sermones
 hunc habeas. Cūq; postea ueris eum p̄ uatico. si audi
 tur fueris. lexemus pariter. Sin autē contentus. quod
 & magis reos. ego uerba p̄ diderim. tu in uis longitu
 dinem. & PLICII P̄FATIO

Primum scire uos cupio soror ac filiam me non id cir
 coscribere. quia aliquid de uobis sinistrum sus
 picer. sed ne ceteri suspicentur. uram enarrare con
 cordiam; Alioquin quod absit si peccatorum uos esti
 mare glutino co^hsisse. Numquā scriberem scirem.
 que me surdis narrare fabulam; Deinde hoc obse
 cro ut si mor datus quippiam scripsero. non tam me
 austeritatis putetis ee. quā morbi puti de carnis
 ferro curantur. & cauterio. Uenena serpenti no pel
 luntur antidoto. Quod satur dolo & maiori dolore &
 pellitur. Ad extremū hoc dico. quod & iam si con sci
 entiam. uulnus non habeat. Habet tamen fama ig
 nomiam; Mater & filia nomina p̄ caris officio
 rum uocabula uincla nature. scđa q; p̄ dñm federa
 tio. non est laus si uos diligatis. scelus ē. quod odistis.
 Dñs ih̄s subiectus erat parentib; suis; uenerabatur
 matrem. cuius erat ipse pater. Colebat nutrimum.

lorayse

quo nutre rat. gestatum q; seme mimerat alteriusq; ut ero al
terius brachis. Unde & in cruce pendens com mendabat
parentem discipulo quā nunquā ante crucē dimiserat,
Tu uero filia iam enim desinā ad matrem loqui. quā forsi
tan a car. & in breuitate. ac solitudo & curabilem facit. Tu in
quā filia euer domū angustam iudicas. cuius non fuit tibi
uenter angustus. Decem mensib; ut ero clauso uixisti & uno
die in uno cubicula cū matre nonduras. An oculos ei ferre
non potes. & qui omis motu uos illa que genuit quæ aluit & ad
hanc p dux a caratem facilius intellegit. teste domestica fugis.
Si uirgo es quod timer diligenter custodiam. si corrupta es cur n
palā nuber. Secunda post naufragium tabulae quod male
coeperis saltem hoc remedio temperare. neq; uero hoc dico qd
post peccatū tollā penitentiam. ut quod male cepit. male p se
uerat. sed quo disperem huius modi copulae de uulsione.
Alioquin si ad matrem migra ueris post ruinā facilius poteris
cum ea plangere qd p illius absentiam pdidisti. Quod si
adhuc es & n pdidisti. serua non pdas. Quid tibi necesse ē
in ea uersari domo. in qua necesse habeas cotidie aut per
re aut uincere. quis quā nemo talū iuxta uiperam securus
somnas capit que & sine pcutiat. certe sollicitat securus est
penire non posse. quā iuxta periculū non pens se. in altero
tranquillitas est. & in altero gā bernatio. Ibi gaudemus. huc
euadimus. Sed forte respondeas non bene morata mater
ē. Rescili cupit. amat diuitias. ignorat ieiunium oculos
stabiolunt. Uult compra pcedere. & nocē pposito meo
nec possum cum huiusce modi uiuere. primū quidem

R

Integra

& iam fatalis e' ut causa i' magis habebis p' mium sitalem non de-
 seras. Illato diu postavit in utero diuallit. & difficiliore in
 fanis mores planda p' & atem sustinuit. Lant pannoru
 sorder. & in mundo sepe sedata e' stercore. Ad sedit egro
 tant. & quo ppt' te sua facti dia sustenunt. tua quo q; passa est.
 Ad hanc p' dux & atem. ut xpm amaret docuit. Non tibi dir
 pli ceat eius conuersatio que te sponso tuo uirginem
 consecrauit. Quod si ferre non potes & dilicias ei fugis. atq;
 in hoc uulgo sole dici secularis e' mater. habet alias uirgines.
 Habet scm pudicitie choram. quod matre deserens. eud' egis
 qui suam forsitan matrem reliquit & so' rem. Ille difficilis.
 sed iste facilis. illa uirgatrix. ergo iste placabilis. que quero
 utrum uirum secuta sis an postea inueniris. si secuta es. mani
 festu' e'. Cur matre reliquens. si postea repperisti. ostendis
 quid in matris. hospicio non potu' eris inuenire. durus do' tor.
 & meo mucrone me uulnerans. Qui ambulat in quid' sim
 pliciter. ambulat confidenter. tacerem si me non morde
 re & conscientia. & in alius meum cri men non rep' hende
 rem. Ne p' trabem oculi mei alterius fistuca uiderem
 Nunc au' cu' int' fratres p' cul habitans earumq; fruens con
 tuberno. honeste sub arbitris & uideam raro & uidear.
 Inpudentis simu' e' e' cur te dem uere cun dia non sequi. ^{curis sequi}
 testeris & exempli. Quod si dixeris & mi hi sufficit mihi
 conscientia mea. habeo dnm iudicem. qui me u' te testis
 e' non caro quid loquantur homines. Audi apostolum
 scribentem puidentem bona. non solu' coram do' sed ^{alia} cora
 hominib;. Siquis te capit. quod sis xpi ana. quod uirgo. ne

curar quod ideo dimisens matrem ut in monasterio inter uirgi-
nes uiueret. Talis delectatio laustua est. ubi non luxoria impu-
elladi sed duntia capit. ista crudelitas picea est. Illu enim
pferas matrem que pre ferre iubeis. & anime tue. que sic
ipsa ptulerit & filiam te sentiatur & sororem; quod dicitur sce-
lus est sci uiri habere contubernium; Ob torto collo me
in iustia his. ut aut pbem quod nolo. aut multorum inuidia
sub eam. Sed uir nuqua filiam amatre iungit. utramque
suscepit. utramq; ueneratur. Si qua libe sca filia mater
uidua inditium castitatis est. si con ser uustus est. ille nescio
quis matrem tua honorat ut sua. si senior te ut filiam diligit
& parenti subiciat disciplina. non & perdit amborum fa-
me. pluste illum amare qua matrem. ne non uideatur af-
fectum uite eligere sed & atem. & hoc dicere. si fratrem
monachum non haberet. si domesticis careret p fidus.
Nunc uero pro dolor inter matrem atque germana & ma-
trem uiduam fratrem q; monachum cur se alienis int-
serit. Bonu quidem est. ut te filiam noueris & sororem.
si aut utrum q; non poter & mater quasi durare sputur.
salum frat placeat. Si frat asperior. est. mollior sit illa
que genuit. Quid paller. quid estuas. quid uultu rubore
suffundis. & trementib; labor impatientie co pec-
contestaris. Non superat amore matris & fratris. nisi
solus affectus uxoris. audio te ppt ea subur bana
ura uillarum amoenitatis cum ad finib; & cogna-
tis & istis modigenis hominib; circuire. p & du-
bito. quin uel con sabrina uel soror sit. in quarum

solatium noui generis ducant ^{ad} aeterna. Ab sit quippe ut quauis
 pximi sint cognati uiro rum te suspicer captare confor
 tid. Obsecro ergo te uirgo. ut ^{mhi} respondeas sola uadi sin
 comitatu p^{ro}pinquoru. ancum amasiotuo qua uis sis in
 pudens secularum oculis eum ingerere non audebis.
 Si enim hoc feceris. & te & illum familia cantabit uniuersa.
 Uor cunc torum digiti dona dabunt. Ipsa quoq; soror
 aut ^{ad} finis siue cognata que in adulatione tua sem & n^{on} na
 corante uocant cum se paulolum auerterint postea tuo
 sum ridebunt matrum. Si au^{tem} sola ieris. quod & magis es
 timo utiq; int^{er} seruos ad ult^{imas} centes. int^{er} maritatas femi
 nas atque nupturas. Int^{er} lasciuas puellas & comator
 limatosq; iuuenes furuarum uestium puella gradi
 eris. Dabit tibi barbatulus quilibet manum sustenta
 bit. t^{ibi} assam. & pressis digitis aut tentabitur aut tempta
 bit. Erunt tibi inter uiros matronasq; conuiuium. specta
 bis aliena oscula. preguustator cibos. & absq; scandalotuo
 malus sericas uestes auratasq; miraberis. in ipso quoque
 conuiuiis ut uescaris carnib; quasi inuita ^{cogetis ut} uinum bi
 bas. di laudatur creatura. ut laues balneis sordibus
 detrahitur. & omis te cum aliquid eorum suadens. Si fe
 ceris. puram simplicem ^{do mi} nam & uere ingenuam
 conclamabunt. P^{ro}sonabit inter im aliquis cantor
 ad mensam. & inter psalmos dulci modulatione cur
 rentes. quo alienas non audebit uxores. teque custo
 dem non abes ^{sepi^{us}} postire spectabit. Loquetur nutibus.
 & quicquid m^{er}uit dicere significabit affectibus.

Inter has & tantas inlecebras uolupta tam & iam ferre ar
mentef. libido donat. Que maiorem in uirginib. pati
tur fa. m. cum dulcius putat omne quod nescit. Nar
rent gentiliu fabule. cantib. stre narum nauiter in
saxa precipites. & adorsu citharum arbores bestiasq;
ac silicum dura mollia. Difficile inter epulas serua
tur pudicitia. Nitens cutis sordidam ostentat animam
Legimus in scolis pueri & spiritantia in plateis aera p. spexi
mus aliquem ossib. uix herentem in litas arsisse
amorib. & ante uitam carui sequam postem. Quod tu
facies puella sani cor poris delicata pinguis rubens
estuans inter carnes inter uina & balneas. iuxta man
tatas iuxta adulescentulas. quia & si rogata non fece
ris. tamen forme putes testimonium Si rogeris. li
bidō nos amens ardentius onesta p. sequitur. & quod
non licet dulcius suspicatur. uestis ipsa uilis & pulla
ammita centis in ditium e. Si ruga non habet. si pter
ram ut altior uidearis trahatur. Si de industria dis
sutas it tunica ut aliquid intus a. pareat. O pernat
q. quod se dunt e. & aperiat quod for mosum. caliga
quoq; ambulans nigella ac nitens stidore u. e
nes ad se uocat. puella ^{papille} fasciolis conprimantur. &
cripana emgulo angustius pectus a. tatur. Capilli
uel in fontem uel in aures defluunt. Palliolum in
inter dum cadit ut candidos nudet humeros. & qua
quasi uideri noluerit celate festina quod uolens.
^{de} ^{ro} ^{te} ^{at} & quando in publico quasi p. uerecundiam

123
oportet faciem. lupanarum arte id solum ostendit. quod
ostentum magis placere potest. Respondebis. unde
nocturne. & quomodo tam longo lactas in me oculos
tuos. fratris hoc tui mihi narrauerunt lacrimis. & in
tollerabilis pro momenta singultus. Atque uti nam
ille mentatur sit. & magis timens hoc quam arguens
dixerit. Sed mihi crede ^{foris} nemo mentiens plorat.
dolo & sibi prolatum iuuenem. non quidem comatum
non uesti um stricarum. sed ror solum & in sordibus
delicatum. qui ipse saculum signis & texturum
teneat. pensa distribuit. regat familiam emat
quicquid de publico necessarium est. Dispensator
& dominus & pro ueniens officia seruulorum que omnes
rodant famuli. & que quid domina non delectat. illi
clamitant subtraxisse. Querulum seruulorum ge-
nus est. & quantum cumque desideris semper minus est.
non ^{hinc} considerant de quanto. sed quantum datur.
Dolo re que suum solis quod possunt obredationibus
consolantur. Ille parasitum. iste in posto rem. hic
here. di peram. alius nouo quod libet appellat uo-
cabulo. Ipsum iadant ad sidere lectulo. obsecrantes cura
adhibere languenti. postea re proppulam. cale facere
lintea. plicare fasciolas. Facilius mala credunt
homines. & quod cumque domi fingitur. rumor in pu-
pli cum fit. Nec mirens sive uobis seruuli & an-
cille ista configant. cum mater quoque id ipsum que-
ratur & frat. Fac igitur quod de pro cor. quod moneo.

ut primū matri dehinc suū fieri non potest saltem fratri
reconciliari; aut sistatam carō nomina hostiliter de
testari; diuidere ab eo quē tuū diceris nō in p̄tū lisse.
Siaū & hoc non potes. reuertens enim ad tuos. ^{illū} sin potes
^{alienū ut} deserere. honestius sodalitiuo utere; se parentur domū
urē. diuidat q; conuiuium. nemale dici homines sub
uno tecto uos manentes. lectulū quoq; criminen
tar habere cōmunē. potes & ad necessitates tuas
quale uolūisti habere solatium. & aliqua & parte
publica carere infamia. quā quā cauenda sit ma
cula que nullo nitro secundum hieremiam nullō
follonū herbā elui potes. ^{& inuiscet} quando uis ut te uideat. ad
habe amicos. liberos seruos. bona conscientia nul
lius oculos fugient. intus & intrepidus. securus & eat. ta
center oculi & sermo silens. & totus corporis habitus.
ut trepidationē. int̄ dū uel securitate loquatur.
a perique so aures tuas & clamorem totius ciuitatis
& audi. Jam p̄dēdistis urā uocabula. & mutuo uob
cognomina suscepistis. Tu illius diceris & tuus
hoc fr̄ audit & mat̄. parati que sunt & p̄cantur uos
sibi diuidere. & priuatum urē conuinctionis infamia.
laude facere cōmunē. Tu esto cum matre. sit illa cū
fratre. Audentius diligit solem fr̄ tuū. honestius
amabit mater amicam filii quā filie sue; quod si
nolueris. si mea monita rugata fronte contemp
seris. epistola hec tibi uoce libera p̄clama bat.
quid alienū seruū alienū ob fides. quid ministrum

124

xp̄i tuū famulū facis. respice ad populum singulorum
facies intueri. Ille in ecclesia legit. & te respiciunt
unuerſi. ni quod plenali centia conjugali dōua infa-
mia gloriaris; Nō iam secreto dedeco potes eē con-
tempta p̄cactatem liberalitatem uocas. facies ^{memalignum. Itē} mero-
trici facta ē tibi nescis erubescere. Iterum. suspi-
o sum. & rumigerulum iterum me ^{memalignum} malignum cla-
mitas; Ego ne suspiriosus. ego nemat. i uolus. qui
ut in principio epistole p̄fatus sum ideo scripsi. quia
non suspirabar. Antū neglegens dissoluta contemp-
trix. que annis nata xxii adulter centem nō dum
bene barbatulum ita brachiū quasi cassib; indu-
sisti. optimū reuera pedagogum. quite moneat. qui
asperitatem frontis terreat. & quāquā in nullis & a-
tib; libido sit. ^{tamen} tunc uel ea no capite abap-
defendē ignominia; ueni & ueni & tempus. dies ad-
labitur dum ignoras. & iste formosolustaus. quia
scito senescunt mulieres; Maxime que iuxta
uiros sunt uel diuitiorem reperit uel iuueniōre;
Tunc te penitebit consiliū tuū. & te debet p̄tinatē
quando & rem & famā amisit; quando quod malū
lundum fuerat. diuiditur bene. nisi forte secuta ē
& coalescentem tantū temporis caritatem discidi-
um non uenerit; Tuq̄q; mater que p̄p̄t & atem ma-
lecta non m̄quis. nolis cum dicari ut pecces; Ma-
gis ate discat filia separari quam tu ab illa ^{dis} seun-
gi; habet filium & filiam & generum. immo contub

nalem filie & ue. quod queris aliena solatia & ignes iam
 sopite suscitare. Honestus tibi est saltim cul pam filie
 sustentare qua occasione tude querere. Sit cum si
 lius monachus pi & atus uiduitatis q; presidium. quid tibi
 alienum hominem in ea p̄ se tim do mo quæ filium & filia
 capere non potuit. Ius iam & atus es. ut possis iam nepo
 tes habere de filia. Inuita ad te utrumq; reuertatur cu
 uiro que sola scierat. uirum dixi n̄ maritum. Nemo ca
 lom m̄antur. s̄cum significare uolui non coniugium aut
 fieri uerba & reuertat. & domū in qua nata ē arbitra
 tur angustam. uos ad eius hospitium p̄gite. qua uis ar
 tum sit. facilius potest matrem & fratrem capere. qua
 alienū hominē. cū quo certe manere in uno cubiculo
 non poterat. sint in uno do mo due femine. duo mas
 culi. si aū & tota uirille. **ΤΗ ΠΟ ΒΟΕ ΚΟΕ.** tuus abe
 re non uult. & seditiones ac turbas conertat. si biga
 stringat frat̄ ur̄ ac fr̄ur̄ & sororem illis exhibebit &
 matrem. alii utri cum & generum uocent. ille nutri
 us uel apellat & fratrem. Hæc ad breuem lugubram
 ungu lam celeri sermone dictaui. Nolens desiderio
 postulantis satisfacere. & quasi ad solasticam materi
 am me & exercens. Eadem enim die mane pulsabat
 ostium qui p̄fecturus erat. simul q; & ostendere ob
 trectatorib; meis quod & ego possem quicquid uentis
 in buccā dicere. unde & descripturis pauca prestinxi.
 nec orationē meam ut in ceteris libris facere solitus
 sum. Illarum florib; texui. Hæc temporalis ē dictio

in pockoo

& tanta ad lumen lucernule facilitate p fusa ut notari
orum manus lingua precurreret. & signa ac fusta uer
borum uolubilitas sermone horrueret. quod idcirco
dixi. ut qui n̄ ignoscit ingenio. ignoscat uite pori.

INCIP AD INNOCENTIUM PRES BITERU DE SEPTUISP

XXXIII

Sepe ame innocenti km̄e postulasti ut de ei. CUSSA.
miraculo rei q; in nra etate incidere n̄ tacerem cumq;
ego id uere cunde & uere ut nunc & perior negarem meq;
ad sequi posse diffiderem. siue quia omnis ha manus ser
mo inferior e laude celesti. Siue quia otium quasi quedā
ingenii rubigo paruulam licet facultatem pristini sic cassæ
eloqui tue contrario asserebas indi rebus n̄ possibilita
tem inspicere bere sed animā neq; posse eum uerba de
ficere qui crede disse in uerbo. Quid igit facia quod im
plere non possū negare non audeo suphone rariam nauem
rudis uector inponor & homo qui n̄c dū sela mū in lacum
rexi & in mari gredor fragor; Nunc mihi euanescenti
b; ter r̄ celum undiq; & undiq; pontus; Nunc unda te
nebris in ortescens & ceca nocte nimborum spū mei fluc
tus canes cunt hostar̄ ut timida malo uela suspendam;
Rudenter & plicem clauū regam pareo iā iubenti & quia
carras omā potest scō spū cursum psequente confidam
habiturus in utraq; parte solati um; Sime ad optatus postus
estus a pullenti. gubernator putabor; Si inter asperos oratio
nis an fractus in politus sermo subsistat erit facultatem forsi
tan querat uoluntate flagitare non poteris; Igitur uer
cellem ligurum ciuitas haud pcul radicib; ab piū sita

olim potens nunc raro habitato re remissa. Hanc cum ex
more consulans inuiserit & oblatam sibi quandam mulierculam
una cum adultero nam id enim martius inpegerat penali carce-
ris horrore circumdegit. Neque multo post cum libidas carnes angu-
la cruenta pulsaret & sulcatis lateribus dolor quereret uertita-
tem. Infelicissimus uenerit uolens compendio mortis longor-
um uitare cruciatum. Dum in suum sanguinem mentitur accusabit alie-
num. Solusque omnium miser merito uisus est peccati quam reliquid
innoxie unde possit negare. At uero mulier se uis fortior
suo cum eculeus corpus extendere & sordidas pedore carceris
manus postergum uincula cohiberent. Oculis quos tantum tor-
alligare non poterat. Suscepit ad celum & uocatur phora lacrimis
Tamen quid testis es domine ihesu cui occultum nihil est; qui es scrutator re-
nis & cordis ne ideo me negare uelle non peream. Sed ideo men-
tari nolo ne peccem. At tu miserrime homo sum terrene festinas
cur duos inter imis innocentes equidem & ipsa cupio mori cupio
inuisu hoc corpus exuere sed non quia si adultera peccato iugulum
Mucante intrepida & cupio mucronem innocentiam tantum mecum
feram. Non moritur quisquis uicturus occiditur. Igitur consulans
pascis lumbis cruore ut fera que gustatum semel sanguinem semper
sittit. Duplicari tormenta iube & in se autem dentibus frondens simi-
lem carnificis imitatur est poenam nisi confiteretur se uis in-
firmior quod non potuerat rubor uirile recedere. Succur-
te domine ihesu ad unum hominem tuum quam plura sunt inuen-
ta supplicia crines ligantur ad stipitem & toto corpore ad
eculeum fortius alligato uicinis pedibus ignis adponitur. Utrum-
que latus carnis fœcudit. Neque papillis dantur inducie Inmota

mulier mandet & ad dolore corporis spū sepe rato dum conscientia e bono
 fructar uerit circa se seuire tormenta in dext. crudelis quasi supe
 ratur ad tollitur illad m̄ de p̄ catur soluantur membra con pagib;
 illa oculos ad celum tenet. De commum scelere alius confitetur
 illa p̄ confitente negat & pereditans ipsa alium uindicat pe
 re ditatem. Una interim uox cede ure. laceranon feci
 S iudicatur tollitur fides. uenit dies quo hoc crimen diligenter
 excutiat; habeo iudicem mecum; Nam las sus tortor suspi
 rabat ^{me} ingit; nec erat nouo uulneri locus iam uite seuitia
 corpus quod de lamarat horrebat exemplo ira excutur consō
 laris; Quid miramini in quid circū stantes sitor querimus
 aut uult mulier quā perire. Adulterum certe sine duobus
 committi non potest & eē credibilis reor noxiam ream ne
 gare desce lere quā innocentem iuuenē confitens parigitur
 plata in utrumq; sententia damnatus carnis extra hōctur
 ad spectaculū pp̄ lus effunditur & pr̄ sus quasi migrare cui
 tarputa reur supatur praens postur turba densatur. heu
 quide miserri mi iuuenis ad primū statū mictu amputat gla
 dio caput trum cūq; in suo sanguine uoluptatus cadauer.
 Post quā uero ad feminā uentū ē; & flexis interram popliti
 bus; Sup̄ tre mentem ceruicē in canē eleuatur ē gladius
 & exercitatu; Car m̄ sex dextam totis uirib; & concitabit;
 Ad primū corporis tactū fletu mucro leualis & leuiter p̄
 stringens cutem rasure modicem sanguine ad p̄ sit impelle
 manu p̄ cussor & pauit & uidam dextam gladio marcer
 cente inatus in secūda imp̄ cussor torquid languidus. Rursum
 in feminā mucro delabitur & quasi for nū ream ad tingere

cit cater ui centor pit innoxium. Itaq; forens & anelus licitor palu
damto in cer uicem rkor to duntota & pedis uires fibulamq; cla
mudis mor debat oras in unū & cussit. Ignarusq; resem e libra bat
inuulnus & enuntiat mulier & cumero aurum ruit collige multoq;
situm laborem nepereat. Rogo que est ista securitas in penden tem
non timet mostem. Lxatur p cussa car m fex palla & oculi gladium
non uidentes tantū fibulā uident & nepatū eē quod non formidabat
Inter im p stabat beneficium seruienti lam igit & cor cur ictus frustra
uerit sacra mū trinitatis. lam spiculator & territor & n credens
ferro mucro nē aptabat in iugulū. ut quis e cari n poterat saltim p
m te manu corpori mandare. Omnib; in auditarer setis ad ca pulū
gradus reflectit & uelud dnm suū uictus aspiciens confersus e se fe
rire n posse. huc m hctriū & em pla puerorū qui int frigidor flā
marū glo bor r m nos eclidere p fletib; circa quorū saraborū semq;
cesarem innoxium lusi incendium; huc beati danihelis reuoce
tur. historia iuxta quē adolantib; caudis p dam suam leonū hora
timuerat. Nunc susanna nobis fidem m as omniū subeat que
in quodā nata iudicio scō spū puerū replente ser uata est. Ecce
n dispar in utraq; misericordia dñi. Illa libera p iudice nē rē
ad gradium; Nec a iudice dā nata absoluta p gladium ē. Tan
dem ergo ad femina uindican dā populus armatur. Omnis & as
omnis sœcus car nificem fugat & cœcū in circulū coe unte non
crodit poene unus quisq; quod uidit turbatus talinuntio.
Urbs p pinqua & tota licitorum cat ua glo merat; Equib; me
dius ad quendā natorū cura p tenebat erumpens & canicem
in munda p fusa puluere tur pans. Oreum in quid ocues pe
tistis capud me illi uicarium datus si miser cor des siclemtes

127
esset. Si uultis ser uare damnatum innocens certe perire
non debeo quo fletu uulgi concussus e animus mestus q; semp
omni torpore nisi nuat; & miru in modu uoluntate mutata e.
cum peccatis fuisse quod ante defenderat peccatis uisu e genus
ut parerent occidi. Nouus igit ens in nouus percussor opponit
Stat uicti ma xpm tantu fauente munita semel percussa concuti
& iterum reperta quassatur. Tertio uulnerata pferuntur.
O diuine potentie sublimanda magistra que prius fuerat quarto
percussa nec lesa Ideo paululu uisco e mori ne pea periret innox
us. Clerici qui in id officiu erant cruentum linteis cadauer
ob uolunt & fossam hamu lapidib; construentes q; more
tumulu parant. Festinato sol cursa occasu pect & miser cor
diam dni celatura nox aduenit. Subito femine palpitat
pectus & oculis querentib; lucem corpus animat ad uitam.
Ia spirat ta uidet la subleuat. & loquitur Tam in illa potest
uocem erumpere. Dns auxiliator ms non timebo quid fa
ciat mihi homo. Anus inter in quedam que ecclie sustentabat
opib; debitu celo spm reddidit & quasi de industria ordine
currente rerum uicariu tumulo corpus operitur. Dubia ad
huc luce in lictore diabolus occurrit querit cadauer occise
sepulchrum sibi monstrare pect. Uuere putat qua mori
potuisse miratur. Recens a clencis ces per ostenditur & du
du sup tecta humus cu his uocib; ingerit flagrantu herbe siclic &
ossa iam condita inferno uum sepulchro bellum & si hoc pa
ru e auib; ferisq; lamanda membra dis cerpe. Septies p
cussa debet aliquid plus morte p pxi. Tali inuidia carni
fice confuso cla domi mulier fo cilatur; & ne forte creber

ad eam medici comatur suspitionis uiam pandere & cum quibus
dam uirginibus ad secretiorem uillulam seoto en ne transmitit
Ibi paulatim uirili habitu ueste mutata incicatricem uulnus obducit
& oues eius sumum summam malicia post tanta miracula ad huc se uiunt
leger en quo me gestorum orbo praxit. lam enim adu agri nri nom
aduenimus. Cuius ergo p xpo laborem sentis tacere uel in uoce
in gaudio erumpentem non posse. Quis enim ualeat digno canere
p como; Auxentium mediolani incubantem huius & cubisse
putum pene antequam mortuum romanu epm iam pone factio
nis laqueis interitum & uicis se aduersarios & n notuisse superat
Uerum hoc ipse equidem spatit & clausus iniquis pter ea at que
alios post me moranda reliquo. presentis tantum rei sine con
tentus sum imperatorem industria adit p cibis agit merit
lenit sollicitudine p meretur ut redditam uite reddere libtati
pamonachus et ce ANUSTERO NICOPRPIRO. SALUTE. LUI

Sed aliquis e fratrib; seculis ad nos cuiusdam dicitur queo rige
nis uolamen. quod periar conscribit in latinum sermone conuer
su tener & quo in his multa sunt que tenitate ingenu nri p mo
uent que minus catholice dic & estimamus suspicamus & iam
ad excusatione auctoris multem delibro eius eo sub tracta que ap
ta impietatem eius dem monstretur potuissent que sumus
pstantiam tuam ut & hoc non tam nobis specialiter qua uni
uersis qui in urbe habitant p futuram opus digneris inpende
re ut supra dictum libram origenis ad fidem que ad modum
ab ipso auctore editus e tuo sermone manifestas & que ad
fensoro ei. int polata sunt p dar ut que & iam in scedis istas
quas ad scitatem tuam direximus uel contra catholicam.

regulam uel in pertus editis sunt redarguas atque conuincas.

Sane subtiliter in p̄fatione operis sui memorem tanto nomine tuo
sciatis. Expressit quod late p̄missum opus ipse conpleret illud
obliq. agent & iante similitudine sentire. Purgat & iam sur
p̄tiones hominum & conuince criminantem ne si dissimilauere
ris consensur se uidearis.

INCIP. HIC ROMANI AD PAMONACHUM ET OCEANUM

Scedular quas misisti honoris emne afficere contumelias sic
ingenium p̄dicat ut fidei tollerent ueritatem & quia
eadem & in alexandria & rome & in toto pene orbe boni
homines sup meo nomine iactare consueuerant & tantu
me diligunt ut sine me heretici ee non possint; Omnia
p̄sonas rebus tantum & criminibus respondebo. Neque
enim cause prodest maledicentibus re maledicere cui pre
cipitur malum pro malo non reddere sed uincere in bono
malum. Saturari oportet & altero uerberanti prebere
maxillam. Obiciunt mihi quere origem aliquando lauda
uerim nisi fallor duo loca sunt prefatiuncular ad damasum
in homelias cantici canticorum & prologus in libro hebrai
corum nominum quid ibi de dogmatibus ecclie dicitur. quid
de patre & filio & spu sco. quid de carnis resurrectione
quid de anime statu atque substantia simplex interpreta
tio atque doctrina simplici uoce laudata e. nihil ibi de
fide nihil de dogmatibus comprehensum e. Mora listan
tam tractatur locus & alligorie nobilem serena & positio
ne discutitur. Laudabilem inter p̄te non dogmat istem
ingenium non fidem philophum non aptm quod si uolunt

Portginem meum scire iudicium. Legant in ecclesiastes comitari
ostreplicent in epistula ad hesios tria volumina & intellegant
me semp dogmatib. contraxisse que enim stultitia e sic alieuis
laudare doctrinam ut sequar & blasphemiam & beatus cyprianus
tulciano magistro utitur ut eius scripta p bant. Cuiq. eruditia ar
dentur uiri delectantur ingenio montonam cu eo maxilla que
non sequitur. Fortis si mos libros contra porfirium scribit apolli
naris ecclesiastica pulchre eusebius hystoriam texuit. Alter eorum
dimidiatam xpi intro ducit. OCONOMIA alter eorum impietatis
arruaptissimus ppugnator est. Lie inquit esaias quid dicunt
bonum malum & malu bonu. qui faciunt amarum dulce & dulce
amarum. Nec bonis aduersariorum si honestum quid habue
rit deprehendunt. Nec amicorum laudanda sunt uitia &
unum quodque p sonarum sed rerum pondere iudicandum e
mor datur & lucius quod inposito currat pede & tam sales er
Lepusque laudantur. Dum essem iuuenis miro descendit
ferebat ardore nec iuxta quorundam psumptione ipse
me docui. Apollinarem laudacenu audiui antioche fre
quenter & colui & cu me in scis scripturis eruditus. Num
qua illi contentus sum sup sensu dogma suscepi. lam canis
pargebat caput & magistrum potius qua discipulum decebat
p rixitamen ad alexandriam. Audiui didimu in multis ei
gratias ago quod nec cui didici. Si quid sciebam illo diuer
sum docente non pdidi. Putabant me homines finem fe
cisse discendi. uenit sum hierosolime & bethlem quo la
bore quo p cio baraniam nocturnu habui precepto rem
Ti mebat enim iudeos & mihi alterum & habebat in codemu

Horum omnium in opusculis meis facio frequen-
 ter mentionem. Certe a pollinaris et didimi inter-
 se dogma contrariū est. Rapiat ego mettaque
 turina abtrinfecus quia magistrum utrūq; con-
 fiteor. Si expedit odisse homines & gentē aliquā
 detestari in oodio aduersus concisionem. Usque
 enim hodie persecuntur dñm ihm in synagogis satanae obici-
 at mihi quispiam cur hominem iudaeum habuerim praecep-
 toram. Et audeat quidem proferre litteras meas addidimū
 quasi ad magistrum grande crimendiscipuli si hominūm
 eruditum & sene magistrum dixerim & tamen uolo in-
 spicere ipsam epistulam que tantotempore in calumni-
 am reseruatam nihil p̄ter honorē & salutationem
 continet, ineptasunt. Haec sribula arguite potius ubi
 heresim defendenderem ubi paruum originis dogma
 laudauerim in lectione esaias in quoduo syraphim
 clamantia describuntur illo inter p̄tante filiū & sp̄m
 s̄m. Nonne ego detestandam expositionē in duotes-
 tamenta mutauit. habet liber in manibus ante uiginti
 annos editus tot opuscula mea & maxime commenta-
 ru iuxta oportunitatem locorum gentile sextum
 lacerant quod aū opponunt congregasse me libros
 illius supcunctos homines utinā hominū tractatorū
 haberem uolumina ut tarditatem ingenii eruditio-
 nis diligentia compensarem. Congregaui libros et
 fateor & ideo et h̄es non sequor quia scio uniuersa
 que scripsit. Creditō ex p̄tō quasi xpi anus

audiat

Xpianis loquar uenenata sunt illius dogmata
aliena a scripturis scis uestris scripturis facienda.
Legi inquam originem & sin legendo crimen est
fateor & nr̄m mas sapiam alexandrine caree euacu
erunt. Si mihi creditis origenista numquam fui si non cre
ditis nunc esse cessauit quod sine sic adducimini ad fidem
compellit sine in defensione mei contra amasium ur̄m
scribere ut si non creditis neganti credatis saltim acu
santi. Sed libentius mihi erranti creditur quā correc
to nec mirum putant enim me suū esse. CYN MICT
h̄c. & ppter animales & luteos. Nolite palam dogmata
confiteri ipsorum enim decretū est n̄ facile margarit
as ante porcos mittendas nec dandum sc̄m canibus.
& cū dauid dicere. In corde meo abscondi loquatur ut
non peccem tibi. Et in alio loco super iusto id est qui lo
quitur in q̄d ueritatem cum p̄simo suo id est canibus
quid domestica sunt fidei. De quo intellegi uolunt nos
qui necdum initiati sunt debere audire mendacium.
Neparuuli atq; lactantes solidioris cibi edulio suffo
cemur. Quod aū p̄uriorū atq; mendacium in se orige
nis federentur sextus Stromatū liber in quo plato
nis sententia nr̄m dogma componit plenissime docet
quid digni faciā negem me eū idē dogmatis esse n̄ credun
lurem ridebunt & dicent dño bis ista nascuntur
faciā quod solū cauent sacra eorū atq; mysteria in
publicū p̄ferem & omnis prudentiam qua nos
simplices ludunt in p̄batulo sit ut qui negant uoce

non credunt credant aut arguenti filo. Hoc autē
 uel maxime cauent ne quando contra auctore suū
 eorū scripta teneantur facile dicunt cū iuramen
 to quod postea alio soluant p̄urio. Ad subscriptionē
 tergi uersantur q̄erunt que suffragia. Alius non
 possum inquit damnare quod nemo damnauit.
 Alius nihil sup hoc a patribus factū ē. Ut dum totius
 orbis puocat̄ auctoritas subscribendi necessitas diffe
 rat̄. Quidā conscius quomodo inquit dāna uimus
 quod sinod̄ nicena n̄ tetigit. Quae enim damnauit
 arruū damnasset utaq; & origenem. Sullius dogmata
 repbasset scilicet an om̄e medicamine om̄s simul morbos
 debere curare et idcirco sp̄s sc̄i neganda maestas
 est quia in illo sinodo non supstantia eī silentiū fuit
 de arrio tunc de origine questio erat. De filio non de
 sp̄s sc̄o confessi sunt. Quod negabant tacuerunt. De
 quo nemo querebat quamquam latentem. & origenem fon
 tem arru per cusserunt. Damnantes em̄ eos qui filium de
 patris negant esse substantia illū; ^{patris} arriumque damna
 uerunt. Alioquin hoc argumento. nec ualentinus nec
 martion nec catafrigas nec manicheus damnari debet
 quia sinodus nicenae eos n̄ nominat quos certe ante sino
 dum fuisse non dubiū est. Quod si quando argueri cepe
 runt & aut subscribendum eis fuerit aut exeuandum
 de ectas nugas strotas uideas sic uerba temperant sic or
 dinem uertunt & ambigua queq; concinnant ut nr̄am
 & aduersariorum confessionem teneant. Utaliter

hereticus aliter audiat catholicus qui a sinon eodem spū & apollo
del ficut atque loxias oracula fuerint croeso & pyrro diuersis
temporibus sed pari in ludenti strophā exempli causa sub
iciam credimus inquit resurrectionem futuram corporis
hoc si benedicatur pura confessio est sed quia corpora sunt cae
lestia & terrestria & ueste & aurā tenui iuxta naturam
suam corporu nominantur corpus ponunt non carnem ut osto
doxus corpus audiens carnem putat hereticus spū recognos
cit haec est eorum prima discipulu quasi deprehensa fuerit
instruit alias dolos & innocentiam simulant & medicos se
nos uocunt et quasi simpliciter credentes aunt credimus
resurrectionem carnis hoc uero cum dixerint uulgi indoctū
putantur sibi posse sufficere. Maxime & cum id sum & in
simbulo creditur interrogat utraque coli strepitū com
mouetur fautores clamitant; Audisti resurrectionē
carnis quid queris amplius & in per uersum studiū commuta
tis; Nos sicut fantilli simplices appellantur; Quos si ob
dura ueris fronte & argueris ceperis carnem indignis
tenent an ipsi dicant resurrectionem quae cernit que
tangitur quae incedit & loquitur. Primo rident de
inde pronuntiant. Dicentibusque nobis utrum capillos
& dentes peccatis an uentrem manus & pedes ceterosq;
artus ex integro resurrectio exhibeat. Tunc uero
risu teneri non possunt. Caciūnoq; ora soluentes tōssō
res nobis necessarios et placentas et medicos cusutores
ingerunt. Utroque interrogant utrum credamus
& genitalia utriusq; sexus resurgere; Nos trāgenas

idas peratas sotaria mutui corporis adsignans. Histas
 feminarum leues forte. & habitudine corporis promaris
 ac femine distinctionem diuersam. quod si dederimus stultū
 & petunt ualuam & coitum & ceteraque in uentre
 sunt & sub uentre singula membra et corpus quod con
 stat. dicant. ex membris resurgere. Non est huius tem
 poris contra dogma peruersam rhetoricam iactare ser
 monem. Non mihi diues ciceronis lingua sufficit nō
 feruens demostenis oratio anime possit implere ser
 monem. Si uellim hereticorum fraudentia asperdere. qui
 uerbo tenus resurrectionem faciunt. Animā negant.
 Solent muliercule eorum māmas tenere uentri
 adplaudere lumbos & feminas & puras adtracta
 re maxillas & dicere. Quid nobis prode si fragile cor
 pore resurgeret futurā angelorū habebimus etna
 turā dedignat' uidelicet & cū carne et ossibus resur
 gere quibus et resurrexit & xps. Sed fac me errasse
 in adulescentia & philosophorum idest gentilium
 studiis eruditū in principio fidei ignorasse dogma
 ta xpiana et occupata a se in aptis quod in phitago
 ra et platone et tepedo delegerē. Cur paruulum
 xpo atq; lactantis errorē sequimini. Cur ab eo
 impietate discitis qui necdū impietate nouerat
 secunda post naufragiū tabula est culpā simplici
 ter confiteri. Imitati estis errantē imitabimini.
 et correctum errauimus uenies emendemur
 senes. lungamus gemus lacrimas copulemus

ploremus & conuertamur ad dñm qui fecit nos
non expectemus diaboli penitentiam. Uana ē
illa p̄sumptio et in p̄fundum gehenne trahens hic
aut creditur uita aut amittitur. Si originem numquam
secutus sum infama reme cupis frustra. si discipulus eius fui
imitamini penitentem creditis confitentis. Credi
tus & ḡanti. ^{ne} Sista inquit agis noueras quare eū
laudasti in opusculis tuis & hodie laudarem nisi uos ei
laudaretis errores. Non mihi displiceret ingenium
nisi quibusdam eius placeret impietas & ap̄t̄s precepti
omnia legentes quae bona sunt retinentes
lactantiū in libris suis et maxime in epistolis suis
ad demetrianū sp̄s sc̄i omnino negat substan
tiā & terrore iudaico dicitur eū ad patrē refer
ri uel ad filium et sc̄ificationem utriusq; p̄sone
sub eū nomine demonstrari. Quis mihi inter
dicere potest. ne legā inscriptionum eū libros
quibus contra gentes scribet fortissime uir ip̄o
laborem. licet factuum impletisque dogmata cōtēnā
Confitemini et uos in quibusdam errare originē
et mutum non faciam dicite eum male sensisse
de filio peris de sp̄s sc̄o. Animarum in celo ruinas
impieptulisse resurrectionem carnis uerbo.
confiteri. ^{ne}
Ceterum ad sc̄tionem destrui et post multa sc̄ta
atq; una omnium restitutionem id ipsum
fortem gabrihelem quod diabolum paulū

Quasi censoria uirgula sepe auertat.

quod cum uirgines quod prostibulas. Cū ^{hæc} reiceret is ad fide
 ecte toto legā. Cetera nec uenena iam metuum cū antidotū
 phibero. non mihi nocebit. Si dixerō origenes cum ince
 teris libris om̄s uicerit incantico canticorum ipse se
 uicit nec formidabo sententiam quam quā illum docto
 rem ecclesiarum quondam adulescentulus nomina. u. nisi
 forte accusare debui cuius rogatus opusculo transferēbam
 et dicere in prologo. hic cuius inter p̄to libros. hereticus
 est. caue lector ne legas. fuge uiperam aut si legere uo
 lueris scito a malis hominibus & hereticis corrupta esse que
 transtuli quāquam timere non debeas. Ego enim quæ ^{om̄a} fluerant
 uiciata correxi. hoc eā uis uerbis dicere. Ego qui inter p̄to ca
 tholicus sum. hic qui inter p̄tatur hereticus est. Denique &
 uos satis simpliciter et ingenue ac non malitiose parui scilicet
 pendentes p̄cepta retorica & prestigar oratorium dum
 libros eius. **ITCP. IAPXWN.** hereticos confirmari
 & malos crimen transferre uultis. In ecistis legentibus
 scrupulum ut totam auctoris uitam discernerent & exce
 teris libris eius coniecturam p̄sentes facerent questiones.
 Ego callidus qui enim clamaui silens quod uolui et dissi
 mulans crimina non feci inuidiam criminoso. Liunt et
 medici grandes morbos non esse curandos. sed dimitten
 dos nature ne medulla languorem exasperet. Centum
 & quinquaginta prope annis sunt ex quo origenis mor
 tuus est. t̄ri quis latinorum umquam ausus est trans
 ferre libros eius de resurrectione. **III EPP IAPX WN.**
 stromateas qui in infamie opus se ipsum uoluit infamari

nec dissertationes sumus hilario nec ^{l. 10.} fidere uictorino
qui tractatores eius non ut interpretes sed
ut auctores p[ro]p[ri]o operis transtulerunt. Nup[er]
a s[an]c[t]o ambrosio sic ex ^{illius} meron[is] compilauit ut ma-
gis r[ati]o[n]i. basilique sententias sequeretur
Ego ipse cuius emulatores e[ss]e uos dicitis & ad ceteros
talpe caprearum in me oculos possidetis. Si malo ani-
mo fuisset ergo orientem interpretatus essem. hoc
ip[s]os quos supra dixi libros ut mala eius & iam la-
tinis nota facerem. Sed numquam feci & multis
rogantibus acquiescere nolui. Non enim consue-
ui eorum insultare erroribus quorum miror
ingenium. Ipse adiuueret origenis irascere uob
fautoribus suis & cum iacob diceret. Odiosum me fe-
cistis in mundo. Uult aliquis laudare origenem
laude & laudo. Magnus uir ab infantia & uere
martyris filius. alexandrie ecclesiasticam sculam
tenuit. succedens eruditissimo uiro clementi p[re]b[ite]ro;
Violuptates intantum fugit ut helodi sed non secun-
dum scientiam ferro truncaret & genitalia; Calca-
uit auaritiam. scripturas memoriter tenuit & in
studio & explanationis earum diebus sudauit ac noc-
tibus. Mille & eo amplius tractatos quos in ecle-
sia locutus est edidit. Innumerabiles preterea
commentarios quos ipse appellat thomos & quos
nunc preterea ne uideat operum eius indicem
texere; Quis n[on] tanta potest legere quanta

ille conscripfit; Quis ardentem in scripturis ani-
 mum non miretur; ut si quis iudas zelotes op-
 posuerit nobis errores eius audiat libere inter-
 dum magnus dormitator merus uero operi lon-
 go fas est ignoscere somnium. Non imitemur
 eius uitia cuius uirtutes non possumus sequi;
 Errauerunt in fide alii tam greci quam latini quorum
 non necesse est proferre nomina. ne uideamur
 eum non sui meriti sed aliorum errore defendere;
 Hoc non est inquit inquit excusare origenem. sed accu-
 sare ceteros. Sed librorum eusebii suporienis de-
 fensione. principium usque ad mille ferme uer-
 sus liber iste qui sic pamphili dicitur continet
 & reliquis scriptor eius operis. profert testimo-
 nia quibus nititur ad probare. origenem fuisse
 catholicum. eusebius & pamphilus tantum in se
 habuere concordiam. ut unus anime homines putet
 & ab uno alter nomen acceperit; Quomodo inter se
 dissentire potuerunt. & eusebius in toto opere suo ori-
 genem arriani dogmatis probet. & pamphilus
 nicene sinodi qui fuit postea defensorem; & quo
 ostenditur uel didymi uel cuiuslibet alterius esse
 opusculum; Quis & librorum capite detruncato
 cetera membra sotiatur; Sed concedamus & superfluo
 ut pamphili sit; Pamphili sed nec dum martiris
 ante enim scripsit quam martirium petrarit.
 Et quomodo inquit martirio dignus fuit scribitur.

n

n

n

ut in martirio deler & errorem. utinam culpam
sanguinis sui effusione purgare. Quanti in toto
orbe martires antequam cederent uariis sub ia
cere peccatis. Defendamus ergo peccata quia qui
postea martires prius peccatores fuer. Hæc
fratres amantissimi ad epistolam uram celeri sermo
nedictaui uiuentis propositum ut contra eum scri
berem cuius ingenium ante lauda uerim malens
& istimatione pereclitari quam fide. Hoc mihi
prestitit amicis mei ut sit ac uero reus. si responde
ro inimicus iudicet. Dura itaq; conditio. sed de
duobus electum quod leuius est. Simulta redin
tegrandi potest blasphemiam ueniam non mere
tur. Quia aut laboris in transferendis libris pe
riar con. sustinuerim urō iudicio derelinquo.
dum & mutare quippam de greco non ē uertentis
sed uertentis & eadem ad uerbum & exprimere. ne
quaquam eius qui seruire uelit eloqui uenustate.

Nautarudis pelagi ut seuis ereptus abundis
In portum ueniens pectora leta tenet
Sic scriptor fessus calanum sub calce
Deponens habeat pectora leta satis
Ille dō dicat grates pro prospice uita
Proque laboris agat iste sue requiæ

✕

Pulchre si eum errasse nō dicerem. si in fidei prauitate saltim apostolū paulū
aut angelum de celo audiendum crederē. Nunc uero cum simpliciter er
rorem eī fatear. sic legam ut ceteros. quia sic errauit ut ceteri. Dicat si
multorum communis. ē. error. cur solū psequimini. Quia uos solum lau
dicatis. ut apostolum. Tollite amoris. ὕπερβολῆν. & nos tollimus odium mag
nitudinē. Ceterorum uita de libris suis ad hoc tantū excerptis. ut huius
defendatis errorem. Origenem sic festus in caelum. Ut nihil eum errasse di
catis. Quisquis es assessor nouorum dogmatum. quaeso te ut parcas roma
nis auribus. parcas fidei quae apostoli uoce laudatae. Cur post quadrin
gentos annos docere nos niteris. quod ante nesciuimus. Cur pferis in me
dium. quod paulus & petrus edere noluerunt. Usq. ad hanc diem sine is
ta doctrina mundus xpianus fuit. Illam senex tenebo fidem. in qua puer
renatus sum. Pelosiotas nos appellant & luteos & animales & carneos.
quod non recipiamus ea quae sp̄s sunt. Illi scilicet hierosolimitae. quorū
mater in testam purissimam regnat in caelo. Et tamen miror cum carni de
trahentes carnaliter uiuant. & inimicam suam foueant & nutrant delicate.
nisi forte implere uolunt scripturam dicentem. Amate inimicos uros. &
benefacite his qui persequunt uos. Amo carnem castam uirginem le

171
lunant. Amo carnis non opera. sed substantiam. Amo carnem quae iudicanda
est fenavit. Amo illam quae pro inimicitio ceditur. Laniatur exuritur.
Illud uero quod asserunt a quibusdam hereticis & maluolis hominibus libros
eius esse uolucos. quam bene praesens hinc ad probari potest. Quis prudentior doc
tor. eloquentior eusebio & didimo assestoribus origenis inueniri potest. quo
rum alter sexto uoluminum. ΤΗΚΑΤΙΟΛΟCΙΑC. Ita eum ut se sensisse con
firmat. Alter sic errores nitatur excusare. ut tamen illius esse fateatur.
Non scripta negans. sed sensum scripta edisserens. Aliud: si quae ab here
ticis additas sunt. didimus quasi bene dicta defendit. solus scilicet inuentus
est. origenis. cuius scripta in toto orbe pariter falsarent. & quasi admiri
dicas litteras omnis ueritatis uno die de uoluminibus illius tradere. Si unus
uolucos est liber. Num uniuersa eius opera quae diuersis & locis & temporibus
edidit simul corrumpi potuerunt. Ipse origenis in illa epistola quam scri
bit ad fabianum romane urbis episcopo poenitentiam agit. magis curtaluc
scripserit. & causas temeritatis in ambrosium refert. quod secreto edita
in publicum tulit. Et quidam nunc εΥΡΗCΙΛΟCΟΥCΙΝ. alienae esse que
displicent. Porro quod pamphilum proferunt laudatorem eius. Graecus illi ago
meo nomine. quod dignum me putauerunt quem cum a stirre calumniarentur.
Si enim ab inimicis origenis libros eius dictas esse. uolucos uel infamarent. Quare
mihi liceat dicere ab amicis eius & sectatoribus. compositum esse sub nomine pam
phili uolumen. quod illi testimonio mastiris ab infamia uindicta. Ecce
uos emendatis in origenis libris. quod ille non scripsit. & miramini si dicit ali
quis librum quem ille non edidit. Vos in edicto opere potestis argui. ille qui
nihil aliud edidit. facilius patet calumniae dictae. Quod liber aliud opus
pamphili nusquam repperitis. hoc unum est. Vnde legit quodam pamphili sit
uidelicet stultus & sed uia docereme poterit. Numquam credam quod doct
or primos ingenii sui fructus quaestionibus & infamiae dedicarit. &

Non ipsum nomen pollogiaci ostendit...
quod inveniunt. Unum proferunt, carcomadice uel stulticia, ut in ipso

[Faint, mostly illegible text from a pasted-in fragment or bleed-through]

109

INCIPIT LIBER HERONIMI AD ALIUM IN QUAESTIONIBUS

DE LIBRIS PERIARCON CONTRA CATHOLICA IDEM SUNT PANDIT.

An te annos circiter x. seruius pammachius ad me cuiusdam scedelic misit.
 que originis periarcon interpretata uolumina continebat. immo uita
 eta. Hoc magno opere postulans. ut grecæ ueritatem seruauit. licet in alexandria
 & in uerona; pastoris seu bone seu male dixisset. ille qui scripsit. usque interpretis pacifi
 cius. sed in una lingua cognoscere. Itaque ut uoluit. misitque libros. quos cum legisset &
 horruit. & secludens sermo. ne prolece in uulgus multorum animos uulneret.
 A quodam heretico qui habens zelum sed non secundum scientiam. ad legendum sigillatim ut tri
 deus. quasi factum reddidit. Propter angustiam temporis. heretico non po
 tuit suspicari qui acceperat legibiles. Adhibitis notariis opus omne descripsit.
 & multo colorius quam promiserat codicem reddidit. Eademque temeritate. & ut
 leuius dicam ineptia. quod male subyuerat. peruersius credidit. Et quia dif
 ficile grandæ librorum & de hereticis mysticis disputantibus notari possunt seruare
 compendia. Presertim qui sunt coloribus quo dilucidantur. ita illis confu
 sicunt omnia. & ut ordine implerisque & sensu careant. Quam obrem peris a
 me karissimo. ut ipsum ad te exemplar dirigam. quo & olim translatum & nul
 li alii traditum. supra dicto heretico per uerone editum est. Accipe igitur quod pe
 tisti. sed tace ut scies deest tibi in eis esse quam plurima. & iuxta sermo
 nem domini inter scorpiones & colubros incedendum. ut est illud. Et statim in
 primo uolumine. Quoniam filium dei non natum esse sed factum. Deum patrem per
 naturam inuisibilem & iam a filio non uideri. Filium qui sit imago inuisibilis
 patris comparatum patri non esse ueritatem. Apud nos cum quidam omnipoten
 tis non possunt ueritatem imaginariæ ueritate uideri. ut maiestas ac magni
 tudo maioris quodammodo circumscripta sentitur in filio. Deum patrem esse
 lumini incomprehensibile. conlaudatione patris splendore esse per partem.
 qui apud nos per imbecillitatem nostram magnus esse uideatur. diuina factuque maioris

Temporibus

quoddam

+

et parvule. Unus quem mundus impleret. & magnitudine sua quodam modo in-
uisibilis sit. & ceteris que sub oculos cadat. Ponit exemplum. priori patre
posteriori filium. Honestum bonum. sed curam quendam & imaginem bonitatis.
Ut non dicatur absolute bonus. sed cum additamento pastor bonus. & ceteris
Testium dignitate & honore post patrem & filium ad se ipse sem. De quo
cum ignorare scilicet utrum factus sit an infactus. in posterioribus quid sentiat
& pperit. nihil absq; solo dō patre infactum esse. Confirmans filium quoq;
minore a patre. eo quod secundum ab illo sit. & spm sem in se ipse a filio. in se
quibusq; uerari. Atq; hoc ordine. maiorem patris similitudinem esse quam filii
& sps sci. Et rursus maioris filii similitudinem esse quam sps sci. Et con-
sequenter ipsius sps sci maiorem esse uisum ceteris que scilicet dicuntur.
Cūq; ueris & ad rationabiles creature. & dixisset eis p negligentia ad
vera esse corpora dilapsa. & sic hęc addidit. Grandis negligentie atq;
desidie eē. Intuentū unūquēq; defluere atq; uacua. ut ad uera ueris.
in rationabilium ueris possit crasso corpore conligeri. Et in con-
sequentijs. Quibus inquit modis disputationibus arbitramur sponte sua. ali-
os esse in numeris & scōz & ministerio di. alios ob culpam propria desci-
monia corrumpentes. in tantam negligentia corruisse. ut & in con-
tinentis similitudine ueris. Rursumq; nasci se sine principium. &
& principio finem. & ita cunctis uerari. Ut qui nunc homo ē possit in alio
mundo demon fieri. & qui demon est sine negligentia egerit. in crassiora cor-
pora ueris. id est homo fiat. Sicq; permiscet omnia. ut de archangelo
possit diabolus fieri. & rursus diabolus in angelum ueris. Quibus
fluctu ueris. & modis pedibus nequaquam omnino corruunt. subiciuntur
dispensandi & regendi atq; meliora gubernandi & regendi principibus potest
atq; thronis dominationibus. Et fortitan & his hominum constabat genus
in uno aliquo & mundis. quicquid iuxta esaiam de terra noua fieri. Qui ueris

non sibi in mente ut genus hominum restituerent ad pristinum statum. fient
 diabolus & angelicus & pessimi demones. Ac per uicium & cetera mentis in
 singulis mundis diuersa officia sustinentur. Ipsosque demones ac yeltofer
 tenebrarum in alio mundo ut mundi si uoluerint ad meliora conuersi fient
 homines. & sic ad antiquum yedise principium. Itaque dum torquet p supph
 cia atque tormenta que uel multo b'ian tempore sustinuerint in hominum
 ex uicium corporis rursus uent ad angelorum fastigia. Ex quo consequen
 ti ratione monstrari omnes rationabiles creature & omnibus posse fieri
 non semel & subito sed frequenter. nosque & angelos futuris demones si ego
 rimas negligenter. Et rursus demones si uoluerint capere iustitiam. pubiye
 uel angelice dignitatem. Corporales quoque substantias p'itius delapsuras. aut
 certe in fine omnium hoc e' futura corpora q' tunc ab her & colum. & si quod
 aliud corpus sincerius & purius intellegi potest. Quodcum ita sit quid de se
 surreptione sentiat perspicuum e'. solem quoque & luna & cetera celera esse a
 nimalia. Immo quomodo nos homines ob quecum peccata his sumus circa clari
 corporibus; quae creata sunt & pingua. sic & cetera luminaria talia uel t'alia. uero
 corpore esse uel t'ios. Omnem creaturam scdm apostolum uanitati esse subie
 ctam. & liberari in reuelatione filiorum dei. Ne quis patet & nrm esse q' dicitur.
 ipsius uerba ponam. In fine atque in consumatione mundi. quando uelut de quibus
 die p'pugulis atque ceteris; missa fuerint ad no. anime. & rationabiles creature
 alios eorum t'ardius incedere obsequere. alios p'pugulis uoluerit eorum prope in
 dustriam. Cu'que omnes libere habeant arbitrium. & sponte sua uel uir
 tutos possit capere uel uirga. illi multo imperiori conditione erunt qua' nunc
 sunt. Ne meliorem factum pubiunt. qui diuersi motus & uiciorum uoluntates
 in uiciumque p'pugulis diuersum accipiunt factum. Id est ut & angelis homines uel
 demones. & rursus & his homines uel angelis fiant. Cumque omnia uicium
 seymone tractassent. ad seymonem diabolum non incapace esse iustitiam. & tunc

acceptisse corpora ut uel plus uel minus luceant. & demones ob maiora delicta

ne dū uelle cupere uisuram. Ad hęc tēmū seymonelicissimo disputauit. ange-
lum sibi animā aut cetero demonē quos uimus asserere esse nature. sed diuersas
uoluntatū p̄magnitudine negligētie & stultitię umbrā possit fieri. Et p̄
doloze potētię & ignis ardore. magis eligere ut brutū animal sit. & in aquis hic
bitet ac fluctibus. & corpus ad fumore huius uel illius p̄coris. ut nob̄ non solu
quædrupedū sed & piscium corpora sint tēndē. Et ad hęc tēmū nō teme-
rēly phitagoni dogmatis seus quæserit. NE TEMY YXW CIN. Post tā nefari-
dē disputatiōne qua lētoris animā uulnerauit. Hęc inquit iuxta nr̄m sēn-
tētiā non sint dogmaticę. sed quę sita uentū aspiciēt. ne p̄ntur in tra altā
uidebuntur. In secundo cū libys. mundos asserit innumerabiles. non iuxta ep̄i-
copos uno tempore plurimos & suis similes. Sed post altē hęc mundi finem
alterius esse principium. & ante hunc nr̄m mundū aliam fuisse mundū.
Et post hunc aliam rursū futurū. & p̄ illum aliam. rursūmq; ceteris p̄
ceteris. Et ad dubitat ut hęc futurus sit mundus atq; mundo. iuxta hęc om-
ni p̄te consimilis. ut nulla inter se distare uideantur. An cetero nāquā
mundus alteri mundo hęc toto indistinctus & similis sit futurus. Rursūmq;
post modicū. si omnia inquit ut ipse disputatiōis ordo compellit sine cor-
pore uixerit. consumetur corporalis uniuersa natura. & redigetur in nih-
il. quę aliquando ē facta de nihilo. Et tēq; tempus quo usus est iterum nōcōsa-
rius sit. Et in consequētib; si uā ueritate & scripturay; auctorita-
te monstratum ē. corruptiō hęc inducit in corruptionē. & in oīde hęc
inducit in immortalitate. absorbetur moysi in uirtute in corruptionē.
Et sicutan. omnis natura corporea tollatur remedio. in quo sola potest moysi
operari. Et post paululum. Si hęc non sunt contraria fidei. sicutan
sine corporalib; aliquando uiuimus. Si uā. qui perfecte subiectus x̄po
absq; corpore intellegitur. omnes uā subiciēdi sunt x̄po. & nos emus sine
corporib; quando ei ad p̄fectum subiecti fuerimus. Et in eodē loco.

archidiaconi domini hinc in uirtute in corruptionē

Si subiecti fuerint omnes dō. omnes deposituri sunt corpora. & tunc corpo-
 raliū p̄p̄t̄ uniuersa natura solub̄ur in nihilū. Quasi secundo necessitates
 oblectum rationabilium effecturay & rursum existens. d̄r̄ d̄m inconstans.
 & luctans animas defeliquit. Ut intellegent plenam consumatamq; vic-
 toricā. non ex propria se f̄d̄itudine. sed ex di gratia consecutor. Et idcir-
 co arbitry d̄r̄ pro uari & cetero ceterisq; diuersos mundos fieri. & elidi errores
 eorū. qui similes sui mundos esse contendunt. Et t̄p̄t̄ In p̄l̄e ergo suspitio
 nobis de sine suggeratur. equib; que uera & melior sit lex inquirat. Autē
 sine corpore quāuis. cum subiecti x̄p̄o subiciuntur dō. & d̄r̄ subit omnia
 in omnibus. Aut quomodo x̄p̄o subiecta cum ipso x̄p̄o subiciuntur dō. & in
 unū foedus astringuntur. Ita omnis substantia fedi ḡlur in optima qualita-
 tem. & d̄r̄ solub̄ur in d̄r̄m. quod purioris simpliciorisq; nature est.
 Aut certe sp̄era illa quā supra appellauimus ΛΙΤΑΩΝ ΝΕΕ. & quot q̄oz
 illius circulo contingit dissoluitur in nihilū. Illa autē quā ΛΩΝΗΝ ipsa
 t̄n̄d̄ur & cingit. uocabitur terra bona. Nē non & cetera sp̄era que hanc ip-
 sū t̄r̄r̄m circum ambit uestiginem. & d̄r̄ c̄l̄m in sc̄o x̄p̄o habitacula
 s̄r̄uabuntur. Cum hęc d̄r̄. nonne manifestissime ḡntiū sequit̄ errozes.
 & philo sophoz deleramenta. simplicitati ingerit x̄p̄ione. Et in eod̄m
 lib̄o. Restat ut in uisibilis sit d̄r̄. Sicut in uisibilis p̄ naturam est. neq; sc̄l
 uictori uisibilis erit. Et in inferiorib; nulla alia anima que ad corpus dis-
 c̄ndit humanum. purā & germanā similitudinē signi in se prioris & p̄ter-
 sit. nisi illa de qua saluator loquitur. nemo tollit animā meā a me. sed ego
 ponam eā a me ipso. Et in alio loco. Unde cum infinita curatione tratan-
 dum ē. ne f̄d̄te cū anime salute fuerint consecutor. & ad b̄xtā uitā p̄uē-
 rint anime esse desistant. Sicut enim uenit d̄r̄ atq; saluator querere & sal-
 uū facere quod perierat. & p̄ditum esse desistat. Sicut anima que perierat. &
 obcauit salutem uenit d̄r̄. cū salua facta fuit. anima esse cessat.

Illud quoque perit requirendum. Utque sicut peritum aliquando aliqui
 non fuit peritum. Et tempus quando peritum non est. Sic et anima fu-
 it aliquando non anima. Et forte tempus quando nequaquam anima per se
 est. Et post multo de anima tractatum habet intulit. Nox id est mens cor-
 poris felicitas anima. Et rursum anima instructis iustis mensis.
 Quod de anima esau scrutantes. possumus in animis propter antiqua pec-
 ta cum in inferiori vita esse damnatum. Et de celestibus requirendum
 quod non eo tempore quo factus est mundus. solis anima uel quocumque
 lege oportet esse coeperit. sed ante quam luceret illud et cordis illud corpus in tra-
 Delana et stellis similiter sentiamus. quod ex causis precedantibus licet in unum
 compulsi sint subici uanitati obprobria struxerunt non sicut fecerit sed ex
 ris uoluntatem a quo in haec officia distributa sunt. Ignem quoque gehennae
 et tormenta que fecit scriptura comminatur peccatoribus. non ponit in sim-
 plicis. sed in conscientia peccatorum. quando diuinitate et potentia omnis me-
 moria delictorum ante oculos nostros ponit. Et ueluti ex quibusdam seminibus in
 anima delictis uniuersa uitioy seget exoritur. Et quicquid fecerimus
 in uita uel turpe uel impium. omnis eorum in conspectu nostro pictura describitur.
 ac praesentis uoluptates mentis indubitanter conscientiae puniuntur corde. et plerum-
 que stimulis conficitur. Et ita. nisi forte corpus hoc pingue et quicquid
 num caligo et tenebrae nominandi sunt. post quod consumato hoc mundo cui
 necesse fuerit in alium transire mundum. rursum nascendi sumus exordia
 Haec dicens. per spicuo MOTHY YXW. cui phitragore platonisq. defendit.
 Et in fine secundae uoluminis de perfectione nostra disputans intulit. Cumque in tan-
 tum proficerimus ut neque quae carnes et corpora fortitan ne animo quidem
 risimus. sed mens et sensus ad perfectum uenit. nulloque perturbationu nu-
 bilo caligatus. induebitur rationabiles intellegibilesque substantias facie
 adfectionem. In libris quoque testio haec uita continetur. Simaui semel respicitur

quod ex precedētib; causis aliud uis in honorem aliter in contumeliam sit
 effectum. Cur non securitatem ad animam archana. & intellegimus esse egrum
 se antiquitatis propter quod in eadem dilectam in aliter odio habitavit. antequam
 in iacob corpore sub plerumque. & in osau plerumque teneatur astricta. Et tunc
 ut autem uis fuerint in honore aliter in contumelia matris causis menta
 precesserint. Et in eodem loco. Iuxta noscau ex precedētib; mentis uis quod
 in honore fuit fabricatum. si non dignum uocabulo suo opus fecerit. in alio feto
 fide uis contumelie. Et rursum. Uis aliud quod ex tibi culpe contumelie
 nomen acceperat. si in presentia comiti uoluerit. in noua creatione
 fide uis ficitam & uis domino in omne opus bonum paratum. Statim
 q; subiungit. Ego arbitror posse quosdam homines a paruis uis incipien
 tes. ad uicium nequitie peruenire. si tamen noluerint ad meliora conuer
 ti. & per penitentiam emendare peccata. ut & contritio satisfactio fi
 ant. Et rursum. Ex inimicis contritio q; uis tibi; in uicium quosdam
 per multa tempora uis; suis adhibere medicinam. & fluctua prius
 delicta constringere. ut ad locum transeat optimo. Sepius diximus
 in infinitis perpeluisq; seculis in quibus anima subsistit & uiuit. sic non
 nullas eorum ad peiora conuere. ut uicium malis locum teneant. Et
 sic quosdam per se. ut de ultimo malis gradu. ad perfectam uis
 consummatamq; uis tibi. Quibus dictis conatur ostendere. & homines
 id est animas fieri demones posse. & rursum demones in angelica dignita
 tem redigi. Atq; in eodem uolumine. Sed & hoc sequendum. quise
 humana anima nunc ab his nunc ab aliis uis tibi; ad diuina mouetur.
 Et putat quorundam antequam uis & in corpore menta precessisse.
 Uis illud iohannis exultantis in uis & matris sue quando ad uocem salutatio
 nis marie indignam secum fabulacione ei elisabeth confitetur. Sta
 timq; subiungit. Et contritio paruo licet pene latente malis.

placuit spiritibus. & induuntur. atq; oriolos inspirantur. Inuentum ut
hunc demon phitonicas quosdam a tenera & uice possideat. quos deye-
litor esse apud prouidentiam di. cum nihil tale fecerint ut istius mo-
di inueniam sustinerent. non e eius qui nihil uult absq; do fieri. & om-
nue illius iustitia gubernetur. Rursumq; Demundo; nobis. au inquit pla-
cet. & ante hunc mundum alium fuisse mundum. & post istum alium futu-
rum. Vis discere quod post corruptionem huius mundi. alius sit futurus.
Audi etiam loquentem. erit celum nouum & terra noua que ego facio p-
moneo in conspectu meo. Vis nosse quod ante fabrica huius mundi
alium mundi in preterito fuerint. ausculta ecclesiam istam. Quid est quod fu-
it. ipsum quod erit. & quid est quod factum e. ipsum quod futurum est.
Et non e omne nouum sub sole quod loquitur & dicit. ecce hoc nouum est.
Iam enim fuit in seculis pristinis que fuerunt antinos. Quod testimo-
nium. non solum fuisse. sed futuros mundos esse testatur. non quasi
inul pariter omnes fiant. sed alius post alium. Statimq; subiungit.
Diuinitus habitaculum & uerum sequem apud superiores. estimo intellegi
inque creature rationabiles commorantes. antequam ad inferiora descen-
derent. & de uisibilibus ad inuisibilia commigrarent. uenit q; ad ter-
ram excessis corporibus indigerent antequam benedictionem fruebantur.
Unde conditor dr fecit eis congrua humilib; locis corpora. & mundu istu
uisibilem fabricatus e. ministrisq; obsecutionem & correptionem eorum qui
cecidissent misit in mundum. Et quibus alii celestis optingerent loca. & mun-
di necessitateq; oboedirent. Alii in uentis sibi officia singulis quibus
q; temporibus que nouit artifex dr sedula mente tractarent. Et
ex his sublimiora mundi loca. sol & luna & stelle que ab apto creature
dicitur acceperunt. que creature uenitatis subiecte est, eoque cras-
sis circūdata corporibus. & in conspectu spectat. Et tamen non sponte

subiecta euanitatem. sed propter uanitatem quae subiecta inspe. Et
 terram. Alii uero in singulis locis atque temporibus quae solus aether nouit
 mundi gubernaculis seruiant. quos angelos eius credimus. Et post
 paululum. Quae per ordinem. & tota mundi providentia. diuulsa uis
 res de sublimioribus corruunt. alii paulatim labuntur in terras. isti uo-
 luntate descendunt. alii precipitentur in uicem. Habe sponte suscipiant
 ministeria. ut rubrum manu porrigant. illi coguntur in grege. &
 tanto uel tanto temporis in suscepto iudicio perseuerent. Et tunc.
 de quo sequitur ut ob uarios motus. uariis credentur mundi. & post hunc
 quem incolimus. alius multo dissimilis mundus fiet. Nullusque alius diuis-
 sis casibus. & profectibus uel infirmitatibus premis. uel uitioy supplicis.
 & in presenti & in futuris. atque in omnibus. & uel in & in prioris temporis
 post mentis dispensatione. Et ad unum rursus finem cuncta pertrahere.
 nisi solus conditor omnium deus qui seccas. Propter quos alios dimit-
 tit succedere frui uoluntate. & dem uioribus ad ultimum paulatim di-
 lecti. Alios incipiat uisitare. & gradatim quos in manudata ad pristinum
 statum reuocare. & in sublimibus conlocare. Cumque de
 sine disputare coepisset. haec intulit. Quia ut crebro iam diximus.
 principium rursus & sine generatur. Quaeque. Uterque & tunc fu-
 tura sint corpora. an sine corporibus. aliquando uiuendum sit. cum uel uel
 in nihil fuerint. & in corporalium uita incorporealis esse credenda sit.
 qualem & diu nouimus. Nec dubium est quin si omnia corpora ad mundum
 istum sensibilium pertineant quae appellantur ab apostolo insubilia.
 futura sit uita incorporealis incorporealis. Et post paululum.
 Illud quoque quod ab eodem apostolo dicitur. Omnis creatura liberabitur
 a seruitute corruptionis. in libertatem gloriae filiorum dei. Sic intelle-
 gimus ut prima creatura rationalium & incorporealis esse dicimus.

que non seruiat corruptioni. eo quod sit uestra corporibus. & ubicūq;
corpora fuerint. statim corruptio subsequatur. Postea libere tractur
de seruitute corruptionis. quando recipere glorię filii dī. & dī fuerit
omnia in omnibus. Et in eodem loco. Ut autē in corpore & in fine omni
um serui esse credimus. illa nos saluatoris oratio perducit in qua ait.
Ut quomodo ego & tu unum sumus. sic & isti in nobis unum sint. Et tū
scire debemus quid sit dī. & quid sit futurus in fine saluator. & quomo
do scit similitudo patris & filii se promissis sit. ut quomodo alii in se unū
sint. sic & isti in eis unum sint. Aut enim suscipiendum ē unū ubi tunc
dī uestri corpore. & quomodo nos credimus. sic illum quolibet in aethy
circum dicit. ut similitudo uite dī in fine scit possit equari. Ut si hoc in
dehinc maxime apud eos qui saltem & minima parte dī sentire cupi
unt maiestatem. & ingenitę atq; omnium ex ceteris nature glorię
suspicari. eduoibus alterę alterę suscipere cogimur. Ut autē despicemur
similitudinē dī. si eisdem sumus corpora semp habituri. aut si beatus
do nobis eiusdem cum uite p̄dimitur. eadē que uiuit dī nobis con
ditione uiuendum est. Ex quib; omnib; ad probetur quid de serui se
rone sentiat. & quod omnia corpora in terra confirmat utimus
absq; corporib; quomodo si prius sumus. antequam excessis uestrem
corporibus. Rursumq; de mundoy; uarietybus disputans. & uel bea
goli demonet ut ex demonib; angelos siue hominē contestans fuerit
esse. Et contrario & hominib; demonet. & omnia & hominib; sententia
suam teli fine confirmat. Nō dubium ē quā post quedam in ualle te
poy; rursum materia subsistet & corpora fiant. & mundi diuinitas con
struatur. Propter uarios uoluntatē rationabilium execturę. que
post per factam beatitudinē usq; ad finem omnium serui p̄calatim
ad inferiora delapsa uentis malitiam serui ut in terra uerentur.

Nā hoc ignorandum qd multo rationabiliter fecerit. usq; ad secundū &
 tertium & quartum mundum seruit principium. & mutatione in se
 locum tribuant. Aliæ uero tamē pars de pristino statu amissuræ
 sint. ut potius nihil perdidisse uideantur. & nonnullæ grandi rama
 in ultimum præcipitantes sint barata. Nouit dispersator omniū dī
 in condicione mundorū singulis rebū iuxta mētē & oportunitatē
 & causas quib; mundi gubernaculæ sustinentur & inueniuntur. Ut om
 nino nequitia. & penitus se terre coequauerit. In alio mundo qui
 post ea fabricandus est. fit diabolus principium plasmationis dī ut
 includatur ei ab angelis qui seorsim misericordiam. Quib; dicitur quid
 aliud conatur ostendere. nisi huius mundi homines peccatores in alio
 mundo posse diabulos & daemones fieri. Et rursus nunc demones.
 in alio mundo posse uel angelos uel homines perdicere. Et post dispu
 tationē longissimā qua omnem naturam corpoream in spiritibus
 corpora & tenuia dicit esse mutanda. Cunctamq; substantiam in
 unū corpus mundissimum. & omni splendore purius consistendum.
 & uelē qualē nunc humana mētē non potest cogitare. Ad hęc uenit
 in uultu. Et hęc dī omnia in omnibus. Ut uniuersa natura corporea se
 digatur in eam substantiam que omnibus melior est indiuisa uel
 delicta qua nulla est melior. In quocumq; lib; qui operis huius ex
 tyemuse. hęc ab ecclesiis xpī damnanda. Inter se hęc & dī uerā quo
 modo in isto mundo quo morantur separatione cognis & uenime iux
 ta operū differētiam diuisa apud inferos optinet loca. Sic quidē co
 lectibus hierusalem ut hęc dicam administratione morantur. ad
 nri mundi inferos descendunt. Ut qualitate mōtorū diuisa in reb;
 hęc possideant loca. Et iterum. Et qui conparauim; de isto mundo
 ad inferos p; gētib; animas hęc animabus que de superior celo ad nra

habituacula ubi breves quodammodo motu sunt. Prudenter inuestiga-
tione rimandum est. an hoc ipsum possumus etiam in aeternitate dicere
singulare. ut quomodo que in ista terra nostra nascuntur anime. Uel
de in inferis sunt meliora cupientes ad superiora uerunt. & huma-
num corpus adsumunt. uel de melioribus locis ad nos usque descendunt.
Sic et ex loca que supra sunt in firmamento. alie anime possideant
que in istis sedibus ad meliora persequantur. alie que de celestibus ad firma-
mentum usque delecte sunt. Hec tantum facere peccati. ut ad loca in-
feriora que incolimus traherentur. Quibus dicitur. nititur ad persequen-
das. & firmamentum dicitur celum ad comparandum superioris
celi esse inferis. & hanc terram quam incolimus. conlatione firma-
menti inferis appellari. Et rursum ad comparationem inferis
qui sub nobis sunt. nos celum dici. ut quod alius inferis est. alius ce-
lum sit. Nee hoc disputatione contemptus. dicit in fine omnium
scripturarum. quando ad celestem hierusalem. Iherusalem sumus aduersus ce-
lestium Iherusalem contra populum dei bella consurgere. Ut non
sit eorum otiosa in istis. sed exerceantur ad proelia. & habebunt marty-
rum ydiorum quem consequi non possunt. nisi Iherusalem celum & Iherusalem
resisterint. Quos ratione & ordine & solertia repugnandi in libris quo-
rumque numeris legitur esse superatos. Cumque dixisset iuxta iohannem
apocalypsin in die angelum sempernum. id est futurum in celestibus tan-
tum precedere hoc nunc & angelum quentum Christi predicatio legitur
ueteris sacramenta. Adhuc tamen in tulit quod ad cogitasse sacri
legum perditione demonum. Christum etiam in aere. & in superioribus locis esse
persequens. Et licet ille non dixerit. tamen quod consequens sic intel-
ligitur sicut per hominibus homo factus est ut hominem liberet. &
sic & saluto demonum dominum futurum quod sint hi. ad quos uenturus est

liberandus. Quod no[n] s[er]uati[on]e de n[ost]ro s[er]uati[on]e p[er]u[er]u[er]e. ipsi u[er]ba
ponend[us] sunt. Sicut d[omi]n[u]m p[er] umbram & eu[an]gelii uimbram legis implere.
sicq[ue] omnis lex & complum & umbra e[st] cerimoniar[um] celestium. Diligen
tius sequi u[er]u[m] e[st]. ut p[er] se in collegam[us]. legem quoq[ue] celestem & ce
rimonias superuacuas plenitudinem non habere sed indigere eu[an]gelii
u[er]itatem. quod in iohanne apocalypsin eu[an]gelium legimus semper h[ab]ere.
Ad conparationem uide licet huius n[ost]ri eu[an]gelii quod t[em]porale est.
& in transitu h[uius] mundo a seculo predicatum. quod quidam & iam frater
ad passionem d[omi]ni saluatoris uolens inquirere. Quam qua[m] uideat
& t[em]porarium sit in celo eius quod uideat passionem. t[em]poraria sp[irit]ualia ne
quique in celestib[us] sunt. Et non habesamus crucem d[omi]ni confiteri. prop
ter distinctionem ear[um] que sine passione distaxerit. Cur t[em]poraria
& iam in supernis locis in consummatione scilicet aliquid simile suspicari.
ut omnium locor[um] g[er]it[ur] illius passione saluatur. Rursumq[ue] blas
phemans filium. uidetur in eo quod nouit de filio sic locutus est. Si p[ater]
p[ater] agnoscerit. p[ater] posse e[um] comprehendere. Ut si dicamus
artificis animu[m] ar[te]m se[m]per mensuram. N[on] e[st] dubium quin si p[ater] in filio.
& comprehendat de aeo in quo est. Si u[er]o comprehendat meo dici
mus. ut non solum sensum quis & se[m]per h[ab]ere comprehendat. sed u[er]itate
& pot[en]tia e[um] t[em]poraria t[em]poraria. qui cognouit. Non possum[us] dicere quod
comprehendat filius p[ater]em. p[ater] u[er]o omnia comprehendit. Inter
omnia autem & filius est. ergo & filium comprehendit. Ut se[m]per
causas quibus p[ater] comprehendit filium. & filius p[ater]em non que[er]at
comprehendere. H[ab]et u[er]ba subnectit. Curiosus lector inquirat. ut
ita a se[m]per & ipso cognoscatur p[ater]. quomodo cognoscatur a filio. Scis
q[ue] illud quod scriptu[m] e[st]. P[ater] qui misit maior est. in omnib[us] u[er]is et
se cont[ra]dit. ut dicitur & in cognitione filii p[ater]em esse maiorem.

Dum per factus et purus a semetipso cognoscitur quam a filio.
 MEIMY XCXCCI. quoque: & abolutione corporis. habet rursus sententiam
 convincitur. Siquis autem poterit ostendere in corpore rationabilem
 naturam. cum se spoliaverit se corpore unum per semetipsum. & in perioris
 conditione. conditione esse quando corporibus. uestitur in meliori.
 Quocirca illud ponit. nulli dubium est corpora in principibus subsistere.
 Sed post intervalla ob uicinas motus rationabilium expectantur nunc fieri.
 ut qui his indigent uestantur. Et rursus cum illa depravatione lapsus
 sum se ad meliora correxerunt dissolui in nihil. & hoc semper successione
 accipiunt. Et ne per nos putarem impudenter esse eosque promiserat
 in eiusdem uoluminis fine coniungit. Omnes rationabiles expectantur
 id est patrem & filium & spiritum sanctum angelos potestates dominationes
 ceterasque uirtutes ipsum quoque hominem secundum anime dignitatem. uni
 us esse substantie. Intellectualem inquit rationabilem quoniam natura sentit.
 Quod & unigenitus que filius eius & spiritus sanctus sentiant. angelos & potestates ce
 terasque uirtutes. sentit interior homo qui ad imaginem & similitudinem
 dei conditus est. & quo concluditur deum. Et hoc quidem modo unum esse
 substantie. unum addit uerbum quodummodo. ut non tunc sacrilegi
 crimine effugeret. Et qui in alio loco filium & spiritum sanctum non uult de patre
 esse substantie. ne diuinitatem impudenter scisse uideatur natura omni po
 tenti dei. angelis hominibusque largitur. Cum habere se ita habere in sanu
 e. pauca de filio & spiritu sancto committat. que apud blasphemiam profere
 bant. Cetera ita ut scripta sunt protulisse in medium. & impiam uocem
 laudasse. Cum utique & illic & ista de impudenter fonte petierunt. ad
 uersum omnia scribere nec huius est tamen potis. Et omnes qui aduersum
 arrium & in omnium manichaeorumque & diuersas scripserunt hereses
 hisque impudenter respondisse credendum est. Qui igitur hos uoluerit

./

./

./

7.

legere libys. & calcuatis pedibus ad terram se promissionis pergere
 necubi a serpentibus mordeatur. & circumato uulnere scorpiastrube
 tur. legat prius hunc libys. & licet equam ingrediatur uiam. quae
 sibi cecidit desunt nouerit. FINIT.

INCIPIT EPISTOLA HIERONIMI PRBI AD RUFINUM
 PRBM ROMAE

Multum in utraq; parte cybeis scema mstritur. & tunc de bonis ma
 lici quae demeritis bona fidelis cybecon celebrat. Unde & lego gau
 deo quidem sup testimonio ergame sci tatis tue. & amose sci prbi
 eusebii. Nec dubito quin me publice pyedicetis. sed tacitum urae
 prudentis iudicium per timesco. Itaq; ob scyds ut magis memineris
 tismei. & dignum ura laude faciat. Quod primus ad officiu pro
 uocasti. & mihi secunde in scribendo praeter dictis sunt. Non uisit
 de in curia in amicos. sed de ignorantia. Si enim scissem pye occupas
 sem sermonem tuum. Inter praedictio iudicii salomonis sup iurgio
 duay mulieris meylam. quentū ad simplicē hystoriae p tina p
 spicua est. Quod puer annox duodecim contra ad lectis sue mensura
 de iurmo humane nature iudicay & affectu. Unde & ammiratus ē.
 & p timuit illam omnis isrl. Quod scilicet eum manifesta non fuge
 rint. qui tam prudentes abscondita deprehendit. Quanta ad ty
 picos p tina in tellatū dicite apostolo. haec omnia in figura contem
 gebant illis. scripta sunt autē nobis in quos fines saeculoy decurrer.
 Quidem gylcoy au uimant sup synagoga & lecta sentendum. & ad
 illud tempus cum tase fenda. quando post cruce & iesu rē thone
 te misit quae ingentium populo ustris salomon id est pacificus reg
 noye coepert. Quod uā adultere & meylarices synagoga & lecta

in scripturis dicentur nulla dubitatio. Et hoc prima fronte uideatur
 esse blasphemum. Ceterum si recurramus ad prophetas. osee uidelicet qui
 accepit uxorem fornicariam. & genuit filios fornicationis. & deinde ad
 ultimum. Et uadit hiezechiel qui hierusalem quiescentem arguit.
 quod secutus sit amatores suos. & diuini cubili pedes suos omni tran
 seunt. lupi namque in loco celebri se struxerunt. Anim aduersum xpm
 idcirco uenisse. ut mœstrice donce saluamur. Et de duobus gregibus
 unum ouile faceret. medio pariete destructo. in eisdem caulis oues pri
 us morbidus congregaret. Hæc sunt due uirgæ que iunguntur in hie
 zechiel. & de quibus per zachariam dñs yefest. Et adsumpsi mihi due
 uirgæ. unam uocauit dcoyam. & alteram funicular. & pccui gregem.
 Mulier quoque illa mœstrix in dñi angelis que ihu pedes lacrimis lauit
 crine delergit. Et cum peccata omnia dimittuntur. manifeste
 pingit ecclesiam de gentibus congregatam. Hæc idcirco in prima fron
 te replicari. nec uideatur incongruum si mœstrice dicantur.
 Quia una salomonis iudicio filii possessione donata est. Pru
 dens queret auditor. quomodo mœstrix ecclesia que non habet ma
 cubam neque rugam. Non dicimus ecclesiam pmanisse mœstricam
 sed fuisse. Nam & in simonis leprosi domo. saluator scribitur in se
 se conuiuium. Utique non quia leprosus erat eo tempore quo habebat
 hospitium saluatoris. sed quia leprosus antea fuerat. Matheus quo
 que in ΚΑΤΑΛΟΓΩ apostolorum publicanum dicit. non quo pmanse
 rit publicanus post apostolicam dignitatem. Sed qui prius fue
 rit publicanus. ut ubi abundauit peccatum. sup abundet gra
 tia. Simulque considera. quid dicat ecclesia contra synagoga
 columniationem. Ego & mulier hæc habitabimus in domo
 ua. Post yefur yefur non enim dñi saluatoris una diciturque

populo ecclesia congregata. Et quem eligunt. Peperi inquit a
 pud eam incubiculo. Ecclesia enim de gentibus que non habebat prius
 us legem & prophetas. peperit in domo synagoge. nec egressa e incubi-
 culo sed ingressa. Unde dicit in cantico cantico. in te duxit me
 in te duxit me in te duxit me. Et iterum. & quidem spernabitur. assumens
 in te duxit me in domum matris mee. & in cubiculum eius que concepit
 me. Testis ait die postquam ego peperit. peperit & hęc. Si conside-
 res pilatum lauantem manus atque dicentem. mundus sum ego. usque
 quine iusti huius. Si ceterum non ante ^{pilatum} confitente usque
 hicerat filius dei. Si eos qui ante passionem per philippum dominum ui-
 dere desiderant. Hęcud ambigit primam peperisse ecclesiam. & per
 eum natum iudeorum populum. Pro quo dominus precabatur. pater ignosce
 eis. quod enim faciunt nesciunt. Undeque die ceciderunt tria
 milia. & alia die quing: milia. perieramus simul. multitudinis
 enim cecidentium. erat anima & corporum. Nullusque alius in domo
 nobiscum. exceptis nobis duabus. Non blasphemantium iudeorum.
 non gentiliam idolis seruientium. Moyses enim filius mulieris
 huius nocte. Num enim legis sequitur obseruantiam. & gratie
 & angelum iugum moysae doctrine copulat. tenebrarum errore
 cooperatus est. Oppressit quidem dormiens in terra sua. que non po-
 terat dicere. Ego dormio & cor meum uigilat. Media nocte con-
 surgens. tulit filium ^{de latere} & eum dormientem. & in
 suo conlocavit sinu. Relege totam apostoli epistolam ad galatas.
 & cum aduersus quomodo filios & ceteros suos facere synagoga ser-
 uat. Et dicat apostolus. filioli mei quos iterum pariterio. donec
 formetur & inuabitis. Uiuum tulit non ut possideret sed ut occi-
 deret. Non enim moyses hoc fecit filii. sed emulę odio. Et suum

55

56

55

moftuum p legiſ caſtronicas in ſine ecclē ſubpoſuit. Longum ē ſi uel
p ſingula cur reſe quomodo p apſtolum p uelum ecclē ſi q uoſ u
ros intellexit ecclē ſi non eſſe ſuum filium qui tenebatur in lege.
& in luce cognouit quā in tenebris non uidebat. Inde iurgium oſtum
eſt preſente rege altera dicente. Filius tuus moſtuus eſt. mōſi aut uiuit.
Altera reſpondente. mōſi tuus. Filius quippe mōſi uiuit. & filius tuus
moſtuus eſt. Atq; in hunc modum contēdebant coram rege. Tunc rex
ſolomon qui manifeſte ſaluator accipitur. ſecundum pſichum ſeptu
ageſimum prima. qui titulo ſolomonis inſcribitur. Ubi nulla dubita
tio eſt quin cuncta que dicantur non ſolomoni moſtuus. ſed xpi conue
niat maieſtati. Simil ignorantiā & humanos p diſpoſitione car
nis mōſi tuus affelatur. Sicut & in alio loco ubi poſuit lazarus.
Et ad mulierem fluentem ſanguine. qui me tēgit. Gladium por
tulit de quo dixerat. nolite portare quod uenit in pace mittere ſu
p terram. non ueni mittere pacem ſed gladium. Ueni enim diuide
re hominem contra patrem ſuum. & filium contra matrem ſuum.
& uirum contra ſocram ſuam. & inimici hominis domeſtici eius. Et
temptat naturam nature dñi. Ubiq; ſecundum utruq; uolunta
tem uiuentem filium in lege gratiamq; diuideſe. Non quo hoc p
bel. ſed quo arguendā calumniam ſynagoge. Hoc uelle ſe dicat illa.
que nolebat ecclē filium in gratia uiueſe nec p baptiſimum liberari.
Libenter habet diuidi p uerū. non ut poſſideat ſed ut inter ſciat.
Ecclē ſi ſuum eſſe libenter concedit emulo dum uiuit.
ſictim apud ad uſuriam ne inter legem diuſat & gratiam ſalu
toris mucſone ferretur. Unde dicit apſtulus. Ecce ego paulus di
co uobis dico uobis. qd ſi legem obſeruat. xpi uobis nihil prodeſt.
Hæc ſub nubo allegorie dicta ſunt. Celſus optime nouit prudētia

tunc non eisdem regulis esse in topologie umbris. & que in hystoria ubi
 tate. Quod sic ubi pedem offendim. & sapienter lectori friuolum ui
 deatur esse quod scripsimus culpam auctoris referat. Nos enim &
 huc ipse in l&culo decumbentes. longaque exortatione confecti. uix
 notario celeriter scribenda dictauimus. Non ut impleuerimus ma
 teriam. sed ne tibi in principio amicitia aliquid imperita uide
 remur. ^{Oratio} negare. Non nobis adno sospitatem. ut post duodecim menses
 quibus iugi languore confectus sum. possim aliquid dignum urae scri
 bere uoluntati. Et ignosce. si sciant oratio. solito cursu non fluat.
 Non enim eodem lepore dictamus. quo scribimus. quia in alijs se
 pestilum aestimamus. Iterum que digna legi sint scripturi. in alijs.
 Quicquid in buccam uenerit. celeri sermone conuolumus. Ceterum
 libenter uidi. quibus narrire poterit. Quam difficile & periculosum
 manus dextere usque in presentem diem quo ista dictaui uulnus sus
 tinuerim.

EXPLICIT EPIS TULLA HIERONIMI ADRYANUM PRM ROMAE

Faint, mostly illegible handwritten text in a historical script, possibly a form or record.

KLEINE BIBLIOTHEK DER K. K. K. K.

Additional faint handwritten text, possibly a list or index, located below the section header.

[Faint, illegible handwriting in a cursive script, likely a historical document or manuscript.]

111

INCIPIT SERMO SCI AMBROSII AD MONACHOS
 MONASTERII SCI VINCENTII IN IPO PANTI SCI MARIE

Si subtiliter a fidelibus quaesit huius diei festiuitas
 perpendatur. eo deuotionis affectu a celebranda sus-
 cipient. quod omnino natiuitatis circumcisionis atq; a partio-
 nis solemnitas sunt obsecuti. illius enim est ista solemnitas.
 cuius et ille. sed nec minor iste aequam ille quoutiq; In hoc ser-
 mone. apertis monstrauius documentis. huius quippe diei solle-
 nitas. sicut a quibusdam xpianis ignoratur. sic annis p̄ceteris annis sollempni-
 tibus honoratior habetur. Maxime autem eo loco quo primatum ecclesia catho-
 lica In primo pastore sortita est. In tanta enim reuerentia ab illis habet. ut
 ea die cuncta ciuitatis turba In unū collecta. In mensis cereorum luminibus
 coruscans missarum sollempnia deuotissime concelebrent. nullusq; aditum
 publice stationis Iniret qui lumen manu non tenuerit. Tamquam scilicet dñm
 In templo oblaturo. Immo etiam suscepturi lumen fidei quo In terius fulgent. ex te-
 rius oblationis sue religione demonstrarent. hodie namq; iuxta legē atq; euange-
 lium p̄ actis. a natiuitate xpi quadraginta dieb; In templo ē a parentibus idem dñs
 p̄sentatus; hodie a scō simeone susceptus patriq; cum sacris munerib; oblatus. hodie
 redemptionem israh expectantib; ab eodem simeone et anna publice predicatus.
 O quam pium spectaculum. quonon nisi p̄ delectari probantur. Stat hinc uirgo
 & mater non cuius cumq; sed di. suscipit hinc Infantulus paruulus uirginis filius.
 cuius diuinitatem non capit mundus. Occurrunt hinc In de prophetae. atq; uterq;
 p̄ter de puero prophetaur. offert oblatio propuero nontam quaedelicta emundet.
 sedq; sacramta declare. & quia huius diei p̄ conium attollere cōp̄io libet ipsam
 euangelicam lectionem conloquendo transcurrere. In qua ista narrari cognosco
 quatenus a dea que dico illa responderetur. Immo a dea illa quae narrat uox ex
 ortationes meae responderetur. Deniq; lucas euangelista ueritatis hystoriam.

XVIII

de xpi incarnatione plenius atq; ordinarius ceteris euangelistis exequens, post ad
nuntiationem eius ab angelo facta post natiuitatem angelorum uocibus declarata
post circumcisionem octauae diei in domo parentum haec in ordine sequitur
dicens. Postquam impletis sunt dies purgationis matris eius secundum legem
moysi tulerunt illum in iherosolimam ut sicerent illum dno sicut scriptum e in lege
dni. Quia omne masculinum adaperiens uuluum sem dno uocabitur. Cunctis
fidelibus liquet nequaquam redemptoris matrem ex eius natiuitate maculam con
traxisse, quia illorum dierum spatio a sacris edibus abstinent purgaretur, quae
sine humana concupiscentia sine humano concupitu uirgo concepit, sine aliqua
carnis corruptione uirgo peperit, & sine fine uirgo permansit, ac per hoc nec
masculus ex ea natus uuluum eius aperuit. Sed hoc iuxta legis narrationem euange
listica contexens, claudit impiis sacramentum diuine incarnationis, matremq;
legem obseruantem introducit, sed mirum si mater obseruaret legem qua eius
filius non uenerat soluere sed adimplere. Sciebat enim quo ordine concepe
rat, quo usu pepererat, et quis esset quem genuerat, sed legem communem obser
uans, expectauit purgationis diem, celauit filii maiestatem. Hinc e quod
eum in templo .xii. annorum inter doctores legis inueniens filium ioseph
uocat dicens. fili quid fecisti nobis sic ecce pater tuus et ego dolentes
quaerebamus te. Quem procul dubio sciebat sine concupitu ioseph concepis
se, sine corruptione uirginali edidisse, sed cur abscondit conceptionis
ac natiuitatis illius sacramentum, quem nouit dm in mensum. Numquid
nam quia huic alius quem ad templum deferens sci senis tradidit ma
nibus, absit, sed ut spu pphetiae repleta redemptionem mundi non
aperiret, sciebat enim iam tunc gratia plena, spu diuinitatis afflata,
quia si hunc huius seti principes agnouissent, numquam pro salute nostra
crucifixissent, offert ergo beatissima uirgo tamquam legem, obser
uans in templo, quem edidit, ut non omnibus sed paucis reuelaret.

+

2

quis e quem genuisti. a pareat. Interim lapis humilis abscessus de monte si
 ne manibus. ut reprobetur ab edificatoribus usquequo statuarum. In pedibus per
 cutiens creat. In montem magnum impleatq uniuersum orbem terrarum
 O quam paruus. o quam magnus est quem peperisti. paruus in humanitate.
 magnus in diuinitate. paruus in regno iudeorum. magnus in regno gentium.
 sed non ab omnibus in regno iudeorum paruus estimatur; Nam et ipsa quae hanc
 genuisti ex ipso populo isrl. In uirgam creuisti. uirga enim de radice iesse
 surrexisti. et floruisti uirga aaron fronduisti. et nucem peperisti et qua
 pro omnibus. In mensitatem eius agnouisti quem tam paruissimum exte
 natum uidisti. proculdubio quem in infantem genuisti. dm omnipotentem tre
 mens adorasti. adorans tremuisti. quem tamen quia secundum humanita
 tem filium recognouisti. lactasti. foruisti. aluisti. Quis putas nobis
 possit indicare inter huiusmodi obsequia anime tui sensum. O bea
 tissima uirgo cum hinc cerneres extenatum tantillum infantem. Illuc
 aduenderes dm inmensum hinc creatum. ^{illuc} hinc creatorem. hinc
 infirmum. illuc fortissimum. hinc alendum. illuc alentem. hinc
 non loquentem. illuc angelos docentem. quis inquam tui pecto
 ris archana nobis referare ualeat. quibus modis cogitatum ad utraq
 flectebas. cum unum eundemq di atq hominis filium manibus tenens.
 hinc adorares. ut dm illuc oscularer ut paruulum. Quis ad tam in
 effabile miraculum non obstupescat. quis non pene elinguis fiat. generat
 puella suum. et omnium creatorem. nutrit suum. et omnium nutritorem.
 portat ad templum suum. et omnium pectorem. O admirandum specta
 culum ad quod non solum humana. uerum etiam angelica stupefit na
 tura. ad hoc fratres carissimi fidei oculos erigite. ad hoc pietatis affectu con
 uenite. ibi xpm suscipite pro uobis in carne humiliatum. sed adorate
 in sua diuinitate dm excelsam. amplectimini paruulum. sed cogitate

creseat.

imensum. Amate humiliatum: sed time & excelsum; Iam uero
dilectissimi: si queritur quid mystice significatum fuerit in eo quod
redemptor noster: amate & parentibus: & ciuitate propria in hie-
rusalem. ad templum dñi portari se uoluit. Inuenimus ipsam glo-
riosam matrem & uirginem eiusq; propinquos: figuram gessisse illius
ecclesiae: quae & iudea in apostolos credit: quando enim ecclesia
non uirgo: cuius membra apostolus affatur dicens: dispondi uos
uni uiro uirginem castam & habere xpo. Quando ipsa non mater:
de qua per psalmistam dicitur: mater sion dicit homo. et dñs
in euangelio: qui cumq; fecerit uoluntatem patris mei qui in
celis est: ipse meus frater. & soror. & mater est; Quando electi
non propinqui fr̄s & sorores sunt appellati; Mater itaq; ac
propinqui: redemptorem nr̄m anazareth in hierusalem ad
templum dñi deferunt: quia primitiua illa in primis discipulis
ecclesia a iudeis repulsa: eiusdem redemptoris dispensationem
ad noticiam gentium perduxit; Ipsa enim ecclesia non solū
& gentibus: uerum & iam & iudeis:
hierusalem. Id est uisio pacis recte uocatur. de qua p̄ psalmistā
dicitur: Hierusalem quae aedificatur ut ciuitas cuius parti-
cipatio eius in idipsum; Ipsam & templum: sicut per paulū
fidelibus dicitur: templum dñi sc̄m est: quod estis uos. Ac per
hoc cum apostoli ex iude xpm adnuntiantes: ueniunt ad gen-
tes: nimirum & hierusalem ad hierusalem conuenit.
& templum ad templum occurrit. Cum hi omnes uia sint
hierusalem: ciuitas unum & templum; In hac itaq; ciuitate
atq; in hoc templo ab apostolis oblatus xps excipitur. Unde
& ipsa ecclesia psalmistę uoce: dō patri loquitur dicens

147
Suscepimus dñi misericordiam tuam in medio templi tui. Subaudi
in medio ecclesie tuam quae est templum tuum. Siue autē
iuxta historiam. Idocei siue iuxta mysticum intellectum.
cur xps apertentibus. fuit ad scām ciuitatem & templum ducat.
causa manifestatur cum subditur. ut darent hostiam secundū
quod dictum est in lege dñi. par turturum aut duos pullos
columbarum. praeceptum siquidem legis fuerat ut si cui forte
agnus defuisset & unam horam. Idest aut par turturum aut
duos pullos columbarum inuenisset dō oblationem filii offerret.
nec praeiudicaretur ex altero. qui unum quodlibet horum obtu-
lisset. Sed qui uterq; xpi ecclesiae quem sacramenta significant
credendum utrumq; ad sacrificium matrem inuenisse atque
obtulisse. deniq; in hac oblatione auium illa praefigurabatur
oblatio quae pro salute mundi oblata est. uespera diei dñi
uidelicet passio. per quam sumus dō reconciliati. De hac
quippe hostia per paulum fidelibus dicitur. Ambulate in di-
lectione. sicut & xps dilexit nos & tradidit semetipsum pro
nobis oblationem & hostiam dō in odorem suauitatis. Iterum
sum. qui dilexit me inquit. & tradidit seipsum pro me. Quia
uero omnes electi membra sunt xpi. In turture scilicet.
turtures. atq; in columba columbe. Designat & iam haec
auium oblatio mortificationem electorum quibus per eundē
apostolum dicitur. Obsecro uos per misericordiam dñi ut
exhibeatis corpora uestra. hostiam uiuentem. scām dō pla-
centem. rationabile obsequium uestrum. Sed nulla esse
potest mortificationis accepta dō oblatio. in quibus non fuerit.
uere fidei castitas. uere caritatis concordia. Proinde n̄ sine

us
a

causa sacrificium quod pro dño misericordiae oblatum perhibetur
& turturibus & columbis fuisse narratum fuit. Inturture enim
castitas inuenitur. In columba castitas commendatur.
Turtur namq; intemperatam seruat castitatem. Columba uero aliarum
cohabitantium non deserit unitatem. Catholicus igitur xpianus tunc uere spiritalis turtur efficitur
si ueram trinitatis fidem firma credulitate conseruet. et here-
ticae prauitatis sensum. tanquam fornicationis inquinamenta
repudiet. Tunc uere erit columba. si longanimiter usq; ad finem
catholica societate permaneat. & contra temptationum scanda-
la immobili firmitate persistat. Ut nec heretica fornicatio
corrumpat in corde fidei castitatem. nec amara dissensio
ecclesiasticae caritatis dissipet unitatem. Haec est enim ecclesia
catholica. quae fidem uni dño tanquam legitimo uiro conseruet
& congregationem multorum infide multiplicat. Sequitur.
& ecce homo erat in hierusalem cui nomen simeon. & homo
iste iustus & timoratus & expectans consolationem isrl' & sps
scs erat in eo. & responsum acceperat a spu sco non uisurum se
mortem nisi uideret xpm dñm; et uenit in spm in templum.
Nihil minus desititate isti specialiter homini adscribitur. qui
& in hierusalem. Id est in uisione pacis commoratur. & fidei ope-
ratione iustus. & reuerentia timoratus. & israheli consolatio-
nem attonitus. & spu sco repletus eiusq; responsione de in-
carnati uerbi uisione roboratus fuisse perhibetur.
O quam ardenti desiderio homo iste expectabat secundam
sps scs promissionem. uidere in carne redemptorem.
Quae putamus fuerit infantia orationis eius. quae

infancia

in diuino responso meruit firmari debis quae pecebat. Quae
 erant eius gemituum continuata uerba in sc̄a depraecatione.
 Non enim in petendo cessauit usq; q̄ responsum accipere &
 super hisq; poscebat; fuerunt siquidem in retro actis tempo
 ribus multi simili desiderio accensi dño attestante qui
 ad discipulos ait multi reges & prophetae uoluerunt uidere
 quae uidetis & non uiderunt. & audire quae auditis & non
 audierunt. Sed hoc isti soli concessum est qui in pleni
 tudine temporis horum ^{aparuit} ultimus. Sed si uigilanti studio
 subsequentiū sc̄orū attendimus desiderium. Quibus x̄ps
 uiuere est. & mori lucrum. inuenimus eos non minoris
 anxietatis ardore diuinitatem eiusdem saluatoris intueri
 uelle. quam ille concupiuit inspicere carnem. hinc paulus
 dicit. cupio dissolui & esse cum x̄po. multo autem melius.
 hinc psalmista ex persona ecclesiae dicit. sitiuit anima
 mea ad dñm uiuū quando ueniam & parebo ante faciē
 dī. Quis ergo iam hanc non uideat in uno sermone multos.
 per unum. cunctos significare electos. qui nunc isti
 & fide atq; operatione & timorati & futura & spectatione.
 & attenti ueniuntur & futura consolatione. in quibus
 & iam sp̄s sc̄s inesse cognoscitur. quia & per apostolum
 dicitur caritas dī diffusa est in cordibus nr̄is per sp̄m
 sc̄m qui datus est nobis; & rursus fidelibus dicit;
 corpora nr̄a templum sunt sp̄s sc̄i. quem habetis ex dō.
 quiq; responsum accipiunt ab sp̄u sc̄o. non se uiuros
 mortem. nisi prius uideant x̄pm. quia in hac adhuc
 corruptibili uita eiusdem sp̄s sc̄i gratia reuelante aptis

qui

fidei oculis eum quise cum illis usq. in finem saeculi mansurum
esse repromisit aspiciunt; non iam carne paruulum
sed diuinitate inmensum; qui & iam cum apostolo dicunt
& si noueramus xpm secundum carnem. sed nunc iam
non nouimus; habitant & iam isti in hierusalem atque
in spu in templum quo xps inducitur ueniunt; ipsi enim
sunt hierusalem. qui habitant in hierusalem; ipsi enim
sunt & templum. qui ueniunt in templum. in quibus
& a quibus xps excipitur; Breuiter fit ista percurramus.
nec dum. quae sunt huius diei sacramenta.
quodq. scm piumq. p conium indicare studemus.
cuius libet in fastidium ueniamus; Sequitur. & cum in
troducerent puerum ihm parentes ei us ut facerent
secundum consuetudinem legis pro eo. & ipse accepit
eum in uulnas suas & benedixit dm & dixit. Nunc
dimittis dñe seruum tuum secundum uerbum tuum in pace
quia uiderunt oculi mei salutare tuum; hinc unius.
hinc multorum. Immo & iam omnium adimpleretur
& spectatio iustorum; Sed dicamus prius de uno.
& sic loquamur de omnibus. cupimus enim ad hoc
studium urm inflectere. ut quod de uno dicitur
de omnibus ueraciter sentiatur. Et ecce dum
specialiter de uno uenerabili sene cupimus loqui.
occurrit p dicanda uirginis prudentia. non huma
na industria fulta. sed spu diuinitatis afflata.
quae filium oblatura ueniens. suaeq. naturae humi
litate seruans. prophetae tradidit manibus;

offerendum; **an** Non ignora quis esset. cuius
 manibus dñm hominemq; tradebat sacrificio dedican-
 dum. Offert autem dñm prophetarum pph&ae.
 Offert unicum. uni; immo omnibus. in unoq; omnibus
 eundem peperit saluatorem. Non enim desinat nec
 usq; offerre quem genuit. cum suis scis interuentionib;
 eundem redemptorem electis uniri facit. & ut uerum
 fatear. materno affectu id ipsum pussima facit.
 Omnes enim filios deputat. quos diuina gratia xp̄o
 consociat. Quando non ipsa mater electorum. quae
 fratrem genuit eorum. Si in qua xp̄s credentium
 frater. cur non ipsa quae xp̄m genuit sit credentium
 mater. Quam obrem. obsecro mi beatissima uirgo.
 offer nobis xp̄m p̄is suffragis. quae nescis in uidere
 filius. sed nec attendas filiorum iniurias a quibus
 non ut dignum est honoraris. tolerat piamente in re-
 uerentiam filiorum quia amore unicitur generationis.
 foue ergo. & sitanti meriti indignis p̄is orationibus quos
 in uno genuisti. Dep̄care unicum filium. pro excessibus
 multorum filiorum; sed iam fr̄s carissimi xp̄m in ul-
 na suscipiens quid unus specialiter dicat audiamus
 At enim nunc dimittis seruum tuum dñe secundū
 uerbum tuum in pace quia uiderunt oculi mei
 salutare tuum. Ac si diceret. longa me & spectatione
 fatigasti. diu reuenuisti. sed tandem uisum quem
 & spectavi. iam de humane uitae scandalis in
 pace dimittis. Dimittis in pace

quia secundum promissionem **tuam** Per incar-
nati uerbi ministerium solutis inimicitias tibi meruere
conciliari; Dimittis in pace quia uideo pacem; Ipse
enim est pax nra qui fecit utraq. unum hoc denique
& omnes electi dicunt qui xpm in uenas suscipiunt.
qui fidei oculis salutare di con spiciunt. Quid enim est
xpm in uenas suscipere. nisi pus hunc operibus in mem-
bris suis amplectere. Per uenas enim idest brachia uirtus
operationis exprimitur. Cum enim in alio esurientem
xpm faciant. In alio sitientem potant. In alio hospite
suscipiunt. In alio nudum operiunt. In alio infirmum
uel in carcere positum uisitant. His proculdubio deuotis
actionibus tamquam brachis cotidie eundem ipsum
puerum amplectuntur. Et quia haec agentes illum
suscipere in his plena fide cognoscunt illum se in his
uidere non dubitant qui dixit. quam diu fecistis uni
de his minimis meis mihi fecistis. Atq. eisdem operibus
ut ad pacem di redeant. a peccati scandalo absolui se
credunt. Recte idem simeon exclamat dicens;
Nunc dimittis seruum tuum dne secundum uerbum
tuum in pace. quia uiderunt oculi mei salutare tuum.
Ac si electi dicant. Ideo nos a peccati scandalo secundum
promissionem tuam absoluens iam in pace reconci-
liatos. passibus amoris propinquare caelestibus facis.
quia fidei oculis salutare tuum idest dnm ihm xpm
in membris eius intueri eum pus operibus amplectere
meruimus. De quo adhuc siue ille siue isti dno patri

dicunt. quod parasti ante faciem omnium populorum.
 nisi a toto parte intellegenda sit populorum. quae saluato
 rem . . . . . in carne uiderit iuxta littere
 ratione n̄ per . . . . . stabit qui eum nec carneis nec fidei oculis
 omnes . . . . . na populi conspexerunt. Ante faciem ergo
 omnium m̄ . . . . . populorum hoc salutare dicitur p̄paratū.
 quia & om̄ . . . . . e nibus populis in eum crediderunt. qui eum
 credentes fidei oculis aspexerunt. Nam quod dñs thome
 dicit. quia uidisti me credidisti. beati qui non uiderunt
 & crediderunt. hoc de uisione corporali locutus est. De quo
 & subditur. lumen ad reuelationem gentium & gloriam
 plebis tuae isrl̄. hoc itaque lumine de tenebris reuelate.
 hoc inuentae. hoc inlustratae sunt gentes. sicut scriptū est.
 Gentium populus qui ambulabat ^{in tenebris}. uidit lucem magnam.
 sedentibus in regione umbrę mortis. lux orta est eis.
 De hoc lumine iohannes euangelista testatur dicens.
 erat lux uera que inluminat omnem hominem
 uenientem in hunc mundum. De hoc in epistola sua
 dicit. dñs lux est & tenebrae in eo non sunt ullae.
 De hoc idem lumine in euangelio ait. lumen uenit
 in mundum. & dilexerunt homines magis tenebras.
 quam lucem. Et iterum quam dia sum in mundo.
 lux sum mundi. quodq. cum sit & iam gloria gen
 tium in eo. ad gloriam israhel̄is dicitur p̄paratum;
 quia siue in patriarchis. proph&is. atq. apostolis.
 Immo & iam in ipso omnium capite x̄po. siue in elo
 quis dī. amplius gens illa quam gen̄ ^{tes} gloriosa

monstratur; apostolo attestante qui ait; Quid ergo amplius est iudaeo . aut quae utilitas circumcisiois multum per omnem modum . primum quidem quia credita sunt illis eloquia dei . Et rursus quorum ad hoc . optio est filiorum . & gloria & testamentum . & legis susceptio . & obsequium . & promissa . Quorum patres iudei & ex quibus . xps secundum carnem qui est deus benedictus in saecula amen; Sequitur & erat ioseph & maria mater eius mirantes super his quae dicebantur de illo; Quibus mirantibus & iam nos ipsi miramur . cur ipsi sint super his quae de illo a propheta scilicet dicebantur mirati . Numquid enim ioseph iam in somnis non audierat . Ioseph fili dicitur . noli timere accipere mariam coniugem tuam . quod enim in ea natum est de spiritu sancto pariet autem filium & uocabis nomen eius ihesum . ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum . Numquid & ipsa sacratissima uirgo quae salua uirginitate filium genuisse se sciebat . priusquam pareret uel conciperet ab angelo non audierat . Ave gratia plena dominus tecum . benedicta tu inter mulieres . Spiritus sanctus super ueniet in te & uirtus altissimi obumbrabit tibi . Ideoque & quod nascetur & te sanctum . uocabitur filius dei . Quid ergo admirantur super his quae de illo narrantur nisi quae ceteris mirantibus ut sacramentum impius occultent . Quid sibi uellent talia . quae de tantillo infante ab homine sene dicuntur . & ipsi mirantur; sed audiant adhuc de illo potiora . Denique sequitur & benedixit illis in eorum

& dixit ad mariam matrem eius. Ecce positus est hic in
 ruinam & in resurrectionem multorum in isrl̄ in signū
 cui contradicitur. In una redemptoris nr̄i dī hominisq;
 persona. perfectam dī perfectamq; hominis inesse
 confitemur naturam. Et ex una quidem dñm. & alte
 ra seruum. ex una fortem. & altera infirmum. ex una
 magnum. ex altera paruum. ex una creatorem. & alte
 ra creatū. ex una pascentem. ex altera esurgentem. ex una
 recreantem. & altera sitientem. ex una miraculis
 coruscantem. & altera iniurus subcumbentem. ex una
 uiuificantem. & altera morientem. ex una suscitantē.
 ex altera predicamus hunc suscitatum. & cum aliud
 sit in eo dñs. aliud seruus. aliud fortis. aliud infirmus.
 aliud magnus. aliud paruus. aliud creans. aliud creatus.
 aliud pascentis. aliud esuriens. aliud recreans. aliud si
 tiens. aliud miraculis coruscans. aliud iniurus subcum
 bens. aliud uiuificans. aliud moriens. aliud resuscitans.
 aliud resuscitatus. Non tamen alius dñs. alius ser
 uus. alius fortis. alius infirmus. alius magnus. alius
 paruus. alius creatus. alius creans. alius pascentis. alius
 esuriens. alius recreans. alius sitiens. alius miraculis
 coruscans. alius iniurus subcumbens. alius uiuificans.
 alius moriens. alius resuscitans. alius resuscitatus.
 Sed unus idemq; dī atq; hominis filius. Ex uno ut dictū
 est dñs. ex altero seruus. ex uno fortis. ex altero infir
 mus. ex uno magnus. ex altero paruus. ex uno
 creans. ex altero creatus. ex uno pascentis. ex altero esuriens.

ex uno recreans & altero sitiens - ex uno miraculis
coruscans & altero iniuriis subcumbens - ex uno ui
uificans & altero moriens - ex uno resuscitans
& altero resuscitatus intellegitur. Quiq; ante oculos
mortalium positus ex uno uenerabatur ut dñs. ex altero
despiciatur ut homo. Deniq; cum hunc iudaeorum po
pulus cerneret de quinq; paribus tot milia hominum
pascens infirmos curantem leprosos mundantem
ac mortuos suscitantem dñi esse arbitrabantur.
Rursum cum eundem aspicerent esurientem sicientem
lasciscentem dormientem atq; iniuriis subcumbentem
purum esse ^{hominem} suspicabantur. Et haec quidem a put in cer
tas turbas sed non a put discipulos. Neq; enim in cordib;
eorum ita uariabatur qui illius assiduis priuatisq; eloquijs
fruebantur. Quibus & ab ipso dicitur; uobis datum est
nosse misterium regni di. ceteris autem in parabolis
ut uidentes non uideant & audientes non intellegant.
At ubi uentum est ad passionem mortis perit fides
ablata est omnium spes. Deniq; ut euangelista testat
omnes eorum relicto fugerunt ex quibus dum unus a metu
a longe sequitur ad atrium perueniens eundem recog
nouisse se denegat. Et quis in mortis passione illo ru
ente non fuerit cum eum p̄cibus eius amator cum auidus
eius imitator unius ancille uoce territus non semel
sed ter abnegauerit sed in carne a mortuis resurgente
resurrexerunt in anima discipuli. Utrumq; autem
ante passionem eius eadem redemptoris quae tradebatur

nocte in discipulis somno perfidie lapsis ac resuscitatio
 ne eiusdem redemptoris designatum est. Mors ergo eius.
 facta est ruina multorum; Resurrectio uero. uita multorum.
 icatur itaq; ecce positus est hic in ruina. & in resurrectione
 multorum inissit. Ac si diceretur. eo moriente. multi
 exstantibus ruerit; eo resurgente. multi ex lapsis resurgent.
 Quia uero illo quidem moriente. multi ruerunt; & illo
 resurgente. multi resurrexerunt. Sed in eum qui
 ex mortuis resurrexit. non omnes crediderunt. Recte
 subiungitur. & in signum cui contradicitur. Quod
 enim signamus. ab aliorum notitia abscondimus.
 Quid autem ante fidelium oculos aliud fuit caro redemp
 toris quam quod dam diuinitatis eius sigillum abscon
 sionis. In signum itaq; redemptor n̄r positus fuit.
 Sed cui nisi illi contradictum fuit. quae causa contra
 dixit. cui contradixit. quid contra dixit. Ut autem
 tamquam interroganti cui libet breuiter respondeat.
 quae causa contradixit. nisi mors carnis; quid contra
 dixit. nisi non esse d̄m. qui mori potuit ab hominib.
 ut homo cui contradixit nisi omni incredulo. quae
 uidelicet contradictio quibusdam uersa in stultitiam
 apostolo attestante. nos autem praedicamus xp̄m
 crucifixum iudeis quidem scandalum. gentibus autē
 stultitiam. sequitur itaq; uenerabilis senex iustus
 ac propheta dī. et dicit matri ih̄u. & tuam ipsius
 animam pertransibit gladius ut reuelentur ex mul
 tis cordibus cogitationes. Sol & non numquam

pd

pdc

pd d̄r

pdd

in scriptura sacra gladii nomine temporalis tribulatio
figurari. psalmista attestante qui in latis aper secuto
ribus passiones in ipsos exoptat reflecti dicens. Gladius
eorum intret in cor ipsorum. hinc idem psalmista
de ioseph loquitur dicens. ferrum pertransibit animam
eius donec ueniret uerbum eius. Tam diu fuit nulla
seruitutis uel carceris tribulatione. Donec ^{illud} quod prae
dixerat futurum ueniret. Sed nec aliud hoc loco per
gladium intellegimus figurari. quamquam autem
multae tribulationes animam eius trans fodierit
beatissime uirginis illa tamen hic specialiter de
signatur. quae dño in cruce moriente materna
uiscera transfixit. Dicatur ^{ergo} eidem a scō propheta
& tuam ipsius animam pertransibit gladius ut re
uelentur ex multis cordibus cogitationes. Ac si dice
retur. in aternis uisceribus tribulationis gladio
transuerberaris. Uidebis in cruce pendentem
quem angelo nuntiante uirgo concepisti. Manen
te uirginitate filium edidisti. Quatenus per hoc
factum & iudaeorum insultantium iniquitas
& discipulorum fugientium infirmitas denudetur
Deniq; illo in cruce pendente iudei presentes insul
tabant ut discenderet. Apostoli fugientes de cruce
illum posse descendere non credebant. quae
ut fierent necesse fuit materna piaq; uiscera
ex eiusdem redemptoris passione gladio tribu
lationis transfigi. S. *seruatus*

sed iam ista ut coepimus quid tripliciter significant breui-
 ter demonstramus. Quis enim intra sanctam ecclesiam
 constitutus non uideat in morte redemptoris nostri illos
 cadere qui hunc aut solum modo hominem mortalem
 fuisse. Aut ueram carnem in passione uel in resurrectione
 non habuisse asseuerunt. & quis in eius resurrectione
 non conrideret illos resurgere qui perfidia male credu-
 litatis diuina gratia separati. & in uera hunc carne sal-
 ua diuinitatis suae impassibilitate ueraciter passum
 & in uera carne ueraciter a sua magestate suscitatum ad-
 firmant. Annon alius in uiam alius uero in resurrectione
 christi factus fuerat. cum paulus de se suisque totus diceret
 christi bonus odor sumus deo & in his qui pereunt & in his
 qui salui fiunt. & alius odor mortis in mortem. alius odor
 uitae in uitam. De illis uero quibus humanitatis carnis
 diuinitatem abscondit saluatoris. Ita dicit & opertum
 est euangelium nostrum in his qui pereunt est opertum
 Iam uero fide uotae ut deus attendamus ipsam beatam
 uirginem cuius animum gladius trans fodisse perhibet
 tripum ecclesiae pretendisse repperimus. cuius animum
 gladius pertransit. scilicet uerbum praedicationis
 quod enim per gladium praedicationis sanctae figuretur paulus
 apostolus testatur dicens. & gladium spiritus quod est uerbum
 dei. Gladius & enim animam mariae transuerbe-
 rat quia uerbum dei electorum corda penetrat. pene-
 trans ab errore mortificat ab errore mortificat in
 ueritate uitae commutat. ut reuelentur inquit.

XVIII

~~pdcc~~

pdcc

ex multis cordibus cogitationes. Ac si dicere & idcirco diu-
ni uerbi gladius scorum corda funditus ab errore mor-
tificans in ueritatis doctrinam conmutat ut dum
quorundam uita uirtutesq; loquendo examinant
unicuique quibus locuntur intima sua manifestent
Hinc paulus dicit si omnes prophetent. Intro autem
quis infidelis uel idiota conuincitur ab omnibus diu-
catur ab omnibus. occulta & iam cordis eius manifesta
fiunt. & ita cadens in terram dñm pronuntians quod uere
dñs est in uobis. Qui autem esse iste prophetae. Ipse
paulus inferius aperuit dicens prophetae duo uel tres
dicant & ceteri diiudicent. O Remus autem necesse
est ut idem gladius nra corda transigat. quatenus
fidelium turba nobis predicantibus singulorum uirtutes
acuta exponantibus unicuique. Interiora sua patefiant.
Sic & erat anna prophetissa filia pharihel de tribu asse-
haec processerat in diebus multis & uixerat cum uiro suo
annis septem a uirginitate sua. & haec uidua erat usq;
ad annos octuaginta quatuor. quae non discedebat
de templo ieiuniis & obsecrationibus seruens nocte ac die
et haec ipsa hora super ueniens confitebatur dño & loquebat
de illo omnibus qui expectabant redemptionem israhel.
Haec iuxta historiam aperta sunt nec habent aliquid ob-
scuritatis. Commendent autem castitatem beatae
mulieris instantiam ieiuniorum atq; obsecrationum
diei noctisq; templodi inherentis. sed latent in his
quaedam ecclesiae sacramenta. Quae enim panna

que gratia di interpretatur nisi electorum ecclesia designat
 Ad cuius membra apostolus loquitur dicens. Gratia salui
 facti estis per fidem. Quae bene & iam filia phanuhel
 de tribu asser fuisse perhibetur. Phanuhel quippe in
 terpretatur facies di. Asser uero uocatur beatus. Et qui
 alii per faciem di figurantur nisi qui sps sci gratia repl&ti
 ad cognitionem di humana corda primi perduxerunt.
 Quia enim per faciem quilib& agnoscitur. Iure facies
 di uocantur hi per quos agnitio di reuelatur. Quique
 non in merito asser. Idest. beati uocantur. quia ad &erna
 paternitatem. siue per inspirata interioris naturalem.
 siue per datam exterioris legem erudiri meruerunt. Unde
 scriptum est. beatus homo quem tu erudieris dne
 & de lege tua docueris eum. In quibus uerbis aperte
 monstratur electorum ecclesiam filiam esse patriarcha
 rum ac prophetarum. quae scilic& siue in spiritu siue
 in uerbo recte & iam prophetissa nuncupatur. De qua
 subiungitur. Et uixerat cum uiro suo annis septem
 uirginitate sua. Et qui seius alius uir nisi ille de quo
 per esaiam prophetam dicitur. In die illa adprehendent
 septem mulieres uirum unum dicentes panem nr̄m
 comedem & uestimentis nr̄is operiemur. Tantummodo
 uocetur: ^{non nr̄m} super nos aufer obprobrium nr̄m. Quis alius
 huius est uir nisi ille de quo iohannes apocalipsis dicit
 ciuitatem sc̄am hierusalem nouam uidi descendente
 de caelo ad o paratam sicut sponsam ornata uiro
 suo. Quae & iam antequam xpo sotiatur. Ideo uirgo

diuinitatis

Uel quia tunc idola non colebat. uel certe quia non
incorrupta sed infecunda erat. Tunc autem hanc sibi
xps uniuert cum naturam humanam suscipiens euange-
lium exorsus fuit. Quod itaq; annis septem cum uiro
suo auirginitate sua uixisse describitur tempus eiusde-
praedicationis ipso septenario numero figuratiter con-
cluditur. In quo & septiformem sps sci gratiam ab ipso
accepit & ipsa in septem mulieribus uel septem ecclesiis
misticis eidem uniri meruit. Et quia ^{illo} ascendente ad
caelos humanitatis eius praesentia desolata est. Iure
& iam uidua remansisse narratur. an non uidua recte
uocatur. De qua p̄ beatum iob hereticorum facta men-
tione dicitur. Paut sterilem & quae non parit & uiduae
bene non fecit. Illud itaq; gaudii tempus quo praesentia
uiru in carne fruebatur. Illudq; tristitiae quo eius pre-
sentia desolanda erat ecclesia. Id est uir eius designans
dicit non possunt ieiunare filii sponsi quamdiu cum illis
est sponsus. Ueni & tempus cum ab eis auferetur sponsus
& tunc ieiunabunt. In numero autem annorum octo-
ginta quatuor quibus uidua esse describitur totum
tempus uitae praesentis exprimitur. Legimus enim
filios isrl̄ usq; quo terram ^{mis} reprobationis ingrederentur
quadraginta & duas mansiones itinere habuisse
quibus scilicet quid aliud quam peregrinatio uitae
praesentis figuratur. In qua heremi tribulationibus
exercemur usq; quo ad terram uiuentium ueniamus
sed propter geminum testamentum uetus scilicet

& nouum Idem quadragenarius ac secundus nume-
 rus duplicatur et fiunt octoginta quatuor. Sicut
 enim propter utraq; testamenta duodenarius ^{numerus} dupli-
 catus in uiginti quatuor senioribus ecclesiam desig-
 nat. Sic & iam propter eadem duo testamenta qua-
 dragenarius ac secundus duplicatus in octogenario tempus
 figurat. et quod ibi per mansiones hoc hic exprimit
 per annos. utrumq; enim concorditer praeregrinatio-
 nem eiusdem ecclesiae denuntiant. De qua & bene sub-
 iungitur quae non discidebat de templo ieiunus & ob-
 secrationibus seruens nocte ac die. Ipsa enim est templū
 quae & uicua ieiunus & obsecrationibus seruens. In
 templo quoq; ablata sponsi sui corporali specie quia hunc
 nec dum corporeis oculis intueri ualeat ad nihil aliud
 magis quam ad ieiunium & orationem uacat. Hinc psal-
 mista ait. fuerunt mihi lacrimae meae panes die ac nocte
 dum dicitur mihi cotidie ubi est dñs tuus. Digne itaq;
 p̄mittit ieiunia ac deinde obsecrationes coniungit.
 Quae enim esse potest obsecratio. ubi regnat cōmessatio.
 Quae esse potest deprecatio. ubi dominat assidua potatio.
 Sed haec dicens cordis & iam uult intellegi ieiunium
 quo nisi quis ab inmundis cogitationibus ieiunare
 studeat obsecrationibus uniri dō non ualeat. siue aū
 isto. siue illo ieiunio simulq; obsecrationibus fulta die
 ac nocte seruire describitur. Sub audisse in prosperis
 & in aduersis ab hoc opere non cessat. Sequitur
 & ut perfecerunt omnia secundum legem dñi reuersi sunt

in galileam ciuitatem suam nazareth. hic iam figu-
raliter ultima iudaeorum conuersatio designatur
quando enoch & helia p̄dicantibus x̄ps ad eos reuertit̄.
Per acta scilicet omnia in hierusalem id est in ecclesia gentiū
secundum legem dñi noui uidelicet testamenti quasi
enim per acto sacrificio ab hierusalem in ciuitatem suam
x̄ps cum parentibus reuertitur cum ad impleta pleni-
tudine gentium nouissime cum p̄dicantibus sc̄is ad
eos colligendos & quibus carnem suscepit regreditur.
Sequit̄ puer autem crescebat & confortabatur plenus
sapientia & gratia dī erat cum illo. haec de illo secundum
humanitatem dicta sunt non secundum diuinitatem.
Nec enim in sua natura crescit in qua plenus est. sed in n̄ra
in qua paulominus quam ab angelis minoratus est.
nec in sua confortatur in qua omnium fortitudo. sed in
n̄ra in qua p̄ nobis infirmatus est. nec in sua ad impleta
sapientia in qua plenitudo sapientiae est. sed in n̄ra p̄
nobis exinanitus est. nec in sua gratia indiget. in qua
omnibus gratiam tribuit. sed in n̄ra in qua ea quae
cum patre habet accepit. Quae scilicet omnia melius
ad eius corpus quod est ecclesia. quam ad ipsum caput
referrī possunt. Usq; enim illud consumetur quod
apostolus dicit. Donec occurramus omnes in unitate
fidei & agnitionis filii dī. In uirum perfectum. In men-
suram etatis plenitudinis x̄pi dñi n̄ri. ut iam non si-
mus paruuli cotidie in uerbo crescit in fide puer ih̄s.
cotidie confortatur uirtutibus puer ih̄s. cotidie uerbo

sapientiae adimpleretur puer ih̄s cotidie gratia saluationis
 iustificatur puer ih̄s. haec de tanta diei sollemnitate breuiter
 diximus. haec de tantis mysticis sacramentis succincte
 transcurramus. quia & prolixitatem euangelicae lec-
 tionis attendimus & ad haec agenda moras breues ha-
 buimus. De cetero dilectionem ur̄am ammo neo. caris-
 simi fr̄s. Sitamen animos ur̄os haec locutio fecit inten-
 tos ut attendatis qua deuotione huius diei sollemni-
 tatem derelinquo celebrare debeatis. Non sit uile
 illud spectaculum in quo filius uirginis d̄s & homo con-
 plectitur. In quo uirgo & mater ostenditur. In quo
 prophetae. Immo omnium prophetae expectatio
 adimpleretur. in quo ecclesiae sacramenta declarantur.
 Quod ipse cordibus inprimere ur̄is dignetur qui ho-
 diei die sc̄m iustumq; simeonem sp̄s sc̄i in lustra-
 tione interius pulsans ad templum quo ipse aparen-
 tibus offerebatur docuit. Immo certe conpulit
 ire qui cum dō patre & eodem sp̄u sc̄o aequali potesta-
 te aequali uirtute aequali maiestate aequali
 aeternitate uiuit & regnat in sc̄ta saeculorum amen: 7

LXXXIII. AD EUANGELIUM. DE DIACONIBUS.

Legimus in esaiā fatuus fatua loquitur. Audio nescio
 quem in tantam erupisse uecordiam ut diaconos p̄bris.
 Id est ep̄is ante ferret. Nam cum apostolus principae
 doceat eosdem esse p̄bros quos ep̄os quid patitur
 mensarum & uiduarum minister ut super eos se-
 tumidus efferat ad quorum p̄ces xp̄i corpus sanguisq;

conficitur. Queris auctoritatem Audi testimoniū
Paulus & timotheus serui ihū xpī omnibus scīs in xpō
qui sunt philippis cum epīs & diaconibus Vis & aliud
exemplum in actibus apostolorum ad unius ecclesiae
sacerdotes ita paulus loquitur. Adtendite uobis & uni
uerso gregi in quo uos spīs scīs posuit epōs ut regerēt
ecclesiam dñi quam adquisiuit sanguine suo Ne
quis contentiose in una ecclesia multos epōs fuisse con
tendat. Audi & aliud testimoniū in quo manifestissi
me conprobatur eundem epīm atq; prbīm Propter hoc
reliquite crete ut ea quae deerant corrigeres & consti
tueres per ciuitates prbros sicut ego tibi mandau.
Siquis est *unius* unius uxoris uir sine crimine filios ha
bens fideles non in accusatione luxuriae aut n̄ subdi
tos oportet enim epīm sine crimine esse quasi di
dispensatorem & ad timotheum nolite negligere gratiā
quae in te est quae tibi data est p̄phetae p̄ inpositionē
manus prbri. Sed & p̄rus in prima epistola prbros
inquit in uobis p̄cor conspiter & testis passionis xpī
& inspicere non ex necessitate sed uoluntariae iuxta
dñm quod quidem significantius grece dicit n̄ cone pontec
Unde & nomen epī tractum est parua tibi uidentur
tantorum uirorum testimonia clangat tuba euan
gelica filius tonitruū quem ih̄s amabat plurimum
qui de pectore saluatoris doctrinarū fluentia potabat
prb̄ electe dñe & filios eius quos ego diligo in ueritate
Quod aut̄ post ea unus electus est qui ceteris p̄poneret̄

scismatis remedium factum ē. Ne unusquisq. ad se trahens xpi
 ecclesiam rumpere. Nā & alexandriae amarco euangelista usq.
 ad eraclam & dionisiū epōs p̄bri semper unum de se electū
 in celsiori gradu conlocatum ep̄m nominabant. Quomodo
 si exercitus imperatorem faciat. Aut diaconi elegant
 ex se quem industrium nouerint & archidiaconū muocent.
 Quid ergo facit excepta ordinatione ep̄s qđ p̄spit n̄ faciat.
 Nec altera romanae ecclesiae urbis altera totius orbis ecclesia
 estimanda est & gallia & brittania & affrica & persis
 & orientis & india & om̄s barbaras nationes unū xpm ad
 orant. unam obseruant regulam ueritatis. Si auctoritas
 queritur urbis maior est urbe. ubicumq. fuerit ep̄s.
 siue romae. siue egurio. siue constantinopolim. siue
 regi. siue alexandriae. siue thamis eiusdem meriti
 eiusdem est sacerdoti potentia diuitiarum & paupertas
 humilitas uel sublimiorē uel inferiorem ep̄m facit
 ceterum omnes apostolorū successores sunt. sed dicis quo
 modo romae ad testimoniū diaconi p̄bri ordinatur.
 Quid mihi ^{proferri} unius urbis s̄uetudinē. quid paucitatem de qua
 horum est sup̄ciliū in leges ecclesiae uindicas omne qđ
 rarū ē plus habetur. poleium apud indos pipere p̄ciosius ē
 diaconos paucitas honorabiles p̄bros turba c̄temtibiles fac
 ceterū in ecclesia & iā romae p̄spiteres sedent & stant diacones. licet
 paulatim increbrescentibus uicibus inter p̄bros absente ep̄o sedere diacones
 audierit & in domesticis c̄uitas benedictiones p̄bros dare. Discantq. hoc
 faciunt n̄ se recte facere. & audiant n̄ dignū ut relinquentes domū d̄mi
 n̄stremus in sis. Sciant quare diaconi c̄stituti legant acta ap̄torū

conuictis

recondent editionis suae. Prb̄t & ep̄s aliud a&atis aliud dignitatis nom̄ est
Unde actum theū & actū de ordinatione ep̄i & diaconi dicit de pre
spiteris omnino reticetur. Quia & in ep̄o & prb̄t continet qui
prohibet. Aut igitur ex p̄bro ordinet diaconus. Aut prb̄t nouerit
se lucris minore sacerdotio esse maiore. ut sciamus traditiones
apostolicas sumptas de ueteri testam̄to. q̄d aaron & filii ei atq;
leuite in tempore fuerunt. hoc aū sibi ep̄i & p̄bri & diaconi ecclesia

LXXXIII **L** uindicent **EPISTOLA SĀI HERO NIMI**

Lectio sermonē dignationis tue. que mihi nec opinanti tuā beniuo
lentia tribuit. Gaius quidē sū testimonio honesti & eloquentis uir
sed in me & reūsus satis dolui indignū tantis laudib; atq; p̄conio opri
mi me potius quā leuare. Scis enī dogma n̄ra humilitatis tenere
uxillū & p̄ma gradientes ad summa nos conscendere quous
igitur ego uel quantum sum ut eruditus uocis merear testi
monium ut mihi ab eo palma eloquentiae differatur qui
scribendo dissertissime deterruit ne scriberem. Verū tam̄
audiendū est & caritas quae non querit quae sua sunt. sed p̄ximi
reddat saluationis officia quō ^{locum} implere non ualeat & p̄ceptoris.
Gratulor tibi & sc̄ae atq; uenerabili sorori tuae serenille quae
ϕεπτονομoc calcatis fluctibus saeculi ad x̄pi tranquilla p̄
uenit quam quā hoc nominis uaticinium & iā in te p̄distina
tum sit. legimus enim sc̄m quoq; danielē appellatū uirum
desideriorum & amicum dī. quia ministeria scire desidera
bat ita quod uenerabilis paula me exortata ut facerē sponte
facio. **HERONIMUS AD DARDANUM**

LXXXIV

Queris dardane x̄pianorū nobilissime. nobilium
x̄pianissime quae sit terra repromissionis quā

iudei redeuntes ex aegypto possiderunt cū maiorib; eorū iā fuerit
 ante possessa. Ac p̄inde non sit promissa sed reddita his enūbis
 uteres in calce epistolae tuae. Qd̄ interrogas uideris. Lud sentire
 qd̄ plurimis n̄rorū placet alia remissionis eē terrā remissionis
 querendā. De qua & d̄d̄ loquit̄ in psalmo. Credo uidere bonā d̄n̄i in terra uiuentiū
 Et d̄n̄s in euangelio beati matthei qm̄ ipsi possidebunt terrā. Utq; d̄d̄
 quando haec canebat in sp̄u in terra remissionis erat. Et n̄ solū in
 iudaeae finib; morabat̄ sed multorū in circuitu nationū uictor ex
 stiterat quae a torrente aegypti quae est rino cruore usq; ad eufraten
 fluuiū tendebant̄. Dicens in alio loco in idumeā extendā calciam̄tū
 meū mihi alieni gene seruient. Quomodo ergo se credebat accipere
 quod iā uictoria possidebat & ne forsitan legentib; iudaeis ambigū
 derelinquat quae sit illa terra quā uidere cupiebat. Ipso sermone
 demonstrat dicens. credo uidere bonā d̄n̄i in terra uiuentiū. Ergo
 terra iudaeae quae d̄cionis illius erat n̄ est terra uiuentiū. Id est
 habrahā isaac & iacob. De quib; d̄n̄s in questione resurrectionis
 dicit. Non eēt d̄i mortuorū sed uiuentiū. Uerū terra & regio mortuorū
 De quib; loquit̄ in ezechiel anima quae peccauerit ipsa morietur
 & n̄ mortui laudabunt te d̄n̄e. sed nos qui uiuimus qui in resurrectione
 occurruri d̄no saluatori. Dicente ap̄to hoc enū dico uob̄ in sermone d̄n̄i
 qm̄ nos qui uiuimus qui relinquemur in aduentu d̄n̄i n̄ p̄ueniem̄ eos
 qui dormiunt. De quib; & hieremias loquit̄ relinquentes sup̄ terram
 scribunt̄ qd̄cūq; p̄mittit. credo uidere bona d̄n̄i. Ad spiritalē nos p̄spi
 cue trahit intelligentiā. Quae enū bona rex alia requirebat qui
 tante fuit potentiae ut partis p̄ illorū opib; salamon filius eius
 quo nullus in orbe terrarū ditior fuit contentus ē. Sed in terra
 uiuentiū bona illa requirebat. quae nec oculus uidit nec auris

audiuit nec in cor hominis ascenderunt quae p̄parauit d̄s diligētib. se.
Quod aū in euangelio dicit̄ beati mites qm̄ ipsi possidebunt terrā. Iuxta
literā sibi uidet̄ esse c̄trarium. Non enī terrae p̄missio mansuē & orū est
& m̄tū. qui spe & iā a parentib. delicta perdunt p̄opt̄ mansuē & iudicē sed
uirorū fortū & uiolentorū qui s̄ ad bella promptissimi. Deniq. & in psalmo
xl iiii qui sub nomine salomonis ad xp̄iecclesiae quae eius sacramtū refert
scribit̄. Accingere gladiū super femur tuum potentissime. Specuactua
& decore tuo intende p̄sperare & regna p̄opt̄ mansuē & iudicē & iusticiā
& ueritatē & deducet te mirabit̄ dextera tua. hic est qui & in psalmo alio
loquebat̄. Mem̄to dñe dā & omnis mansuetudinise. Et iterū ad sumens
dñs mansuetos & p̄tius in euangelio. discite a me qui ab humilis sū & man
suē & iudicē. In cuius t̄po & moyses omnū hominū qui erant sup̄ terram
mansuē & iudicē scribit̄. haec ē ut diximus terra uiuentū. In qua sc̄s iust
atq. mansuetos bona dñi p̄parant̄. quae ante aduentū in carne dñi saluatoris
nec habraham nec isaac nec iacob nec p̄ph̄eae & alii iusti uiri c̄sequi potuer̄
Deniq. & habrahā licet diuersis locis cū lazaro uidet̄ apud inferos. & iacob
uir iustus dic̄ lugens & gemens descendā ad infernū. Sanguis xp̄i clauis
paradisie. Dicentis ad latrone hodie metueris in paradiso. Ita ē ut dixim̄
terra uiuentū. terra diuitiarū & bonorū d̄i. quae primus adā p̄didit
et secundus inuenit. Immo ab illo p̄ditā iste restituit. Dicente apostolo
Regnauit mors ab adā usq. ad moysen. sub cuius p̄sona lex intellegit̄ in simi
litudine p̄uariationis adae qui est forma futuri. Uolum̄ scire quae sit
t̄ra manifestius. legamus malachim. beatos uos dicent om̄s dic̄ dñs qm̄
eritis uos t̄ra uoluntaria. quae significantius grece appellat̄ ^{εὐνη} eueniē quā ut
sc̄i desiderant. t̄ quae placeat dō. Et uas quoq. in haec uerba c̄sentit dicens
Et erit uir abscondens sermones suos & apparebit in t̄ra sion. Sic fluuus
gloriosus in terra sitiēti quae ē terra sion. In qua apparebit fluuus

gloriosus illa uidelicet de qua de dinalio psalmo canit. Gloriosas dicitur de civitate dei
 Et neru diligit dñs portas sion sup omnia tabnacula iacob. Istas portas diligit dñs
 quas uidemus incineres & fauillas eē cūersas. Nō dico prudentib; sed nec stultis
 quidē hoc persuaderi potest. Ego arbitror & illud qđ in quarto decimo psalmo
 legimus. uisitasti terrā & inebriasti eā multiplicasti locupletasti illā. Fluuus
 dñs replētus ē aquis parasti cribū illorū qm̄ ita ē pparatio ei. Sulcos ei inebria
 multiplica genuina ei infallitudo illius lababit germinans. huic sensui
 cū uenire illa enī terra cotidie uisitat adō inebriat cunctisq; est diuitis
 plena. De hac fluuius egreditur de qua scriptū est. Fluminis impētus labā
 ficat ciuitatē dñi. Quā & in descriptione templi ezechiel mystico sermone
 narrat. In cuius ripis arbores sunt ex utraq; parte p singulos m̄ses nouis
 frugib; habundantes. De qua t̄ra & in puerbus uir scripsit sapientissimū
 qui operat̄ terrā suā implebit̄ panib;. Qđ si de hac t̄ra quā cernimus &
 quae magis a peccatorib; possidet̄. De qua scriptū ē maledicta terra in
 operib;. Aliquid intellegendū putat. Respondeat quomodo possit
 haec stare sententia. qui operat̄ t̄ra suā implebit̄ panib;. Quanti
 enī operant̄ terrā & exercent uomera & tam multis impediētib;
 causis aegestate c̄ficiunt & penuria. Sed c̄siderandū scriptura quid dicat.
 Qui operant̄ qui operat̄ t̄ra suā quae p̄prie iuris suae. De qua nūquā eui
 potest. Secundū quē sensū & illud scriptū ē Redemptio anime uiri
 p̄prie diuitiae eius. Et hoc secundū literā sentiri potest. Quanti enī
 alienis amicorūq; rediment̄ pecunias. huius terre cultores agricolae
 apostoli s̄ quib; dicit̄ uos estis sal terre. Et in alio loco. In patientia uirā possi
 debitis animas uirā. Quorū unus uas electionis c̄fidentissimē loquebat̄
 dñi enī cooperatores sumus dñi agricultura dñi edificatio estis. Et multa alia
 quae idcirco nō replico ne memorie illius diffidere. Illud quoq; sollicita
 m̄tae tractemus & scripturarū nos doceat auctoritas scōs huius terrae

quā iudei tēra reppmissionis autumant. Ad uenā sū ego & peregrinus sic om̄s patres
mei qui cū diu in tēra huius tenebris uersarēt & flebiliter ingemescit & dicit
heume quia peregrinatio mea plonzata ē habitauit cū habitantib; cedat
multū acola fuit anima mea. Ubi cūq; aū habitator tērae legit & priora
& media & extrema tractemus & liquido scripturarū poterit regula
ēp̄bati semp̄ habitatores tērae peccatores appellari. De quibus in apo
calypsis ioh̄ scribit illud exemplū est. Uae habitatorib; tērae. habraham
ad quē primum facta ē pmissio dicente dño tibi dabo tēra hanc & semini tuo
Iuxta stephanū primum xp̄o martiris cōtentionē ne uestigiū quidē pedis
dicit accepisse. Ita enī scriptū ē. Tunc egressus de tēra chaldeorū habitauit
in carā et inde post quā mortuus ē pat̄ ei migravit in tēra in quonunc
uos habitatis & nō dedit ei possessionē nec uestigiū quidē pedis quā re
ppmisit dare ei & semini ei post ipsū. Ac ne forsitan tectoris tacita
cogitatio trahat eū ad illā intelligentiā ut qd̄ nō est datū parenti
reddat posteris. Uae electionis loquit̄ ad hebreos fide qui uocat̄ habrahā
oboediuit egredi in locū quē accepturus erat in possessionē. Et egressus ē
nesciens quo iret & fide peregrinatus ē in tēra reppmissionis quasi in aliena
in tabnaculis habitans cū isaac & iacob heredib; eius dē pmissionis. ex
spectabat enī fundamētū habentē ciuitatē. cuius artifex & creator ē d̄s
Et iterū cū de abel & enoch & noe sartaq; dixisset. Intulit iuxta fidē
mortui sui sunt. hi omnes nō acceptis reppmissionib; sed p̄cul eas iudentes
& salutariter & cōfidentes qui a peregrina & ad uenā sū sc̄pt̄ra quē nō se lo
cunt ostendunt qd̄ quaer̄ patriā. Et si quidē illas recordabant̄ de qua egresserant
habebant tēpus ut reuertērent̄. Nunc uero meliorē desiderant. Idest celestem
multisq; in medio sc̄is ad extremū intulit & hōm̄s testimoniū habent. & in fidē non
acceper̄ reppmissionē. Dōdenōb; quid melius p̄ uidente ne sine nob; p̄fecti fuerint.
Accessim̄ enī ad montē sion & ciuitatē diuinentis in tēra celestē. Et multa milia

angeloz solle nitatis & ecta primitiuoz qui scriptis in celis. Nec fugit qd p fida iudeoz
 hec testimonia n̄ suscipiat que utiq; ueteris testam̄ti auctoritate firmata s̄. Illud n̄ r̄is
 dicendū ē hanc eptam que scribit̄ ad hebreos n̄ solū ab ecclesiis orientis s̄ ab omnib; r̄cto
 ecte greca sermonis scriptorib; quasi pauli apti suscipilio & pleriq; eā t̄ barnabet de m̄tis
 arbitrant̄. Et nihil int̄ eē cuius sit cū ecclesiasticis uir̄is r̄ & cotidie ecclesiā r̄ lectione celebr̄.
 Qd̄ si a latinor̄ c̄suetudo n̄ recipit int̄ scripturas canonicas. Nec grecor̄ quidē ecte Apocal̄ sin
 ioh̄ eadē lib̄tate suscipiunt & tam̄ nos utraq; suscipim̄. nequaquā huius t̄poris c̄suetudine
 si ueter̄ scriptor̄ auctoritatē sequentes qui plerūq; utriusq; abutunt̄ testimonis. Non
 ut int̄ dū de p̄ocrisis facere solent. quippe & gentiliū literarū raroutant̄ ex eplis. s̄ quasi
 canonicis & ecclesiasticis. Respondeant m̄h qui hanc t̄ra que nunc nob̄ xp̄i passione & re
 surrectione t̄ra reūsus ex egypto. quantum possiderit adam usq; bersabee qui uix c̄ lx milia
 i longū spatio tendit̄. Neq; enī d̄d̄ & salomon poterit̄issimos reges & ceptas his quos post
 uictoriā in amittit̄a receper̄. Plus tenuisse scriptura testat̄. & hoc dico. v. palestine ciuita
 tes. gaza a scalonē. geth. accaron. azotū. Idumeos quoq; ad meridiana plagā. lxx. u.
 milib; ab hierosolima & separatos arabes & agarenos quos nunc sarracenos uocant̄ i uicina
 urbis hierosolime. Pudeat d̄cere latitudinē t̄re r̄p̄missionis ne & huius occasione
 blasphemandi dedisse uideamur. Ab ioppe usq; ad uiculū n̄r̄m b̄chle. xl. vii. mil̄ s̄
 cui succedit uastissima solitudo plena ferocū barbaror̄. De quib; c̄tra faciē omniū r̄atorū
 tuor̄ habitabis t̄e quor̄ fac̄ p̄o & eloquentissim̄ m̄tionē let̄e q; uagantes. bacchei
 abacchaopido qd̄ in solitudine sitū est quos nunc corrupto sermone affrica
 rachianos uocant̄. his qui p̄ locorū qualitatē b; diuersis nominib; appellant̄
 & arnauritania. p̄ egyptū & affricā. palestina q; & phenicē. coelen. siriam
 mesopotamia atq; persidem tendunt ab india. Haec iudaeae longitudo
 terrarū in his gloriari s̄p̄ his t̄e p̄ diuersas prouintias ignorantib; iactitas
 ad populū phaleras. Ego t̄e intus & incute noui. Qd̄ si obiectis terram
 r̄p̄missionis d̄ciq; in numerorū uolumine continētur meridie
 maris sanarum p̄ sina & cades b̄r̄ne usq; ad torrentem egypti qui

qui iuxta riuo corurā maris magno influit & ab occidente ipsū mare quod
palestinae phoenices siriāe cilem cilisq; p̄tenditur ab aquilone
taurū montem ezephirium usq; emat que appellatur ephi
phania siriā. Ad oriente uero p̄antiochiam et lacum cener et
que nunc triberias appellatur et iordane que mari influit
salmarū quod nunc mortuum dicitur. Trans iordanen autē.
Quarum semis tribuum possessio est. Ruben et gad. et dimidi
tribui manasse. Et ego fatebor hec tibi remissa non tradita.
Si obseruas ses mandata dī et in preceptis illius ambulasses.
Si non pro omnipotente dō coluisses beelphegor et baalim.
et beelzebub et canos qui a retulisti dō omnia que p̄missa
fuerant perdidisti. Et mihi in euangelio promittuntur
regna celorum. Que instrumentum uetos omnino non no
minat. Sed si non fecero que precipitasunt. Nequaquā
erit culpa p̄mittenti sed in me qui promissum accipere
non merui. Ubi enim optio p̄ponitur qui operare pro
mittuntur frustra cupias quod promissum est. Lege
librum iosue et iudicum et quantis possessionis angus
tis sis coartatus intelleges. Quid diuersarū uerbum
alienigenas commemorem. Quos per plus iudeorum
non quiuit expellere de urbibus et sedib; suis cum ipsa
metropolis tua prius ieb; postea salem tertio hieruso
lima. Et non helia iebuseos expellere non ualuerit
sed manserit cum eis in scandalū exemplumque utri
orum intantum ut ubi templum tuum conditum est
ornis fuerit iebusei. Et ipsum templum lxx milium
latomorum etc lxx milia uictorum hoc est. et milia

exceptis prepositis operum multitudinem habitantium tecum
 in circū errorum ab hereticis exstructum sit. Ne hoc dico insigil
 lationem terre iudee ut hereticus reosantit mentatur aut
 quo auferam historię ueritatem que fundamentum est
 intelligentię spiritualis. Sed ut decutiā supercilium iudeorū.
 Qui sinagogę angustias ecclesię latitudinē pferunt. Si enim
 occidentem tantum sequuntur litterā et non spm uiuifi
 cantē ostendam terrā reuissionis lacte et melle manantē.
 Si autē p̄trophologiā dictam putant prerum omnium
 abundantia et nos confessionis terrarūq; uiuentiā terre
 ut primū pferimus. Dicente dño ad moysen de abiectioe
 isrl et adsumptione gentium. Domitte me ut deleā pplū istū
 et faciant e ingentē magnā et eodem patre ad filiū. Postula
 a me et dabo tibi gentes hereditatē tuā et possessionē tuam
 terminos terre. Et aptius p̄saiam paruū tibi est ut sis
 puer meus ad suscitandas trib; iacob et feces uel reliquas isrl
 congregandas. Dedit e in lucem cunctis gentib; ut sis saluator
 uniuersę terre. Ex quo p̄picius demonstratur omnia illius populi
 in imagine et umbra et t̄po p̄cessisse. Scripta autē eē p̄ nobis
 in quorū fines seculorum decurret. Multa iudee scelera
 comisit cunctis circates erusti nationib; Ob quōd factū utique
 p̄p̄t idolatriā cūq; seruus es crebro miser tuus tuū d̄s et misit iudices
 et salutores quos defamulatu moabitarū et amonitarū philistin
 quoq; et eluetarū gentiā liberauerunt. Nouissime sub regib; offen
 dit d̄m ex omni p̄uincia babilonia uasante de lecaē et p̄ lxx annos mansit
 solitudo. Ac ut roge p̄sarū est laxata captiuitas. Et si hoc ex nece et mas
 plenissime refer̄ exstructū est tēplum sildarioro go p̄sarū acq; modorū

Azorababel filio salathel. eubria filio iosedech sacerdotis magno que passi
sitis aegyptis et macedonibus que non numero nec tibi adducam
memoriam antiquorum ephisanen crudelissimam omnium terrarum.
Necneum pompeium gabinum scaurum uarium cassium sossiumque replicabo qui tuis
urbibus et precipue iniqua uere hierosolymis. Adde tremum sub uespasione
et tito urbis captae templumque subuersum est. Deinde ciuitatis usque ad adrianum
principem plerumque mansere reliquis post euerisionem templi paulominus
peccaminos et urbis ex templi ruinis permanent ob quod tantum facinus
certis non colis idola sed etiam seruis p[ro]p[ri]is. atque romanis et captiuitatis p[ro]p[ri]is
iugo ignoras alienos deos. Quomodo clementissimus deus quum qua tu oblitus est
Nunc per tanta spacia temporum miseris tuis non adducitur ut soluat captiuitatem
et uerius dicam expectatum tibi mittat antichristum ob quod inquam facinus extra
execrabilis celos aduertit ad oculos suos ignorans. Memento uoces parentum
tuorum. Sanguis eius super nos et super filios nostros et occidamus eum et terra erit
hereditas. Non habemus regem nisi cesarem habes qui legisti usque in finem
mundi seruiturus es cesari. Donec gentium introdeat plenitudo
et sic omnis israel saluos fiat. Ut qui condam erat incaput ueritatis
meauidam. Hec tibi uir eruditissime in duplices prefecture honore
transacto. Nunc in xpo tumultuaria et breui luxubratione.
dictaui ne uideret omnino reticere. Eodem enim tempore
immo eadem die mihi et littere tuae reddite sunt et meae
expedite ut auctacendum fuerit aut in conipto eloquio
respondendum quorum alterum pudoris alterum caritatis est.
FINIT EPISTOLA DE TERRA IUDAEA LONGAE LX MILIBUS.

LATA CIRCA XL VII AD SAUINIANI DIACONUM.

AD
 IIII. HIERONIMI IN THEOPHILUM

Epistola tua hereditatis dominice te indicans posset
 forem qui pergens a patre apostolis loquebatur. pa
 cem meam do uobis. pacem meam relinquo uobis. illi
 us quoque felicitatis competem esse testata est in qua
 beati pacifici nunc cupantur. Blandiris ut pater eru
 dis ut magister instituis ut pontifex uenis ad nos non
 in austeritate uirge sed in spiritu lenitatis et mansuetudi
 nis ut humilitatem christi primum statim sermonem re
 sonares qui mortalium genus non fulminans et tho
 nans sed in sepe uagans et acens. saluauit in cruce
 legeras enim in tro po illius ante predictum. Memento
 domine dauid et omnis mansuetudinis eius et in ipso post
 ea presentatum. Discite a me quam amicus sum et humilis
 corde. unde et multa de sacris uoluminibus super
 pacem laudem restringens per uarios scripturarum flores
 in morem apium uolens quicquid dulce et ap
 tum concordie fuit artificis eloquio mesuisti
 Currentes ad pacem incitati sumus. exposita ad na
 uigandum uela crebrior exortationis tue aura
 compleuit ut non tam retractantibus et fastidio
 sis quam auidis et plenis faucibus dulcia pacis flu
 entia biberemus. uerum quid facimus in quorum
 potestate uoluntas tantum pacis est non effectus
 et quamquam uoluntas quoque mercedem apud
 dominum habeat propositi sui. tamen in perfectum opus
 etiam uolentes merere contristat. quod sciens.

compellat.

et apostolus perfectissimam uidelicet pacem in
utriusque partis uoluntate consistere. quantum
inquit ex uobis est cum omnibus hominibus pa-
cem habentes. et propheta pax pax et ubi est pax.
nihil enim grande est pacem uoce pretendere et
opere destruere. aliter in uerbo demonstrare.
uerbis sonare concordiam. re exigere seruitu-
tem; uolumus et nos pacem et non solum uolumus
sed rogamus. sed pacem christi pacem ueram pacem
sine inimicis. Pacem in qua non sit bellum inuo-
lutum. Pacem qua non aduersarios subicit sed ut
amicos iungit. quid dominationem pacem uoca-
mus et non reddimus unumquemque seruocabulum su-
um. ubi odium est appellant inimicis. ubi cari-
tas ibi tantum modo pax uocatur. Nos nec ecclesiam
scindimus nec a patrum communione diuidimus.
Et ab ipsis ut ita dicam cunabulis catholico sumus
lacte nutriti. nemo enim magis ecclesiasticus est
quam qui nunquam hereticus fuit sed ignoramus
absque caritate pacem. sine pace communionem
Legimusque in euangelio si offeres munus tuum ad al-
tare et tibi recordatus fueris quia frater tuus habet
aliquid aduersus te. dimitte ibi munus tuum co-
ram altare et uade prius reconciliari fratri tuo
et tunc uenies offeres munus tuum. si munera nostra
absque pace offerre non possumus quanto magis
christi corpus accipere quia conscientia ad eucharistiam.

xpi respondebo amen cum de caritate dubitem
 porrigentis; quaeso te ut patienter me audi
 as nec ueritatem adulationem putes quis quā
 nec tibi inuitus communicat quisquam ex
 tenta manu uertit faciem et inter sacras
 epulas iudae osculum porrigit. ad aduen
 tum ut reos tuum non pauet monachorum
 turba sed gaudet cum certatim tibi procedunt
 dum obuiam etherem latibulis exeuntes sua
 capiunt humilitate superare quis conpellet eos
 exire non amotui quis per heremum separatos
 in unum congregat nonne tua dilectio. Ama
 ri enim debet parens. amare parens et eps
 non tamen antiqua sententia ē. Quem metu
 it quis odit quem odit peris se cupit unde et
 in multis litteris cū initia paruulorum intimo
 re consistant perfecta dilectio foras mittit
 timorem non querat monachos tibi esse subiec
 tos et ideo magis subiectos habes tuo offeres
 osculum illi colla submitunt exhibes milite
 et ducem impetras quasi unus in pluribus ut
 si unus ex pluribus. cito indignatur libertas
 si obprimatur nemo plus impetrat a libero nisi
 qui ser uis si uire cogit. nouimus canones ecclē
 siasticos. non ignoramus ordines singulorum
 et lectione et cottidianis exemplis usq. ^{adhanc} aetatem
 multa didicimus. multa experti sumus; quin scos

fine

pionibus cedit et lumbos patris habere se putat
digitos grossiores. cito regnum mansueti dauid dis
sipat. certe romanus populus ne in regem quidem
superbiam tulit; dux ille israheliticus exercitus qui
decem plagis adflix erat egyptum et ad cuius sim
perium caelum et terra maria seruebant. inter
cunctos homines quos stunc terra generauit man
suetissimus predicator; et ideo per 12 annos obtinuit
principatum quia potestatis superbiam lenitate
et mansuetudine temperabat; lapidatur a postolis
et lapidantibus exorat. quin potius delere se
uult delibrodii nec commissus sibi grex pereat cupi
ebat enim illum imitare pastorem quem sciebat
etiam errantes suis humeris portaturum. pastor
inquit bonus animam suam ponit pro ouibus suis.
Bonique pastoris discipulus aptat anathema esse pro
fratribus suis atque cognatis secundum carnem
qui sunt israhelite et si ille cupit perire ne prodi pe
reant. Quantomagis bonus parentibus prouidendum
e ne ad iracundiam prouocent filios suos et nimie
tate duritie etiam lenissimos esse compellant.
Epistola cogit me breuius loqui. Dolor longius scri
bit in suis illis ut ipse uult pacificis ut ego sentio
mordacissimis litteris quod numquam tati ame
lesus sit. nec dictus ereticus quomodo me ipse ledet
egrotantem morbo pessimo et rebellem ecclesie
uentilans ab aliis lacesitus acuse aduersariis

pacere ledere non ledentem; antequam ordinare
 tur frater m^s nullam dicit fuisse inter se & sc^m
 papam epl phanium de doctrinibus questionem et
 quæ eum ratio compellebat sicut ipse tamen scribit
 in die dum populis disputaret unde nemo quærebat
 Sicut enim prudentia tua periculosas esse huiusmo
 di quæstiones et nihil esse totius nisi forte necesse
 est tacere quam loqui. De grandibus certe quod
 illud tantum ingenium fulmenq; eloquentie fuit
 ut in uno ecclesie tractatu cuncta comprehendisse
 dicat. De quibus singulis nouimus heruditissimos
 viros infinita uersuum milia conscripsisse sed hoc
 quid ad me nouerit ille qui audiuit sciat ille
 qui scripsit me ab accusatione sui et ipse liberat.
 Ego nec inter fui nec audiui unus epopulo sum
 Immo ne unus quidem qui a multis clamantibus
 tacui. Conferamus arguentis accusatiq; perso
 nas et cuius uel meritum uel uita uel doctrina p
 ceserit illi magis ad comodum fidem. uides ne
 quod clausis ut dicitur oculis summaq; quæ p strin
 gam non tam eloquens quod mente concepi quam
 indicans qui dreticeam intellexi et probaui dis
 pensationem tuam quod ecclesiasticae paci consu
 lens quasi sireneos cantus obdurata aure pertran
 sis. Alioquin quia parua aetate sacris litteris eru
 ditus es. nosti quo sensu unumquid que dicatur.
 Quomodo in ambiguis sententias sermo liberatus

et aliena nondam nec et nra nondeneget sed fides
pura et aperta confessio non querit strophas et
argumenta uerborum. quod simpliciter creditur.
simpliciter confidentium e. poteram quidem li
bere proclamare et inter gladios quoque ignesque babi
linos dicere cur aliud queritur responderetur.
Quia non simplex nec aperta confessio totum tu met
totam temperat totum relinquit ambiguum
et quasi super aristas creditur. uerum studio et
expectatione pacis feruente stomacho uerba non
quomodo querentur alii libere quos ledere lesus
ipse non audet. Ego interim nunc scileo et dispen
sationem meam uel imperitiam simulabo uel metum
Quid mihi accusanti facturum e. Qui ut ipse testat
laudanti detrahit. Iota eius epistola non tam expo
sitionem quam nris plenae contumelias nomen
meum absque ullis officiis quibus nos inuicem pal
pare solemus. homines frequenter adsumitur car
pitur uentilatur quasi de libro uiuentium deletus
sum. si illius melite suggillarent. aut istius modi
nuga sum quam quiescerim quia ab adulescentia
monasterii clausus cellulas magis esse uoluerim
aliquid quam uideri. Quosdam enim sic cum ho
nore appellat ut laceret quasi et nos non possum
caducere quae nemo tacet a seruo clericum cri
minatur. cum et ipse non nullos eiusdem cleri
cos habeat et honestum legeret inter pauli

uincula diaconum coepisse esse deseruo si cofan
 tan iactata et ne probare cogatur audisse se dicit.
 o si et mihi liberet dicere que multa clamitant
 et aliorum maledictis ad quiescerem. iam et nos
 intellegeret scire que omnes sciunt et me audire
 qua enullus ignorat dicit ei uelut premia pro
 calumnia restituta. qui tam argutum et callens
 non perorrescat in genium. Qui tanto possit elo
 quentie fulmine respondere. quidē peius calumni
 am sustinere an facere accusare quem postea di
 ligas an peccati ueniam tribuere quid minus fe
 rendo de sicophatēc. edilem fieri an consulem. Scit
 et ipse quid taceam quid loquar quid et ego audire
 rum quid pro xpi metu fortasse non credam. Origenem me
 arguit uertisse in latinum. hoc non solum ego feci.
 sed & confessor hrlarius fecit. & uterque nostrum no
 xia quaeque de truncans ut ilia transtulit legat ipse sinouit
 arbitror enim eum assidua confabulatione. & cottidiano
 latinorum consortio. romanum. non ignorare sermo
 nem. Aut sicerte penitus non inbibit interpretur ei
 qui solent & tunc sciat & me in hoc ipsum laudandū
 esse. quod et trahit sicut enim interpretationem. ET
TIOMNINMATA scripturarū originem semper ad tri
 buta dogmatum constantissime abstulit ueritatem.
 Numquid ego in turba mitto originem. Numquid ce
 teris tractatoribus sciome aliter habere a apostolos.
 Aliter reliquos tractatores illos semper uera dicere.

istos in quibusdam ut homines aberrare. Nouum de
fensionis genus sic origenis uitia non negare ut cum illo
ceteros crimineris. Uide licet aperte defendere
non audeas multorum simili errore tueris sex
milia origenis tomos non poterat quisquam legere
quos ille non scripsit faciliusque credo testem huius
sermonis quam auctorem esse mentitum. Si fratrem meum
causa dicit esse discordiae hominem qui quiescit in mo
nasterii cellula & clericatum non honore interpreta
tur sed honus. Cumque nos usque ad presentem diem
ficta pacis ostensione lactauerit. Occidentalium sacer
dotum commouit aures dicens. Cum adulentulum &
pene puerum in barrochia sua beclempresbiterum
constitutum. Si hoc uerum est cuncti palestine epi non
ignorant. Monasterium enim scilicet pape epiphani. nomine
uetus adducim quo frater meus ordinatus est presbit.
in eile utro politano territorio et non in heliensi
situm est. Porro etas eius et beatitudinituae
nota est et cum ad xxx annorum spatia puenit.
Puto eam in hoc non esse reprehendendam quae
iuxta misterium adsumpti hominis in xpo pfecta e.
Recordetur legis antiq; et post xxv. an ad leuitica
tribu ad legi in sacerdotum per uidebit. Aut si
in hoc solo testimonio hebraicam sequitur ueritatem no
uerit. xxx annorum fieri sacerdotem. Ac forsitan dicat
uetera transierunt et facta sunt omnia noua. Audiat
cum thimotheo ad uiscentiam tuam nemo condemnat

certe ipse quando ep̄s ordinatus est non multum ab ea
 in qua nunc frater est distabat etate uel si hoc in ep̄is
 licet in p̄bris non licet ne per antē fr̄as in a suo nomine
 discrepare uideantur cur ipse aut eiusdem aut minoris
 etatis et quod hi amplius est ministerum alterius eccl̄e
 ordinauit p̄brim. Quod non potest pacem habere
 cum fratre nisi cum subdito et ordinationis suae ep̄m
 renuntian te ostendit se non tam pacem cupere quam
 sub pacis occasione uindicta nec alterius quiete et ocio eē
 contentum. Dum modum in integrum habeat. Quod
 minatur etiam si ipse cum ordinasset et hic secreta
 amator uellet quiescere. Nec quicquam exerceat
 quod si eccl̄iam se mderet nihil ei debere propter
 honorem cunctis sacerdotibus debitum huc usq;

ANONOR PA eius immo cete gloria et lacrimosus con
 trarios sermo prostratus est. cui ego quod in epistula breuit
 preteriensq; respondi ut ex his quae dixi intellegam
 quid tacuerim et nouerit nos homines esse rationale
 animal et prudentiam suam posse intellegere nec ita obdunsi
 cordis ut infar p̄utorum animalium. Uerborum tantū
 sonum et non sententias audiamus. Nunc autem queso
 te ut ueniam tribuas dolori meo et si superbum est
 respondis uel se multum sit superbius acuisse. Quam
 quam et ita responderim ut silentium potius meum
 iudica sal uerim quam sermonem; quod procul pacem
 queri in et uolunt eam nobis ab aliis imperari sint
 pacifici et ilico pax sequitur. Quir nomine

scititudinis tuae contra nos terrore abutuntur et cum epta
tua pacem et mansuetudinem sonet illorum uerba duriti-
a comminantur. Denique quam pacificas et ad con-
cordiam pertinentes per risidorum pbrulicteras nobis
miseris. hinc probamur quod illas qui pacem uelle
se iactant reddere noluerunt. Eligant itaq; quod
uolunt aut moniti sumus aut mali sibi non dimittant quiescere
si mali quid malorum expectant societatem. Quam uia
leat humilitas se perimentum didicit quum nunc disimulat
quis uo consilio olim disiuncta sociat probat sed alterius
uoluntatem. Nunc copulata discerpere nuper nobis
postulabit et impetrauit exilium atque utinam impleri
potuissent ut sicut illi imputatur uoluntas pro opere
ita et nos non solum uoluntate sed et effectu corona
haberemus exili. Fundendo magis sanguine et patiendo
quam faciendo contumelias xpi fundata est ecclesia
persecutionibus creuit mater terris coronata est
aut iusti soli iuxta quos legimus amant rigorem
et non nouerunt persecutionem sustinere sed facere.
Sunt et he iudei sunt uariorum dogmatum hereticiq;
et maxime impurissimi manichei. Cur eorum ne uerbo
quidem quempiam audent ledere nos si a expelle
re cupiunt. Nos soli que ecclesiam communica t. mus ecle
sia scindere dicimus. Orote nonne equa est ta pos
tulatio ut aut illos nobiscum expellant aut nos i di cum
illis teneant. nisi quod in eo magis honorant qd. sal. tim
magis exilio ab hereticis separant. Monachus pro clor

monachis & minatur & importat exiliu & hoc monachus
 o postolicam cathedram tenere se iactans non nouit terrori
 natio ista succumbere & impedenti gladio magis ceruices
 quam manus subicit. Quis enim monachorum exul patriae non
 exule mundi quinecesse est auctoritate publica & rescripti
 in pendis & toto orbe discursibus. Tangat saltem digitulo
 ex utro exhibimus. Dñi est terra & plenitudo eius. Xps loco
 non continetur inclusus propterea quod scribis nos per te & ro
 mam ecclesiam communicare ei. A quo uidemus communi se
 parari non necesse est ire tam longe. ut hic in palestina. Co
 dem modo euangimur & ne hoc quod procul sit in uicula be
 thleē presbiteris eius quantum in nobis est communionem
 sociamur. Ex quo perspicuum est dolorem proprium cau
 sam ecclesiae non putandum. Nec stomachum unius homi
 nis in mo per illum aliorum generali ecclesiae uocabulum
 nun cupandum quia propter in principio epistolae dixi etiā
 nunc repeti nos uelle pacem xpi optare concordiam & te
 rogare ut illos moneas pacem non extorquere. sed uelle
 sit preteritarū nostrarum contumeliarum dolore conten
 tus uetera uulnera saltem nouam obliter. & caritate sit
 talis qualis ante fuit quomodo non suo arbitrio diligebat
 uerba eide alieno stomacho non fluant faciat quod uult
 & non quod uelle compellitur. aut quasi pontifex cunctis
 equaliter imperet. aut quasi imitator apostolorum uer
 forum saluti. ex quo seruat si talem se prebuerit utro
 prebemus manus extendimus brachia amicos & paren
 tes habeat & sentiat in xpo sicut omnibus scis ita & sibi esse.

subiectus. Caritas patiens est caritas benigna est caritas
non emulabitur non inflatur. Omnia sustinet. omnia
credit. Cunctarum uirtutum mater est caritas. &
quasi partum triplex apostolica sententia roboratur di
centis. Fides spes caritas credimus & speramus. atque
ita per fidem & spem dilectionis uinculo copulamur.
Idcirco & enim nos patris nostras dimisimus. ut quieti absq;
illis similitudinibus in agris. & insolitudine uiueremus ut pon
tifices xpi qui tamen rectam fidem predicant. Non domino
rum metu sed patrum honore ueneremur ut deferamus
epi quasi epi. & non sub nomine alterius alius quibus nolimus
seruire cogamur. Non sumus tam inflati cordis ut igno
remus quid de beatorum sacerdotibus xpi. Qui enim eos
recipit. Non tam illos recipit quam eum cuius epi sunt.
Sed contenti sunt honore suo sciant se patres esse non domi
nos. Maxime apud eos qui ex pretis ambitionibus seculi.
Nihil quieti & otio preferunt. Tribuat autem orationibus
tuis xps dñs om̄ps. ut pacis non ficto nomine sed uero
& fideliamore sociemur. ne mordentes inuicem
consumamur ab inuicem.

XXXIII

AD THEOPHILUM.

Beatissimo papae theophilo hieronimus. Nouit
beatitudo tua quod te tempore quibus manebas
numq; officii mei sermo cessauerat nec consideraue
rim quod tu pro dispensatione non feceris sed quid me facere
conueniret. Tunc sumptis dignationis tuae epistolis fruc
tum aliquem coepisse me uideo euangelice lectionis.

Si enim duri iudicis sententiam crebra mulieris flexit pe-
 titio. Quanto magis paternae uiscera interpellatione se-
 dulam molliuntur. Quod de canombus ecclesiasticis mo-
 nes gratias agimus. Quem enim diligit dñs corripit. Cas-
 tigat autem omnem filium quem recipit. Sed tamen scito no-
 bis esse nihil antiquius quam xpiani uera seruare. Nec
 patrum transferre terminos semperq; meminisse roma-
 nam fidem ceptolico ore laudatam cuius se esse participē
 alexandrina ecclesia gloriatur. Superne farinae heresi quod
 multa patientiam geris & putas ecclesiae uisceribus incuban-
 tes tuas posse corrigi lenitate multis scis displicet medum
 paucorum penitentia prestolaris nutriatur. audacia perdi-
 torum & factior robustior fiat. AD THEOPHILUM JXXXIII.

Beatissimo pape theophilo hieronimus. Nuper a te beattu-
 dinis scripta suscepi. & emendata uetus silentium & me
 ad solitum officium prouocantia unde licet per scis fr̄is pris-
 cum & eubolum tuus ad nos sermo cessauerit. Tamen quia
 uidemus illos zelos fidei concitatos raptim palestinae lustra-
 re regionis & dispersos regulos usque ad suas latebras per-
 secutos breuiter scribimus quod totus orbis exultet &
 intus uictorus gloriatur. Eratūq; alexandrinae uexillum
 crucis aduersum heresim trophea surgentia gaudens
 populorum turba prospectet macte uirtute macte
 zelos fidei ostendisti. quos usque taciturnitas dispensatio
 fuerit non consensus libere enim reuerentiae loquor.
 Delebamus te nimium esse patientem. & ignorabamus ma-
 gistri gubernaculo gestiebamus in interitum perditorum.

sed tu deo diu exaltasti manum & suspendisti plagam ut feri-
res fortius super susceptionem cuiusdam non debes contrahui-
us orbis dolore pontificem quia nihil tuis litteris praecipisti &
temerarium fuit. de eo quod nesciebat ferre sententiam. Tam-
reor illum nec audere nec uelle te mali quo ledere.

xxxiiii

EPISTOLA AD EUSTOCHIUM

Parua specie sed caritate magna sunt munera accipisse a
uirgine armillas epistolas & columbas & quomodo sacri-
ficiis non offertur nimia dulcedo. arte mutata est & qui-
dam ut radicam piperis austeritate condita. Apud deum
nihil uoluptuosum nihil tantum suaue placet. Nihil quod
non in se habeat & mordacitatis aliquid & ueritatis. Pascha
xpi cum amaritudinibus manducatur festus est dies & na-
talis beati petri. festius solito continendus. Ita tamen ut
scripturarum cardinem iocularis sermo non fugiat nec apre-
scripto pallestre nostre longius euagemur. Armillis
in esechi hele ornatu hierusalem. Baruc epistulas accepit
ab hieremia in columbe sps scs ad labitur. Itaque ut te ali-
quid piperis mordeat. & pristini libelli etiam nunc recor-
deris. Caue nec operis ornamenta dimittas quae uere
armille sunt brachiorum ne epistolam pectoris tui scindas.
quam ab aruc tradita nouacula rex prophanus incidit. Ne
ad similitudinem effrem audias per oseae facta es insipiens
ut columba. Nimum respondebis austerere. & quod festo
non conueniam diertalibus ipsa muneribus prouocasti.
Dum dulcibus amara sociata sunt & a nobis paria recipies lau-
dem amaritudo comitabitur. Uerum ne uidear donum

minuisse accepimus & canistrum cerasis refer tum talibus
 & tam uirginali uerecundia rubentibus. ut ea nunc a luc
 ullo delata existimarem siquidem hoc genus pomipomo
 & armania subiugatis de cerasumpto primis romā pertulit.
 unde & patria arbor nomen accepit. Igitur quia in scripturis
 canistrum ficis plenum. legimus cerasa uero non inuenimus in
 eo quod allatum est. Id quod allatum est predicamus. Opta
 mus quate de illis pomis fieri quae contra templum di sunt.
 De quibus ds dicit quae bona bona ualde nihil quippe salua me
 dium amat. Et sicut frigidum non refugiens calidis delec
 tatur. Itaque pidos in apocalipsin. euomere uelle se loquitur.
 unde nobis sollicitius prouidendum ut solemnem diem non
 tam ciborum. habundantia quam sps exultatione celebre
 mus. Quia ualde absurdum est nimia saturitate honorare
 uelle martirem quem sciamus do placuisse ieiunus. Itaque tibi
 semper comedendum est ut cibum & oratio sequatur &
 lectio. Quod si aliquibus displicet apostoli uerba caritatis.

Si adhuc hominibus placerem xpi ancilla non essem.

AD PAULAM SEN ^{mon}

Humanae uitae breuitas. damnatio delictorum est in ipso
 sepe lucis ex ordi mors secuta nascentem & labentia coti
 die in uitam secula profitentur. Nam cum primum paradisi
 colonum uiperfnis nexibus prepedicum coluber deduxisset
 ad terras aeternitas mortalitate mutata in non gentes & eo
 amplius annos. secundum quodammodo immortalitate me le
 dicti hominis distulerat elogium. ex inde paulatim re crudes
 cente peccato totius orbis naufragium gigantum adduxit.

impietas. post illud ut ita dixerim purgati baptismum
mundi in breui tempus hominum uita contracta esse. Hoc
quoque spatium sceleribus nostris semper contra diuina
pugnantibus pene perdidimus. quotus enim quisque aut
centenarium transgreditur. Et aetatem aut non ad eandem
sic peruenit ut peruenisse peniteat. secundum quod in bri
bro psal morum scriptura testatur. Dies uitae nostrae
septuaginta anni. si autem multum. octuaginta. quicquid
reliquum est labor & dolor. Quorum a si istam uiam ad
to reppetit a principio. & ita procul coepta ut merito
Qui uis de nobis possit sae ludere. & gemino bellum
trouum orditur ab aeuo; uidelicet ut senectutem tuam.
& caput ad xpi similitudinem candidum dignis uocibus predi
cemus. Ecce iam centes^{na} ^{no. uetati} in unum circulus uoluitur. &
tunc dñi precepta semper custodiens. future beatitudinem
uitae^{pr} praeterita exemplam editeris. Oculi puri lumine uigent.
pedes imprimunt certa uestigia. auditus pene trabilis. dentes
candidi. uox canora. corpus solidum & sicut plenum. canicum
robore discrepant. uires cū etate dissentiant. Non memo
rie tenacitate ut implerisque cernimus antiquior senec
ta dissolut. non calidi acumen in genu frigidus sanguis ob
tundit. non contractum rugis facie emarata fronte asperat.
Non denique tremula manus per cur uos caere tramites
Errantem scilum ducit; future resurrectionis uigorem
In te nobis dñs ostendit; ut peccati sciamus esse quod ceteri
adhuc uiuentes pro moruntur in carne iustitiae. Quod
tu^{ab} adulescentia in aliena aetate meritis. & quāquam

quoties

oratio

in praesentia

170

multis ista corporis sanitatem etiam peccatoribus eue-
nire uideamus. Tamen illis hoc diabolus ministrat. ut
peccent. & tibi dñs prestat. ut gaudeas. doctissimi quique
grecorum de quibus proflacco agens luculente tullius
ait. Ingenita leuitas & erudita uanitas regnum suorum
uel principum laudes accepta mercede. ^{dice} ^{hanc} Hoc ego nōnc
faciā. pretium posco pro laudibus. & ne putes modica esse
quae de precor. margaritam de euuigelio postulas.
Eloquia dñi eloquia casta argentum igne examinatum
terrae purgatum septuplum. Scilicet commentarios for-
tunatian & propter noticiam persecutorum aureli
uictoris hystoriam simulque epistolas Nouatian ut
dum scismatici hominis uenena cognosimus. Libentius scī
martyres cyprianu bibamus antidotum. Misimus interim
tibi id est paulo sen. ^{id est} paulam seniore. in quo prop-
ter simpliciore quosque multum inde iciedo sermone
laborauimus. Sed nescio quomodo etiam si aqua plena sit.
tam en eundem odorem laquena seruat. quodum rudis
esset inbuta est. Si hoc munusculum placuerit. habemus
etiam alia condita. quae cum pluribus ^{offentibus} mercibus orienta-
libus ad te si spī scī affluerit nauigabunt.

Nautarudis pelagi ut seuis ereptus abundis
In portum ueniens pectora leta tenet
Sic scriptor fessus calanum sub calce
Deponens habeat pectora leta satis
Ille dō dicat grates pro prospice uita
Proque laboris agat iste sue requiæ

✕

Pulchre si eum errasse nō dicerem. si in fidei prauitate saltim apostolū paulū
aut angelum de celo audiendum crederē. Nunc uero cum simpliciter er
rorem eī fatear. sic legam ut ceteros. quia sic errauit ut ceteri. Dicat si
multorum communis. ē. error. cur solū psequimini. Quia uos solum lau
dicatis. ut apostolum. Tollite amoris. ὕπερβολῆν. & nos tollimus odium mag
nitudinē. Ceterorum uita de libris suis ad hoc tantū excerptis. ut huius
defendatis errorem. Origenem sic festus in caelum. Ut nihil eum errasse di
catis. Quisquis es assessor nouorum dogmatum. quaeso te ut parcas roma
nis auribus. parcas fidei quae apostoli uoce laudatae. Cur post quadrin
gentos annos docere nos niteris. quod ante nesciuimus. Cur pferis in me
dium. quod paulus & petrus edere noluerunt. Usq. adhuc diem sine is
ta doctrina mundus xpianus fuit. Illam senex tenebo fidem. in qua puer
renatus sum. Pelosiotas nos appellant & luteos & animales & carneos.
quod non recipiamus ea quae sp̄s sunt. Illi scilicet hierosolimitae. quorū
mater in testam purissimam regnat in caelo. Et tamen miror cum carni de
trahentes carnaliter uiuant. & inimicam suam foueant & nutrant delicate.
nisi forte implere uolunt scripturam dicentem. Amate inimicos uros. &
benefacite his qui persequunt̄ uos. Amo carnem castam uirginem le

171
lunant. Amo carnis non opera. sed substantiam. Amo carnem quae iudicanda
est fenavit. Amo illam quae pro inimicitio ceditur. Laniatur exuritur.
Illud uero quod asserunt a quibusdam hereticis & maluolis hominibus libros
eius esse uolucos. quam bene praesens hinc ad probari potest. Quis prudentior doc
tor eloquentior eusebio & didimo assestoribus origenis inueniri potest. quo
rum alter sexto uoluminum. ΤΗΚΑΤΙΟΛΟCΙΑC. Ita eum ut se sensisse con
firmat. Alter sic errores nitatur excusare. ut tamen illius esse fateatur.
Non scripta negans. sed sensum scripta edisserens. Aliud: si quae ab here
ticis additas sunt. didimus quasi bene dicta defendit. solus scilicet inuentus
est. origenis. cuius scripta in toto orbe pariter falsarentur. & quasi admiri
dicas litteras omnis ueritatis unodie de uoluminibus illius traditur. Si unus
uolucos est liber. Num uniuersa eius opera quae diuersis & locis & temporibus
edidit simul corrumpi potuerunt. Ipse origenis in illa epistola quam scri
bit ad fabianum romane urbis episcopum poenitentiam agit. magis curtaluc
scripserit. & causas temeritatis in ambrosium refert. quod secreto edita
in publicum tulit. Et quidam nunc εΥΡΗCΙΛΟCΟΥCΙΝ. alienae esse que
displicent. Porro quod pamphilum proferunt laudatorem eius. Graecus illi ago
meo nomine. quod dignum me putauerunt quem cum a stirre calumniarentur.
Si enim ab inimicis origenis libros eius dictas esse. uolucos uel infamarent. Quare
mihi liceat dicere ab amicis eius & sectatoribus. compositum esse sub nomine pam
phili uolumen. quod illi testimonio mastiris ab infamia uindicta. Ecce
uos emendatis in origenis libris. quod ille non scripsit. & miramini si dicit ali
quis librum quem ille non edidit. Vos in edicto opere potestis argui. ille qui
nihil aliud edidit. facilius patet calumniae dictae. Quod liber aliud opus
pamphili nusquam repperitis. hoc unum est. Vnde legitur quod in pamphili sit
uidelicet stultus & sed uia docereme poterit. Numquam credam quod doct
or primos ingenii sui fructus quaestionibus & infamiae dedicarit. &

Non ipsum nomen pollogiaci ostendit...
quod inveniunt. Unum proferam. carcomadice uel stulticia. ut in p...

[Faint, mostly illegible text from a pasted-in fragment or bleed-through]

109

172

XXI

